Sehâbî

Hüsâmü'd-dîn bin Hüseyn

SEHÂBÎ DÎVÂNI

Hazırlayan

Cemal Bayak

ÖZ GEÇMİŞ

Cemal BAYAK ilk, orta ve lise öğrenimini Denizli'de tamamladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. Türk Dili Bölümünden 1983 yılında mezun oldu. Boğaziçi Üniversitesi'nde 1987 yılında Prof. Dr. Günay KUT yönetiminde tamamladığı Sevda'i ve *Kıssa-i Leyli Birle Mecnun'u* isimli teziyle Yüksek Lisans derecesini aldı. 1989-1991 arası Toronto Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Bölümünde Yüksek Lisans eğitimi için Kanada'da bulundu. İstanbul Üniversitesi'nde Prof. Dr. Ahmet Atilla Şentürk'ün yönetiminde *Sehabi Divanı Sistematik Konu İndeksi* isimli doktora tezini tamamladı, 1998.

Başbakanlık Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşive Daire Başkanlığı'nda Uzman Yardımcısı ünvanıyla çalışma hayatına başladı, Şubat 1987. Yurt dışından döndükten sonra, İstanbul Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünde Araştırma Görevlisi olarak çalıştı, 1995-1998. Daha sonra Yakın Doğu Üniversitesi'de 1998-1999 yılları ve Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde 1999-2001 tarihleri arasında Yardımcı Doçent olarak çalıştı. 2002 yılından beri Pamukkale Üniversitesi'nde görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

Toplumlar da onu meydana getiren insanlar gibi canlı birer bünyedirler ve fertleri gibi zaman içinde değişirler. Bu değişiklikler bazan o kadar büyük ve kısa zaman içinde olur ki kısa bir süre öncesinin duygu, düşünce ve kültürel özelliklerini bir sonraki nesiller anlamakta zorlanır. Dünyadaki 19. yüzyılın ortalarından itibaren başlayan modernleşme süreci içinde, bu değişimin en keskin hatlarıyla yaşandığı ülkelerden birisi de Türkiye'dir. Özellikle son bir asır içinde Türk toplum hayatı gerek görünüş gerekse düşünüş yönüyle bu dönem öncesini yadırgatacak boyutta bir değişim süreci yaşamıştır. Bu durum özellikle kültür alanı için söz konusudur. Neticede kısa bir dönem önce yaşayan insanların düşünce tarzları bugünün insanına tamamen yabancı ve anlaşılmaz duruma düşmüştür. Bu da geçmişin günümüz insanına karanlık kalması sonucunu doğurmaktadır. Günümüzdeki geçmişte yazılan edebi eserlere ve özellikle dîvân şiirine 'anlaşılmaz, toplumdan uzak, anlamını sadece şairinin bildiği mevhum sözlerdir' kabilinden değerlendirmeler bu yabancılaşmanın bir tezahürü olarak ortaya çıkmaktadırlar.

Bu durumu açıklığa kavuşturmada, geçmişi günümüze tanıtacak, o devrin özelliklerini ortaya koyacak kültür tarihi çalışmalarının büyük ihtiyaç bulunmaktadır. Divan şiirinin, geçmişi her yönüyle içinde barındıran bir birikim olarak, anlaşılır bir saha haline gelmesi bu gayeye ulaşmada önemli katkı sağlayacaktır. Bu sebeple, şairlerin şiirlerini bir araya getirdikleri ve 'dîvân' adı verilen eserlerin içindeki her türlü edebi ve kültürel unsurların sistematik bir çalışma ile açığa çıkarılması, muhtevalarının deşifre edilmesi gerekmektedir ve bu amaç için farklı çalışma metodlarının geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu amaç için takip edilecek metodlardan birisi de bu eserlerin açıklamalı konu indekslerini hazırlamaktır. Bu bizim bu eserlerin iç dünyalarına kolayca ulaşmamızı sağlayacaktır. Buna bir örnek teşkil etmesi ve dolayısıyla dîvân şiirinin anlaşılmasına, sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesine zemin hazırlama çalışmalarına katkıda bulunma amacıyla Sehâbî'nin Dîvân'ı üzerinde bir konu indeksi hazırladım.[1]

İlmi çalışmalara ulaşma imkanları her ne kadar çoğalsa da bu konudaki zorlukların tamamen ortadan kalkmasının teknolojik gelişmeleri iyi kullanmakla yakından ilgili olduğu bilinen bir durumdur. Kültür Bakanlığı'nın Türk kültürünün önemli eserlerini internet ortamında ulaşılabilir kılma projesi bu yolda atılmış önemli bir gelişmedir ve bu yolda atılacak diğer adımların öncülüğünü yapmaktadır. Bu proje ile ulaşılabilir duruma gelen eserler Türk kültürü ile ilgili çalışmaların daha da zenginleşmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu projenin bir diğer önemli katkısının daha olması beklenmelidir. O da sanal

---

[1] Bayak, Cemal, **Sehâbî Dîvân'ı ve Sistematik Konu İndeksi**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998. Bu yayında Tez'in sadece İnceleme kısmının kısaltması ve Metin kısmı yer almaktadır.

ortamdaki bu yayınların, metinlerin basımlarının daha kusursuz olmasına zemin hazırlamasıdır. Bu projenin, sahanın uzmanlarının buradaki yayınlarla ilgili düşüncelerini birbirleriyle paylaşmalarına zemin teşkil etmesi bu amaca ulaşmayı sağlayacaktır.

Arap harfli metinler üzerinde çalışmanın zorluklar sahanın uzmanlarınca bilinen bir durumdur. Burada görülecek hataların iletilmesine sevinirim.

Burada eserin hazırlanmasındaki yardımlarından dolayı danışmanım Prof. Dr. Ahmet Atilla Şentürk'e çok teşekkür ederim.

Dr. Cemal Bayak

cbayak@gmail.com

GİRİŞ

SEHÂBÎ

1.1. HAYATI

1.1.1. ADI VE MEMLEKETİ

Şâir, Dîvân'ının Dîbâce'sinde varak 5b'de kendisini ve mahlasını "**Hüsâmü'd-dîn bin Hüseyn el-meşhûr be-Sehâbî**" şeklinde açık bir şeklinde tanıtmaktatıdır. Latîfî'den itibaren 16. YY'daki hemen hemen bütün tezkirelerde ondan bahsedilmektedir.[2] Tezkirelerin hiç birisinde şâirin asıl adı geçmemektedir. Kâtip Çelebi ise şâirin Divân'ından bahsettiği yerde onun adını Hüsâmeddin Hüseyin[3], olarak kaydetse de **Tedbîr-i İksîr** isimli eserinden bahsettiği yerde Hüsâmeddin bin Hüseyin[4] olarak vermektedir.

Bu kaynaklar içinde ona en çok yer veren Âşık Çelebi'nin eseridir. Latîfî 1546'da eserini yazdığında şâir İstanbul'a geleli bir kaç sene olmuştu, onun eserinde şâirin sadece bir cümle ile, "İstanbul'da tavattun etmiştir. Fârisî ve Türkî ibârâtın nazmında sâhib-i iktidâr ve fenn-i mu'ammâdan dahi haberdârdır" şeklinde bahsedilip iki beyti örnek gösterilmektedir. Buna karşılık Âşık Çelebi şâirin memleketi, İstanbul'a gelişi, eserleri ve sanatı hakkında az çok geniş bir bilgi verir. Burada şâirin, "Acemiyyü'l-asl, Hemedânî'dür. . . . Pâdişâh-ı bahr u ber Sultân Süleymân. . . . azm-i Irakeyn idüp Tebriz'e geldükde şehlevend-i ulemâ, müznî-i şuarâ yani Kadrî Çelebi[5] Monla (molla) Sehâbî'nün her ma'rifete ehliyet ve her kâbiliyete mahalliyetin fehm idüp musâhebet ederek Rûma getirmişdür. Ol vakitten beri ki sene isnâ ve erba'îndür, [941/1534-942/1535], Rûm'da sâkin ve ekâbir ü eşrâfla mukârindür"[6]

---

[2]Latîfî, **Tezkire-i Şu'arâ**, İstanbul, 1314 [1897], s. 184. ; Âşık Çelebi, **Meşâ'irü'ş-Şu'arâ**, (G. M. Meredith-OWens'ın Tıpkı Basımı), London, 1971, v. 149b-150a; Hasan Çelebi, Kınalı-zâde, **Tezkiretü'ş-Şu'arâ**, Haz. İbrahim Kutluk, Ankara, 1978, c. 1, s. 450-452; Ahdî, **Gülşen-i Şu'arâ**, Milet Ktp., A. E. Tarih, No. 774, v. 108b-109a; Beyânî, **Tezkire-i Şu'arâ**, Millet Ktp., A. E. Tarih, No. 757, v. 41a-b; Fâizî, **Zübdetü'l-Eş'âr,** Süleymâniye Ktp. Şehit Ali Paşa, No. 1877, v. 62; Riyâzî, **Riyâzü'ş-Şu'arâ**, Nurosmaniye Ktp., No. 3724, v. 82a; Kâtip Çelebi, **Keşf-el-Zunun**, İstanbul, 1971, c. 1, s. 792; **Zeyl**, c. 1, s. 507; Müstakim-zâde, **Mecelletü'n-Nisab**, Süleymaniye Ktp., Halet Efendi, No. 628, v. 250a; Şemseddin Sâmî, **Kâmûsu'l-Âlâm**, İstanbul, 1311 [1844], c. 4, s. 2539; Mehmed Süreyyâ, **Sicilli Osmânî**, [İstanbul], 1311 [1893], c. 3, s. 9; Mehmed Tâhir, **Osmanlı Müellifleri**, İstanbul, 1333 [1914], c. 2, s. 227; Mustafa İsen, [Haz.], **Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı** (=Âlî), Ankara, 1994, s. 226-227.

[3]Kâtip Çelebi, c. 1, s. 792.

[4]Kâtip Çelebi, c. II, s 1533-34.

[5]Kınalızâde ve Âlî'nin de şâirin İstanbul'a gelmesine sebep olduğunu kaydettiği Kadri Çelebi, (ö. 959/1552) 948/1541-2'de bir ara şeyhülislamlık da yapmış ulemâden bir zattır ve devrin ilim ve kültür hayatında önemli bir yeri olmuştur. Şâir Zâtî'nin arkadaşı ve Yahyâ Bey'in de dahil olduğu birçok kişinin hocası ve hâmîsi olduğu kaydedilmektedir. Kazasker olarak katıldığı 941/1534 yılındaki bu seferde ordu Tebriz'i aldıysa da pâdişâh buradan Bağdad'ın fethine gitmesi dolayısı ile Şah Tahmasb Tebriz kalesini geri alınca tekrar Tebriz'e gitmek ve orayı ikinci kez fethetmek zorunda kalmıştı. Kadri Çelebi Sehâbî'yi bu seferlerden hangisi esnasında, ne zaman tanıdığı konusunda kaynaklarda bir bilgi bulunmamaktadır. Şâiri kendisine musâhip edinen Kadri Çelebi sefer dönüşü 942/1535'te pâdişâhın izni ile onu ve kardeşi Bîdârî'yi İstanbul'a getirmiştir. Kadri Çelebi şâirin İstanbul'a gelmesinden kısa bir süre sonra 945/1537 Korfo seferi sırasında Sultan Süleyman'a İbrahim Paşa'nın öldürülme sebebini sorması üzerine azledilmiş, daha sonra 948/1541-2'de üç ay kadar şeyhülislamlık yaptıysa da ihtiyarlığı dolayısı ile tekrar azledilmişti. Ebussuud Efendi'nin gayreti sonucu tekaüd maaşı bağlanıp döndüğü memleketi Isparta'da 959/1552'de ölmüştür. (Haluk İpekten, **Divan Edebiyatında Edebi Muhitler**, İstanbul, 1996, s. 106, 117, 152-154; Âmil Çelebioğlu, **Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı**, İstanbul, 1994, s. 78, 81., 152)

[6]Âşık Çelebi, 149b.

demektedir. Buradaki "Acemiyyü'l-asl" ibâresi onun etnik menşeini değil onun aslen doğup büyüdüğü bölgeyi ifade etmektedir. üzerinde durmayı gerektirmektedir. Âşık Çelebi'nin verdiği bilgiler arasında yer alan "har u has-ı gül-şen-i cihânda serv gibi dâmen-çîn nasb-ı 'ayn-ı a'yânda dîde gibi 'uzlet nişîn"[7] ifâdesi şâirin evli olmadığını düşündürmektedir.

Âşık Çelebi'nin, yukarıda nakledilen ilk alıntıda, şâirin isminin önüne koyduğu "Monla" (molla)[8] nitelemesi dikkati çekmektedir ki bu niteleme Kınalızâde'de[9] de vardır. Bilindiği gibi bu isim tasavvuf ehli, özellikle de mevlevîler için kullanıldığı gibi medrese mensupları için de kullanılmaktadır. Bundan başka şâirin Dîvân'ındaki bir beyit onun İran'da medrese eğitimi görmüş, hatta müderris olabileceğine işaret etmektedir. Şâir, (g. 387/3)'de, "Atlas-ı çerhi bıraḳdum tâcını terk eyledüm / Çerhe başın egmeyen n'eyler ḳabâ vü efseri" demektedir. Şâirin buradaki, "atlas-ı çerh" terkibi ile belirttiği mâvi renkli atlas kumaşı Osmanlı döneminde sâdece ulemâ sınıfı giymekteydi,[10] bu da bize şairin İran'da ulema sınıfına mensup olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca ileride şiiri ile ilgili bölümde de belirtileceği üzere şiirlerinden şâirin çok iyi bir dini eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. Nitekim ondan bahseden kaynaklar onun ilim ve irfan sahibi bir kişi olduğunda müttefiktirler. Âşık Çelebi yukarıdaki ilk alıntıda "onun her ma'rifete ehil" olduğu ifade ediyordu. Diğer tezkirelerde de buna yakın ifadeler vardır. Bunlar ve şâire **Kimyâ-yı Saâdet** gibi tercümesi büyük bir ilmî birikim isteyen bir eserin ona havale edilmesi de bu kanaati desteklemektedir.

Âşık Çelebi'nin verdiği bilgiler bize onun bir tarikata mensup olduğunu da göstermektedir. Âşık Çelebi onun "Seyyid Muhammed Nûrbahş[11] tarîḳına sülûk idüp reh-nümâyân-ı tarîk-ı hakîkatden tevbe ve inâbe idüp evkâtın hasr-ı tekmîl-i nefs ü tehzîb-i ahlâk"[12] ettiğini söylemektedir ve bu bilgi Âlî'de de bulunmaktadır.[13]

Şâirin hayatı ile ilgili olarak kaynakların verdiği bilgi ne yazıkki bunlarla sınırlıdır. Ayrıca Türk şâirlere yer veren **Sam Mirzâ**, **Kitâbdâr** ve **Ateşgede** gibi Farsça tezkirelerde ondan bahsedilmemesi şâirin Kadrî Çelebi'nin dikkatini çekmesine neyin sebep olduğu ve onu nasıl tanıdığı konusunu karanlıkta bırakmaktadır. Onun Hemedân'daki hayatı, âilesi, mesleği ve eğitimi hakkında bilgi olmadığı gibi İstanbul'daki hayatı, bir görevinin olup olmadığı, Türkçe'den başka bir dilde eserinin olup olmadığı konularında da bir bilgi bulunmamaktadır. İlerde bahsedileceği üzere kaynaklar onun ailesi ile ilgili olarak sâdece Bîdârî[14] isimli bir kardeşinden bahsetmektedirler. Otuz yıl gibi uzun bir süre İstanbul'da

---

[7] Âşık Çelebi, 196b.

[8] Âşık Çelebi, 149b.

[9] Kınalızâde, 450.

[10] Onay, 142.

[11] Nurbahşiye olarak bilinen ve bugüne kadar gelen bu tarikat her ne kadar sünnî bir tarikat olan Kübreviye'nin bir kolu olarak kaydedilse de (Selçuk Eraydın, **Tasavvuf ve Tarikatlar**, İstanbul, 1997, s. 303; H. Kâmil Yılmaz, **Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar**, İstanbul, 1994, s. 148) bu çok açık değildir. Bu tarikatın bâtınî eğilimleri olduğu sünnî, şiî karışımı bir inanç yapısına sahip olduğu şüphesi vardır. (D. S. Margolioouth, "Nurbahşiyye", **İA**, c. IX, s. 335)

[12] Âşık Çelebi, 149b.

[13] Âlî, s. 226.

[14] Sehâbî'nin eserinde kardeşi ile ilgili bir ip ucu bulunmamaktadır. Ancak tezkirelerde onun adı, yalnız Sehâbî'nin kardeşi olarak değil, bir şâir olarak da geçmektedir. Âşık Çelebi onun hakkında, "Sehâbî merhûmun birâderi idi, Acemî-mevlid ve Hemedânî-mahtid, Sayrafî-san'at ve sarrâf-ı cevâhir-i ma'rifet idi. Bâ vücûd ki sâir Acemler edâ-yı Türkî'de kâsırdur, bu nefis ebyâta ve kelimâta kadirdür." demekte ve ona ait bir beyti vermektedir. (Âşık Çelebi, Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî Tarih 772, s. 175) Kınalızâde'deki buna eklenebilecek bilgi olarak onun 968/1560'da vefat ettiğini söyleyip "ğâyetde meyhâr" olduğunu söyler ve "Ol Kerîm-i Gaffâr 'afv itmiş ola" diye ona dua etmektedir. (Hasan Çelebi, c. 1, s. 233) Âlî'nin "nice rûzgâr dâhil-i bezm-i ni'metümüz olan şu'arânun nâm-veridür. Sevâd-hân degül iken Enverî gibi hatt u hâl-i hûbân vasın iderdi. 'Ayn-ı ilm ü 'irfânı hâb-âlûde iken mahlasını Bîdârî koyup gazeller dir idi" demesinden onunla arkadaşlık ettiği veya onu çok yakından tanıdığı anlaşılmaktadır. (Âlî, 200.) Âlî, "sevâd-hân degül iken" diyerek onun okuma yazma

yaşayan Sehâbî'nin, Dîvân'ını tertîp ve **Kimyâ-yı Saâdet**'i tercüme etmekten başka nelerle meşgul olduğu bilinmemektedir.

Dîvân'daki kendisi ile ilgili bilgi ve ip uçları da sınırlı miktardadır. Bunlardan en yoğun bir şekilde dile getirileni onun Hemedân'dan ayrılması hakkındaki düşüncesini anlamamızı sağlayacak durumdaki ifadeleridir. Şair (g. 152/3b)'de, "Kişi öz ihtiyârıyla şehâ terk-i diyâr itmez"; (g. 290/1b)'de, "İder mi ihtiyâriyle kişi hergiz vatan terkin" ve (g. 290/5)'de de, "Garîbüñdür Sehâbî iltifât it hâline şâhum / Bilürsin kim senüñçün ihtiyâr itmiş vatan terkin" demektedir. Bunlardan şâirin Hemedân'ı kendi rızası dışında, pâdişâhın isteği ile, terk ettiğini söylemek mümkündür. Sehâbî'nin divanda kendi hayatı hakkında bilgi edinmemizi sağlayacak bir diger ip ucu da kendisinin Sultan Süleyman'ın bir seferine katıldığını öğrendiğimiz, "Li'llâhi'l-hamd Sehâbî ki gazâ niyyetine / Hem-reh-i 'asker-i mansûr-ı hümâyûn oldum" (g. 265/5), ifadesidir. Ancak bunun hangi sefer olduğu konusunda bir bilgiye sahip değiliz.

Onun ölüm tarihi konusunda Âşık Çelebi,[15] Ahdî,[16] Âlî[17] ve Riyâzî[18] 971/1564'ü verirken, Kınalızade[19] ve Beyânî[20] bunu 970/1563 olarak kaydediyorlar. Ancak şâir Selmân'ın[21] şâirin ölümü üzerine düşürdüğü tarihdeki, "Didi Selmân vefâtına târîh / **Ruh-ı pâk-i Sehâbî'ye rahmet**" ikinci mısranın ebced rakamlarıyla değeri 971/1564'ü göstermesi bu konuda şüpheye yer bırakmamaktadır. Adı geçen eserlerde onun öldüğünde kaç yaşında olduğu konusunda da bir bilgi bulunmamaktadır.

1.1.2. KÂNÛNÎ SULTAN SÜLEYMÂN'A YAKINLIĞI

Sehâbî'nin Sultan Süleymân'ın yakından ilgilendiği şairler arasında olduğu gerek kendi gerekse ondan bahseden kaynakların ittifakla bahsettiği hususlardandır. Şairin, Dîbâce'sinde Dîvân'ını tertip etmesine bizzat pâdişâhın arzu etmesinin sebep olduğunu belirtmesi bu yakınlığın bir ifadesidir."[22] Ayrıca şâir bahsi geçen diğer eseri **Tedbîr-i İksîr**'i de pâdişâhın arzusu üzere tercüme etmiştir.

Bu husus Sehâbî'den bahseden kaynaklarda da açıkça belirtilmektedir. Âşık Çelebi şâirin pâdişâha olan yakınlığının derecesini onun başka hiç kimsenin himmetine muhtaç olmayacak mertebede olduğunu ifade temek için, "imdi bâğ-ı ahvâline nesîm-i kabûl-i şâhî vezân olup tarâvet-pezîr olurdı. Ol sebepten behişt-nazîr olmışdur, sâir ebvâbdan dest-i ricâsı berîdedür."[23] demektedir. Şâirin Dîvân'ında Sultan Süleyman'dan başka kimse için yazılmış kasidenin olmaması da bu sebeple olmalıdır. Kınalızâde bu yakınlık konusunda bir şey söylememekle beraber **Tedbîr-i İksîr**'in tercümesi üzerine çok büyük bir ihsana nail

---

bilmediğini ihsas ediyor. Bu husus Ahdî'deki, "Egerçi aslında nesne okumamış 'âmî idi. Ammâ hâtırında şu'arâ-yı selefden ve müteahhirînden eş'âr-ı bî-nihâye var idi" ifadesiyle desteklenmektedir. (Ahdî, 65b) Adı geçen kaynaklarda onun bir Dîvân tertip edip etmediği kaydedilmemekte ve kütüphanelerde de onun adına bir dîvân veya başka bir esere rastlanmamaktadır. Bundan da onun pek fazla manzumesinin olmadığı anlaşılmaktadır.

[15]Âşık Çelebi, 150a.

[16]Ahdî, 109a.

[17]Âlî, 226.

[18]Riyâzî, 82a.

[19]Kınalızade bu tarih beytini verdiği halde neden 970 rakamını verdiği anlaşılamamaktadır. İbrahim Kutluk neşrinde bu tarih yanlışlıkla 980 olarak verilmektedir, c. 1, s. 451.

[20]Beyânî, 41a.

[21]Aynı dönemde yaşayan Selmân mahlaslı dört şair bulunması ve tezkirelerde bu konuda bilgi bulunmaması dolayısı ile bu beyte düşürenin kimliği hakkında bir şey söylemek mümkün olmamaktadır. Bu mahlaslı şâirler için bk. Haluk İpekten, **Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şu'ara Tezkireleri**, Erzurum, 1988, s. 435-436.

[22]Varak, 5b.

[23]Âşık Çelebi, 149b.

olduğunu belirtmeden geçemez.[24] Ahdî ise, yukarıda bahsedildiği gibi onun pâdişâhın, "nazar-ı kîmyâ-bahşlarına mazhar düşüp otuz akça ulûfeye müstehak ve elyak"[25] olduğunu kaydetmektedir. Nitekim Başbakanlık Arşivi'nde bulunan bir Mevâcib defterinde 'cemâat-ı şuarâ" faslında her ay aylık aldığı kaydedilen şâirler arasında onun da adı geçmektedir.[26] Âlî'nin, "ikisi de merhûm Hudâvendigâr'ın ri'âyetlerine mukârin oldı"[27] ifadesinden de sadece Sehâbî'nin değil kardeşi Bîdârî'nin de padişâhın yakın ilgi gösterdikleri arasında olduğunu göstermektedir.

Buna karşılık şâirin, ondan gördüğü yakınlık ve onun da pâdişâha karşı gösterdiği büyük saygı ve sevgi Dîvân'ın tamamına yansımaktadır. Şâir Dîvân'ın Dîbâce'sinde, (varak 3b-5a), gayet san'atlı bir nesirle Sultan Süleyman'ı medhettikten sonra onun için yazdığı toplam 9 kasidenin ve bir muhammesin beyitlerinin toplamı 269'u bulması bunun göstergelerinden birisidir. Ayrıca şâir bir çok gazelleri de pâdişâha hitâben, onu medh için yazmış ve bir çok beyitte de ona telmihte bulunmuştur ki bunların sayısı bir hayli çoktur. Bunun yanında şâirin gazellerinde bu konuda dikkati çekici bir husus daha vardır. Şâir bazı gazellerinde, g. 199/8-9 beytler gibi, mahlas beytinden sonra pâdişâhı övücü beyitler de eklemektedir, ki bu durum gazel tarzında çok görülen bir uygulama olmasa gerektir, bu da onun pâdişâha karşı duyduğu minnettarlığın göstergelerindendir.

1. 2. EDEBİ KİŞİLİĞİ

1.2.1. ŞİİR ANLAYIŞI

Sehâbî'nin Dîvân'ın Dîbâce'sinde şiir hakkındaki düşüncelerini ifade etmektedir. Şair burada öncelikle şiirle uğraşmanın meşruiyetini göstermeye çalışmakta, bu görüşünü Şeyh Sadi, Şeyh Ebu'l-Hayr ve Muhammed Nakşbend'in (718/1316-791/1389) önde gelen halifelerinden olan Muhammed Pârsâ gibi tasavvuf büyüklerinin şiirle uğraşmalarını örnek göstererek desteklemek istediği görülmektedir. Şiirle uğraşmayı tecviz etme amacıyla öne sürdüğü ikinci görüş ise şiirin bir yüksek manevi mertebelere ulaşmaya ve hayır dua almaya vesile olduğunu söylemesidir. (varak 2b-2b)

Sehabi'nin kendi şiiri hakkındaki görüşleri bize aynı zamanda onun şiirin ne olması gerektiği hakkındaki düşüncelerini de göstermektedir. Ona göre şiiri "ġayb"dan "nâzil" olmuştur ve onun tabiatının bahçesi, sanki "Cebre'îl"in "cilve-gâh"ı olmuştur. (g. 231/7). Bir başka yerde onu "âlem-i ġayb armaġânı" (g. 127/5) ve "vâridât" (g. 140/7) olarak nitelemektedir. Şair bunlarla kendisinin şiirini insan sözü olmanın ötesine taşımayı amaçladığı görülmektedir.

Onun şiirde özellikle hayal ve manâda yenilik ve güzelliğe çok önem verdiği görülmektedir. Bu düşüncesini "Sanma Sehâbî kim ola makbûl-i ehl-i tab' / Bir şi'r-i tâze kim ola rengîn hayâlsüz" (g. 164/6) şeklinde ifade etmektedir. Şâirin yine ma'nâ konusunu işlediği bir diğer beyit divan şiirini kelime oyunları yapma olarak niteleyenlere ip ucu verir gibidir, "Gösterür biñ dürlü ma'nî lu'betin her dem ne var/ Olsa ṭab'um ger mu'âriż çerḫ-i lu'bet-bâz ile", (g. 350/4). Sehâbî burada şâirlerin şiirlerinde çeşitli ma'nâlar ortaya koyabilmek, espriler söyleyebilmek için kelimelerin çeşitli anlamları üzerinde oynama adetini böyle dile getiriyor, kendisini âdetâ kelimelerin manaları üzerinde oynayan bir hokkabaza benzetiyor.

Şairin şiirin etkileyici olması konusuna büyük önem verdiği görülmektedir. Bu kendi şiirini överken kullandığı şu ifadelerde görülmektedir: Bunu "şi'r"inin "serv"i boylu güzelleri,

---

[24]Kınalızâde, 451.

[25]Ahdî, 109a.

[26]Erünsal, İsmail, "Türk Edebiyatı Tarihine Kaynak Olarak Arşivlerin Değeri", **Türkiyat Mecmuası**, c. 19 (1977-1979), (İstanbul, 1980), s. 219. Belgenin Arşiv kaydı, BA, M. Müd. No. 559'dur.

[27]Âlî, s. 226.

“dil-ber”leri “nazm”a yöneltmiş gerçek bir büyü, “sihr-i mutlak”tır, bu iddia asılsız bir söz, “efsâne” değildir (g. 267/7) şeklinde ifade ederken bir başka yerde “şi‘r”inin “i‘câz”ının “‘Îsâ” Peygamber gibi ölülere cân verdiği, “rûĥ” “bağış” ladığını söyleyerek ifade eder (g. 267/4). Şiirin tesiri konusundaki diger tasavvur ise şiiri bir kılıca ve şâiri de onu kullanan askere, orduya, onun tesirini de bir ordunun bir ülkeyi fethetmesine benzetmesidir. Şâir bunu bir yerde, “tîġ-ı zebân” ile “feśâĥat mülkini” (g. 128/5) almak olarak ifade ederken, diger bir yerde “şi‘r”ini “feśâhât” ülkesini fetheden “‘asker”e benzetiyor (g. 267/6).

Sehâbî şiirde güzel sanatlara da büyük önem verdiği ve kendi şiirini bu yönüyle övdüğü ve bu düşüncesinin “Bu şi‘r-i pür-sanâyi‘ olalı meşhûr ‘âlemde / Sehâbî kimse yâd itmez ‘Acemde nazm-ı Selmân’ı” (g. 429/5) beytine yansıdığını görülüyor. Şâirin bir çok edebi sanatı kullandığı görünmekle beraber tasannudan kaçındığı görünmektedir. Edebi sanatlara sadece yukarıdaki beyitte telmihte bulunduğu görülmektedir. Aslında bu kelimeyle edebi sanatlardan daha çok şiirinin güzel nazmedilmiş, örülmüş olduğunu anlatmak istediği de söylenilebilir.[28]

Sehâbî’nin şiir hakkındaki düşüncelerinin görüldüğü yerlerden bir başkası da beğendiği şairlerden bahsettiği ifadeleridir. Onun en çok saygı gösterdiği şâirin Molla Câmî ve daha sonra da Hâfız olduğu görülmektedir (g. 203/7, 257/5, 320/7, 385/2). Şair bu örneklerde Câmî’den “feyż” aldığını ifade ederek şiirlerinin güzel olmasını buna bağlamaktadır.

Şâirin kendisini bazı meşhûr şairlerle mukayese ettiği görülüyor, bunlar Hüsrev-i Dehlevî, (g. 7/7), Hz. Peygamber’i şiirleriyle medh eden büyük Arap şairi Hassân bin Sâbit (633-680), (g. 282/5, 285/9, m. 3), meşhur İran şâiri Selmân’la, (282/5, m. 3); Nevâî, (g. 246/5), Âzerî, (g. 267/5)’dir. Ancak Necâtî Bey’i kendisiyle kıyaslamak bile istemez, onu, yukarıda bahsi geçtiği üzere Osmanlı şiirinde yeni bir üslûb getirdiği düşüncesine atıf yaparcasına, “Nevâyî peyrevi” olarak niteler (g. 430/5).

Bu konuyu bitirmeden önce bir hususa daha değinmek gerekmektedir. O da Sehâbî’nin Fuzûlî’ye karşı suskun kalmasıdır. Divânın bir çok yerlerinde Fuzûlî’nin şiirlerini çağrıştıran yerler görülmesi dikkati çekmektedir, bunlar dan bazısı 281; 362; 355/5; 381/4, 5; 405/4; 406/5; 429/4’dir. Aslında üslûb olarak da Fuzûlî ile Sehâbî arasında bir yakınlık görülmektedir. Sehâbî de onun gibi içten, samimi, yapmacık olmayan açık ve anlaşılır bir dil kullanmaktadır, ikisinin gazelleri arasındaki üslûb ve muhteva yakınlığının daha birçok yerde görülmesi mümkündür. Ancak bu örneklere bakarak Sehâbî’nin bir Fuzûlî taklitçisi olduğunu söylemeye imkân yoktur, bunlar şâirin ona yazdığı nazîreler olmalıdır ve kendisini isbat edecek sayıda Fuzûlî’nin şiirinden farklı muhteva ve yapıda şiiri vardır.

1.2.2. SANATI

Tezkirelerin onun hakkındaki ifadeleri bize Sehâbî’nin devrinin yakînen bilinen ve takdîr edilen sîmalarından birisi olduğu göstermektedir. Âşık Çelebi onun divanı hakkında, “Dürer-i güher-i nâ-yâb ile mâlâmâl”[29] ifadesini kullanmaktadır. Kınalı-zâde sadece, “Fârisî ve Türkî eş‘ârı, makbûl ve merġûb güftârı vardır”[30] demekle yetinirken Ahdî, onun, “Şu‘arâ-yı Rûm ile ve zümre-i zevi’l-‘ulûm ile mübâhase ve müzâkere-i şi‘r ü inşâ” ettiğini söyleyip “El-hak, tarz-ı inşâ ve mu‘ammâda bî-nazîr ve misli nâdirdür, tevârîh-i selâtîn-i mütekaddimîn bilmede mâhir idi”[31] demektedir. Eserini Sehâbî’nin İstanbul’a yeni geldiği

---

[28]Tolasa’nın tezkireler üzerindeki incelemesinde bu terimlerle kesin olarak neyin ifade edilmek istendiği konusunun açıklığa kavuşmadığını söylemektedir, bk. not. 102.

[29]Âşık Çelebi, 149b.

[30]Kınalızâde, 451. Onun Fârîsî şiirlerinin olduğunu söylemesine rağmen Sehâbî’nin Dîvân’da hiç Farsça şiir görülmemektedir.

[31]Ahdî, 109a.

bir dönemde yazmış olan Latîfî de, "Fârsî ve Türkî ibârâtın nazmında sâhib-i iktidâr ve fenn-i mu'ammâdan dahi haberdârdır"[32] demektedir.

Sehâbî'nin şiirlerinin sağlam yapılı, mana yönüyle zengin ve berrak, muğlaklıktan uzak olduğu ve şairin aruzu kullanmada çok mâhir olduğu görülmektedir. Şiirleri akıcı bir üslûba sahiptir ve kolaylıkla söylenivermiş sözler intibaı uyandırmakta (g. 76, 175, 347, beyit, g. 255/5, 26364, 283/3, 285/4, 337/7, 368/9, 10), küçük istisnâlar dışında, şiirleri okunurken bir tutukluk ve nazmında bir zorlanma hissedilmemektedir. Zaman zaman konuşma üslûbunu kullandığı da (g. 8/4, 39/5, 258/3) görülmektedir. Şâirin dili, Dîbâce hariç, orta ağırlıktadır ve Türkçenin hakim olduğu kafiye ve rediflerde onun şiirlerinin digerlerine göre kısmen daha akıcı ve lirizmin daha yüksek olduğu görülmektedir. Sehâbî'nin Dîvân'daki bütün nazım birimlerinde yaklaşık olarak aynı derecede başarılı olduğu söylenilebilir. Kasîdelerinde teşbîblerde çok güzel tasvirler görülmektedir. Gazellerinde zaman zaman heyecân ve coşkunun gerçekten çok yükseldiği yerler vardır. Bunlardan birisi 312 numaralı aşk hakkındaki düşüncelerini işlediği gazeldir.[33]

Şâirin fahriyeye meylinin bir hayli yüksek olduğu görülmektedir, bu yönüyle kendinden sonra gelen Nef'i'nin öncüsü gibidir. Sehâbî'nin kendi şiirini övdüğü 267 numaralı 'şi'rüm' redifli gazel Nef'î'nin 'sözüm' redifli meşhur kasidesinin tonunu çağrıştırmaktadır. Şâirin kendisini övdüğü yerler gerçekten çoktur. Bunların en üst perdeye çıktığı yerlerden birisi, "Sözi irgürdi Sehâbî göge ma'lûm degül / Gül-şen-i 'âleme bir böyle sühan-sâz gele", (g. 347/5) beytidir.

Sehâbî kendisi her ne kadar "Tasavvuf ehli" ile bir "mu'âmele"miz "yok"tur (g. 339/5), dese de onun şiirlerinin en mühim kaynaklarından birisi tasavvufi unsurlardır. Şâirin tasavvuf kültürünü çok iyi bildiğine şüphe yoktur ve onun unsurlarını şiirinde zarif bir şekilde kullanmaktadır, "Ehl-i fenâya neş'e-i vahdet virür sözüm / Bâġ-ı cihânda bâde-i tevhîd tâkiyem" beyti, (g. 244/4) bunlardan bisidir.

Şâir şiirlerinde atasözü, deyim, özlü söz gibi manaca zengin dil unsurlarını çok sık fakat zarîf bir tarzda kullanmaktadır ve şâirin tumturaklı, özlü söz söyleme merakı dikkati çekmektedir. Aynı şekilde devrindeki toplumdaki bir çok âdetler, değer yargıları, batıl inançları onun şiirine yer yer yansımaktadır.

Şâir kelime tekrarlarının şiire kattığı güzelliğin de farkındadır ve bunu zaman zaman yapar, "Aldı dehânı göñlümi zülfeyni cânumı / Ol cevri çoķ vefâsuz elinden meded meded", (g. 49/4)'te olduğu gibi. Onun özellikle çevreyi, tabiatı şiirinde çok yer verdiği ve İran mitolojisindeki unsurları sıkça kullandığı, İslam kültürüne ait Peygamber hikayelerini, evliya menkıbelerini şiirinde yoğun bir şekilde istihdam ettiği görülmektedir.

Sehâbî'nin Divan'ında sınırlı sayıda vezin kullandığı görülmektedir.[34] Divan'da toplam 12 çeşit vezin bulunmaktadır. Bunlardan 8 tanesi divan edebiyatında en çok kullanılan vezinlerden, 2 tanesi az kullanılan ve diğer 2 tanesi de çok az kullanılan vezinlerdendir.[35]

1.3. ESERLERİ

1.3.1. DÎVÂN

---

[32]Latîfî, s. 184.

[33]Sehâbî'nin 'aşk' hakkındaki görüşleri Konu İndeksi'nde 'aşk' başlığı altında verildiği için burada tekrarlamak istemiyoruz. Hemen belirtmek gerikirki eserde 'âşık' olarak konuşan şairin kendisidir ve onun nasıl bir âşık tipi çizdiği yine aynı yerde 'âşık' başlığı altında görülebilir.

[34]Divan'da kullanılan vezilerin bir listesi ve bunların kullanıldığı yerler aşağıda bir liste halinde verilmiştir, bk. s. XXXVII.

[35]Bu tasnifi Faruk Kadri Timurtaş'ın **Tarih İçinde Türk EDebiyatı** (İstanbul, 1981), s. 48-49'da yer alan divan şiirinde kullanılan vezinlerin tasnifi şemasına göre yapmaktayız.

1.3.1.1. NÜSHA TAVSÎFİ

Eserin bilinen tek nüshası İstanbul Nurosmaniye Kütüphanesi'nde 366/4183 numarada 'mükerrer' olarak kayıtlıdır.[36] Sehâbî'nin eserini Kanuni'ye takdim ettiği ve cildin çok özenle hazırlanmış ve güzel olması göz önüne alınırsa şâirin pâdişâha takdîm ettiği nüshanın bu olabileceğini düşündürmektedir. Ancak daha sonra sarayda yapılan bir cilt olması da mümkündür. Eserin sonunda, (varak 146a), sadece Dîvân'ın tamamlanma, tedvîn yılı olarak verilen 966/1559 tarihi kaydı bulunması dolayısı ile eserin ne zaman istinsah edilmiş olabileceği hakkında bir ip ucu bulunmamaktadır. Cildin bazı sahifelerindeki dağılma hariç nüsha çok iyi durumdadır. Böyle iyi durumdaki bir nüshada Dîbâce'de okunamayacak duruma gelen, -bunlar metinde gösterilmiştir, bir kaç yerin neden lekelendiği anlaşılmamaktadır.

Eserin cildi klasik Osmanlı cilt sanatının güzel örneklerinden birisidir. Koyu kahverengi deri ciltli ve mıklepli eserin cilt kapaklarında gömme şemse motifi vardır. İç kapaklarda mavi zemin üzerine rûmi motifli tezyinat bulunmaktadır. Daha sonra ebrû koruma, 'vikâye' yaprakları gelmektedir. Varak 1a'da yuvarlak mavi bir madolyon, Sultan 3. Osman'ın mühür şeklinde tuğrası ve onun adına kütüphane vakıf kaydı bulunmaktadır.[37] (Varak 1b')de mavi zemin üzerine ince ve güzel motiflerle tezyinatlı bir mihrabiye bulunmaktadır. Ayrıca kasidelerin bitimini takip eden (varak 17a) yüzü cilt kapağı gibi, çok güzel tezyin edilmiş bir sahifeder. Gazellerin başladığı (varak 17b)'de güzel bir mihrâbiye daha vardır. Nüshanın varakları nohûdî renkte ve zaman zaman farklı kalınlıktadırlar. Sahifeler biri altın diğeri mavi renkli iki çizgi ile çerçevelenmiştir ve çerçeve içindeki kısımlar zerfeşandır. Metinde âyetler mavi, bölüm başlıkları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Eser güzel bir ta'lik ile yazılmıştır.[38] Sahife altlarında reddâde bulunmaktadır. Bir sahifede bulunan satır sayısı 12'dir. Varakların boyutu 265 X 167 mm, yazı boyutları da 157 X 90 mm'dir.

1.3.1.2. DÎVÂN'IN MUHTEVASI

Eserde (varak 1b-6a) Dîbâce, (6a-16b) kasîdeler, (17b-138a) gazeller, (138b) Süleymâniye câmiinin tamamlanması ile ilgili tarih, (138b-144a) rubâiler, (144a-145b) bahâriyye, (145b-146a) muhammes, (146a) itmâm ve târîh-i itmâm-ı dîvân bulunmaktadır.

Eserde 1 tevhîd, 1 na't, 1 dört halife ve Hz. Peygamber'in torunları Hasan ve Hüseyin'e medhiye ve Kanuni Sultan Süleyman' yazılan, eserin son kısmındaki bahariyye de dahil olmak üzere, 9 kasîde olmak üzere 12 kasîde bulunmaktadır. Şâirin Kanuni için yazdığı bu 8 kasidenin her birini bir nevi zincirin halkaları gibi kendi içlerinde müstakil fakat aynı zamanda birbirine bağlı tek bir kaside gibi tasarladığı anlaşılmaktadır. Kasidelerdeki toplam beyit sayısı 278'dir ve bunlardan 249 beyti Kanuni'ye yazılan kasidelerde yer almaktadır.

Eserde 434 gazel bulunmaktadır. Ancak 5 beyitlik 113. gazelin 3 beyti, 1, 2 ve 5. beytler, 245. gazelde aynen tekrarlanmaktadır. Aslında 245. gazel, 113. gazel gibi, **rı** harfine ait bir gazel olduğu halde **mim** harfinin bulundugu gazellerin arasına yanlışlıkla kaydedilmiştir. Gazellerdeki beyit sayısı, yukarıda bahsi geçen tekrarlanan 3 beyit hariç, toplamı 2466'dır.

Kaside ve gazellerden sonraki en büyük grubu rubâiler oluşturmaktadır, eserde 40 rubai bulunmaktadır. Bunun dışında Süleymâniye camiinin tamamlanması ile ilgili tarih

---

[36]Eserin buradaki mevcudiyetini Mehmed Tâhir, s. 227'de söylediği halde **İstanbul kütüphaneleri Yazma Divanlar Kataloğu** (İstanbul, 1947-1976)'nda yer almamıştır.

[37]Nüshadaki bu mühür, Nurosmaniye Kütüphanesi Sultan 1. Mahmut zamanında başlanıp Sultan 3. Osman zamanında tamamlanmış olması dolayısı ile, saray kütüphanesinden buraya aktarılan eserlerden olabileceğini düşündürmektedir.

[38]Burada kullanılan cilt ve tezyinatla ilgili terminoloji konusunda Okuyucu'nun çalışmasından faydalanılmıştır, s. 189.

manzumesinde 9 beyit bulunmaktadır. Eserdeki tek muhammes 5 kıt'adan müteşekkilidir. Bunlara Dîbâce'nin başındaki bir Farsça dörtlük ve eserin sonundaki 'Târîh-i itmâm-ı dîvân' dörtlükte eklendiğinde eserde 2832 beyit ve 47 dörtlük bulunduğu görülmektedir. Şâir eserin sonunda Dîvân'ını tamamlama tarihini, "Târîhin añladur saña '**eş'âr-ı dil-keşüm**'" (966/1558) şeklinde düşürmektedir.

1.3.2. TEDBÎR-İ İKSÎR

Sehâbî'nin bilinen ikinci eseri İmam Gazali'nin **İhyâu Ulûmiddîn** isimli Arapça eserinin bir nevi Farsça kısaltılmış şekli olup **Kimyâ-i Saâdet** isimli eserinin Farsça'dan Türkçeye çevirisidir. Eser İslam dini ve ahlakı üzerindedir. Eserin bir çok nüshası bulunmaktadır. Bunların içinde hattı en güzellerinden üç tanesi İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Hafid Efendi 191, 192 ve 193 numaralarda kayıtlı bulunmaktadır. Bunlardan 192 numaralı nüsha varak 2b'de şâir eseri, Dîvân'ı gibi, Sultan Süleymân'ın arzusu üzerine tercüme ettiğini ve buna eser içinde "iksîr-i hakîkati beyân ve takrîr" etmesi dolayısı ile **Tedbîr-i İksîr** adı verdiğini kaydediyor. Tercümenin dili, eserin takdîm bölümü hariç tutulursa, orta ağırlıkta ve rahat anlaşılır durumdadır. Metinde yer yer manzum kısımlar bulunmaktadır. Âşık Çelebi[39] Sehâbî'nin tercümeyi, 970/1563'te bitirip pâdişâha sunduğunu kaydeder, bu târih Âlî'de de bulunmaktadır.[40] Şâirin eserini pâdişâha sunduğunda büyük hediyeler aldığını onlarla beraber Kınalızâde,[41] Ahdî[42] ve Beyânî'de[43] vurgulanarak ifade edilmektedir. Bu da tercümenin beğenildiğini göstermektedir. Eserin nüshalarının çokluğu da bunun bir başka göstergesi olmalıdır.[44]

---

[39]Âşık Çelebi, 150a.

[40]Âlî, s. 226.

[41]Kınalızâde, s. 451.

[42]Ahdî, 109a.

[43]Beyânî, 41a.

[44] **Osmanlı Müellifleri**'nde (c. 2, s. 227) şâire âit olduğu kaydedilen **Kimyâ-yı Hazâin-i İrfân** isimle eser bu tercüme olmalıdır çünkü şâire ait böyle bir esere rastlanmamaktadır. Kitabın ismindeki 'kimyâ' kelimesi de bu görüşü destekler mahiyettedir

KAYNAKÇA

Ahdî, **Gülşen-i Şu'arâ**, Milet Ktp., A. E. Tarih, No. 774, v. 108b-109a.

Akün, Ömer Faruk, "Divan Edebiyatı", **TDV İslam Ansiklopedisi**, c. 9, s, 389-427.

Âşık Çelebi, **Meşâ'irü'ş-Şu'arâ**, (G. M. Meredith-OWens'ın Tıpkı Basımı), London, 1971, v. 149b-150a.

Bayak, Cemal, "Divan Şiiri Üzerinde Akademik Çalışmalar ve Bir Divan İnceleme Metodu Önerisi," **Journal of Turkish Studies**, (Harvard Üniversitesi, ABD), 27/1 (2003), 180-202.

Bayak, Cemal, "Sehâbî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, (Türkiye Diyanet Vakfı), c. 36 (2009), s. 309-310.

Beyânî, **Tezkire-i Şu'arâ**, Milet Ktp., A. E. Tarih, No. 757, v. 41a-b.

Çavuşoğlu, Mehmet, **Necati Bey ve Divanı'nın Tahlili**, Ankara, 1971.

Çelebioğlu, Âmil, **Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı**, İstanbul, 1994.

Ergin, Muharrem, **Azeri Türkçesi**, İstanbul, 1981.

Fâizî, **Zübdetü'l-Eş'âr,** Süleymâniye Ktp. Şehit Ali Paşa, No. 1877, v. 62.

Feridüddin Attar, **Tezkiretü'l-Evliyâ**, Haz. Süleyman Uludağ, Bursa, 1984.

Hasan Çelebi, Kınalı-zâde, **Tezkiretü'ş-Şu'arâ**, Haz. İbrahim Kutluk, Ankara, 1978, c. 1, s. 450-452.

İpekten, Haluk, **Divan Edebiyatında Edebi Muhitler**, İstanbul, 1996.

İsen, Mustafa, [Haz.], **Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı**, Ankara, 1994, s. 226-227.

Kâtip Çelebi, **Keşf-el-Zunun**, İstanbul, 1971, c. 1, s. 792; **Zeyl**, c. 1, s. 507.

Köprülü, M. Fuat, **Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul, 1984, (3. basım).

Kurnaz, Cemal, **Hayali Bey Divanı Tahlili**, Ankara, 1987.

Latîfî, **Tezkire-i Şu'arâ**, İstanbul, 1314 [1897], s. 184.

Mehmed Süreyyâ, **Sicilli Osmânî**, [İstanbul], 1311 [1893], c. 3, s. 9

Mehmed Tâhir, **Osmanlı Müellifleri**, İstanbul, 1333 [1914], c. 2, s. 227.

Müstakim-zâde, **Mecelletü'n-Nisab**, Süleymaniye Ktp., Halet Efendi, No. 628, v. 250a.

Okuyucu, Cihan, "Sehabi ve Divanı", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 6 (Kayseri 995), s. 163-198.

Riyâzî, **Riyâzü'ş-Şu'arâ**, Nurosmaniye Ktp., No. 3724, v. 82a.

Sefercioğlu, M. Nejat, **Nev'i Divanı'nın Tahlili**, Ankara, 1990.

Süleymân, Sultan, **Muhibbî Divanı**, Haz. Coşkun Ak, Ankara, 1987.

Tarlan, Ali Nihat, **Edebiyat Meseleleri**, İstanbul, 1981.

Tarlan, Ali Nihat, **Şeyhî Divanı'nı Tetkik**, İstanbul, 1964.

Timurtaş, Faruk Kadri, **Tarih İçinde Türk edebiyatı**, İstanbul, 1981.

Tolasa, Harun, Sehi, **Latifi, Aşık Çelebi Tezkirelerine Göre 16. Y. Y.'da Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi**, İzmir, 1983.

Tolasa, Harun, **Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası**, Ankara, 1973.

Sehâbî Dîvânı

Dîbâce

1b 1 **ALLÂHU RABBU’L-İCÂBE**[1]

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

2 **[Tahmîd ü]**[2] **senâ-yı tû ne der-vüs‘at-ı gayr**
Harfî zi makâmât-ı rehet mantık-ı tayr

3 **Vâkıf neşud ez ma‘rifet-i zât-ı tû ‘akl**
Pey şud feres-i fikret ü vâ-mânde zi seyr[3]

4 Her şehd-i hamd ki nahl-ı ‘akl ezhâr-ı riyâz-ı rızâ vü fazldan ictinâ ve envâr-ı hadâyık-ı hakâyık-ı

5 “**ve evhâ rabbuke ile’n-nahl**”[4] dan igtizâ ile hâne-i müseddesü’l-’adlâ‘-ı dehrde ibdâ‘ vü îdâ‘

6 idüp mezâk-ı ashâb-ı zevk u şuhûda halâvet-i ‘asel-i musaffâ vü sudûr-ı erbâb-ı

7 kulûb-ı (   )[5] şifâ vire. Ve her şeker-i şükr ki tûtî-i şîrîn-zebân-ı nefs-i nâtıka-i

8 (insân)[6] kafes-i eşbâhda anuñla şeker-hâ ve mürgân-ı “**ülî ecnihatin mesnâ ve sülâse**

9 **ve rubâ‘**”[7] serâ-perde-i ‘âlem-i ervâhda anuñla perde-serâ olup şerbet-i akdâh-ı ifrâsdan[8]

2a 1 kâm-ı cân u cinâna lezzet-i kûs-ı bekâ ve gûş-ı hûş-ı surûş-i niyûşe istimâ‘-i nagamât ile

2 simâ‘-i agânîden gınâ ire. Ol **Hazret-i Hallâk-ı Hakîm u Hudâvend-i “vâcibu’t-ta‘zîm**

3 **celle celâlühü ve tevâlâ nevâlühü**”[9] dergâhına takdîm olunur ki hikmet-i **Lokmân** h^{w}ân-ı (… nümâsından)[10]

---

[1]Allah [duaları] kabul edecek olandır.

[2]Metinde okunamamaktadır. Beytin muhtevasına uyacağı düşüncesi ile ilave edilmiştir.

[3]Senin övgün başkalarının vüs‘atine sığmaz. **Mantık-ı Tayr** senin yolunun makâmlarından bir harftir, (ancak) akıl senin zatının marifetine vâkıf olmadı; fikir atı seyr ü seferinden geri kaldı.

[4]“Rabb’in bal arısına vahyetti”, **Kur’ân**, Nahl sûresi, 16/68.

[5]Metninde burada bulunan bir kelime silindiği için okunamamaktadır.

[6]Metninde burada bulunan bir kelime silindiği için okunamamaktadır. Beytin muhtevasına uyacağı düşüncesi ile ilave edilmiştir.

[7]“Gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer dörder kanatlı elçiler yapan Allah’a hamd olsun”, **Kur’ân**, Fâtır sûresi, 35/1.

[8]Kelime“ifrâẖdan”, “efrâżdan” veyâ “efzâśdan” gibi okunabilecek durumda olmakla beraber anlamın cümleye uygunluğu açısında bu şekilde okumak tercih edilmiştir.

[9]Ta‘zim ve hürmet edilmesi gerekli olan, büyüklüğü sonsuz ve nimetleri arka arkasına devam eden.

[10]Metninde burada bulunan bir kelime silindiği için okunamamaktadır.

4 bir lokma ve haşmet-i **Süleymân** deryâ-yı kibriyâsından bir katredür. Ve fesâhat-ı **Hassân**[11]

5 elvân-ı nevâlinden bir nevâle ve belâgat-i **Sahbân**[12] feyz-i sehâb-ı fazl u efzâlından bir reşhadur.

6 Ve ʻukûd-ı dürer-i dürûd-ı nâ-maʻdûd, icâbet-i mevʻûd ki vesîle-i fazîlet ü Makâm-ı Mahmûd

7 ve zerîʻa-i vüfûd-ı cennet ü cünne-i "nârı **zâtu'l-vekûd**"[13] ola, ol bülbül-i destân-serâ-yı

8 "**ve mâ yantıku ʻani'l-hevâ**"[14] ve ʻandelîb-i bûstân-serâ-yı "**in hüve illâ vahyun yûhâ**"[15]

9 fahrü'l-âbâ vü şerefü'l-cüdûd **Ebü'l-Kâsım Muhammed Ahmed-i Mahmûd** "**sall'allâhu ʻaleyhi ve âlihi ve sahbihi ve sellem**"[16]

10 hazretlerinüñ hazîre-i mutahhara ve ravza-i muʻattaralarına nisâr u îsâr olunur ki câmiʻiyyet-i

11 kemâl-sıfât bel kemâl-i câmiʻiyyet-i zâtdan fâtiha-i kitâb-ı hılâfet ve hâtime-i

12 risâle-i risâlet ve şecere-i semere-i cûd ve semere-i şecere-i vücûddur. Ve **Hazret-i İbrâhîm**

2b 1 ve **Âdem,** ol tâhirü'n-neseb ve saʻîdü'l-cedde eb ü ced oldukları sebebden birine

2 mevkad-ı nâr-ı **Nemrûd** münbet-i eşcâr-ı enâr u emrûd ve biri melâyik-i sebʻ-arâyike mescûd

3 olmışdur. Ve tuhaf-ı tahıyyet ü rızâ "**kemâ yuhibbu rabbunâ ve yerdâ**"[17] âl-i kirâm ve ashâb-ı ʻizâm

4 ve hıyâr-ı tâbiʻîn ve selef-i sâlihîn ervâhına ithâf ve ihdâ olunur ki mesned-i hılâfetde

5 sudûr u felek-i hidâyetde büdûr ve kavânîn-i hüdâya "**nücûm**"[18] ve şeyâtîn-i hevâya

6 rücûmdur, "**rıdvân'ullâhu ʻaleyhim ecmaʻîn hattâ yekûmu'n-nâsu li-rabbi'l-ʻâlemîn**."[19] **Emmâ baʻd**,

7 rây-ı cihân-ârâ-yı erbâb-ı elibbâya mestûr u müsterâb buyurulmaya ki neş'e-i insâniyye

8 egerçi ezeliyyü'l-vücûd degüldür, velâkin edille-i ʻakliyye-i zâhire ve nusûs-ı şerʻiyye-i mütezâhire

---

[11]Hassân bin Sâbit (633-680) Hz. Peygamber'i şiirleri ile medh etmesi ile tanınmıştır ve onun "Rûhulkudüs, Cebrâil, sana yardım etsin" şeklinde duasına mazhar olmuştur.

[12]Sahbân bin Veil, Hârûn bin Reşid'in halifeliği döneminde yaşamış ve fesâhat ve belâğatı ile meşhur olmuştur.

[13]"(Ateşle) dolu hendek", **Kur'ân**, Burûc sûresi, 85/5.

[14]"O, Hz. Peygamber, arzusuna göre konuşmaz", **Kur'ân**, Necm sûresi, 53/3.

[15]"O, bildirdiği, vahyedilenden başkası değildir", **Kur'ân**, Necm sûresi, 53/4.

[16]Allah ona, âline (aile fertlerine) ve ashâbına salât ve selâm etsin.

[17]Rabbimizin isteyip razı olduğu gibi tahiyyet, dua hediyeleri (âile fertleri ve onun ashâbı üzerine olsun).

[18]Bu kelime Hz. Peygamber'in ashâb-ı kirâm hakkındaki "Ashâbım yıldızlar, "nücûm" gibidir, hangisine uyarsanız hidâyete erişir, doğru yolu bulursunuz" meâlindeki hadîsinden alınmıştır.

[19]İnsanlar âlemlerin Rabb'inin huzurunda duruncaya kadar Allah hepsinden razı olsun.

	9	muktezâsınca ebediyyü'l-vücûd u sâbitü'l-hulûddur. Pes 'âlim-i hâzime lâzım u mütehattimdür
	10	ki 'âlem-i berzah u misâl ve mâ ba'dehû mine'l-ahvâlde iltizâz ü izdiyâd-ı fütûh
	11	içün eyyâm-ı bekâ-i müste'âr ve evkât-ı 'ömr-i nâ-pây-dârda zikr-i cemîl ü ecr-i cezîl
	12	tahsîline bâ'is olan vesâyil ü vesâyita mütemessik ve müteşebbis ola. Ve ecmel-i
3a	1	cümle-i esbâb-ı iktisâb-ı fazîleteyn ve fevz-i hasleteyn nazm-ı bedî'u'n-nizâmdur ki nazm-ı kelâm-ı
	2	i'câz-makâmla hem-nâm oldugı cihetden sâhib-i **Faslu'l-Hıtâb**[20] bâ-vücûd-ı 'ulüvv-i cenâb
	3	kıbel-i fusahâdan ittihâmıyla ittisâm bulmışdur. Ve kuvvet-i şübhe ve kurb-ı derece eclinden
	4	tenzîh-i hazret ve tebriye-i sâhati içün "**ve mâ 'allemnâhu'ş-şi'ra**"[21] âyeti nâzil olmışdur, nazm:
	5	**Ger budî gevherî verây-ı sühan** **Z' âsumân âmedî be-câ-yı sühan**[22]
	6	ve âyet-i "**ve'ş-şu'arâ'u yettebi'uhumu'l-gâvûn**"[23] mevridine hâs ve istisnâyla muhakkaku'l-ihtisâs
	7	iken ba'z-ı tıbâ'-ı nâ-tamâm mihekke rif'at-i rütbet-i şi'rde mûcib-i şek olursa ol
	8	nazm-ı mübeccel 'mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün' vezninde "**elem tera ennehum fî külli vâdin**"[24] kerîme
	9	siyle müzeyyel oldugı 'alâ ahseni'l-ittifâk bu makâle a'zam-ı mısdâkdur. Ve kütüb-i mu'teberede
	10	mestûr ve elsine-i havâsda mezkûr oldugı üzre ba'z-ı şu'arâ-yı şîrîn-edâya bir beyt-i
	11	bedî'u'l-ma'nî bahâne-i zikr ü du'â ve sebeb-i gufrân u rızâ oldugı bu ma'nâyı muhakkık ve bu
	12	da'vâyı musaddıkdur. Nitekim **Hakîm-i Tûsî** üstâdu'ş-şu'arâ **Firdevsî**[25] "**zâde'llâhu zâde me'âdihi**"[26]
3b	1	hazretlerine silk-i tevhîdde nazm eyledügi 'ıkd-ı dürer ki "**cihân-râ bülendî [vü] pestî tûyî**

[20] Nakşibendi tarikatının önemli sîmalarından Muhammed Pârsâ (Buhâra, 1355-Medine, 1419)'nın bu tarikatın inceliklerini anlatan bir eserdir; tam adı **Faslu'l-hitâb li-vaslı'l-ahbâb'**dır ve Ali Hüsrevoğlu'nun tercümesi ile **Tevhide Giriş** ismi ile Türkçeye tercüme edilmiştir (İstanbul, 1988).

[21] "Biz ona şiir öğretmedik", **Kur'ân**, Yâsîn sûresi, 36/69.

[22] Eğer bir mücevher sözün arkasında ise o gökyüzünden söz yerine inmiştir. (Sözün ötesinde, sözden daha değerli bir mücevher olsaydı, gökyüzünden söz yerine o inerdi.)

[23] "Şâirlere gelince, onlar da sapıklara uyarlar", **Kur'ân,** Şu'arâ sûresi, 26/224.

[24] "Onların, şâirlerin, her vâdide başıboş dolaştıklarını görmedin mi", **Kur'ân**, Şu'arâ sûresi, 26/225.

[25] İran'ın en büyük şairlerinden Tus'lu Firdevsî (940 ?-1020?), **Şâhnâme** isimli eseri ile meşhûr olmuştur.

[26] Allah âhiret azığını ziyâde etsin.

2 **ne-dânem çiî herçi hestî tûyî**”[27]
Târîh-i Güzîde[28] rivâyeti üzre sebeb-i fevz-i necât ve bâʻis-i

3 refʻ-i derecât olmışdur. Ve **Şeyh Muslihu'd-dîn Saʻdî**[29]
“**ravvah'allâhu rûhahu**”[30] kalb-i hâlis ile

4 kâlib-i hikmetde sebk eyledügi sebîke-i mevʻizet ki, nazm:
“**berg-i dırahtân-ı sebz der nazar-ı hûş-yâr**

5 **her varakî defterîst maʻrifet-i Kirdigâr**”[31]
Sübhatü'l-Ebrâr[32] rivâyeti mûcibince bâʻis-i nisâr-ı

6 etbâk-ı envâr olmışdur. Ve **Şeyh ʻAmâra**[33] “**nevvera'llâhu kabrehu**”[34] hazretleri makâm-ı ʻışk-ı sâdık ve

7 şevk-ı ʻâşıkda sevk eyledügi makâl ki, beyt:
“**Ender gazel-i h^{w}îş nihân hâhem geşten**

8 **Tâ ber-leb-i tû bûse zenem çüneş be-hânî**”[35]
şeyh-i mihîn-i mihne, sâhibu's-seyr ve't-tayr **Şeyh**

9 **Ebû Saʻîd Ebi'l-Hayr**[36] “**kaddes'allâhu sırrahu**”[37] hazretlerine muvâfık-ı hâl olmagla mezârını ziyâretle ʻimâret

10 eylemişlerdür. Çün etrâf-ı kelâm zikr-i sâlihîne müncer ve câriha-i lisân tîb-i enfâs-ı

11 kelimât-ı tayyibeleriyle müncer oldı, ber-muktezâ-yı hadîs-i sahîhu'l-maʻnâ-yı şefîʻü'l-ümme ki

12 “ʻ**ınde zikru's-sâlihîn tenzilü'r-rahme**”[38] hîn-i nüzûl-i rahmetde ki mazanna-i icâbet-i daʻvetdür,

4a 1 şol bârgâh-ı felek-iştibâh, hazret-i pâdişâh-ı hilâfet-penâh “**eyyedehu'llâhu teʻâlâ**

2 **ve aʻlâhu**”[39] hakkında ki mahatt-ı rihâl-ı efâzıl-ı ricâl ve Kaʻbe-i âmâl-i kabâyıl-ı ehl-i kemâldür, vazîfe-i duʻâ

---

[27] Evrendeki yükseklikler ve düzlüklerin hepsi sensin. Bilmiyorum nesin. Bildiğim odur ki ne varsa yoksa sensin.

[28] Hamdullâh Müstevfî-i Kazvînî (ö. 1349)'nin Reşîdüddîn Fazlullâh Muhammed (ö. 1318)'in **Câmiʻü't-tevârih** isimli tarih konulu eserinin 1303 yılına kadar getirdiği zeylidir.

[29] Daha çok Şeyh Saʻdi (1193?-1295) olarak bilinen ve **Gülistân** ve **Bahâristân** isimli eserleriyle meşhur olan İran'lı şâir.

[30] Allah ruhunu yüceltsin.

[31] Yeşil ağaçların yapraklarının her biri akıllı insanların nazarında Allah'ın marifetinin yazıldığı defterin bir yaprağıdır. (Külliyât-ı Saʻdî, nşr. Muhammed Alî Furûğî, Tahran 1367, Gazeliyyât, s. 519)

[32] Nureddin Abdurrahmân (Molla) Câmî (ö. 1492)'nin her birinde farklı bir hikaye anlattığı 40 bölüm, “ıkd”den oluşan manzum bir eserdir.

[33] Şeyh-i ʻAmâra diye de okunabilecek olan bu isimle ilgili bir bilgi bulamadım. ʻAmâra, kuzey Irak'ta bir kazânın adıdır.

[34] Allah kabrini nurlandırsın.

[35] Kendi gazelimin içinde gizlenmek istiyorum tâ ki onu okuduğunda senin dudaklarını öpeyim. (Sen okuduğunda dudaklarını öpebilmek için gazelimin içinde gizlenmek istiyorum.)

[36] Ebû Saʻîd Ebi'l-Ħayr, (967-1049), Horasan'lı meşhur sûfîlerdendir, rubâileriyle de tanınmıştır.

[37] Allah sırrını takdis etsin, yüceltsin.

[38] “Salih, iyi kişilerden bahsedildiğinde rahmet iner.” Bu söz hadis olarak bilinirse de meşhur sûfîlerden Süfyân-ı Sevrî'ye aittir (İsmail Aclûni, **Keşfü'l-hafâ**, Beyrut 1983, c. 2, s. 91).

[39] Allah onu kuvvetlendirsin ve yüceltsin.

3 ve istid'â-yı bekâ-yı 'izz ü i'tilâ münâsib, bel vâcibdür ki 'âmme-i zevi'l-'ukûl üzerine

4 farîza-i tâ'ati tâlî-i tâ'at-i Hudâ ve resûldür. Ve rıbka-i rukyeti tavk-ı rakabe-i selâtîn-i fuhûldür.

5 Nevk-i sinân-ı cân-sitânı bir kilkdür ki anuñ ucından cemâl-i garrâ-yı gazâ

6 gâze-i gâret-i ervâh katli ve gül-gûne-i hûn-ı a'dâ ile pür-nakş u nigârdur. Ve tîg-ı tâb-dârı

7 bir mîg-ı âb-dârdur ki katâr-ı emtârı kişt-zâr-ı kâr-zârda dökülen dimâ'-i a'dâ-i hâk-sârdur.

8 Hengâm-ı hengâme-i vegâ vü heyecân-ı heycâda 'âdet-i melzûmetu's-sa'âdeti, terk-i külâh u kemer-i

9 murassa' vü mücevher ve mefhari, i'lâ'-i a'lâm-ı Hak içün lebs-i libâs-ı lebûs u migferdür. Deste-i

10 şemşîr-i cihân-gîrine şemse-i hûr zîver kılınsa sezâdur. Ve sâk-ı serîr-i felek tasvîrine

11 sîm-i hilâlden halhâl takınsa revâdur. Şükûh u şevketde reşk-i **Kâvus-ı Key**[40] ve cûd u sehâda

12 gayret-i **Hâtem-i Tay**'dür[41]. Ve selâtîn-i 'Arab u 'Acem câh u celâline nazar-be-mesâbe-i hâkim-i Rey[42] ü

4b 1 şeyh-i Hay'dür.[43] Fermân-dih-i Îrân u kahramân-ı Tûrân şikence-i ser-pençe-i kahrından emân bulmamışdur.

2 Ve ferâ'ine-i Mısr kuvvet-i kâhire ile yed-i beyzâ-yı te'yîd-intimâsınuñ tabancasından necât

3 bulmaga dermân olmamışdur. Salâ-yı savleti gûş-ı vuhûşa vâsıl olalı, hirmâs hirâs-ı iftirâs-

4 dan gûşe-i bîşede pinhân olmışdur. Ve 'ukbân-ı 'ıkyân-ı elviye-i zafer-tev'emânı sayd-ı mürg-ı cân ile

5 meşhûr olalı, cân-ı hasm-ı vegâ 'Ankâ gibi verâ-yı kevn ü mekânda âşiyân tutmışdur.

6 Zamîr-i münîr-i hurşîd-tenvîrlerine ki matla'-ı envâr-ı hilâfet ü şâhîdür, hücûm-ı vâridât-ı İlâhî

7 ve cümûm-ı idrâkât-ı gayr-ı mütenâhî şol derecededür ki 'avâlî-i himemleri bâ-vücûd-ı tekeffül-i nazm-ı

8 nizâm-ı mehâm-ı ümem ve ıslâh-ı mesâlih-i cumhûr-ı benî 'Âdem ber-muktezâ-yı fehvâ-yı erbâbu'd-düvel

9 mülhim-i kâmet-i zîbâ-yı dîbâ-yı ebkâr-ı efkârları tırâz-ı rumûz-ı gaybî ile mu'allem oldugı sebebden

---

[40] İran'ın Pişdâdiyân sülâlesinden sonra gelen Keyâniyân sülâlesinin ilk hükümdarı adaletiyle meşhur Keykubâd'ın torunu ve halefi, bu sülâlenin ikinci hükümdarıdır.

[41] Asıl adı İbn Abdullah b. Sa'd'ın lakabıdır ve Tay kabilesinden olduğu için "Tây, Tâyî veya Tâ'î" nisbeleriyle anılır. Hz. Peygamber'in döneminde yaşamışsa da onun peygamberliği dönemine yetişememiştir, cömertliği ile meşhurdur.

[42] İran'ın en eski şehirlerinden birisidir.

[43] Osmanlı hakimiyeti döneminde Basra vilâyetine bağlı bir sancak merkeziydi.

	10	letâyif-i eş'âr-ı âb-dârları ekâbir-i 'Arab ve efâzıl-ı 'Acem mâ-beyninde makbûl u müsellemdür. Ve
	11	fasl-ı nîsân fazl u ihsânda bahr-i kalb-i şerîflerine nâzil olan bârân-ı keşf ü ilhâm,
	12	sadef-i vücûd-ı pür-cûdlarında şol le'âli-i nazm-ı hakâyık-nizâma mûcib-i in'ikâd u intizâmdur
5a	1	ki her biri 'aynu'l-'ıkd kelâm-ı mülûk ve dürretü't-tâc-ı mülûk-ı kelâmdur. Ve **Men ne-mî-dânem ki în cins-i sühan-râ nâm çîst**
	2	**Ne nübüvvet mî-tevânem gufteneş ne sâhirî**[44] "**İllâ ve hüve's-sultân bin es-sultân bin es-sultân**
	3	**bin es-sultâni'l-mütemessil bi-emr-i "İnne'llâhe ye'muru bi'l-'adli ve'l-ihsân**"[45] **es-Sultân Süleymân Hân**
	4	**bin es-Sultân Selîm Hân bin es-Sultân Bâyezîd Hân bin es-Sultân Muhammed Hân**
	5	**halleda'llâhu te'âlâ li-te'yîdi'l-İslâmi ve'l-müslimîni mülkehu ve sultânehu ve efâza 'alâ kâffeti**
	6	**'l-âlemîni 'adlehu ve ihsânehu. Allâhü'mme'c'al besâtîne'l-kulûbi min edrâri midrâri gamâmi in'âmihi**
	7	**ke-cennâtin tecrî ve leme'âti eşi''atin râkathu min mişkûti serîri hılâfetihi ke-ennahâ kevkebün dürriyyün**
	8	**rabbi kemâ ce'alte enzâre'l-istidlâli'l-'ilmiyyi fi medârici'l-burhâni's-silmiyyi**
	9	**kelîleten 'an idrâki merâtibi kadrihi ve'rtikâ'ihi. İc'al etvele'l-imtidâdeyni mine'l-burhâni**
	10	**'t-tabî'iyyi aksara min medâ müddeti 'ömrihi ve bakâ'ihi. Âmîn Âmîn. Lem-'akta' bi-vâhıdetin hattâ übelligahâ**
	11	**'l-gayni âmînâ**"[46] "**Çün du'â-yı pâdişâh-ı mülk ü millet mî-künem** **Ez-firâz-ı sidre âmîn mî-küned Rûhu'l-Emîn**"[47]
	12	Temhîd-i mukaddemât-ı ma'hûdeden asıl maksûd budur ki çün münzevî-i gûşe-i güm-nâmî
5b	1	vü nâ-yâbî **Hüsâmü'd-dîn bin Hüseyn el-meşhûr bi-Sehâbî** Hazret-i Hakk sübhânehu

---

[44]Bilmem ki bu hangi nevi sözdür ve adı nedir. Bildiğim odur ki ona Peygamber kelamı diyemem, sihir de değil. (Bilmiyorum bu tür sözün adı nedir? Buna ne peygamber sözü diyebilirim ne de büyücünün sözü.)

[45]"Allah muhakkak adaleti ve iyilikte bulunmayı emreder", **Kur'ân,** Nahl sûresi, 16/90.

[46]O sultan oğlu sultan, Sultan Muhammed Han'ın oğlu Sultan Bâyezîd oğlu Sultan Selim oğlu ve "Allah muhakkak adalet ve iyiliği emreder" [sözünü kendisine] imtisâl edinen Sultan Süleymân, Allah müslümanları güçlendirmek için onu mülk ve saltanatını ebedi kılsın. Adalet ve ihsanını bütün alemlere yaysın. Ey Allah'ım, kalb bahçelerini altlarından ırmaklar cennetler gibi onun in'âm bulutundan yağdırmak suretiyle nasîbdâr eyle. Aynı şekilde onun hilâfet serîrinden parlayan ışıklarla sanki inciden yıldızın parladığı gibi parlak ve berrak eyle. Ey Rabb'im burhân-ı silmî merdivenlerine yükselmek için olan ilmi, istidlal görüşlerini onun kadrinin yüceliğini ve zatının yükselişini idrakten nasıl âciz kıldıysan burhân-ı tabîînin iki uzantısının en uzununu onu ömür müddetlerinden ve dünyadaki kalışından daha kısa eyle, âmîn, âmîn.

[47]Millet ve memleket sultanına dua ettiğim zaman, Sidre'den Cebrâil ona âmin diyor.

	2	ve te'âlâ kıbelinden 'atıyye-i tab'-ı mevzûn ile memnûn ve süveydâ-yı kalbi sevdâ-yı şi'r ile meşhûn
	3	olup evkât-ı ferâg-ı hâtırda teşhîz-i zihn-i fâtır içün tuyûr-ı me'ânî sayd ve
	4	zuhûr-ı defâtirde kayd olunurdı. Ve sebeb-i zikr u du'â olmak recâsiyle cem' ve
	5	tertîbine 'azm olundukça imzâsında mevâni' bulunurdı. Hâliyâ ol bârgâh-ı hilâfet-i
	6	'**uzmâ** "**a'lâhu'llâhu te'âlâ**"[48] savbından müsevvedâtda isbât olunan ebyât cem' u tedvîn
	7	ve her birinin makâmı ta'yîn olunmak bâbında işâret-i 'ulyâ-yı feyz-bahşâ fermân-
	8	fermâ ve te'yîd-nümâ olmagın, "**lâ-cerem sırru'l-me'mûrı ma'zûrun**"[49], ol bâbda destûr kılınup kıllet-i
	9	bizâ'at ve kusûr-ı sınâ'at muhakkak iken ebyât-ı müteferriku'l-eczâya tertîb-i
	10	hurûf-ı hecâ üzerine "**keyfe mâ't-tefak**"[50] nazm u nesk virildi. Erbâb-ı tıbâ'-ı selîme bu nüsha-i
	11	sakîme manzûr oldukda gâyet-i mes'ûl budur ki ba'z-ı ebyât-ı dil-pesend ile
	12	hursend olup mevâzı'-ı i'tirâzı zeyl-i igmâz ile mestûr buyuralar ki mukaddemât-ı
6a	1	mütekaddimetü'l-beyâna binâ'en maksad-ı aksâ bir beyt sebebiyle enfâs-ı fukarâdan
	2	deryûze-i sâlih-i du'â vü istid'â-yı magfiret ü rızâdur. "**Rezzakana'llâhu'l-hatme bi'l-hasenâti**
	3	**ve'l-'afve 'ani's-seyyi'âti bi-yedihi ezmetü'l-hüsnâ ve ileyhi'r-rüc'â ve hüve'l-müste'ânu ve 'aleyhi't-tüklânu.**"[51]

[48] Allah onu yüce kılsın.

[49] Şüphesiz memurun sırrı söylememesi anlayışla karşılanmalıdır.

[50] İttifak edildiği üzere.

[51] Allah bize hayatımızı günahlarımızı afvedilmiş olarak, hasenât, iyilik ile bitirmek nasîp etsin. Bütün güzelliklerin dizginleri O'nun elindedir. Dönüş O'nadır. Kendisinden yardım istenilecek O'dur, tevekkül de O'nadır.

Kasîdeler

1

FÎ TEVHÎDİ BÂRÎ ‘AZZE İSMUHU[52]

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Hüsnüñ ideli ‘ayn-ı dil ü câna tecellâ
Dil oldı serâsîme vü cân vâlih ü şeydâ

2 ‘Aks-i ruhuña olmasa mir’ât mezâhir
Mescûd-ı mugân olmaz idi Lât ile ‘Uzzâ

3 Ger şem‘ ruhuñ nârına pervâne degülse
Başında nedendür görinen âteş-i sevdâ

4 Mihr-i ruhuñı nûş-ı dehânuñla görelden
Hurşîd ile hem-sâye vü teng oldı Mesîhâ

5 Zülfüñ hamına olmasa ger şîfte Mecnûn
Pây-ı diline komaz idi silsile Leylâ

6 Zâr olmaz idi ‘ârıza-ı ‘ışk ile Vâmık
‘Arz itmese mihr-i ruhuñı ‘ârız-ı ‘Azrâ

7 Ger virmese la‘lüñ leb-i Şîrîn’e halâvet
Telh itmez idi Kûhken’üñ kâmın o halvâ

8 Hattuñ eseri birle dehânuñ haberi yok
Bilmem nedür efvâhda bu fitne vü gavgâ

6b 9 Hâkister idüp sînede yakduñ dil-i zârı
Cân âyînesi[53] anuñ ile oldı mücellâ

10 Huffâş-sıfat dîde seni görmede ‘âciz
Sen mihr-i cihân-tâb gibi zâhir u peydâ

11 Ol vakt hıred hüsnüñi idrâk ider kim
Âyînede[54] eşkâl göre dîde-i a‘mâ

12 Âgâz ile encâmuña idrâk iremez kim
Encâmuña gâyet yog u âgâzuña mebdâ

13 Her zerre ki var hâl-i dil ile nazar itseñ
Hem hamdüñe hâmiddür ü hem zikrüñe gûyâ

14 Beydâ-yı felâketde felek-vâr Sehâbî
Olmış dün ü gün hayret ile bâdiye-peymâ

15 Ger bedraka-i lutfuñı kılsañ aña hem-râh
Ârâm-gehi olur idi menzil-i selmâ

2

FÎ NA‘Tİ’N-NEBÎ SALLALLÂHU ‘ALEYHİ VE SELLEM[55]

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

---

[52]Yaratıcı’yı, adı yüce olsun, tevhîd, birleme konusunda.

[53]Metinde “â’înesi” şeklindedir.

[54]Metinde “â’înesi” şeklindedir.

[55]Peygamber’i, Allah şanını yüceltsin ve selâmete erdirsin, övme konusunda.

1 Olımaz ferş-i kadem atlas-ı eflâk sañâ
Gey Habîb'üm yaraşur hil'at-i "Levlâk"[56] saña

2 Lâ-mekân oldı mekânuñ iremez fî'l-vâki'
Mürg-ı endîşe ile tâyir-i idrâk saña

3 Bükülüp secde ider çerh-ı murassa' hâke
Olalı ey güher-i pâk sadef hâk saña

4 Semer-i ma'rifetu'llâh şecerisin ne 'aceb
Atsalar seng-i cefâ bir niçe bî-bâk saña

7a 5 Lücce-i bahr-i kerem sensin ü 'âlem hâşâk
Râh-ı kurbet nice bulsun has u hâşâk saña

6 Na'tüñe sanma zebân oldı hemân cârî vü bes
Ki dürûd itdi revân dîde-i nem-nâk saña

7 Medh idüp zâtuñı bî-çâre Sehâbî ne disün
Çünki "Levlâk" didi Hâlık-ı eflâk saña

3

FÎ MENÂKIBI HULEFÂ'U'R-RÂŞİDÎN RIHVÂNULLÂHI 'ALEYHİM ECMA'ÎN[57]

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Ne havf-ı âteş-i dûzah çeker ne bîm-i 'azâb
Şu dil ki oldı mekân-ı mahabbet-i ashâb

2 'Ale'l-husûs refîk-i şeh-i Rusül Sıddîk
Mukaddem-i hulefâ mîr-i zümre-i aktâb

3 İkinci pâdişeh-i mülk-i ma'delet Fârûk
Hatîb-i minber-i İslâm u sâhib-i mihrâb

4 Üçünci ebr-i hayâ bahr-i hilm Zi'n-nûreyn
Riyâz-ı şer' ü imâmetde gonce-i sîr-âb

5 Resûle yâr-ı çehârum 'Aliyy-i 'âlî-kadr
Vasıyy-i hatm-i rusül müftî-i çehâr-kitâb

6 Dahi Hüseyn ü Hasen iki sıbt-ı pâk-i Nebî
Biri sipihr-i kerem biri şâh-ı 'arş-cenâb

7 Mahabbet-i hulefâ ile olıcak mahşûr
Sehâbî maslahat âsân olurdı rûz-ı hisâb

4

FÎ MEDHİ SULTÂNE SELÂTÎNİ'Z-ZAMÂN HALLEDA'LLÂHU EYYÂME SALTANATIHİ Bİ'L-'ADLİ VE'L-İHSÂN[58]

---

[56]Hadîs-i kudsî olarak bilinen ve tamamı "Levlâke levlâk lemmâ halaktu'l-eflâk" ve "Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım" anlamındaki bu söz hadis değildir, Süfyân ibn-i Uyeyne'ye ait bir sözdür (İsmail Aclûni, **Keşfü'l-hafâ**, Beyrut 1983, c. 2, s. 214).

[57]Doğru yolda giden halifelerin, Allah onların hepsinden razı olsun, menkıbeleri konusunda.

[58]Devrin sultanlar sultanının, Allah onun saltanat günlerini adalet ve iyilik üzere devamlı etsin, övgüsü hakkında.

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

7b 1 Nusret-karîn ü devlet ü ikbâl hem-rikâb
Geldi serîr-i saltanata şâh-ı kâm-yâb

2 Ey memleket nüvîd ki ten buldı tâze cân
V’ey rûzgâr müjde ki ref‘ oldı inkılâb

3 Ey baht-ı hufte gaflet-i h^{w}âbdan uyan
Ey fitne h^{w}âba var ki senüñdür zamân-ı h^{w}âb

4 Ey pîr-i çerh ‘aynek-i encümle kıl nazar
Hurşîd-i evc-i ‘izzeti seyr eyle bî-hicâb

5 Ey mihr-i ‘adl dehre ziyâ vir ki necm-i zulm
Zulmetde oldı mu‘tekif-i künc-i ihticâb

6 Ey bâd kılma hâk-i perîşânı münkalib
V’ey âb virme âteş-i sûzâna inkılâb

7 Ey bahr hâk-i makdem-i şâha nisâr içün
Lâyıkdur ola ger katarâtuñ dür-i hoş-âb

8 İrgür sipihre başuñı ey çerh kim saña
El virdi pây-bûs-ı şehen-şâh-ı Cem-cenâb

9 Hızr u Mesîh-rütbe meh-i âfitâb-kadr
Sâhib-kırân-ı ‘asr şeh-i ma‘delet-nisâb

10 Sultân-ı mülk-i şer‘ Süleymân-ı şark u garb
Kim Hak’dan oldı zıll-ı İlâhî aña hitâb

11 Fermân-dih-i mülûk u selâtîn ki hanceri
Oldı mülûk-i memlekete mâlikü’r-rikâb

8a 12 Bahrüñ temevvüci eser-i bâddan degül
Dest-i güher-nisâr aña virdi inkılâb

13 Şarkı müsahhar eyledi bir günde garb ile
Yakmış gibi çerâgı kılıcından âfitâb

14 Dehri münevver itdi ruh-ı enveri belî
Zerrât-ı kâyinâta virür mihr nûr u tâb

15 Dest-i güher-feşânuña beñzerdi fi’l-mesel
Olsaydı ebr katreleri lü’lü-i hoş-âb

16 Lutfuñ giderse tañ mı göñülden küdûreti
Virse ‘aceb mi cevher-i rûha cilâ şarâb

17 La‘lüñ tekellüm eylese ervâh-ı kuds olur
Şehd-i kelâm ile şeker-i nutkuña zübâb

18 Güm-râh olan ‘adûya zamîr-i münevverüñ
Gösterdi rây-ı sâyib ile menhec-i savâb

19 Devrân muhâlifi getürüp âsitânuña
Sürüp yüzin yire takuban boynına tınâb

20 Deryâya atdı bogdı hevâyı siyâsetüñ
Bir kubbe yapdı üstine billûrdan habâb

21 İtse hasûd âh olur kendü başına
Her bir şerâresi şerer-i dûzah-ı ‘azâb

8b 9a margin folio markers noted inline.

22 Bes kim türâba dökdi dimâ'-i havârici
Kıldı zamâne tîguña künyet Ebû Türâb

23 'Adlüñle buldı şöyle cihân i'tidâl kim
Oldı tezerv âbhûrı dîde-i 'ukâb

8b 24 Kasd idemez kebûtere şâhin ki havf idüp
İtmez 'ukâb sa'veye şimden girü 'ikâb

25 Gördi kılıcuñuñ kesici hûnî oldugın
Kıldı yirini ma'deletüñ mahbes-i kırâb

26 Oldı peleng ü reng birâder yalaşdı kan
Devrüñde gördi hem-dem agnâmdur ziyâb

27 Sen mâha kec nazarla meger bakdı gice kim
Çeşm-i sipihre rastladı nîzesin şihâb

28 Her hâneyi ki cevr ile tarh itdi rûzgâr
Seyl-âb-ı tîguñ eyledi ol hâneyi harâb

29 'Azm-i mevâkibüñ göricek yiridür eger
Berk-ı sebük-'inâna dinilse girân-rikâb

30 Zînetle bayrak [u] 'alemüñ pür-kitâbdur
K'âyât-ı Feth u Nasr ile meşhûndur ol kitâb

31 Etbâk-ı çerh kâgıdı itmez vefâ eger
Vasfuñ kitâbını hıredüm kılsa intihâb

32 Kapuñ ki cennet-i fukarâdur Sehâbî'ye
Dünyâ vü âhiretde yiter melce' ü me'âb

33 Te'sîr-i sa'd u nahs-ı felekden aña ne gam
Kim âsitân-ı lutfuña gösterdi intisâb

34 Meşşâta-veş eyâdî-i medhüñle ref' ider
Her dem 'izâr-ı şâhid-i endîşeden nikâb

35 Tâ taht-ı lâciverd-i felek üzre şâh-ı çerh
Alur sipâh-ı sâbit ü seyyâreden hisâb

9a 36 Taht-ı sa'âdet üzre karâr it 'ale'd-devâm
Sen kâm-bahş-ı devlet ü ahbâb kâm-yâb

37 Nusret karîn ü baht rezîn ü felek mu'în
'Avn-i İlâh yâver ü da'avât müstecâb

5

EŞREKA'LLÂHU ŞÂRİKA SEMÂ'İ SALTANATİHİ MASÛNEN 'ANİ'L-KÜSÛFİ
VE AKMERA KAMERA FELEKİ 'ÂTIFETİHİ ME'MÛNEN 'ANİ'L-HUSÛFİ[59]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Sanma kim olmış şafakdan sürh etrâf-ı hilâl
Virdi dest-i dâver-i devrân sipihre gûş-mâl

[59] Allah onun saltanatının güneşini tutulmaktan korunmuş doğdursun ve ihsan ayını da tutulmaktan emin olarak parlatsın.

2 Eyledi kendin şafakdan âşikârâ mâh-ı ‘ıyd
Cism-i zârı rûzenüñ za‘fından olmışdur hayâl

3 Ravza-i eflâkde beñzer nihâl-i tâzeye
Sarsar-ı takdîrden olmış hamîde ol nihâl

4 ‘Arsa-i ‘âlemde çevgân-vâr gâhî gûşe-gîr
Devr içinde gûy-veş gâhî serî‘ü’l-intikâl

5 İtdi bir saykal nümâyân çerh-i zengârî yine
Kim göñül âyînesinden mahv ide jeng-i melâl

6 Kıldılar peymâne kandîl-i sıyâmı ehl-i ‘ayş
Çün şafak-gûn bâde içre gördiler rengîn sifâl

7 ‘Iyde gûyâ şâm menşûrın ‘atâ itdi kazâ
K’oldı zâhir sîm-gûn tugrâyile kırtâs-ı al

8 Düşmege pây-ı semend-i şâh-ı dehre mâh-ı bedr
Peykerinden gâh na‘l eyler nümâyân gâh dâl

9 Kankı şeh ol kutb-ı devrân ser-ver-i sâhib-kırân
Sâye-i Hak hâmî-i dîn mâhî-i küfr ü dalâl

9b 10 Gevher-i dürc-i mürüvvet bedr-i burc-ı ma‘delet
Dürr-i deryâ-yı celâlet dürrî [hem] evc-i celâl

11 Mâh-ı Keyvân-menzilet şâh-ı Süleymân-menkıbet
Kim anuñ Şebdîzi içün oldı zeyn zer hilâl

12 Vefk-ı râyı üzre ger mihr itmese bir lahza devr
İrişür fi’l-hâl devrândan aña naks-ı zevâl

13 Leşker-i menkûb-ı a‘dâ ‘asker-i mansûrına
Pây-dâr olmaz olursa fi’l-mesel encüm-misâl

14 Kana batmış darb-ı tîgından ayakdan başa dek
Sanma başında kızılbaş-ı pelîdüñ tâc-ı al

15 Ey Sehâbî biñde birin vasfınuñ itsem beyân
Hayretinden ‘akl lâ-ya‘kıl olurdı nutk lâl

16 Nice kim seyr ide mihr ü mâh u eflâk ü nücûm
Nice kim devr ide mâh u sâl u eyyâm u leyâl

17 Çerh u encüm sâl u mâh olsun mutî‘ u çâkerî
Ola kadr u ‘ıyd eyyâm [u] leyâli mâh u sâl

6

LÂ ZÂLET NESÂYİMÜ MA‘DELETİHİ SÂYİRETEN VE ŞEMÂ’İMU ‘ATÂ’İHİ ŞÂMİLETEN[60]

Fe‘ûlün Fe‘ûlün Fe‘ûlün Fe‘ûlün

1 Yine çekdi gül-zâra ‘asker şükûfe
Çemen sahnına kurdı çâder şükûfe

2 Geçüp taht-ı çûpîne mânend-i husrev
Kodı başa şâhâne efser şükûfe

[60] Adalet rüzgarlarının esintisini ve ihsân kokularının yaygınlığını devamlı kılsın.

10a 3 Meger eyler ihsân cüyûş-ı rebî‘a
Ki dîvân idüp açdı defter şükûfe

4 Saçup sîmini her yaña oldı âhir
Cünûd-ı reyâhîne ser-ver şükûfe

5 Tulû‘ itdi hurşîd-mânend kıldı
Şebistân-ı bâgı münevver şükûfe

6 Sipihr oldı sebz ile gül-zâr u anda
Gül-i zerd hurşîd ü ahter şükûfe

7 Ele sâkıyâ gül gibi al ayagı
Ki kaldurdı rindâne sâgar şükûfe

8 Ne hâcet şeb-i ‘ayş-ı gül-şende şem‘a
Ki bir şem‘-i tâbendedür her şükûfe

9 Bu emr-i ‘acîbe nazar kıl ki olur
Gehî beyza geh beyza-perver şükûfe

10 Hayâdan tere gül gibi gark olurdı
Ger olsa ruhuñla ber-â-ber şükûfe

11 Sabâ bâga irgürse zülfüñ nesîmin
Olurdı ser-â-ser mu‘anber şükûfe

12 Gözinden sebel zâyil olurdı kılsa
Gubâr-ı rehüñ kuhl-i agber şükûfe

13 Riyâz-ı fesâhatde olsaydı farzâ
Sehâbî gibi ger sühan-ver şükûfe

14 Hezârân zebân ile eylerdi her dem
Du‘â-yı şeh-i heft kişver şükûfe

10b 15 Nice kim nesîm-i bahâr ile eyler
Meşâm-ı cihânı mu‘attar şükûfe

16 Hemîşe nihâl-i berûmend-i rumhuñ
Getürsün ser-i hasmdan bir şükûfe

7

CE‘ALA’LLÂHU ‘UMRAHU ETVÂLE’L-E‘MÂRİ VE HARRASE MEVÂRA DEVLETİHİ ‘AN ŞEVÂ’İBİ’N-NEVÂ’İBİ VE’L-EKDÂR[61]

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Gam-ı bahâr ile zerd itdi rûy-i bâgı hazân
Niteki çehre-i ‘uşşâkı fürkat-i cânân

2 Mukârin oldugı içün harîf pîri ile
Ulaşdı şâhid-i bûstâna zahmet-i yerakân

3 Rebî‘ haylini târâc kıldı reh-zen-i dey
Düşürdi[62] kimini vü kimin eyledi ‘uryân

4 Çenâr dehr fenâsın görüp kalender-vâr
Soyundı kaldı çemen içre vâlih u hayrân

---

[61] Allah ömrünü ömürlerin en uzunu etsin, devlet ve saltanat müddetini bela ve keder karışmaktan korusun.
[62] Metinde " Ŧuşurdı”.

5 Hudâ'ya cevr-i şitâdan meger tazallüm ider
Ki rûy-i zerdini yirlere sürdi berg-i hazân

6 Sehâb u ra'd çemen hâline terahhum idüp
Birisi aglayup eyler birisi âh u efgân

7 Çemen yüzin ki sararmışdı berk havfından
Sefîd kıldı sefîdâc-ı berf ile devrân

8 Sadâ-yı sıyt-ı zemistânı bâddan işidüp
Yirinde kuruyı kaldı o demde âb-ı revân

9 Neberd-i berdi görüp havfdan nihân oldı
Hisâr-ı âhen u hârâda âteş-i sûzân

11a 10 Ocagı kıble idüp nâra tapdılar gûyâ
Mecûs milletine tâbi' oldı halk-ı cihân

11 Yakardı berd cihânı ger olmasaydı bu gün
Penâh-ı halk-ı cihân âfitâb-ı 'âlemiyân

12 Şeh-i zemîn ü zamân sâye-i 'inâyet-i Hak
Hıdîv-i pâdişehân hazret-i Süleymân Hân

13 Halîl-hulk Süleymân-şükûh 'Îsî-dem
Serîr-bahş-ı selâtîn nişân-ı mülkistân

14 Muhammed-âyet [u] Sıddîk-sıdk [u] 'Osmân-hilm
'Ömer-salâbet [u] Haydar-dil [u] refî'-mekân

15 Şihâb-rumh [u] kamer-tal'at [u] 'Utârid-rây
Sitâre-ceyş [u] felek-kadr [u] Müşterî-eyvân

16 Sipihrden yücedür der-gehüñ merâtib ile
Yiridür ola Zuhal pâspânuña der-bân

17 Cenâbuña iremez rif'at ile ger biñ yıl
Hevâya eyleye pervâz vehm-i tîz-'inân

18 Sevâd-ı hükmüñe baş egmeyen kalem-veş olur
Siyâh-rûy u bürîde-zebân u ser-gerdân

19 Şu dem ki eyleye cünbiş nesîm-i lutfuñ olur
Dil-i şikeste-i ahbâb gül gibi handân

20 Ne vakt kim ese hışm ile sarsar-ı kahruñ
Olur mübâriz-i eflâk bîd-veş lerzân

11b 21 Şerîf-i zâtuñı kıldı Hudâ bi-hamdi'llâh
Cihân-mutâ' u kazâ-kudret u kader-fermân

22 Tapuñda ser-ver-i Tûrân gulâm-ı halka-be-gûş
Kapuñda 'abd-i girîzân sipeh-bud-ı Îrân

23 Esîr hükmüñe dârâ-yı Hind ile Çîpâl
Mutî'dür emrüñe fagfûr-ı Çîn ile hâkân

24 Sen ol mekân-ı keremsin ki virilür her gün
Kapuñda sâyile mahsûl-i bahr u hâsıl-ı kân

25 Keremle ma'deletüñden nümûnedür şâhâ
Sehâ-yı Hâtem-i Tâyî vü 'adl-i Nûşirevân

26 Bir iki katre-i nâçîzdür nazar kılsañ
Bihâr-ı cûduña nisbet muhît ile 'ummân

27 Cihânda pâdişehâ ser-verâ bi-hamdi’llâh
Emîn-i rûy-i zemînsin emân-ı halk-ı cihân

28 Cenâb-ı devletüñe hâlüm ideyin ‘arz
Ki bendeñe neler itdi bu gerdiş-i devrân

29 Vatandan eyledi mehcûr u akrabâdan dûr
Esîr-i derd ü giriftâr-ı mihnet-i hicrân

30 Celîs-i derd ü gam oldum enîs ü nâle vü âh
Tenümde kalmadı tâkat dilümde tâb u tüvân

31 Belâ-yı gurbet u endûh-ı fakr ile olmış
Gam ile gussa ta‘âmum şarâb-ı ‘ayşum kan

32 Hayât buldı cihân halkı lutf-ı ‘âmuñdan
Benüm de derdüme kıl merhametle bir dermân

12a 33 Sehâbî kuluñı k’oldı bahâr-ı medhüñde
Hezâr nagme ile ‘andelîb-i hoş-elhân

34 Cefâ-yı fakr ile aglatma iltifât eyle
Ki ola gül-şen-i ‘âlemde gül gibi handân

35 Hevâ-yı mihrüñ ile zerre-vâr ururken raks
Revâ degül ki düşüp ola hâk ile yeksân

36 Elini al kerem eyle koma ki ol zârı
Helâk eyleye hasretle gayret-i akrân

37 Nice ki devr ide seyr-i sipihr ü encüm ile
Rebî‘ birle zemistân harîf u tâbistân

38 Bahâr-ı saltanat u bûstân-ı devletüñe
Felekden irmeye âsîb-i tünd-bâd-ı hazân

8

ŞEYYEDA’LLÂHU TE‘ÂLÂ ERKÂNE DEVLETİHİ MÂ TE‘ÂKABE’L-MELEVÂN
VE MEHHEDE KAVÂ‘İDE SALTANATİHİ MÂ TÜRÂDİFU’L-KAMARÂN[63]

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

I

1 Sâkıyâ mey sun ki oldı mevsim-i nev-rûz u ‘ıyd
Hayl-i dey olup girîzân mihnet oldı nâ-pedîd

2 Mihr-veş zerrîn kadehle içelüm gül-gûn şarâb
Kim irişdi rûzigâr-ı sa‘d u eyyâm-ı sa‘îd

3 Münhezim kıldı şitâ haylin sipeh-dâr-ı bahâr
Reh-zen-i Behmen çemenden gitdi h^{w}âr u nâ-ümîd

[63] Devletinin temellerini günler birbirini takip ettikçe (zaman durdukça) yüceltsin. Saltanatının temellerini ay ve güneş birbirini takip ettikçe sağlamlaştırsın.

4 Şâh-ı gül geldi diyü müjdeyle varup gül-şeni
Ser-be-ser zeyn itmege bâd-ı sabâ oldı berîd

5 Gonce agzın gevher-i jâleyle toldurdı hevâ
Gül-şene çün makdem-i nev-rûzdan virdi nüvîd

12b 6 ‘Iyd sultânın ziyâfet kılmaya şâh-ı bahâr
Kurdı sahn-ı gül-şene ezhârdan çetr-i sefîd

7 Oldı Tûbâ’dan ‘alâmet virdi Kevser’den nişân
Sâhat-i gül-zârda âb-ı revân u pây-ı bîd

8 Lâle câmından çemen bezminde olmış mest gül
Çâk ider ceybin simâ‘ itdükçe bülbülden neşîd

9 Cilve eyler sun‘ mir’âtında Sâni‘ dem-be-dem
Dîde-i idrâk ile nâzırdur aña ehl-i dîd

10 Koma elden kim ganîmetdür husûsâ nev-bahâr
Dâmen-i yâr u kenâr-ı sebze vü câm-ı nebîd

11 Gül-şene vardum seher vaktinde gördüm bî-karâr
Dem-be-dem tekrâr ider bu şi‘r-i garrâyı hezâr

II

1 Hamdü-li’llâh kim yine esdi nesîm-i nev-bahâr
Buldı şâm-ı hecr pâyân irdi subh-ı vasl-ı yâr

2 Kıldı sûret-hâne-i Mânî gibi nakkâş-ı sun‘
Levh-i bâg hâme-i kudret ile pür-nakş u nigâr

3 Goncanuñ halvet-serâyında hezâran nâz ile
Şâhid-i gül ‘arz-ı dîdâr itdi oldı âşikâr

4 Pây-bûs-ı serv içün olmışdı ser-gerdân zülâl
Devlet el virdi nasîb oldı aña bûs u kenâr

5 Gül-şene âsîb-i deyden irmesün diyü zarar
Kaldurup Hakk’a elin turmaz du‘â eyler çenâr

13a 6 Medh okur gül karşusında bülbül-i destân-serâ
Vecd ile başın salar her lahza serv-i cûy-bâr

7 Raks ider gül-şende şâh-ı gül hezârân nâz ile
Pâyine eyler şükûfe sîm u gonce zer nisâr

8 Sanma bârândur yagan gül-şende kim ‘îsâr ider
Anda her sâ‘at sehâb-ı feyz dürr-i şâhvâr

9 ‘Arsa-i gül-zâra sepdi âb sakkâ-yı sehâb
Bâd ferrâşı süpürdi eyledi def‘-i gubâr

10 Sebze atlaslarla zeyn itdi ser-â-ser gül-şeni
Seyre ‘azm itdi meger hurşîd-i Cem-şîd-iktidâr

11 Dürretü’t-tâc-ı selâtîn ser-ver-i rûy-i zemîn
Husrev-i gâzî Süleymân-ı zamân dârâ-yı dîn

III

1 Ol şehen-şâh-ı gazenfer-savlet [ü] haydar-tüvân
Kim kapusıdur penâh-ı vahş u tayr u ins ü cân

2 Bir eserdür bahr-i eltâf-ı nesîminden bahâr
Bir şererdür âteş-i kahr-ı semûmından hazân

3 Bâb-ı âlîsinde meh bir bende-i der-bân-sıfat
Kasr-ı a‘lâsında Keyvân bir gulâm-ı pâs-bân

4 Bezm-i dil-h^{w}âhında Zühre mutrib-i destân-serâ
Rezm-i cân-gâhında Mirrîh-i felek bir nâ-tüvân

5 Kullaruñdur âsitânuñda mülâzım rûz u şeb
Keykubâd u Behmen u Efrâsiyâb u Erdevân

13b 6 Gösterür lutfuñ dalâlet ehline râh-ı hüdâ
Sensin ey sultân-ı ‘âlem Mehdî-i sâhib-zamân

7 Makdemüñle devlet ü baht u se‘âdet hem-rikâb
Râyetüñle nusret ü ikbâl u ‘izzet hem-‘inân

8 Eymen olmış sâye-i ‘adlüñde ‘âlem şöyle kim
Berreye gürg âhûya şîr-i jeyân olmış şubân

9 Ol ‘adâlet nev-bahârısın ki virdi ‘âleme
Lutf u ihsânuñ nesîmi müjde-i emn ü emân

10 Kaldurur her zerreyi kim dest-i lutfuñ hâkden
Başı üzre saklar anı âfitâb-ı âsumân

11 Çün saña lâyık Sehâbî idemez medh u senâ
Kaldurup Hakk’a elin şimden girü itsün du‘â

IV

TETİMME-İ KASÎDE

1 Tâ ola mezkûr nâm hefte vü eyyâm u sâl
Dâmen-i ikbâline irişmesün gerd-i melâl

2 Ehl-i İslâm üstine hurşîd-i ‘ömr ü devleti
Müstedâm u rûşen-i tâbende olsun lâ-yezâl

3 Emr-i ‘âlîsine her müdbir ki ikbâl itmeye
Hâk-veş olsun reh-i zillette h^{w}âr u pây-mâl

4 Nice kim fasl-ı bahâr içre sehâb-ı feyz ile
Bûstân-ı dehrde sebz ola her zîbâ nihâl

5 Nice kim keşf ide ebkâr-ı çemen ‘ârızların
Geh zerâfetle sabâ gâhî nezâketle şimâl

14a 6 Nice kim gûş eyleye taht-ı çemende şâh-ı gül
Bülbül-i şûrîdeden her lahza gûn-â-gûn makâl

7 Nice kim gül-şende her sâ‘at hezârân nâz ile
‘Andelîbe şâhid-i gül eyleye ‘arz-ı cemâl

8 Nahl-i ‘ömri gül-şen-i ‘âlemde olsun ser-firâz
Gül-bün-i ikbâline irişmesün bâd-ı zevâl

9 Hasm-ı bed-h^{w}âhı gam u derd ile olsun rûz u şeb
Zâr u bîmâr u perîşân-hâtır u âşüfte-hâl[64]

10 Tâ ola tâli‘ sa‘âdet matla‘ından âfitâb
Sâye-i lutfında olsun ehl-i dâniş kâm-yâb

9

NASSARA'LLÂHU TE‘ÂLÂ BERÂYÂTE ‘IZZIHİ VE ‘ULÂ'İHİ VE MEDDE İLÂ YEVMİ'L-‘IRZI ITNÂBE HAYÂMİ BAKÂ'İHİ[65]

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Ey râyetüñle mâh-sıfat tev'emân zafer
Gün gibi meh-ce-i ‘alemüñden ‘ıyân zafer

2 Heycâ deminde ‘azmüñ ile hem-rikâb feth
Rûz-ı vegâda bahtuñ ile hem-‘ınân zafer

3 Âsâr-ı sa‘d dutdı güneş gibi ‘âlemi
Hurşîd-i râyetüñle idelden kırân zafer

4 Bir servdür neberd fezâsında râyetüñ
Üstinde itdi fâhte-veş âşiyân zafer

5 Tîguñ safâ vu lutf ile bir âb-gînedür
Kim anda gösterür ruhunı her zamân zafer

6 Tîruñ ne idügini ‘adû bilmek istedi
Fi'l-hâl eyledi aña hâtır-nişân zafer

14b 7 Heycâ gününde sâye-i rumhuñda durmasa
Bulmazdı düşmenüñ gibi hergiz emân zafer

8 Matlûb-ı husrevân-ı cihân oldı olalı
Tâ kim mülâzim-i şeh-i gîtî-sitân zafer

9 Şâh-ı cihân-güşâ-yı Süleymân ki lâ-yezâl
Bâbında feth bendedür ü pas-bân zafer

10 Ol zıll-ı Hak ki sâye-i rumhında oldılar
Hem kâm-yâb nusret u hem kâm-rân zafer

11 Kadr-i cenâbına iremez itse fi'l-mesel
Eflâk-i seb‘ayı yidi kat nerdübân zafer

12 Mihr-i sipihr-i hâdiseden eyleyüp firâr
İtdi livâ-yı nusretüñi sâyebân zafer

13 Su virmege palârek-i âteş-nihâduña
Meydânda su yirine revân itdi kan zafer

14 Rezm içre kime kim içürür âb-ı tîgûñı
Eyler anı kıyâmete dek ser-girân zafer

15 Olduñ ‘inâd ehline gâlib mesâfda
Rûbâha buldugı gibi şîr-i jiyân zafer

---

[64] Terkîb-i Bend'in bu bendi bundan önceki 3 bendin aksine bir beyit kısa, 9 beyitten oluşmaktadır.

[65] Allah onun şeref ve üstünlük bayraklarına yardım etsin. Bekâ çadırlarının iplerini kıyamet gününe kadar uzatsın.

16 Zeyn itdi gül gibi dem-i a'dâ-yı dîn ile
Meydân-ı rezmi eyledi bir gül-sitân zafer

17 Ey ser-ver-i zamâne rikâbuñda oldılar
Hem nâm-dâr nusret u hem dâstân zafer

15a 18 Feth ile şâd-mân ise ger ser-verân-ı dehr
Sensin o şeh ki senden olur şâd-mân [zafer][66]

19 Olsaydı nutkı olur idi biñ zebân ile
Dâyim senüñ senâñ ile ratbü'l-lisân zafer

20 İtmiş 'adûñı gerçi tüvânâ geçerdi ol
Bâr-ı girân-ı gürzüñ ile nâ-tüvân zafer

21 Ser-keşlik eyler idi muhâlif eşigüñe
Dakdı getürdi gerdenine rîsmân zafer

22 Bâr-ı serinden eyledi âzâd gerdenin
Oldı muhâlife ne 'aceb mihr-bân zafer

23 Tâ buldılar 'asâkir-i nusret-me'âsirüñ
Hayl-i 'adûya ey şeh-i sâhib-kırân zafer

24 Oldı yakîn ki 'asker-i Deccâl-i fitneye
Buldı cünûd-ı Mehdî-i âhir-zamân zafer

25 Tab'-ı Sehâbî'i yine medhüñle ser-verâ
Akrânı içre itdi gibi imtihân zafer

26 Kim silk-i nazma çekdi bu garrâ kasîdeyi
Akrâna buldı anuñ ile bî-gümân zafer

27 Ebyâtı matla' olsa ser-â-ser 'aceb mi kim
Gün gibi her birinden olupdur 'ıyân zafer

28 Nice ki feth-nâmeñi ide rakam kalem
Nice ki ola vird-i zebân-ı cihân zafer

29 Devlet gibi karînüñ ola lâ-yezâl feth
İkbâl-vâr bendeñ ola câvidân zafer

10

15b **MENNA'LLÂHU TE'ÂLÂ Bİ-TAHLÎDİ MÜLKİHÎ 'ALE'L-MÜSLİMÎN VE 'A'LÂ'İ KELİMETİHİ İLÂ YEVMİ'D-DÎN**[67]

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Akdı ol zülf ile zenahdâna
Yine dil düşdi bend ü zindâna

2 Saldı âteş vücûd hırmenine
Hadd-i dil-berde görinen dâne

3 'Aklumı aldı ol perî kıldı
Beni Mecnûn-misâl dîvâne

[66]Metinde yazılı değildir.

[67]Allah onun müslümanlar üzerindeki hakimiyetinin ebediliğini ve adının kıyamet gününe kadar yüceltilmesini lutfetti.

4 Kapusı Ka‘be-i se‘âdetdür
Gel berü hâcı gitme yabana

5 Ko füsûnı ki eylemez te’sîr
Vâ‘izâ ehl-i ‘ışka efsâne

6 İstimâ‘ itme ehl-i zerk sözin
Sakın aldanma mekr-i şeytâna

7 Oldı maksûm rûz-ı kısmetde
Zâhide Ka‘be rinde mey-hâne

8 Savm-ı fürkatde kalmadı cânum
İrmedüm ‘ıyd-i vasl-ı cânâna

9 Gam kem olmaz bu dâr-ı mihnetde
Mübtelâ-yı belâ-yı hicrâne

10 Varayın cevr-i devrden şekvâ
İdeyin pâdişâh-ı devrâne

11 Ol ki vârisdürür eben ‘an ced
Milket-i Hazret-i Süleymân’a

16a 12 Kef-i cûduna beñzeden bahri
Katreyi nisbet itdi ‘ummâna

13 Ta‘n ider tab‘-ı gevher-efşânı
Şi‘r-i Hassân u nazm-ı Selmân’e

14 Ey Sehâbî kelâmı muhtasar it
Gel du‘â eyle derd-mendâne

15 Kim du‘â-yı devâm-ı devlet-i şâh
Farzdur mü’min ü müselmâna

16 Tâk-ı çerh üzre nice kim şeb ü rûz
Şem‘-i mihr u çerâg-ı meh yana

17 Kasr-ı rif‘atde şem‘-i devletine
Oldı ervâh-ı kuds pervâne

11

MEDDA’LLÂHU SERÂDİKÂTE CELÂLİHİ ‘ÂLE KUMMETİ’L-CEVZÂ’İ VE E‘ÂNİHİ ‘ALÂ REF‘İ’L-EVLİYÂ’İ VE HAFSI’L-A‘DÂ’İ[68]

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Hıred kitâb-ı felekden kec ile açdı fâl
Bakup mülâhaza kıldum göründi ‘aynuma dâl

2 Sipihr levhine yazıldı harf-ı nûn gûyâ
Benât-ı encüme virdi debîr-i çerh misâl

3 Hilâl kendüyi gösterdi zulmet-i şebde
Sevâd-ı şi‘rde beñzer ki zâhir oldı hayâl

4 Diyâr-ı garbda san pîr-i kîmyâ-gerdür
Ki bükdi bilini sevdâ-yi mâl u fikr-i menâl

[68] Allah onun yücelik duvarlarını İkizler burcunun zirvesine kadar uzatsın ve ona dostları elinden tutup düşmanını ezmeğe yardım etsin.

5 Görindi gizleneli ‘ankebût kâh-ı sipihr
Hamîde kâmet ile târ-ı ‘ankebût-misâl

16b 6 Nihâl-i nev-res-i bûstân-ı çerhdur gûyâ
Ki kaddini ham idüpdür nesîm-i bâd-ı şimâl

7 Kad-i hamîde-i ‘uşşâka olmasa mânend
Harîm-i çerhde olmazdı yiri saff-ı ni‘âl

8 Müşâbih olması miftâh-ı bâb-ı hammâra
Yiter huzûr ile sâkî sürûr u ‘işrete dâl

9 Görince yüzini bayram ider cihân halkı
Cemâli oldı mübârekligine şâhid-i hâl

10 Görüp bu nakş-ı garîbi Sehâbî hayret ile
Hıredden eyledi mâhiyyetini ‘akl su‘âl

11 Didi nişân-ı süm-i esb-i şâh-ı ‘âlemdür
Ki gök yüzinde görenler tasavvur itdi hilâl

12 Nücûm u kevkebe sultân-ı dîn Süleymân Hân
Meh-i sipihr-i cemâl âfitâb-ı evc-i celâl

13 Dilerdi ‘akl cemâl ü celâlini ide vasf
Tahayyür ile hıred vâlih oldı nâtıka lâl

14 Felekde nice ki tedvîr ile hilâl ola bedr
Cihânda nice ki devr eyleyince mâh ola sâl

15 Zevâl irmeye hurşîd-i ömr ü devletine
Be-hürmet-i Nebî-i ümmî vü sahâbe vü âl

Gazeller

ALLÂHU VELİYYÜ'T-TEVFÎK[69]

[HARFU'L-ELİF]

1

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

17b 1 Dostlar göñlüm hevâ-yı 'ışka oldı mübtelâ
Lâzım oldı şimdi ben bîmâra tebdîl-i hevâ

2 Âb u âteşdür yirüm hâl-i ruh-ı dil-ber gibi
Olalı ol mâh-rûya dîde menzil sîne câ

3 Vâdî-i hayretde ser-gerdân olan şeydâlara
Şu'le-i âhumdur iklîm-i fenâya reh-nümâ

4 Çeşm-i zâhidden hakîkat sûreti mestûrdur
Olalı âyînesi âlûde-i gerd-i riyâ

5 Müjde-i cânân ile alduñ Sehâbî cânını
Tâze cân bagışladuñ ben hâke ey bâd-ı sabâ

2

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Cânı mı var kimsenüñ kim beñzedem cânı saña
Cân nedür 'âlemde kim teşbîh idem anı saña

2 Gördi lâyık nakş-perdâz-ı ezel ey nahl-i nâz
Çeşm-i giryânı maña gül-berg-i handânı saña

18a 3 Yûsuf-ı sânî dimek şâhum saña lâyık degül
Yûsuf olsaydı olurdı vâkı'â sânî saña

4 Ey sanem şer'-i mahabbet kâfiridür itmeyen
Cân ile dilden fedâ dîn ile îmânı saña

5 Nâvek-i bî-dâd ile bagrum delindi ney gibi
Âşikâr itsem 'aceb mi âh u efgânı saña

6 Bâd-ı âhum çâk kıldı veh ki göñlüm goncesin
Lâle gibi zâhir oldı dâg-ı pinhânı saña

7 Gül-şen-i vasluñda la'lüñsüz[70] Sehâbî hâlini
Aglasun ey verd-i handân çeşm-i giryânı saña

3

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Cennet-i kûy-ı kanâ'at olalı me'vâ baña
Görinür zindân-ı mihnet gül-şen-i dünyâ baña

[69]Başarıya ulaştıran ancak Allah'tır.

[70]Metinde yanlışlıkla "la'ksüz" şeklinde yazılmıştır.

2 Kâf-ı ‘uzlet özleyüp geçdüm kanâ‘at tahtına
Sâye-bândur anda şimdi şeh-per-i ‘Ankâ baña

3 Olalı göñlüm gedâ-yı kûy-ı ‘ışk itmez kabûl
Ger virilse milket-i dünyâ vü “mâ-fîhâ”[71] baña

4 Degme bir sultâna kul olmam müsellem olalı
Devlet-i ‘ışkuñda dârü’l-mülk-i istignâ baña

5 Hatt-ı sebz-i yâri añdum la‘lini yâd eyledüm
Ey Sehâbî oldı zâhir Hızr ile ‘Îsâ baña

4

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

18b 1 Sanma kim îsâr kılmaz dil revân cânı saña
Olsa ger biñ cânı eylerdi fedâ anı saña

2 Gitdiler ey dil ‘adem iklîmine Ferhâd u Kays
Degdi kûh-ı derd ile mihnet beyâbânı saña

3 Zâhidâ kıldı kazâ kısmet deminde nâm-zed
Kûy-ı cânânı baña firdevs-i Rıdvânı saña

4 Pâk kıl dil Ka‘be’sin levs-i bütân-ı hırsdan
Tâ müyesser ide Hak mi‘râc-ı rûhânî saña

5 Kalb mir’âtın Zelîhâ-veş mücellâ itmeden
Eyleye sanma tecellî Mâh-ı Ken‘ânî saña

6 Ey Sehâbî çekme dîvân-ı havâdisden hirâs
Dilde dâg-ı ‘ışkdur mühr-i Süleymânî saña

5

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Iyd irişdi oldı hayrân cümle ins ü cân saña
Tâze cân buldı olanlar cân ile kurbân saña

2 ‘Ârızuñ ‘arz eyle kim cân nakd îsâr itmege
Muntazırdur her yaña biñ zâr u ser-gerdân saña

3 Bendeye âzâdlık matlûb iken ey şâh-ı hüsn
Oldılar âzâd olanlar bende-i fermân saña

4 Deyr-i ‘âlem içre bir sûretle itdüñ cilve kim
Ehl-i ma‘ni oldılar sûret gibi hayrân saña

5 Ey Sehâbî gündüzüñ bayrâm u giceñ ola Kadr
Baksa ger ‘ayn-ı ‘inâyetle şeh-i devrân saña

6

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

---

[71] Orada bulunan.

19a 1 Haste göñlüm la‘l-i rûh-efzâ-yı cânândan cüdâ
Bir ten-i fersûdedür kim oldı cân andan cüdâ

2 İtmesün mi mürg-ı dil bülbül-sıfat feryâd kim
Kaldı mahbûs-ı kafes oldı gül-istândan cüdâ

3 Çeşme çeşme kan revân oldı gözümden olalı
Nahl-i kaddüñ cûy-bâr-ı çeşm-i giryândan cüdâ

4 Rişte-i cân birle peyvend eyledüm her târı kim
Şâne kıldı ol ham-ı zülf-i perîşândan cüdâ

5 Pây-mâl-i ceyş-i derd oldı Sehâbî mûr-veş
Olalı hâk-i reh-i Sultân Süleymân’dan cüdâ

7

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Hâl-i dili beyân idemezdi zebân saña
Bu mâcerâyı eyledi eşküm ‘ıyân saña

2 Tîr-i müjeñle sînemi del kıl aña nazar
Tâ hâl-i zâr-ı dil ola hâtır-nişân saña

3 Hecrüñde eşk-i sürh ile âlûde çehreden
Oldı nümûne bâgda berg-i hazân saña

4 Yanardı nâr-ı hecr ile ey şem‘-i dil-firûz
Pervâne olmasaydı eger mürg-ı cân saña

5 Sen tâyir-i riyâz-ı letâfetsin ey perî
Ârâm-gâh-ı dîde gerek âşiyân saña

19b 6 Cânâ dil alıcak ko cefâyı ki nâ-gehân
Dirler cihânda dilber-i nâ-mihribân saña

7 Gûş itse rûh-ı Husrev eger sihr-i şi‘rüñi
Dirdi Sehâbî sâhir-i mu‘ciz-beyân saña

8

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Leb ü dendânı yârüñ ideli la‘l u güher peydâ
Benüm eşkümle ruhsârumdan oldı sîm ü zer peydâ

2 ‘Adem vâdîsini gezdüm ser-â-ser olmadı veh kim
Miyânuñdan eser zâhir dehânuñdan haber peydâ

3 Cemâlüñ zâhir oldı gün gibi zülfüñ nikâbından
Bi-hamdi’llâh ki şâm-ı hecrüme oldı seher peydâ

4 Kamerdür ‘ârızuñ devr-i kamerde fitnedür hattuñ
Tırâş it koma olsun fitne-i devr-i kamer peydâ

5 Ta‘accüb itme ger pervâz idüp senden yaña gelsem
Ki tîrüñden tenümde oldı bî-had bâl ü per peydâ

6 Miyânuñ dikkatinden oldı her bârîk-bîn ‘âciz
Nezâketle yine ol nükteyi kıldı kemer peydâ

7 Yine cûş eyledi deryâ-yı tab'-ı gevher-efşânum
Sehâbî eyledüm ahbâb içün bir şi'r-i ter peydâ

9

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Yaşum bahri ki yokdur anda sâhilden eser peydâ
İder âhum yelinden mevchâ-yı pür-hatar peydâ

20a 2 Dem-â-dem yoluña yâkût u la'l îsâr ider çeşmüm
Degüldür şeh-süvârum na'l-i esbüñden şerer peydâ

3 Görüp kaddüñ nihâlin üstüme yagdı belâ taşı
Bi-hamdi'llâh ki kıldı nahl-i ümmîdüm semer peydâ

4 Sabâ zencîr-i zülfinden halâs itdi dil ü cânı
Kaç ey 'âkil ki oldılar yine dîvâneler peydâ

5 Sehâbî olmasaydı eşkümüñ bârânı olmazdı
Cihân dürci aransa dürr ü gevherden eser peydâ

10

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kaşuñ cefâ ideli gözlerüñ sitem peydâ
Gözümde oldı nem ü kâmetümde ham peydâ

2 Beyâz-ı çehre-i zerd üzre eşk-i sürhum ile
Hayâl-i kilk-i müjeñ kıldı yüz rakam peydâ

3 Hevâ-yı câm-ı leb-i la'lüñ ile dil cem'[72] iken
Ne câm zâhir idi sâkıyâ ne Cem peydâ

4 Düşürdi çerh ham u pîç rişte-i câna
Olalı halka-i zülfüñde pîç ü ham peydâ

5 Sehâbî'nüñ gam-ı la'lüñde yutdugı kanı
Kılur yaşı ruh-ı zerd üzre dem-be-dem peydâ

11

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Bâ'is-i 'ışk u cünûn bu zülf ü perçemdür baña
Dostlar dîvânelik şimdi müsellemdür baña

20b 2 Eylesem hıdmet harâbât ehline 'ayb itme kim
Her sifâli câm-ı mey her rindi bir Cem'dür baña

3 Mihnet ü derdüm görüp gurbetde yanup aglayan
Sîne-i sûzân ile bu çeşm-i pür-nemdür baña

4 Gerçi zâhid dil-güşâdur ravza-i huld-i berîn
Tal'at-ı dil-dârsuz zindân-ı mâtemdür baña

[72] Metinde "cem" şeklinde yanlış yazılmıştır.

5 Ey Sehâbî hâtırum şâd olmasa olmam melûl
Kısmet-i rûz-ı ezel çün mihnet ü gamdur baña

12

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 İtme dermân çekme zahmet ey tabîb-i cân baña
Derd-mend-i ʻışkum itmez fâyide dermân baña

2 Bâde-i ʻayş u şarâb-ı kâm-rânîdür diyü
Hecr câmından ciger kanın sunar devrân baña

3 Bakmaga mir'ât-ı rûy-i yâre mâniʻdür yaşum
Dostlar ʻayn-ı zarardur dîde-i giryân baña

4 El yudum hayvân zülâlinden ki laʻl-i yârsuz
Zehr-i kâtildür zülâl-i çeşme-i hayvân baña

5 Rûmda bir şâha kul oldum Sehâbî vechi var
Bendelik ʻarz eylese hâkân-ı Türkistân baña

13

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 Ger dilerseñ ey göñül kim olasın gamdan cüdâ
Münzevî ol kendüñi kıl halk-ı ʻâlemden cüdâ

21a 2 Acıyup meclisde kan aglar surâhî-veş müdâm
Sâkıyâ câm olalı ʻişret-geh-i Cem'den cüdâ

3 Ger rakîb ayrılmasa benden taʻaccüb itmeñüz
Olmaz ebnâ-yı şeyâtîn nesl-i Âdem'den cüdâ

4 Halka te'sîr eylemez sûz-ı derûn-ı müddeʻî
Nâr-ı dûzah degmede olmaz cehennemden cüdâ

5 Ey Sehâbî tuʻmedür yâruñ segân-ı kûyına
Şerhalar kim nâhun-ı hecr itdi sînemden cüdâ

14

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 Olalı mihr-i cemâlüñ çeşm-i pür-nemden cüdâ
Dîde nemden olmadı hâlî göñül gamdan cüdâ

2 Sözlerüñ ihyâ ider halkı bagışlar cân belî
Her nefes k'olur dem-i ʻÎsâ-yı Meryem'den cüdâ

3 Çeşm-i pür-hûnum benüm hâk-i reh-i dil-dârsuz
Bir oñulmaz yâredür kim oldı merhemden cüdâ

4 Yâr u hem-demdür baña hicrân şebinde derd ü gam
Eyleme yâ Rab beni şol yâr u hem-demden cüdâ

5 Ey Sehâbî şâhid-i fakr ile vuslat bulmadı
İbn-i Edhem olmayınca zâl-ı âlemden cüdâ

15

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Künc-i külhan yâd-ı ruhsâruñla gül-şendür baña
Gül-şen-i firdevs sensüz künc-i külhandur baña

21b 2 Tâ seg-i dil-dâra izhâr-ı mahabbet eyledüm
Âşina yad oldı benden dost düşmendür baña

3 Cân bedenden çıksa farzâ çıkmazam mey-hâneden
Hâdisât-ı dehrden ol gûşe me’mendür baña

4 Külbe-i târîküm içre şâm-ı hecr-i yârda
Şu‘le-i âh-ı derûnum şem‘-i rûşendür baña

5 Ben Sehâbî şâh-bâz-ı âşiyân-ı kuds iken
Kulle-i Kâf-ı belâ şimdi nişîmendür baña

16

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Mihnet-i ‘ışkı nigâruñ râhat-ı cândur baña
Derd kim dil-dârdan irişse dermândur baña

2 Ey felek al cânumı ayırma yârumdan beni
Yârdan dûr olmadansa ölmek âsândur baña

3 Olmadum Ya‘kûb-veş gam-hâne-i ‘âlemde şâd
Yûsuf’am hecrinde ‘âlem beytü’l-ahzândur baña

4 Şâd olup hayvân suyın ey Hızr sen nûş eyle kim
Gam beyâbânı serâbı âb-ı hayvândur baña

5 Fürkatüñ şâmında ey meh encüm-i eşküm görüp
Subha dek biñ çeşm ile eflâk hayrândur baña

6 Şu‘le-i âhumla şevk-ı ‘ârızuñ her subh u şâm
Şem‘-i bezm-ârâyile hurşîd-i tâbândur baña

7 Dime cevrümden Sehâbî halka şekvâ eylemiş
Dostum hâşâ ma‘âza’llâh bühtandur baña

17

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

22a 1 Meyl iden her gûşeden kaşuñ kemânıdur baña
Acıyup kan aglayan tîrüñ nişânıdur baña

2 Çâk kıldı sînemi râz-ı derûnum oldı fâş
Tîr-i gamzeñ kâşif-i sırr-ı nihânîdür baña

3 Çekme zahmet derdüme var ise ‘akluñ ey tabîb
Kim bahâr eyyâmı şeydâlık zamânıdur baña

4 Pür-hatardur gerçi ey dil vâdî-i cân-gâh-ı ‘ışk
Anda cân virmek hayât-ı câvidânîdür baña

5 Fark-ı serden eksük olmaz zahm-ı darb-ı tîg-ı ‘ışk
Ey Sehâbî bu kazâ-yı âsumânîdür baña

18

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Hicâbsuz görinür idi ol âfitâb baña
Eger sehâb-ı vücûd olmasa hicâb baña

2 Tarîk-ı bâdiye-i Ka‘be-i visâlinde
Nişân-ı çeşme-i hayvândurur serâb baña

3 Lebi tekellüm ile mürdeler kılur ihyâ
Velî ne fâyide kim söylemez cevâb baña

4 Mey-i nezzâre-i yâr ile ser-hoşem sâkî
Gider ayaguñı sunma dahi şarâb baña

5 Sınuk sifâlini elden komam harâbâtuñ
Sunulsa sâgar-ı zerrîn-âfitâb baña

22b 6 Kapuñda bendeñe çekdürme cevr-i agyârı
Behişt içinde münâsib degül ‘azâb baña

7 Sehâbî dün gice seyrümde gördüm ol mâhı
Delîl-i devlet-i bîdâr oldı h^{w}âb baña

19

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Kanı zamânede bir yâr-ı dil-pezîr baña
Ki pâymâl-ı gamam ola dest-gîr baña

2 Yaşumla ruhlarumuñ sîm ile zerin göricek
Ganî sanur diyimez müdde‘î fakîr baña

3 Gürîz eyledi benden huzûr-ı devlet-i vasl
Olursa gam ne ‘aceb yâr nâ-gürîz baña

4 Mürîd-i pîr-i harâbât olalı zâhid
Zamân zamân irişür feyz-i câm-ı pîr baña

5 Sehâbî bende-i şâh-ı cihân-penâham ben
Ri‘âyet itse ‘aceb mi sipâh u mîr baña

20

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Yârsuz lâyık degül seyr-i gül ü gül-şen baña
Besdürür ‘işret-serâ bir gûşe-i külhan baña

2 Tende kanlu dâg ile sînemde zahm-ı tîg-ı yâr
Gül-şen-i ‘âlemde yitmez mi gül ü sûsen baña

3 Dil gam-ı eyyâmdan mecrûhdur ey pîr-i deyr
Derdüme kıl çâre sun bi’llâh dürdden baña

23a 4 Kûy-ı yâre ‘âzim oldum mâni‘ oldı müdde‘î
Seyr iderdüm cenneti dîv olmasa reh-zen baña

5 Dîde-i cân ile cânânı görürdüm bî-hicâb
Olmasaydı ger hicâb ey dil gubâr-ı ten baña

6 ‘Aks-i ruhsâruñla kûyuñ gül-şenidür dostum
Pertev-i envâr-ı Tûr u Vâdî-i Eymen baña

7 Rûşen eyler tal‘atüñ bir gün Sehâbî menzilin
Gün gibi ey[73] âfitâbum oldı bu rûşen baña

21

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Mürg-ı dil feryâd eyler kûy-ı cânândan cüdâ
Nice feryâd itmesün bülbül gül-istândan cüdâ

2 La‘l-i dilbersüz sükût itsem ta‘accüb itmeñüz
Eylemez tûtî tekellüm şekkeristândan cüdâ

3 Yüzde hâlin görmesem görmez gözüm dünyâ yüzin
Gûyiyâ merdümler olur çeşm-i giryândan cüdâ

4 Gâh kayd-ı zülf ü geh çâh-ı zenahdânındadur
Olmadı dîvâne göñlüm bend ü zindândan cüdâ

5 Düşdi cânândan Sehâbî cân cüdâ bî-ihtiyâr
Yohsa varın terk idüp olmazdı cânândan cüdâ

22

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Dil diler fakr u fenâ gûşesi miskîni ola
Hâk-i gam seng-i belâ bister ü bâlîni ola

23b 2 Terk-i cân itse n’ola bir kişi Ferhâd gibi
Ki anuñ sencileyin dilber-i şîrîn’i ola

3 Vire mi hâk-i rehüñ zerresini dünyâya
Her kimüñ iki gözüm çeşm-i cihân-bîni ola

4 Var mı dil mürgına imkân-ı halâs andan kim
Elde zülfüñ gibi anuñ iki şâhîni ola

5 İtme zinhâr Sehâbî taleb-i resm-i vefâ
Bir güzelden ki cefâ şîvesi âyîni ola

23

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Niçe bir çeşmüm sehâbı giryeden nem-nâk ola
Gonce-veş dil bâd-ı âhumdan girîbân-çâk ola

2 Âteş-i ruhsâruña yansun yakılsun mürg-ı dil
‘Âşık-ı sâdık gerek pervâne-veş bî-bâk ola

---

[73]Metinde “ây” şeklindedir, anlamın daha doğru olacağı düşüncesi ile bu şekilde değiştirilmiştir.

3 İhtiyârı birle zâhid şâhid ü mey terkini
İhtiyâr eyler mi her kim sâhib-i idrâk ola

4 Çıksa ger eflâke ‘Îsâ-veş ta‘accüb itmeñüz
Kim ki[74] bu dehr-i denî âlâyişinden pâk ola

5 Kayd-ı ‘âlemden mücerred ol elif-veş tâ senüñ
Ey Sehâbî menzilüñ fark-ı ser-i eflâk ola

24

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kankı bir bîmâr kim tîmâr ide cânân aña
Görmesün râhat yüzin ‘âlemde ger dermân aña

24a 2 Mürg-ı dil pervânedür bir şem‘-i bezm-ârâya kim
Mâh u hurşîdiyle olmış çerh ser-gerdân aña

3 Zindeyi bî-cân ider la‘li ölüyi dirgürür
Bu ne hâletdür ki dirler çeşme-i hayvân aña

4 Sebz olup neşv ü nemâ bulmazdı serv-i bâg-ı ‘ışk
Virmeseydi su eger bu dîde-i giryân aña

5 Dîde-i giryâna rahm itmez Sehâbî kalb-i yâr
Seng-i hârâdur igen kılmaz eser bârân aña

25

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 ‘Abâya mâyili sanma gam-ı kabâda ola
Safâ bulur begüm âyîne kim ‘abâda ola

2 Göñülde mûcib-i ‘ayş u neşâtdur gam-ı yâr
Hudâ’dan isteyelüm anı kim ziyâde ola

3 Yiridür eyleye dil hâteminde nâmuñı nakş
Nukûş-ı gayrdan anuñ ki levhi sâde ola

4 Cüdâ olur bedenümden çü rişte-i cânum
Segân-ı kûyuñ içün isterem kılâde ola

5 Ayaga düşdi göñül al elini merhamet it
‘Ale’l-husûs ki yoluñda o fütâde ola

6 Cefâlaruñ baña mahsûs iken diler göñlüm
Vefâlaruñ dahi ben zâr u nâ-murâda ola

7 Bisât-ı dehrde atlandı her fütâde şehâ
Revâ mıdur ki Sehâbî kuluñ piyâde ola

HARFU’L- BÂ’

26

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

---

[74] Metinde “ki” iki defa yazılmıştır.

24b 1 Añladı derd-i derûnum reng-i ruhsârum görüp
Bildi gõñlüm mâ-cerâsın çeşm-i hûn-bârum görüp

2 Eyledi devrân beni mahbûs-ı zindân-ı cihân
Şehd ile âguşte tûtî-vâr güftârum görüp

3 Muhtesib bilmezdi ser-mest oldugum veh kim bu gün
Añladı keyfiyyetüm âşüfte destârum görüp

4 Baña teslîm eyledi sadr-ı kabûli pîr-i deyr
Küfr-i zülf-i yârdan bilümde zünnârum görüp

5 Şi‘r-i Mecnûn’ı Sehâbî kıldılar ‘uşşâk mahv
Levh-i hâtırdan benüm dîvân-ı eş‘ârum görüp

27

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Seyl-i gam zann itdiler eşk-i firâvânum görüp
Ebr-i mihnet sandılar bu çeşm-i giryânum görüp

2 Dem-be-dem eyler revân ruhsâreye seylâb-ı eşk
Çeşm-i ter bu vech ile âlûde dâmânum görüp

3 Serv-kadler gonce-veş gül-şende handân oldılar
Her tarafdan gül gibi çâk-i girîbânum görüp

4 Zülf-i müşgînüñ sabâdan mı begüm âşüfte-hâl
Yâ perîşândur benüm hâl-i perîşânum görüp

5 Ey Sehâbî umarın ihsân idüp tahsîn ide
Defter ü dîvânumı şâh-ı sühan-dânum görüp

28

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

25a 1 İtmesem ‘arz-ı mahabbet baña cevr itmez habîb
Kimde kim bîmârlık sezmez ‘ilâc itmez tabîb

2 Vuslat eyyâmında gõñlüm nâlesi efzûn olur
Arturur lâbüd bahâr olsa figânın andelîb

3 Âsitânuñda mücâvirdür gõñül dûr ise ten
Hidmete cân hem revân oldı irişür ‘an-karîb

4 Devlet-i dîdârdan mahrûm kıldı dîdemi
Yir yüzinden dilerem kim nâ-bedîd olsun rakîb

5 Sîne-i çâkümde ârâm eylemez dil gerçi kim
Sâkin olur kûşe-i vîrânede ekser garîb

6 La‘l-i Şîrîn kıldı şîrîn-kâm ‘ayş-ı Husrev’i
Kûh-ken-i bî-çâreye hûn-ı ciger oldı nasîb

7 Ey Sehâbî ‘ışk müstevlî olaldan gõñlüme
Tende tâkat kalmadı dilden firâr itdi şekîb

29

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Taleb esîrine dîdâr-ı yâr idi matlûb
Velî ne fâyide kim oldı dîdeden mahcûb

2 Cüyûş-ı sabr ile itmişdi kalb cem‘iyyet
Sipâh-ı ‘ışkı görüp oldı nâ-gehân maglûb

3 Yaşum kapuñda ko aksun ki Yûsuf'uñ virdi
Nihâl-i kâmetine âb dîde-i Ya‘kûb

25b 4 Cefâña râgıb olursam te‘accüb eyleme kim
Ne gelse cânib-i mahbûbdan olur mergûb

5 ‘Adem diyârına sür‘atle ‘âzim olur idüm
Cihânda eglemeyeydi beni mey ü mahbûb

6 ‘Ikâl-ı ‘akl-ile pâ-bend idüm bi-hamdi'llâh
Ki ‘ışk câzibesi eyledi beni meczûb

7 Sehâbî târ-ı ten-i nâ-tüvân ile sarasın
Yazılsa ol meh-i mekteb-nişîne çün mektûb

30

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gördi câm-ı mey lebüñle dem-be-dem eyler tarab
Telh-kâm oldı surâhî-veş göñül ey nûş-leb

2 Dil ser-i kûyuñda feryâd eylese incinme kim
‘Âşık-ı dîvâneden terk-i edeb olmaz ‘aceb

3 Yûsuf-ı dil gabgabuñ çâhından olmazdı halâs
Olmasa ger rişte-i zülf-i dil-âvîzüñ sebeb

4 Rûz u şeb zülf ü ruh-ı yâruñ nedür cem‘iyyeti
Ey müneccim ger kırân itmezler ise rûz u şeb

5 Ey Sehâbî bâda virdi yakdı hâkî cismümi
Âteş-i ‘isyân ile âb-ı ciger-sûz-ı ‘ineb

31

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Çîn-i zülfüñden sabâ kapdı nesîm-i müşg-i nâb
Rûzgâr itdi anı mahbûs-ı zindân-ı habâb

26a 2 Dil serâyın cilve-gâh itmek dilerdi şâh-ı ‘ışk
Tîrüñi gönderdi evvel geldi kıldı feth-i bâb

3 Bulımaz bir meh saña mânend her gün gerçi kim
Yidi eflâki varup tokuz tolanur âfitâb

4 Göñlümi yakan gözümdür şu‘le-i cân-sûz ile
Dîde-i gam-dîde olmışdur baña ‘ayn-ı ‘azâb

5 Ey Sehâbî bir şeh-i ‘âlî-cenâbuñ kulıyam
Kim sa‘âdet andan eyler sa‘d-i ekber iktisâb

32

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Her geh dökülse câm-ı meye lâle-gûn şarâb
Virür fenâ nişânesini anda her habâb

2 Yâd-ı lebüñle hûşı ferâmûş eyledüm
Ma'lûm oldı kim katı nisyân virür şarâb

3 Yâr ile aramuzda hicâb oldı müdde'î
Gelmez ecel ki ref' ola bu aradan hicâb

4 Hercâyî olsa yâr ne var itme 'ayb kim
Her câya sâye salsa virür nûr âfitâb

5 Yir yok gözümde h^w^âba Sehâbî ki gam şebi
Seylâb-ı eşk eyledi ol hâneyi harâb

33

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Olursa kâse-i ser hem eger sebû-yi şarâb
Henûz gitmeye göñlümden ârzû-yı şarâb

26b 2 Cüdâ olursa tenümden gam-ı humâr ile cân
Der-i mugâna varup ide cüst ü cûy-ı şarâb

3 Geyerdi hil'at-i "yuhyi'l-'izâm" 'azm-i "remîm"[75]
Meşâm-ı ehl-i kubûra ger irse bûy-i şarâb

4 Şarâbı âb ile memzûc kılma ey sâkî
Dökülmesün yire bi'llâh âb-ı rûy-i şarâb

5 Sehâbî tâyibüm ammâ henûz bâkîdür
Dilümde hasret-i mey dilde güft ü gûy-i şarâb

HARFU'T-TÂ'

34

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Tabîbüm gel tekellüm kıl dil-i bîmâra tîmâr it
Lebüñ depret Mesîhâ mu'cizin 'âlemde izhâr it

2 Hırâm it gül-şeni ey serv zindân eyle şimşâda
Tebessüm eyle ey gül gül-sitânı gonceye dar it

3 Kemend it târ-ı gîsûñı dil-i mecnûnı bend eyle
Çözüp zencîr-i zülfüñ gerden-i cânı giriftâr it

4 Ümîdüñ goncesi handân ola dirseñ bu gül-şende
Sirişk-i al ile etrâfuñı ey dîde gül-zâr it

5 Şeb-i mihnetde veh kim yalıñuz kaldum gel ey ñâle
Yüri h^w^âb-ı 'ademden Vâmık u Mecnûn'ı bîdâr it

[75] "Çürümüş kemikleri kim diriltecek", **Kur'ân,** Yâsîn sûresi, 26/78.

6 Habersüz üstüme hicrân şebîhun itse lutf eyle
Beni bir dem öñürdi ey ecel gel sen haber-dâr it

7 Felek mir'ât-ı mihri ger mukâbil kılsa mâhumla
Sehâbî dûd-ı âh-ı subh ile âyînesin târ it

35

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

27a 1 Tekellüm itmeyüp olsam 'aceb midür mebhût
Ki agzuma leb-i dil-dâr urdı mühr-i sükût

2 Safâ-yı çâh-ı zenahdân-ı yâri görse idi
İderdi eşk ile pür çâh-ı Bâbil'i Hârût

3 Kapuñda cennete dil ragbet eylemez itmez
Fezâ-yı mülkde pervâz tâyir-i melekût

4 Hevâ-yı dâne-i hâlüñle çıkdı eflâke
Sadâ-yı sübha-i zü'l-kibriyâ-yı ve'l-ceberût

5 Yiter güvâh-ı mahabbetde iki dîde-i ter
Sehâbî lâzım olursa bu müdde'âya sübût

36

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Sepmezdi eger dîde dile âb-ı mahabbet
Yakardı ten-i pür-tebümi tâb-ı mahabbet

2 Senden idemem kat'-ı te'alluk ki olupdur
Her bir ham-ı zülfüñ baña kullâb-ı mahabbet

3 'Işkuñ dile geldükde irişdi gam u mihnet
Cem' oldı yine bir yire esbâb-ı mahabbet

4 'Uşşâka merâtib yazıcak hâme-i takdîr
Yazdı beni ser-defter-i erbâb-ı mahabbet

5 Çâk itdi Sehâbî tenümi tîg-ı gam-ı 'ışk
Açıldı yine dil yüzine bâb-ı mahabbet

37

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

27b 1 Göricek dâne-i eşküm güler dost
Güherden hazz ider lâ-büd güher-dost

2 Göz aglar ey göñül sen dahi iñle
Kim eşk ü âh-ı 'uşşâkı sever dost

3 Göñülde tâb kalmaz tende tâkat
Dil-i miskîne rahm itmezse ger dost

4 Bütün dünyâ benümle düşmen olsun
Tek itsün ben hakîre bir nazar dost

5 Nihân itdüm göñülden râz-ı ‘ışkı
Ki mahrem olımaz esrâra her dost

6 Sever zâhid ruh-ı zerd ile eşkin
Fenâ ehli olur mı sîm ü zer-dost

7 Şu kim seyr itdi çeşmüm çeşme-sârın
Sehâbî ‘aynına gelmez apar dost

38

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Dest-i hattuñ pençe-i Yâkût’a virmişdür şikest
Bu mesel meşhûrdur kim dest ber-bâlâ-yı dest

2 Çeşm-i mestüñ kanumı dökdi baña rahm itmedi
Kimseye rahm eylemezmiş vâkı‘â cellâd-ı mest

3 Câmda seyr eyledüm bir şûh-ı tersâ ‘aksini
Zâhidâ mey-hânede olsam ‘aceb mi mey-perest

28a 4 Çekme zahmet itme tedbîr-i cünûnum ey tabîb
Hîç zâyil ola mı keyfiyyet-i câm-ı Elest

5 ‘Işk-ı pâküñ eyledi kalb-i Sehâbî’den zuhûr
Matla‘-ı envâr-ı mihr-i enver oldı hâk-i pest

39

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Veh ki kendin eyledi ahbâbdan bî-gâne dost
Düşmen oldı âşinâlarla olup bî-gâne dost

2 Kanı ol demler ki eylerdi bizi lutf ile yâd
Kanda kim ahbâb ile nûş eylemiş peymâne dost

3 Şerh-i şevkum mutrıbâ takrîr kıl bir gice kim
Hwâb-ı nâza meyl idüp gûş eyleye efsâne dost

4 Kesr idüp ‘ahdi yine peymâne dutdum zâhidâ
‘Ahd ü peymân üzre sâbit olımaz peymâne-dost

5 İtme ey dil iltifât-ı yârdan kat‘-ı ümîd
Dosta hâşâ ki cevr ide be hey dîvâne dost

6 Hirkat-i pervâneye yanmazdı şem‘üñ yüregi
Olmayaydı vâkı‘â ger şem‘ ile pervâne dost

7 Ey Sehâbî olsa farzâ cümle ‘âlem düşmenüm
Yokdurur bâküm tek olsun ol gözi mestâne dost

HARFU’S-SÂ’

40

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Dime Ferhâd ile Mecnûn’a bulınmaz sâlis
Sâlisem şol iki dîvâneye ben hem vâris

28b 2 Şeyh-i şehr idemedi fark hevâdan ‘ışkı
Hayf kim olmadı temyîz kıdemden hâdis

3 Kıldı ben haste-dili yâr ‘iyâdet veh kim
Bir nefes olmadı şol ‘ömür emi mâkis

4 Ben de zâhid gibi bir ‘âkil-i ferzâne idüm
Beyle mecnûnlıguma bir perî oldı bâ‘is

5 Hüsn-i ‘ahd umma dilâ müdde‘î-i nâ-kesden
Ne bilür şîve-i erbâb-ı vefâyı nâkes

6 Olmasa sâbıka-i lutf-ı ezel fâyide ne
Saña ger olsa peder Nûh u birâder Yâfes

7 Mezra‘-ı sebz-i felek hâsılı ma‘lûm degül
Anda bilmem bu hubûbı neden ekmiş hâris

8 Ma‘nî-i hüsn-i hat-ı yâri hıredden sorma
Sebak-ı ‘ışkı Sehâbî ne bilür her bâhis

41

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 ‘Işk-ı yâre n’ola olsa dil-i mahzûn bâ‘is
Şöhret-i Leylî’ye oldı gam-ı Mecnûn bâ‘is

2 Devr-i la‘lüñde beni sanma ki meyden geçdüm
Beyle keyfiyyetüme oldı ol afyon bâ‘is

3 Sâkıyâ la‘l-i lebüñden diledümse bûse
Baña incinme ki oldı mey-i gül-gûn bâ‘is

4 Mutribâ çeng-i belâdan beni iñler sanma
Oldı feryâduma destüñdeki kânûn bâ‘is

29a 5 ‘Âlemi tutdı Sehâbî kelimâtum olalı
Lutf-ı eş‘âruma ol kâmet-i mevzûn bâ‘is

42

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Dil fünûn-ı gamda itmez Kays-ı mahzûn ile bahs
Sâhib-i idrâk olan eyler mi mecnûn ile bahs

2 Eyleyen devr-i lebüñde bâdeyi hikmetle nûş
Bû ‘Alî-i vakt olup eyler Felâtûn ile bahs

3 Bahr ü kân öykünmesün bu çeşm-i gevher-bâra kim
Her ganî lâyık degüldür k’ide Kârûn ile bahs

4 Olımaz ebrûsuna yâruñ mukâbil mâh-ı nev
İdebilmez her riyâzet ehli Zü’n-nûn ile bahs

5 Şâh medhinde Sehâbî yiridür ger eylese
Hâme-i ma‘nî-nigârum tîr-i gerdûn ile bahs

HARFU'L-CÎM

43

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Her kimi zülfüñ hevâsı kıldı sevdâyî-mizâc
İnse gökden yire 'Îsâ idemez aña 'ilâc

2 Her gedâ kim irdi hâk-i dergehüñ iksîrine
Eylemez sultân-ı 'âlî-şâna 'arz-ı ihtiyâc

3 'Ârızuñ seyr eyledükçe hayret alur 'aklumı
Kim ne yüzden anda kılmış âb u âteş imtizâc

4 Kûşe-i halvetde gördi oldı hayli münkesîr
Destümüzde şîşe-i mey zâhid-i nâzük-mizâc

29b 5 'Arz ider 'uşşâka zer ruhsâr-ı zerdinden rakîb
Leşker-i İslâma 'âdetdür virür kâfir harâc

6 Şem' gibi mîr-i bezm-i 'âşıkân oldum yine
Şu'le-i âh-ı şeb-efrûzumdurur başumda tâc

7 La'l-i yâre âb-ı hayvânı Sehâbî beñzeden
Şerbet-i 'azb ile birdür zann ider milh-i 'ücâc

44

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Olaldan derd-i 'ışkuñ bî-gerân genc
Taleb eyler dil ü cân her zamân genc

2 Metâ'-ı hüsnüñi göz görse bir kez
Virür sîm-i sirişkümden revân genc

3 Göñül peykânlaruñla sînem içre
Şu müflisdür ki bulmış nâ-gehân genc

4 Şebâb eyyâmınuñ bil kadrini kim
Yigitlik çagıdur ey nev-civân genc

5 Hazân bergin gören gül-şende sanur
Ki olmış hâkden bir bir 'ıyân genc

6 Hazân bergi degül kim ehl-i 'ayşa
Nisâr itmek diler bâd-ı hazân genc

7 Şu kim ser virdi sırr-ı 'ışkı bildi
Cihânda kimse bulmaz râygân genc

8 Kanâ'at kıl cihân içre Sehâbî
Eger bulmak dilersin câvidân genc

30a 9 Yıkık dillerden it himmet taleb kim
Olur vîrâne küncinde nihân genc

45

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Dil hânesinde yakmış idi 'ışk odı sirâc
Cism ile rûhum eylemedin dahi imtizâc

2 Ger 'aks-i hüsni olmasa âyîneden yaña
Olurdı âb u tâb-ı ruh-ı yârdan zücâc

3 Kapuñda şol gedâ ki yatup hâra yasdanur
Sultân-ı vaktdur dilemez taht birle tâc

4 Hattuñ Hıtâ vilâyetini tutdı vechi var
Haddüñde alsa memleket-i Rûmdan harâc

5 Olalı dil gedâ-yı der-i devletüñ şehâ
İtmez sipihr serverine 'arz-ı ihtiyâc

6 Nâsıh yüri Sehâbî'yi men' itme 'ışkdan
Zîrâ ki ol marîz degül kâbil-i 'ilâc

HARFU'L-HÂ'

46

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Şarâb kîş-i Mesîhâ'da oldı çünki mübâh
Salâh ehlini bâdeyle idelüm ıslâh

2 Cemâl-i yâr 'ıyân oldı h^{w}âbdan gözin aç
Sabûhı eyleyelüm sâkî oldı vakt-i sabâh

3 Beyâna gelse idi vâ'izâ me'ânî-i 'ışk
Bu bâbı eyler idi feth sâhib-i miftâh

30b 4 Fürûg-ı lem'a-i şem'-i hidâyet olmayıcak
Münevver eyleyimez kalbi zav ile mısbâh

5 Mukârin oldugınuñ nakd-i 'akl u dînin alur
Degül mi duhter-i rez kanı ey fakîh mübâh

6 Göñül esîr idi hicrân şebinde veh ki yine
Sabâh perdesini açdı fâliku'l-asbâh

7 Sehâbî dîn ü dil ü sabr u hûşa virdi talâk
Aña çü rez kızını pîr-i deyr kıldı nikâh

[HARFU'L-HÂ']

47

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 'Âlemi kıldı sirişkümle tolu seyyâre çerh
'Ayn-ı 'ibretle kılur her şeb baña nezzâre çerh

2 Görinen zulmetleri şebden 'alâmet sanma kim
Bir güneş yüzlü firâkında geyüpdür kara çerh

3 Eyledi bir mâh-ı şehr-âşûb ‘ışkıyla beni
Kendi şehr ü menzilümden ‘âkıbet âvâre çerh

4 Bes ki âh eyler göñül hicrân şebinde korkaram
Berk-ı âhum şu‘lesinden yana bir gün nâra çerh

5 Mâh-rûlar şâm-ı hecrinde kara gün gösteren
Ben za‘îfe tâli‘ümdür n’eylesün bîçâre çerh

6 Ebr ü bârân sanma gökde kim Sehâbî hastenüñ
Penbe ile agzına su tamzurur hem-vâre çerh

HARFU’D-DÂL

48

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

31a 1 Câna gamzeñden ne deñlü gelse tîr-i bî-‘aded
Biñde birin kâfirem itsem eger ey şûh red

2 Ölmeyen yoluñda cânâ kıldı kendü cânını
Çâr dîvâr-ı tabî‘at içre mahbûs-ı ebed

3 Yâr ile vahdet müyesser kıl diyü her subh u şâm
Zikr ü fikrüm gâh vâhiddür benüm gâhî ehad

4 ‘Âşıkın agyârdan fark itmese olmaz ‘aceb
Tıfldur ol gonce-i nev-reste bilmez nîk ü bed

5 ‘Akl bâzârında kâsiddür metâ‘-ı sûz ü derd
Kıymet-i kâlâ-yı ‘ışkı bilmez erbâb-ı hıred

6 Dil mekân-ı yârdur kıl gayr fikrinden tehî
Halvet-i hâs-ı Süleymânîde n’eyler dîv ü ded

7 Her neye kılsa nazar görürdi yâri cilve-ger
Olmasaydı çeşm-i zâhidde Sehâbî ger remed

49

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Rûy-i nigûden olsa n’ola dûr çeşm-i bed
Âyîneye nazar idemez sâhib-i remed

2 Mislüñ felek getürmedi gül-zâr-ı ‘âleme
Bir serv-i mâh-tal‘at u bir mâh-ı serv-kad

3 Mirât-ı dilde sûret-i dil-dârı seyr iden
Geyse ‘aceb mi egnine âyîne-veş nemed

4 Aldı dehânı göñlümi zülfeyni cânumı
Ol cevri çok vefâsuz elinden meded meded

31b 5 Cevr-i rakîbi bir meh içün çekdi ‘âkıbet
Oldı Sehâbî mazhar-ı eltâf-ı bî-‘aded

50

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Sürh idi kanlu yaşum ile dîde-i ümîd
Anı hevâ-yı mihr-i ruhuñ eyledi sefîd

2 Şâdam ki kıldı za‘f ile cânâ beni gamuñ
Çeşm-i rakîbden ser-i kûyuñda nâ-bedîd

3 Peymânemüz pür eylemedin sâkî-i ecel
Gel ey refîk nûş idelüm sâgar-ı nebîd

4 Hâmûş iken kelâma şürû‘ itdi ‘andelîb
Gûyâ ki irdi makdem-i gülden aña nüvîd

5 Pürdür Sehâbî bâgda erbâb-ı ‘ayş ile
Etrâf-ı cûy u sâhat-i gül-zâr u pây-ı bîd

51

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Bâg-ı cihânda irmesün ey serv-i ser-bülend
Hergiz mizâc-ı nâziküñe âfet ü gezend

2 Sen ol tabîb-i haste-dilânsın ki her nefes
Bulur hayât lutfuñ ile nice derd-mend

3 Kalbüñ gubâr-ı hâdiseden bulmasun keder
Âlâm-ı dehr hâtıruñı kılmasun nijend

4 Göz degmesün saña diyü her şeb yakar sipihr
Nâr-ı şafakda encüm [ü] seyyâreden sipend

32a 5 Olur yakın Sehâbî mukârin icâbete
Bî-şek du‘â-yı merdüm-i mazlûm u müste-mend

52

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Geldi yine hilâl ü getürdi nişân-ı ‘ıyd
Eyyâm-ı rûze geçdi vü irdi zamân-ı ‘ıyd

2 Esbâb-ı ‘işret ile müheyyâ ki irişür
Sâkî safâ-yı tal‘at ile mihmân-ı ‘ıyd

3 Pest oldı savt-ı mukrî-yi savm olalı bülend
Sıyt u sadâ-yı mutrib-i şîrîn-zebân-ı ‘ıyd

4 Saldı felek muhîtine fülk-i zerîn hilâl
Kıldı ‘ubûr anuñ ile kârbân-ı ‘ıyd

5 Kaçdı meh-i sıyâm şihâb u hilâlden
Sandı Sehâbî anları tîr ü kemân-ı ‘ıyd

53

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Encümi her şeb şafak nârında çerh eyler sipend
İrmesün ol mâha tâ kim dîde-i bedden gezend

2 Ol Mesîhâ-dem ki nutkı cân bagışlar mürdeye
Bister-i mihnetde lâyık mı ki ola derd-mend

3 Gül-şen-i nâz u riyâz-ı şîveden eksilmesün
Yâ Rab ol serv-i hırâmân ol nihâl-i ser-bülend

4 Şerbete meyl itdi gûyâ ol Mesîh-enfâs kim
Lebleri memzûc kılmış âb-ı hayvân birle kand

32b 5 Ey Sehâbî kıl bu şükrân ile kurbân cânuñı
Kim icâbet kasrına dest-i du'â saldı kemend

HARFU'Z-ZÂL

54

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Başdan ayaga dek ger ola ney-şeker lezîz
Nahl-i kadüñ gibi degül ey sîm-ber lezîz

2 Peykân-ı tîrüñe n'ola dil ragbet eylese
Virür nihâl-i tâze olıcak semer lezîz

3 İçmem şarâb-ı telh lebüñ şehdi var iken
Tiryâkiyem gelür baña halvâ-yı ter lezîz

4 Dil vuslatuñda bî-hod olur vâkı'â gelür
Bîdâr-ı şâm-ı mihnete h^{w}âb-ı seher lezîz

5 Dest-i kazâ saña ne sunarsa rızâyıla
Nûş it Sehâbî anı eger telh eger lezîz

HARFU'R-RÂ'

55

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Her nahl-i verd-i tâze ki bezm-i çemendedür
Bir şem'dür ki bâd-ı sabâ ile zindedür

2 Zülf-i nigâre karmadı ise benefşe el
Hacletle ya çemende neden ser-fikendedür

3 Oldum esîr bir kadi şimşâda kim añâ
Sünbül gulâm u sûsen-i âzâd bendedür

4 Kıldı hezâr pîreheni çâk gül gibi
Nâzük teni henûz teh-i pîrehendedür

33a 5 Sanma ki 'andelîb ile gül gülüp açılur
Evzâ'-ı kâyinâta anuñ kârı handedür

6 Maksûd gevherin sadef-i kâyinâtdan
Kılma taleb ki ol dür-i nâ-yâb sendedür

7 Kadri Sehâbî kalmadı kûyında eşkümüñ
Zî-kıymet olmasa 'aceb olmaz 'Aden'de dür

56

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Oldı sûz-ı sîneden leb huşk ü yaşdan dîde ter
Devlet-i ‘ışkuñda oldum pâdişâh-ı bahr ü ber

2 Yâd kıldukça leb ü dendânuñı giryân iken
Sîm-i eşküm gâh la‘l-i nâb olur gâhî güher

3 Sabra gördüm kalmadı hecrüñde cânâ tâkatüm
‘Âkıbet itdüm fenâ iklîmine ‘azm-i sefer

4 Ser-bülend olmaz serîr-i gamda tâc-ı ‘ışk ile
İtmeyen Mansûr-veş dâr-ı belâda terk-i ser

5 Sûrete hayrân olup kalsak bizi ‘ayb eyleme
Ey Sehâbî şâhid-i ma‘nîdür anda cilve-ger

57

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Göñül Hârût-veş çâh-ı zenahdânuñda kalmışdur
Şehâ lutf it ki ol bî-çâre zindânuñda kalmışdur

2 Degüldür ‘ârızuñda hâller nezzâre vaktinde
Gözüm merdümleri ruhsâr-ı tâbânuñda kalmışdur

33b 3 Dagıtmışdur sabâ zülfüñde diller mecma‘ın ancak
Bizüm dîvânemüz ca‘d-i perîşânuñda kalmışdur

4 İgen açılma kim bed-nâm olursın ey gül-i ra‘nâ
Nişân-ı hûn-ı bülbülden ki dâmânuñda kalmışdur

5 Isırmış la‘lüñi dendân-ı şeb-nem ey lebi gonce
Henûz anuñ nişânı la‘l-i handânuñda kalmışdur

6 Yenüñde hancer-i hûn-rîz ile biñ ‘âşıkı her dem
Helâk itmişsin ey hûnî velî yanuñda kalmışdur

7 Nisâr it şâh-râhında yiridür her le’âli kim
Sehâbî bahr-ı tab‘-ı gevher-efşânuñda kalmışdur

58

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Sâkî piyâle sun içelüm devr-i lâledür
Her lâle bezm-i bâgda gül-gûn piyâledür

2 Döndi sipihr ü encüme ezhâr ile zemîn
Gül anda mâh u sahn-ı çemen aña hâledür

3 Evrâkına gülüñ nazar it gül-sitâna gel
Kim vasf-ı hüsn-i yârda rengîn risâledür

4 Çıkmazdı bikr-i gonce gül-istâna ger aña
Bilseydi âşiyâne-i bülbül havâledür

5 Ben ey Sehâbî bülbül-i gül-zâr-ı mihnetem
Zîrâ ki subh u şâm işüm âh u nâledür

59

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

34a 1 Husrevâ bir beytdür dîvân-ı medhüñde bahâr
Kim ber-â-ber oldı anda mısra‘-ı leyl ü nehâr

2 Müşterî elkâbuñı sordı ‘Utârid didi kim
Mâh-ı Keyvân-menzilet Cemşîd-i hurşîd-iktidâr

3 Merdüm-i çeşmüm dem-â-dem serv-i kaddüñ yâdına
Akıdur her cânibe kanlu yaşından cûy-bâr

4 Haddüñi vechindeki hattuñla seyr itdüm didüm
Nûr ile mestûr bir mushafdur âyet-ber-kenâr

5 Ey Sehâbî yolına îsâr iderdüm her nefes
Nakd-i cânum olmayaydı tende cins-i müste‘âr

60

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Bî-derd şevk-ı âteş-i ‘ışkı neden bilür
Kadr-i gül-i şükûfteyi mürg-ı çemen bilür

2 Sorma hadîs-i tîşe-i Ferhâd’ı Husrev’e
Bu ser-güzeşti kendü başından geçen bilür

3 Dil zevk ider işitse lebüñden cevâb-ı telh
Kadr-i nebâtı tûtî-i şîrîn-sühan bilür

4 Hâl-i şehîd-i hancer-i hûn-rîz-i ‘ışkuñı
Sahrâ-yı gamda lâle-i hûnîn-kefen bilür

5 Dil fürkatüñde çekdügi âlâmı dostum
Yûsuf’dan ayru sâkin-i beytü’l-hazen bilür

6 Vâ‘iz kelâm-ı ‘ışk degül kâbil-i beyân
Her kimse anı fehm idebilmez bilen bilür

34b 7 Sor şâh-ı nükte-dâna Sehâbî nükâtını
Husrev me‘ânî-i kelimâtı hasen bilür

61

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Ney gibi sanma nâlemi her diñleyen bilür
Anı enîn-i fürkat ile iñleyen bilür

2 Hâl ehlinüñ makâlini ‘ârifdür añlayan
Erbâb-ı kâl kavlini her diñleyen bilür

3 Agyâr ilen rakîb-i bed-endîş hâlini
Siñ siñ kapuñ kilâbı gibi sekleyen bilür

4 Nerrâd-ı dehr elinde benüm hâl-i zârumı
Arada tâs-veş kulagı çekilen bilür

5 Fikr-i dehânuñ ile Sehâbî hayâlini
Esrâr-ı gayb nüktesini añlayan bilür

62

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Sînem ki tîr-i gamze-i yâre nişânedür
Gûyâ hümâ-yı devlete bir âşiyânedür

2 Sûz-ı dilüm sözümden olur her nefes ‘ıyân
Ol âteş-i belâya zebânum zebânedür

3 Şem‘a sirâyet itmedi ise harâretüm
Meclisde sûz u giryesi her gice ya nedür

4 Olsa ‘aceb mi sübha-i mürgân-ı bâg-ı Kuds
Mercân yaşum ki sübha gibi dâne dânedür

35a 5 Cân-gâhdur Sehâbî göñül nâlesi velî
Bezm-i belâda ‘âşıka dil-keş terânedür

63

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Anberîn zülfüñ ki şol gül-gûn yañag üstindedür
Dûda beñzer vâkı‘â kim şeb-çerâg üstindedür

2 Kalb-i ‘uşşâkı ider ihrâk mânend-i sipend
Dâne-i hâl-i siyeh kim ol yanag üstindedür

3 Agdan seçmez karayı hâl ü haddüñsüz gözüm
Dostum şol kara hakkıyçün ki ag üstindedür

4 Kankı bir meclisde kim oldı kadeh-peymâ lebüñ
Câm-ı mey anda surâhî-veş ayag üstindedür

5 Külbe-i târumda şem‘-i şâm-ı‘ayşumdur benüm
Şol fetîl-i âteşîn kim tende dâg üstindedür

6 Başum üzre dâg-ı hûn-âlûde görseñ bil kim ol
Lâle-i endûh u mihnetdür ki tag üstindedür

7 Gözleri üstinde seyr itdüm Sehâbî kaşını
Bâz-ı müşgîn-bâldur sandum ki zâg üstindedür

64

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Dîde mihr-i ‘ârızuñdan dem-be-dem pür-âbdur
Merdüm-i çeşmüm garîk-ı bahr-ı hûn-ı nâbdur

2 Dürr-i eşk-i ‘âşıkuñ bil kadrini kapuñda kim
Dîde bahr-i dilden almış gevher-i nâ-yâbdur

35b 3 Gül-şen-i ‘ışkuñ ki ezhârı virür bûy-i fenâ
Goncesi hûn-ı dil-i ‘uşşâk ile sîr-âbdur

4 Veh ki târâc itdi sabr u hûşumı bir şûh kim
Gamzesi gâret-ger-i ‘akl-ı ülü’l-elbâbdur

5 Mâhumuñ şâm-ı firâkında Sehâbî âhumuñ
Her şerârı gökde bir hurşîd-i ‘âlem-tâbdur

65

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hasret-i la‘l-i lebüñle cân u dil kan oldılar
Gözlerüm lü’lü-veşüñ fikriyle ‘ummân oldılar

2 Kankı cem‘iyyetde kim zülfüñle göñlüm hâlini
Söyledüm hep ehl-i cem‘iyyet perîşân oldılar

3 Âsitânuñ hâkine yüz sürmeden hurşîd ü mâh
Evc-i ‘izzet üzre nûr-ı çeşm-i devrân oldılar

4 ‘Işk elinden Vâmık u Ferhâd-veş mecnûn olup
Niceler ser-geşte-i kûh u beyâbân oldılar

5 Vâkıf-ı keyfiyyet-i esrâr olan abdâllar
Tekye-i tecrîdde medhûş u hayrân oldılar

6 Şâhid-i maksûd ile anlar hem-âgûş oldı kim
Bezl idüp cânı şehîd-i ‘ışk-ı cânân oldılar

7 Münzevî olan gedâlar künc-i fakr u fâkada
Ey Sehâbî milket-i dünyâya sultân oldılar

66

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

36a 1 Mihr-i hüsnüñ vâlihidür sâye-veş üftâdeler
Serv kaddüñ bendesidür dünyede âzâdeler

2 Düşdiler dâmânuña etfâl-i eşküm rahm kıl
Hor ola lâyık mıdur yanuñda merdüm-zâdeler

3 Câm-ı çeşmüm geh tolar hûn-âb ile geh âb ile
İçerüz bu devr içinde dürlü dürlü bâdeler

4 Sorma nakş-ı hatt-ı yârüñ sırrını zühhâddan
Levh-i Mahfûzuñ rumûzun kanda bilsün sâdeler

5 Dime dil virdi Sehâbî yoluma cân virmedi
Cân virürler yoluña cân virmege[76] dil-dâdeler

67

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Oldı ser-i kûyuñda başum hâke ber-â-ber
Kadrüm ne ‘aceb ger ola eflâke ber-â-ber

---

[76]Metinde “virmaġa” şeklindedir.

2 Aransa bulınmaz gibi gül-zâr-ı belâda
Bir gonce-i pür-hûn dil-i sad-çâke ber-â-ber

3 Dil-ber bulınur dünyede ammâ ki bulınmaz
Dil almada ol dil-ber-i çâlâke ber-â-ber

4 Her dem irişür feyzi safâ ehline var mı
Bir pîr-i safâ-bahş u mey-i tâke ber-â-ber

5 İzi tozını kuhl idinür ehl-i basîret
Yolında Sehâbî olalı hâke ber-â-ber

68

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

36b 1 Göñül müdâm hat-ı sebz-i yâre mâyildür
Hemîşe bülbül-i şeydâ bahâre mâyildür

2 ‘Aceb mi râgıb ola yâr katl-i ‘uşşâka
Ki pâdişâh hemîşe şikâre mâyildür

3 Nihâl kâmetinüñ çeşm-i zâredür meyli
Çemende servi belî çeşme-zâre mâyildür

4 Gül itse meyl saña gırre olma ey bülbül
Ki ol senüñ gibi çendîn hezâre mâyildür

5 Sehâbî göñli temâşâ-yı gülden açıla mı
Anuñ ki hâtırı bir gül-‘izâre mâyildür

69

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Hayât nakdini bir rind kim şarâba virür
Binâ-yı ‘ömrini seylâb ile harâba virür

2 Virür metâ‘ını kendü eliyle yagmaya
Şeb-i visâlde şol kim özini h^{w}âba virür

3 Sınuk sifâl-i harâbâtı rind-i dürd-âşâm
Tasavvur eyleme kim câm-ı âfitâba virür

4 Kadehde bâde-i hamrâyı seyr iden ‘ârif
Habâb-ı kemterini sanma nüh kıbâba virür

5 Sehâbî böyle akarsa sirişk-i bârânî
Vücûd hânesini seyl-i mihnet âba virür

70

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün

37a 1 Deryâ-yı hüsnüñ üzre zülfüñ nehenge beñzer
Ebrûlaruñla çeşmüñ bebr ü pelenge beñzer

2 Âmâc-gâh-ı tende dâgumdurur nişâne
Ya kaşlaruñ kemâna gamzeñ hadeñge beñzer

3 İtmez dil-i rakîbe te’sîr nâr-ı âhum
Kalbi o saht cânuñ bildüm ki senge beñzer

4 Olma meges-veş ey dil lezzât-ı dehre mâyil
Balı belâdur anuñ şehdi şerenge beñzer

5 Cânâ Sehâbî her ân umar lebüñden ihsân
Bî-çârenüñ hayâli efkâr-ı benge beñzer

71

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Râzumı fâş kılan dîde-i nem-nâkümdür
Sûzumı zâhir iden sîne-i sad-çâkümdür

2 Eyleyen şu‘le-i nâr-ı gam-ı ‘ışkı tahrîk
Beden adlu bir avuç hâr ile hâşâkümdür

3 Âb-ı eşk ile iden dâmen-i âlûdemi pâk
‘Işk-ı pâküñle nigârâ nazar-ı pâkümdür

4 Gösteren ‘âleme ebkâr-ı me‘ânî suverin
Hâtır-ı sâf ile âyîne-i idrâkümdür

5 Gird-bâd-ı gam ile zerre-sıfat ser-gerdân
Deşt-i mihnetde Sehâbî bu ten-i hâkümdür

72

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

37b 1 Tenümde tâze dâgum kevkeb-i bahtum misâlidür
Hamîde kâmetüm çerh-i gam u mihnet hilâlidür

2 Melâmet gül-şenidür sîne-i sad-çâk-i pür-hûnum
Elifler sînede bu gül-şenüñ nev-res nihâlidür

3 Güneş mâhum senüñle da‘vî-i hüsn ü cemâl itse
‘Aceb olmaz ki ol ser-geştenüñ vakt-i zevâlidür

4 Melâhat gül-şenüñde ‘ârızuñ berg-i gül-i terdür
Letâfet bûstânında kadüñ bir serv talıdur

5 Sehâbî sâhat-i meyhâne bir der-gâhdür ‘âlî
Hilâl-i kubbe-i gerdûn anuñ sınmış sifâlidür

73

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Gel ey sâlik tarîk-i ‘ışkı seyr it gör ne vâdîdür
Fenâ iklîmine irmek dilersen ‘ışk hâdîdür

2 Kabâ kıl cübbeñi terk eyleyüp tâcı başuñdan geç
Sebük-bâr ol yüri zîrâ bu vâdî özge vâdîdür

3 Nihâyet buldı hicrân şâm-ı mihnet irdi pâyâna
Sevin ey dil ki gam eyyâmı geçdi vakt-i şâdîdür

4 Ser-â-ser dâglar cismümde bir şâhâne hil'atdür
Fetîl-i dâg başum üzre tâc-ı Keykubâdîdür

5 Sorarsın ger Sehâbî'nüñ şehâ 'ışkuñda ahvâlin
Mukîm-i künc-i gam kûy-ı felâket nâ-murâdîdür

74

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

38a 1 Oklaruñdan cân u dil biñ dîde peydâ kıldılar
Hüsnüñi biñ çeşm ile mâhum temâşâ kıldılar

2 Oldı zâhir mushaf-ı hüsnüñde vahdet âyeti
Ehl-i ma'nî 'âlemi pür-sûz u gavgâ kıldılar

3 Gökde mâh-ı nev midür yâ kaşlaruñ resmin yazup
Âb-ı zerle safha-i çerhi muhaşşâ kıldılar

4 Sâ'idüñ 'arz-ı yed-i beyzâ-yı Mûsâ eyleyüp
Leblerüñ ihyâ-yı i'câz-ı Mesîhâ kıldılar

5 Ey Sehâbî sürme-i çeşm-i cihân-bîn itmege
Ehl-i bîniş hâk-i der-gâhın temennâ kıldılar

75

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Kanda 'azm itseñ n'ola kaçsa 'adû bî-ihtiyâr
Şimdi mi rûbâh kıldı şîr-i cengîden firâr

2 Saltanat evcindesin hurşîd-i 'âlem-tâbsın
Kıl musahhar 'âlemi bir gün çıkup hurşîd-vâr

3 Muhtasar her sayda meyl itmez hümâ-yı himmetüñ
İtmeseydi 'âr iderdi çerh 'ankâsın şikâr

4 Tâc-dâr olmak dilermiş düşmen-i bed-gevherüñ
Olıcakdur 'âkıbet anuñ vücûdı tâc-ı dâr

5 Ey Sehâbî 'ârızın 'arz itse mahv olur güneş
Nitekim mihr olsa tâli' kevkeb olmaz âşikâr

76

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

38b 1 Tîg-ı 'ışk-ı yâr ile anlar ki maktûl oldılar
Çekdiler cân nakdini dil-dâra makbûl oldılar

2 Nâzır-ı mülk-i cemâl olmışdı çeşmüm merdümi
Düşmedi hıdmetleri makbûl u ma'zûl oldılar

3 Ceyş-i mihnet üstüme geldükde tenden cân u dil
Ol sipâha çıkdılar karşu karavul oldılar

4 Kul olan sen şâha gamdan gördiler âzâd olur
Geldiler der-gâhuña âzâdeler kul oldılar

5 Şâhumuñ gûş itmege benden Sehâbî medhini
Ehl-i diller 'âzim-i şehr-i Sitanbul oldılar

77

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 ʻIşk u hayret başda ʻakluñ nükte-dânın yıkdılar
Maʻrifet vâdîsinüñ bebr-i beyânın yıkdılar

2 Hayl-i endûh üstine üşdi harâbât erleri
Bir ayakla evvelâ gam pehlivânın yıkdılar

3 Taş üşürdi kavm-ı Leylî Kays-ı mecnûn üstine
Mürg-ı endûhuñ başından âşiyânın yıkdılar

4 İtdiler pâmâl-ı mihnet cism-i hûn-âlûdemi
Gül-şen-i derdüñ dıraht-ı erguvânın yıkdılar

5 Gördiler dükkân-ı mekr-i ʻaklı erbâb-ı cünûn
Başına ol hîle-perdâzuñ dükânın yıkdılar

6 Nev-bahâr oldı yine sâkî uranlar lâf-ı zühd
Tevbenüñ seylâb-ı meyle hânümânın yıkdılar

39a 7 Bîşe-i dehri Sehâbî seyr kıl havf itme kim
Mûrlar ol bîşenûn şîr-i jeyânın yıkdılar

78

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 Egnümüzde hırkamuz zâhid şarâb-âlûdedür
Pâk olmaz âb-ı tevbeyle harâb-âlûdedür

2 Bu ten-i hâkîde ey dil gevher-i nâ-yâb-ı rûh
Gerçi bî-mânenddür ammâ türâb-âlûdedür

3 Cân fidâ itsem yiridür lutf u kahr-ı yâre kim
Kahrı lutf-âmîzdür lutfı ʻitâb-âlûdedür

4 Âteş-i meyden ʻarak-rîz oldı sanma ʻârızı
Kim o gül-berg-i riyâz-ı cân gül-âb-âlûdedür

5 Dîde vü dilden Sehâbî'nüñ karâr u h^{w}âbını
Eyleyen yagma begüm ol çeşm-i hâb-âlûdedür

79

Mefâʻilün Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün

1 Garîk-ı lücce-i gam âşinâ-yı ʻışkuñdur
Harîk-ı nâr-ı elem mübtelâ-yı ʻışkuñdur

2 Mekân-ı âteş u âb eyleyen bu ben hâküñ
Göz ile göñlini cânâ hevâ-yı ʻışkuñdur

3 Tabîbden taleb itmez gamuñda dil dermân
Bu derd-mende müdârâ devâ-yı ʻışkuñdur

4 Esîr-i kayd-ı elemdür cihâna ser-ver olan
Serîr-i ʻâleme sultân gedâ-yı ʻışkuñdur

39b 5 Ta‘accüb itme felek dönse Mevlevî-mânend
Ki nüh kubâbı anuñ pür-sadâ-yı ‘ışkıñdur

6 Halâlet ehline mâdâm deşt-i hayretde
Delîl-i râh-ı hüdâ reh-nümâ-yı ‘ışkuñdur

7 Mis-i vücûdunı zer eyleyen Sehâbî’nüñ
Safâ-yı mihrüñ ile kîmyâ-yı ‘ışkuñdur

80

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Dâg-ı sînem dest-i ‘ışkuñla dem-â-dem tâzedür
Tîg-ı hecrüñden elifler tende bî-endâzedür

2 Bâg-ı dehri eşk-i gül-gûnumla tezyîn eyleyen
Şîve bûstânında bitmiş bir nihâl-i tâzedür

3 Dime kim gül-gûn şafakdur gökde peydâ her seher
Gün ‘arûsı sürinür yüzine rengîn gâzedür

4 Görinen eflâkde kavs-i kuzahdur sanma kim
Defter-i pür-hîle-i eflâke ol şîrâzedür

5 Zâhide sorma Sehâbî sırr-ı “Esrâ”dan[77] haber
Kim işi rûz u şeb anuñ h^{w}âb ile hamyâzedür

81

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Şâdam ki tîg-ı yâr ile dil pâre pâredür
Zîrâ ki keşf-i hâlüm iden yâre yâredür

2 Eflâk sanma dûd-ı dilümdür ‘ıyân olan
Encüm degüldür anda görinen şerâredür

40a 3 Şâm-ı sıyâm-ı hecrde bu âh-ı pür-şerâr
Kandîllerle zeyn olınmış menâredür

4 Peykân-ı tîr-i cevr aña te’sîr eylemez
Beñzer göñül didükleri bir seng-i hâredür

5 Viren Sehâbî encüm-i eşkümle dehre zeyn
Evc-i sipihr-i nâzda bir mâh-pâredür

82

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kalbe peykânın irişse ey şeh-i hûbân batar
Yagsa lâbüd hâke yir yir katre-i bârân batar

---

[77]“Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmının gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) Mescid-i Haram’dan, çevresini mübârek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O gerçekten işitendir, görendir”, **Kur’ân**, İsrâ sûresi, 17/1. Burada Hz. Peygamber’in Mi‘râc’ından bahsedilmektedir.

2 Mihr-i hüsnüñ var-iken hurşîde baksam ‘aynuma
Tîre-veş her dem şu‘â-i mihr-i nûr-efşân batar

3 Fikr-i müjgânuñla her şeb bister-i endûhda
Cism-i râza nîş-i mihnet subha dek ey cân batar

4 Dil hayâl-i vasl ile ‘azm itse bâg-ı kûyuña
Pâyine geh hâr-ı gam geh sûzen-i hicrân batar

5 Zevrak-ı cismin Sehâbî saldı bahr-i mihnete
Mevc-i gamdan korkaram ol fülk-i ser-gerdân batar

83

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kâkülüñ ruhsâruñ üzre dilleri her dem kapar
Bahr içinden baş çıkarmış ol neheng âdem kapar

2 Tâc u taht-ı dehre dil virme göñül kim rûzgâr
Gâh evreng-i Süleymân gâh taht-ı Cem kapar

40b 3 Açma ‘irfân sırrını nâ-dâna kim ehl-i hıred
Defter-i idrâkini bakdukça nâ-mahrem kapar

4 Târem-i a‘lâya pervâz it ki ‘ankâ-yı ecel
Mürg-ı rûhı hâk-dân-ı tenden ey hem-dem, kapar

5 Yâre gösterme Sehâbî dîde-i giryânuñı
Sakın ol fûlâd-dilden kim bulutdan nem kapar

6 Ben ki çâbük-dest-i idrâkem harîm-i fikrete
Şâh-ı bâd-evreng ma‘nîden varup hâtem kapar

7 Dimezin k’ol tıfl gördükde Celâlî-veş beni
İçerü kaçup kapusın karşuma muhkem kapar

84

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Meylüm benüm ne hûriyedür ne behiştedür
Meylüm cihânda sen büt-i hûrî-siriştedür

2 Kapuñ koyup şu kim Harem’e niyyet eyleye
‘Azmi harîm-i Ka‘be’ye meyli künüştedür

3 Dil mürgı bâl açup nice uçsun ki sen şehüñ
Sevdâ-yı zülfi gerden-i cânında riştedür

4 Hâlüñ sevâdı ile hâtuñ nakş-ı dil-keşi
‘Aynum beyâzı üzre ezelden nüviştedür

5 ‘Aynumda gâh zâhir olur gâh gizlenür
Beñzer hayâl-i yâr Sehâbî feriştedür

85

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

41a 1 Her kimüñ ‘âlemde bir bî-rahm u hûnî yâri var
İstemez kendü hayâtın zindelikden ‘ârı var

2 Gonce vü serv istemez göñül benüm ey bâg-bân
Gonce-leb bir serve mâyildür ki hoş-reftârı var

3 Katre-i bârân-ı eşkin seyr kılsañ añlanur
Her kimüñ bahr-i dilinde gevher-i esrârı var

4 Âteşîn dâg u elifler birle cânâ kâmetüm
Gül-bün-i gül-zâr-ı gamdur hem güli hem hârı var

5 Mâh-ı nev gibi gamından zâr olan dil hâlini
Kaşlaruñdan sor ki onlaruñ iki bîmârı var

86

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Deyr-i muganda bir kişi kim dürdden çeker
Derd ü gam-ı zamâne[y]i bilsem neden çeker

2 Mısr-ı mahabbete beni Ken‘ân-ı hecrden
Şevk-ı cemâl-i Yûsuf-ı gül pîrehen çeker

3 Su gibi akıdur eridüp bî-sütûn taşın
Her âh kim harâret ile Kûh-ken çeker

4 Her lahza merdümi gözümüñ bahr-i dîdeden
Sen şâha pîş-keş diyü dürr-i ‘Aden çeker

5 Özler Sehâbî der-gehüñi tavf-ı Ka‘be’den
Lâ-büd yirine âdemi hubb-i vatan çeker

87

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

41b 1 Kim ki ‘ışkuñda elifler ten-i ‘uryâna çeker
Sîneye şâhid-i maksûdını merdâne çeker

2 Câm gibi irişür kâma leb-i dil-berden
Dem-be-dem hûn-ı cigerden şu ki peymâne çeker

3 Bister-i gamda göñül cân çekişür hecrüñde
Kıl ‘ıyâdet gör e şol hasteyi cânâ ne çeker

4 Şem‘-i bezme nazar it girye-i cân-sûzını gör
Yalıñız sanma harâret dil-i pervâne çeker

5 Ey Sehâbî güher-i nazmum ile cân nakdin
Pîş-keş itmege dil der-geh-i sultâna çeker

88

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Gâh meşşâta dutar zülfüñi geh şâne çeker
Kimse bilmez ki arada dil-i şeydâ ne çeker

2 Bezm-i gamda benem ol rind ki ser kâsesini
Hûn-ı dîdeyle kılur pür mey ü merdâne çeker

3 Devr câmından içer derd ile hûn-âbe-i gam
Şol ki hecr-i leb-i dil-dâr ile peymâne çeker

4 Kaşuñı kaddüñ ile añsa dil abdâl-sıfat
Dem-be-dem na‘l ü elif sîne-i ‘uryâna çeker

5 Ka‘be'ye ‘azm iderin yine beni mey-kedeye
Cezbe-i âb u hevâyı mey ü mey-hâne çeker

42a 6 Tûtiyâ-veş ser-i kûyuñda Sehâbî şeb ü rûz
Ayaguñ topragını dîde-i giryâna çeker

89

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Dil gubâr-ı kademüñ dîde-i giryâna çeker
‘Aynına kuhl cilâ itmez ise ya ne çeker

2 Gam çeker mi ‘acabâ gam-kede-i ‘âlemde
Sâkî-i meh-veş elinden şu ki peymâne çeker

3 Saçı zencîrine dil virmez idüm dil-dâruñ
Beni ol silsileye bu dil-i dîvâne çeker

4 Dem-be-dem zülf nikâbın ruh-ı cânânemden
Seyr kıl dest-i sabâyı niçe rindâne çeker

5 Ma‘rifet mâyidesin tab‘-ı Sehâbî her dem
İder ihzâr varup hıdmet-i yârâna çeker

90

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Âzâddur kapuñda belâdan esîrler
Tâc-ı gınâya başların egmez fakîrler

2 Virmez ‘abâ-yı zilleti dîbâ-yı devlete
Âyîne-veş safâyıla rûşen-zamîrler

3 Basduk reh-i fenâya kadem terk idüp seri
Kıldı bizi bu resm ile irşâd pîrler

4 ‘Işkuñ yolında kesret-i agyârdan ne bâk
Meydân-ı rezmden hazer itmez dilîrler

42b 5 Beñzer Sehâbî sâhire âhû-yı çeşm-i yâr
Kim baksa sayd olur aña her lahza şîrler

91

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Oldılar ‘ışkuñda mecnûn nev-civânum pîrler
Sübhadur gerdenlerinde bend olan zencîrler

2 Göz yüzüñden ırmazam ey kaşı ya ger fi'l-mesel
Çeşm-i ‘âlem-bînüme müjgânum olsa tîrler

3 Mihre ger mânend kılsam âfitâb-ı hüsnüñi
Boynuma olsun şu‘â‘ı dem-be-dem şemşîrler

4 Bâdeye rehn oldı zâhid hırkamuz zîrâ bizi
Böyle irşâd itdiler râh-ı fenâda pîrler

5 Ey Sehâbî müdde‘î lâf-ı güzâfından ne bâk
Hamle-i rûbâhdan itmez tevehhüm şîrler

92

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Tabîbüm derdüñi dil-hasteler dermâna virmezler
Metâ‘-ı mihnetüñ ‘uşşâk nakd-i câna virmezler

2 Sirişk-i la‘l-i ‘uşşâkuñ kapuñda kadrini bil kim
Anuñ her dânesin biñ gevher-i galtâna virmezler

3 Rakîbe itmezüz izhâr sırr-ı nükte-i ‘ışkı
Ki idrâk ehli ‘irfân gevherin nâ-dâna virmezler

4 Safâ-yı câm ile ihyâ olan dil-haste ‘âşıklar
Mey-i nâbı zülâl-i Çeşme-i Hayvâna virmezler

43a 5 Sehâbî fakr kûyında gedâlar himmetin gör kim
Ferâgat küncini gencîne-i sultâna virmezler

93

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Yaşumla yiryüzi hicrân şebinde pür-kevâkibdür
Şerâr-ı âteş-i âhum felekde necm-i sâkıbdur

2 ‘Aceb midür garîk-ı lücce-i eşk olsa her sâ‘at
Taleb bahrinde şol kim gevher-i maksûda tâlibdür

3 Mahabbet ehline mihr ü vefâ eyle cefâ itme
Güzel şâhum güzellerden vefâ resmi münâsibdür

4 Hevâ-yı kâmetüñle şevk-ı ruhsâruñdur ey gonce
Ki göñlüm serve mâyil hâtırum gül-zâre râgıbdur

5 Sehâbî secde kıldum bir büt-i zîbâya kim anuñ
Sücûdı mezheb-i ‘uşşâkda her şey'e vâcibdür

94

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Başum ki şâh-râh-ı vefâda türâbdur
Hâk-i reh-i şehen-şeh-i ‘âlî-cenâbdur

2 Ol âsitâna da‘vet iden halkı Ka‘be'den
Râh-ı Hüdâ'da kâyid-i ehl-i savâbdur

3 İden hevâ-yı mihri ile raks zerre-vâr
Evc-i şerefde gün gibi rif'at-me'âbdur

4 Kurdı gözümde hayme hayâl-i cemâl-i dost
Kirpüklerüm o haymeye müşgîn tınâbdur

43b 5 Baş çekmezüz kemend-i ser-i zülf-i yârdan
Kim serverân-ı 'âleme mâlik-rikâbdur

6 Bârân-ı eşki yolına durmaz nisâr ider
Çeşmüm Sehâbî giryede gûyâ sehâbdur

95

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Şeref-i kûy-ı nigârumdan o kim âgehdür
Harem-i Ka'be'ye 'azm eyler ise güm-rehdür

2 Beñzedür kim ki o bâlâ-yı bülendi serve
Himmeti pestdürür hem nazarı kûtehdür

3 Baña sensüz sanemâ zülf ü zenahdân-ı bütân
Dâm-ı endûh ile bir ka'rı belürsüz çehdür

4 Sîne-i teng-i harîminde dil-i dîvânem
İnzivâ gûşesini mesken idinmiş şehdür

5 Bûse cerr itse Sehâbî 'aceb olmaz senden
Ey şeh-i hüsn gedânuñ işi 'şey li'llâh'dur [78]

96

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Benem ol Hüdhüd-i hâdî ki himmetden kanadum var
Sirişküm dânesi gibi tarîk-ı Hak'da zâdum var

2 'Aceb mi eylesem tekmîl fenn-i 'ışkı 'âlemde
Ki gam gibi debistân-ı belâda üstâdum var

3 Beni eşküm gibi gözden bırakduñ dimedüñ bir gün
Ki râh-ı meskenet üftâdesi bir nâ-murâdum var

44a 4 Gam u derdüñle hoşdur hâtırum mesrûrdur göñlüm
Ki 'ışkuñ devletinde anlaruñla ittihâdum var

5 Beyâz-ı rûy-i zerde nâme-i şevk iderem inşâ
Sehâbî tâ sevâd-ı dîde-i terden midâdum var

97

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Şeh-süvârum her seher kim 'âzim-i meydân olur
Gûy-veş yolında durmaz başlar galtân olur

---

[78] Allah için bir şey. Doğrusu 'şey'en li'llâh'dır. Şair burada vezin gereği kısaltarak kullanıyor.

2 Cân u dil ol hancer-i hûnrîz içün eyler nizâ‘
Korkaram kim ara yirde nâ-gehân bir kan olur

3 Acısı cânumda kaldı geçdi dilden nâveki
Şimdi bildüm kim soñı her vuslatuñ hicrân olur

4 Ay olur gün yüzini görmem kaçan kılsam nazar
Tâli‘üm za‘fından ol dem gözlerüm giryân olur

5 Çâk kılsam dostlar pîrâhenüm ‘ayb itmeñüz
Cevherin eyler ‘ıyân şemşîr çün ‘uryân olur

6 ‘Âfiyetden hazz iden varsun ferâgat milkine
‘Işk iklîminde zîrâ zulm bî-pâyân olur

7 Görse ruhsârında hat çeşmüm Sehâbî yaş döker
Kaplasa hurşîdi zulmet vâkı‘â bârân olur

98

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Râzıyam eyle baña cevr ü cefâ ikide bir
İtme tek müdde‘îye mihr ü vefâ ikide bir

44b 2 Zikr ü fikrüm gice gündüz hat ile haddüñdür
Aglaram anuñ içün subh u mesâ ikide bir

3 Nâveküñdür dil ü cân derdine râhat virici
Olsalar tañlama cûyâ-yı devâ ikide bir

4 ‘Âşıkı öldürüp agyârı idersen ihyâ
Zulmdür bu kerem it itme şehâ ikide bir

5 Yâr hod-gâmlara sâfî-i vaslın sunıcak
Derd-i hicrân içürür devr baña ikide bir

6 Oldı âşüfte göñül kim ruh-ı dil-dârı neden
Öpe yüzin süre bu zülf-i dûtâ ikide bir

7 Ey Sehâbî olalı hırs u hevâdan hâlî
Dil olur mehbit-i envâr-ı Hudâ ikide bir

99

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Eylemezsen baña çün mihr ü vefâ ikide bir
Gel e bâri kerem it itme cefâ ikide bir

2 Hasret-i zülf ü temennâ-yı ruhuñla ne ‘aceb
Çıksa nâlem felege subh u mesâ ikide bir

3 Hâk-i râhuñ olıcak gözlerüme ‘ayn-ı devâ
Olsalar tañ mı taleb-kâr-ı devâ ikide bir

4 Agladursuñ beni cevr ile güler baña rakîb
Lutf idüp bendeñi aglatma şehâ ikide bir

5 Kıldı bî-hod beni keyfiyet-i hüsnüñ sâkî
Leblerüñ dahi sunar bâde baña ikide bir

45a 6 Genc-i hüsne el uzadur katı küstâh olmış
Başın ortaya kor ol zülf-i dü-tâ ikide bir

7 Sıdk ile Hakk'a teveccüh idicek cân u dile
Ey Sehâbî irişür feyz-i Hudâ ikide bir

100

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ol lebi gonce kaçan nâz ile güftâr eyler
Deheni gayb rumûzın gülüp izhâr eyler

2 Geçinür la'l-i revân-bahş Mesîhâ ammâ
Cân bagışlar kimine kimini bîmâr eyler

3 Bilmezin kime şikâyet ideyin kim o tabîb
Beni bîmâr idüp el derdine tîmâr eyler

4 'Akla râz açdı göñül çekdi belâlar lâ-büd
Gam çeker gayrı şu kim mahrem-i esrâr eyler

5 Nâleñi itme Sehâbî şeb-i hecrinde bülend
H^{w}âbdan korkaram ol meh-veşi bîdâr eyler

101

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 'Işkuñda dostum baña eglence derddür
Künc-i belâda hem-nefesüm âh-ı serddür

2 Gül-zâr-ı mihnetüñ gül-i sîr-âb u lâlesi
Bu tâze kanlu dâgum ile rûy-i zerddür

3 Mihrüñde yok sebât-ı kadem âfitâbda
Ey mâh-ı evc-i hüsn o bir herze-gerddür

45b 4 Âl ile halk-ı 'âlemi aldar 'arûs-ı dehr
Aldanmayan firîbine 'âlemde merddür

5 Gözüm yaşın Sehâbî gül-âb eyleyen benüm
Gül-zâr-ı nâz u şîvede bir tâze verddür

102

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Mecnûn'ı deşte Kûh-ken'i taga saldılar
Şehr-i belâdan anları ıraga saldılar

2 Dâm-ı belâyı zülf-i dil-ârâmdan kurup
Mürg-ı dili şikâr idüp ol aga saldılar

3 Zâhid ki mürgı idi riyâz-ı riyâzetüñ
Uçmak hevâsın eyledi uçmaga saldılar

4 Çeşmümde 'aks-i hancer-i dil-dârı seyr iden
Sandı ki bîd bergini ırmaga saldılar

5 Baş üzre yir idindi Sehâbî-sıfat şu kim
Kûyında hâk-veş anı ayaga saldılar

103

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Öykündi lâle ‘ârızına taga saldılar
Lâf urdı gonce agzı ile baga saldılar

2 Kıldı rakîb-i rû-siyehe hûblar nazar
Lâg ile şâh-bâzların zâga saldılar

3 Bu eşk-i sürha bakmadılar iltifât idüp
Yâkût-ı nâbumı kara topraga saldılar

46a 4 Bülbül-veş itmesün mi göñül mürgı nâle kim
Bir gül-‘izârdan anı ıraga saldılar

5 Yirden götürdi göge çıkardı Sehâbî’yi
Gördi rakîbler anı ayaga saldılar

104

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 ‘Uşşâka bezm-i gamda kaçan bâde virdiler
Endûh câmını dil-i nâ-şâda virdiler

2 Şîrîn visâlinüñ şekerin Husrev itdi nûş
Zehr-âb-ı telh-i hecrini Ferhâd’a virdiler

3 Gam çekme bâde iç ki harâbât erenleri
Gam hırmenini bâdeyile bâda virdiler

4 Göñlümi kıldı ruhlarına gözleri esîr
Bir bî-günâhı şol iki cellâda virdiler

5 Dîvâne dil edîb-i debistân-ı ‘ışk idi
Ol gün ki Kays u Vâmık’ı üstâda virdiler

6 Nakş-ı cihâna itmedi ‘ârifler iltifât
Cân u dili o hüsn-i Hudâ-dâda virdiler

7 Vir nâm-ı nîke ‘ömr metâ‘ın ki ehl-i ‘ışk
Cân nakdini Sehâbî eyü ada virdiler

105

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kankı bî-dil kim visâlinden şehâ mehcûrdur
Beñzer ol bir cisme kim cân sohbetinden dûrdur

46b 2 Mübtelâ-yı mihnet-i hicrân olan dil-hastenüñ
Kalb-i mahzûnı nüvîd-i mevt ile mesrûrdur

3 Kâmetüñ üstinde hurşîd-i cemâlüñ gûyiyâ
Vâdî-i Eymen dırahtı üzre lâmi‘ nûrdur

4 Âfitâb-ı tal‘atüñ olalı çeşmümden nihân
Rûz-ı rûşen ‘aynuma misl-i şeb-i deycûrdur

5 Cânını senden Sehâbî eyleye sanma dirîg
Yoluña mebzûldür her nesne kim makdûrdur

106

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Ruhuñda hâl u hattuñ fitne vü âşûb-ı ‘âlemdür
Saña hüsn ü melâhat kişveri şâhum müsellemdür

2 Binâ-gûşında mengûşuñdaki rahşende gevher mi
Ya hod berg-i gül-i terden asılmış ‘ıkd-i şeb-nemdür

3 Sanemler gibi şol kim meyl idüp mihrâba baş egmez
Kaşuñ yanında kadd-i tâ‘ati mihrâb-veş hamdur

4 Mey-i sâfîde seyr it kâyinâtuñ sûret-i hâlin
Ki câm-ı bâde-i sâfî dilâ âyîne-i Cem’dür

5 Çog olsun çeşm-i pür-hûnumda yaşı merdümüñ zîrâ
Sehâbî eşkümüñ eytâmına lutfı dem-â-demdür

107

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Kapuñdan özge nazar-gâh-ı tâ‘atüm yokdur
Aña irişmege ammâ bizâ‘atüm yokdur

47a 2 Koyup cenâbuñı varmam harîm-i Ka‘be’ye kim
Sefer seferlemege istitâ‘atüm yokdur

3 Gelüp yoluñda şehâ cân fedâlıgum görsüñ
Beni tasvîr iden kim şecâ‘atüm yokdur

4 Fütâde-i der-i mey-hâne[y]em bi-hamdi’llâh
Ki şeyh-i savma‘a gibi şenâ‘atüm yokdur

5 Ne deñlü ‘âsî isem zâhidâ benüm senden
Cezâ güninde recâ-yı şefâ‘atüm yokdur

6 Visâli dilde hayâli gözümdedür dâyim
Beni görüñ ki bunuñla kanâ‘atüm yokdur

7 Sehâbî bir şeh-i hüsnüñ muhibbi bendesiyem
Benüm zamânede gayra itâ‘atüm yokdur

108

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Müdde‘î yanınca gerçi dil-sitânın gezdürür
Durmadan ‘ömri geçer bî-çâre cânın gezdürür

2 Cân metâ‘ın ‘arz ider durmaz göñül dil-berlere
Kimse almaz anı miskîn armagânın gezdürür

3 Kıl tekellüm mürdeler nutkuñla cân bulsun disem
Ol Mesîhâ-dem dehânında zebânın gezdürür

4 Hurrem ol ‘âşık ki tîg-ı yâr ile oldı şehîd
Zâglar deşt-i belâda üstüh^{w}ânın gezdürür

5 Seyr ider kûyın Sehâbî bu dil-i bîmâr ile
Bir misâfirdür yanınca nâ-tüvânın gezdürür

109

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

47b 1 Cân okları peykânına cismin hedef eyler
Dil dürcini ol gevher-i râza sadef eyler

2 Yâd-ı dehenüñle dür-i eşkin ider îsâr
Yok yire gözüm merdümi varın telef eyler

3 Her zerreye kim bir nem irer bahr-i kefüñden
Fi’l-hâl anı ebr-dil ü bahr-i kef eyler

4 İnandı şu kim Yûsuf’ın ebnâ-yı zamâna
Ya‘kûb’layın vird-i zebân vâ-esef eyler

5 Gûş eyle Sehâbî güher-i nazmını zîrâ
İhyâ-yı kelâm-ı fusahâ-yı selef eyler

110

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ellere va‘d-ile vâ‘iz cennetü’l-me’vâ satar
Rind-i müstagnî behişt-i nakde istignâ satar

2 Çehrem üzre dâne-i eşkümle çeşmüm merdümi
Rûma gelmiş cevherîdür lü’lü-i lâlâ satar

3 Çîn-i zülfinden gelür hindû-yı hatt-ı dil-keşi
Nakd-i câna müşg-i Çîn ü ‘anber-i sârâ satar

4 Şîve bâzârında sevdâyîlere hâl-i lebi
Gâh şekker ‘arz ider geh habbetü’s-sevdâ satar

5 Ey Sehâbî şâha ahvâlümi ‘arz eylesem
Geh tegâfül gösterür geh nâz u istignâ satar

111

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

48a 1 Zâhidâ kalbüñi bâdeyle ferah-nâk idegör
Jeng-i gamdan göñül âyînesini pâk idegör

2 Ben saña savma‘adan gel dimezin mey-kedeye
Sen eger ‘âkıl iseñ gözüñ aç idrâk [idegör][79]

---

[79]Metinde yazılı değildir.

3 Ger dilerseñ ki ola verd-i ümîdüñ handân
Çeşm-i giryân ile yir yüzini nem-nâk idegör

4 Yirüñ olsuñ dir iseñ dîde-i erbâb-ı nazar
Kendüñi ‘ışk tarîkında bugün hâk idegör

5 Ol elif-vâr mücerred bu cihân kaydından
Ey göñül kendüñi tâc-ı ser-i eflâk idegör

6 Sûret-i şâhid-i maksûda nazar kıl ya‘nî
Ey Sehâbî göñül âyînesini pâk idegör

112

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Devlet-i dîdârsuz firdevs ü Rıdvândan n’olur
Rûy-i zîbâsuz temâşâ-yı gül-istândan n’olur

2 Sıhhat-i ten isteme hergiz marîz-ı ‘ışk iken
Ey göñül ger merd iseñ derd iste dermândan n’olur

3 Şâh-ı ‘ışka menzil olsun dil evin ma‘mûr kıl
Anı vîrân eyleyüp ta‘mîr-i eyvândan n’olur

4 Mürg-ı rûha eyle evc-i lâ-mekânı âşiyân
Var tecerrüd mülkine bu kasr-ı vîrândan n’olur

5 Ey Sehâbî çün soñı vîrân olup berbâd imiş
Milket-i İskender ü taht-ı Süleymân’dan n’olur

113

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

48b 1 Nazarda sîm-i eşk ü sînem üzre tâze dâgum var
Şeh-i ‘iklîm-i ‘ışkam sîm ile zerden ferâgum var

2 Gehî kûh-i belâdur meskenüm geh vâdî-i mihnet
Cihânda sanmañuz kim bellü başlu bir yatagum var

3 Şeb-i târîkdür hecrüñde gerçi rûz-ı ümmîdüm
Velî şem‘-i ruhuñ yâdiyle bir rûşen çerâgum var

4 Elifler dâgıdur dîdeyle dilde serv ile lâle
Ne pervâ-yı çemen sensüz ne meyl-i seyr-i bâgum var

5 Sehâbî pâdişâh-ı vakt olup Cemşîd’e baş egmez
Benüm kim gûşe-i mey-hânede elde ayagum var[80]

114

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Öykünür meclisde la‘l-i yâre câmı gördiler
Sâkîye emr itdiler ol demde anı sürdiler

[80]Bu gazelin 1, 2 ve 5. beyitleri 245 numaralı gazelin aynı numaralı beyitleri ile aynıdır.

2 Sûz-ı ‘ışkı rûşen itmiş gâlibâ bezm içre şem‘
Kim götürüp bir ayag üstinde boynın vurdılar

3 Nice kurtulsun göñül tîr-i belâdan kim yine
Kaşları ol pür-cefânuñ fitne yayın kurdılar

4 Tâ belürdi safha-i haddinde hattından nişân
Gül-şen içre sünbül ü gül defterini dürdiler

5 Râm oldı itmedi rem bizden ol vahşî gazâl
Müdde‘îler durmadan seg gibi gerçi ürdiler

49a 6 Gitmedi anlar ki râh-ı râstda tanbûr-vâr
Râh-zenler anlaruñ bir bir kulagın burdılar

7 Ey Sehâbî ehl-i ma‘nî itmediler iltifât
Sûret-i zîbâya çün kim bî-vefâdur gördiler

115

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Kûyında gerçi kâse-i ser pây-mâldür
Şâdam hele ki itleri içün sifâldür

2 Hüsnüñle mihr eyleyeli da‘vî-i kemâl
Ser-geşte-i küsûf u karîn-i zevâldür

3 Ben ideyin cefâña tahammül saña begüm
İnsâf vire kim bile Hak ihtimâldür

4 Sanma cihânda kurtula kayd-ı melâlden
Ey h^{w}âce kim ki beste-i mâl ü menâldür

5 Rif‘atde gördi kendüyi eksildi kadr-i bedr
Noksân viren kişiye gurûr-ı kemâldür

6 Şi‘rüm Sehâbî ‘ışk ile hâlüm beyân ider
Erbâb-ı ‘ışka her gazelüm hasb-i hâldür

116

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bâde-peymâ ‘âşıkam ser-menzilüm mey-hânedür
Kanlu yaşum lâle-gûn mey gözlerüm peymânedür

2 Yiridür ârâm kılsa kalb-i sad-çâkümde ‘ışk
Kim mekân-ı genc ekser gûşe-i vîrânedür

49b 3 Kûy-ı Leylâ’yı koyup sahrâda vahş u tayr ile
Vardı ülfet bagladı Mecnûn ‘aceb dîvânedür

4 Mahrem olmaz ‘akl-ı nâ-mahrem harîm-i ‘ışkda
Âşinâ kılma tasavvur anı kim bî-gânedür

5 Ey Sehâbî sînem içre besledüm dil mürgını
Dâne-i eşkümle kim hem âbdur hem dânedür

117

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Sabr it cefâ-yı yâre ki şart-ı vefâ budur
Cân ile derdin iste ki 'ayn-ı devâ budur

2 Dil mübtelâ-yı derddür ammâ belâ degül
Dil-dâr hâl-i zârumı sormaz belâ budur

3 Olsa ciger kebâbı ta'âmum 'aceb degül
Bîmâr-ı 'ışk olana cânâ gıdâ budur

4 'Aynumda kaşı 'aksini zâhid nezâre kıl
Cân kıblesini görmege kıble-nümâ budur

5 Sorma Sehâbî'nüñ gam ile mâ-cerâsını
Gör yaşını gamuñla geçen mâ-cerâ budur

118

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Câm-ı la'l-i yârsuz bir rind kim sâgar çeker
Kan yudar mihnetle evvel soñra derd-i ser çeker

2 Dil ki her dem nûş ider hûn-âbe-i derd ü gamı
Rind-i dürd-âşâma beñzer kim mey-i ahmer çeker

50a 3 İçerüz câm-ı leb-â-leb la'l-i dil-ber yâdına
Zâhid-i leb-teşne hasretle gam-ı Kevser çeker

4 Serv beñzer kadd-i yâre öykünürmiş kim aña
Hârdan gül nîze sûsenden çemen hancer [çeker][81]

5 Cünd-i hattın cem' kılmış hüsn-i dil-ber gâlibâ
Rûm sultânı diyâr-ı maşrıka 'asker çeker

6 Tîg-ı gayretle keser başın zebânın kat' idüp
Hâme-veş anuñ ki sevdâ-yı hatından ser çeker

7 Dil Sehâbî ma'rifet bahrinde bir gavvâsdur
Silk-i nazma dem-be-dem andan dür ü gevher çeker

119

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Egerçi ehl-i ma'nî sûretâ ey dil gedâlardur
Yakîn bil kim hakîkat 'âleminde pâdişâlardur

2 'Aceb mi olsalar vâsıl sadef-veş dürr-i maksûda
Şu 'ârifler ki bahr-i ma'rifetde âşinâlardur

3 Harâbât ehline zinhâr inkâr itme ey zâhid
Ki mest-i bâde-i vahdet riyâsuz pârsâlardur

4 Zekât-ı hüsn içün şâhum nazar kıl hâl-i 'uşşâka
Ki şehrüñde garîb ü nâ-tüvân ü bî-nevâlardur

[81] Metinde yazılı değildir.

5 Sehâbî gül gibi eş‘âruña agyâr ta‘n itse
Ta‘accüb itme zîrâ hâr-ı cehle mübtelâlardur

120

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

50b 1 Ten zulmetinde cân leb-i cânân dirisidür
Ol zinde âb-ı Çeşme-i Hayvân dirisidür

2 Sıhhat viren marîz-ı gama derd-i yârdur
Sanma tabîb anı ki dermân dirisidür

3 Eşkümle buldı neşv ü nemâ ‘ârızuñda hat
Zîrâ ki sebze bâgda bârân dirisidür

4 Peykânuñ ile dil dirilür tende kim sadef
‘Ummân içinde katre-i nîsân dirisidür

5 Cân virse ger Sehâbî lebüñsüz ‘aceb degül
Rûh-ı revânum âdem olan cân dirisidür

121

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Açdı harîm-i bâgda güllerle lâleler
Vasf-ı ruhuñda her biri rengîn risâleler

2 Câm-ı lebüñ firâkiyile sahn-ı bâgda
Toldurdı lâle hûn-ı cigerden piyâleler

3 Gül ‘âlemine gül-şene tahsîl-i mâl içün
Şâh-ı bahâr bâd ile saldı havâleler

4 Her kime kim piyâleyi râhat içürdi devr
Ardınca zehr-i kahr ile sundı nevâleler

5 Tende Sehâbî cân gibi saklardı göñlini
Âl ile aldılar bir alay gözi alalar

122

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

51a 1 Dâr-ı dünyâ gerçi ey dil sûretâ âbâddur
İ‘tibâr itme aña kim soñı anuñ bâddur

2 Çerh-i bî-mihr ile mihr-i çerhe aldanma sakın
Mihr ise bir bî-vefâ çerh ise bî-bünyâddur

3 Cûy-ı şîrîn sanma ey dil Bî-sütûn dâgında kim
Reh-güzâr-ı seyl-i âb-ı dîde-i Ferhâd’dur

4 Hem-demüm yok âhdan gayrı şeb-i endûhda
‘Âşıka gam gicesi feryâd-res feryâddur

5 Kaçmazuz ger müdde‘î atsa melâmet taşını
Kim bizüm vîrânemüz ol seng ile âbâddur

6 Kadd-i ‘âşık kim olupdur zîr-i bâr-ı gamda ham
Serv-i bâg-ı ‘ışkdur her kayddan âzâddur

7 Yad olalıdan Sehâbî bezm-i hâs-ı yârdan
H^{w}îşden bî-gâne olmış âşinâdan yaddur

123

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hâne-i cismüñ esâsı gerçi bî-bünyâddur
Ol binâ seng-i cefâ vü cevr ile âbâddur

2 Zâhidâ mey-hânedür var ise râhat me’meni
Kim esâs-ı savma‘a pür-havf u bî-bünyâddur

3 Hûn-ı ‘uşşâkı döker yârüñ dem-â-dem gamzesi
Ey göñül baş koşma anuñla ki bir cellâddur

4 Kalmadı bir mürg-ı dil ‘âlemde kim sayd itmedi
Ol güzeller şâhınuñ çeşmi ‘aceb sayyâddur

51b 5 İtmese mahbûb u mey terkin Sehâbî zâhidâ
Anı ta‘yîb eyleme zîrâ aña mu‘tâddur

124

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Söyledükçe dür dişin ol pâk gevher gösterür
Dürc-i yâkût içre gûyâ lü’lü-i ter gösterür

2 Hüsn-i yâri nice seyr idem ki bakdukça baña
Gamzesi tîr-i belâ ebrûsı hancer gösterür

3 Âfitâbum itse benden yüzini bir kez nihân
Kevkeb-efşân gözlerüm biñ dürlü ahter gösterür

4 ‘Arz ider hûn-âbe-i dil dîde gûyâ mey-fürûş
Halka şîşeyle şarâb-ı sâf-ı ahmer gösterür

5 Yudmasun mı hûn-ı dil ‘âşık ki bezm-i vaslda
Mey sunar dil-dâr gayra aña sâgar gösterür

6 Kendinüñ eksüklügin beñzer ki bilmez mâh-ı bedr
Kim özin ol âfitâb ile ber-â-ber gösterür

7 Vasf-ı zülf-i yârda şi‘rüñ Sehâbî sihrdür
Dîde-i a‘dâya her harfin bir ejder gösterür

125

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hecr ise virmez amân ‘ömr ise isti‘câl ider
Ol gözi hûnî beni öldürmede ihmâl ider

2 Ey sabâ hâküm ilet bir yola kim ol şeh-süvâr
Hûn-ı ‘uşşâkı döküp hâk-i rehe pâ-mâl ider

52a 3 Sen kebûter şâd u fârig-bâl seyrân eyle kim
Yâre cân mürgıyla göñlüm nâmesin irsâl ider

4 Ehl-i hâli kılsa ger âşüfte zülfüñ vechi var
Bilmezin hâlüñ neden diller perîşân-hâl ider

5 Dîde levh-i sîneme her dem döker yaşdan rakam
Nokta-i hâl-i lebüñ âhır beni remmâl ider

6 Her hadeng-i gam ki kavs-i çerhden bulur küşâd
Karşular göñlüm Sehâbî anı istikbâl ider

126

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Ruhları üstinde ebrû-yı hilâl-âsâyı gör
Müşg-i terden safha-i hüsnindeki tugrâyı gör

2 Görmedüñse mihr-i tâbân üzre ger müşgîn-sehâb
'Ârız-ı dil-berde ey dil zülf-i 'anber-sâyı gör

3 Gözle nahl-i kâmet-i yâr üzre fettân gözlerin
Bir nihâl üstinde iki nergis-i şehlâyı gör

4 Gevher-i maksûd kim oldı nazardan nâ-bedîd
Dîde gözler sen dahi ey eşk var arayı gör

5 Zâhidâ mey-hâneye bir kez güzer kıl dünyede
Hûrî seyr it bak kusûra cennetü'l-me'vâyı gör

6 'Âşık u ma'şûk remzin añla seyr it bezmde
Hâl-i pervâneyle sûz-ı şem'-i bezm-ârâyı gör

7 Cân nisâr eyler Sehâbî yolına bakmaz geçer
Ol şeh-i hûbâna bak bu nâz u istignâyı gör

127

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

52b 1 Elif kaddüm ham iden ya gibi kaşuñ kemânıdur
Degül sînemde dâgum nâvek-i gamzen nişânıdur

2 Gelüp ihyâ ider gitdükçe bî-cân cism-i 'uşşâkı
Hadengüñ ey kaşı ya 'âşıkuñ rûh-ı revânıdur

3 Dile pervâz idüp gelse 'aceb mi tîr-i gam her dem
Ki bu vîrâne bûm u derd ü mihnet âşiyânıdur

4 Sararmış beñzi âh-ı serd idüp gözden akar yaşı
Rakîbüñ nev-bahâr-ı 'ömrinüñ vakt-i hazânıdur

5 Sehâbî şi'rini 'arz itse hâk-i pâyiñe şâhum
Kabûl it anı zîrâ 'âlem-i gayb armagânıdur

128

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Senüñ peykân-ı tîr-i nâveküñ cismümde cânumdur
Hadengüñ ey kemân-ebrû benüm rûh-ı revânumdur

2 Dü-tâ kaddümle âhumdan rakîbâ kıl hazer kim ben
Şikâr-endâz-ı ‘ışkam ol benüm tîr ü kemânumdur

3 Binâ-yı bî-bekâ-yı dehre göñlüm ola mı mâyil
Benüm kim fakr mülkinde fenâ kasrı mekânumdur

4 ‘Acebdür ger vücûdumdan ecel dahi nişân bulsa
Ki ‘âlemde ‘adem didükleri nâm u nişânumdur

5 Sehâbî beñzedürsem hancer-i şâha ‘aceb sanma
Fesâhat mülkini teshîr iden tîg-ı zebânumdur

129

Mef‛ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

53a 1 Giryeyle yir yüzin tolu seyyâre kıldılar
Anlar ki hâl-i zâruma nezzâre kıldılar

2 Sen mâh olalı felek-i hüsne ey perî
Kaddüm hilâl ü eşkümi seyyâre kıldılar

3 Tîr-i cefâyı sîneme gönderdi hûblar
Derdüm bilüp terahhum idüp çâre kıldılar

4 Göñlüm benümle yâr idi ‘âlemde âh kim
Anı dahi benüm gibi âvâre kıldılar

5 Mutrib Sehâbî şi‘rini gûyâ okudı kim
Bezm ehli gül gibi yakalar pâre kıldılar

130

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Görinen fark-ı Mecnûn üzre sanma berk-i âhıdur
Şeh-i mülk-i gam olmış başda ol zerrîn külâhıdur

2 Hilâl-i ‘ıyd-veş zâr olmadan evc-i mahabbetde
Murâdı Vâmık-ı âşüftenüñ ‘Azrâ nigâhıdur

3 Bulınmaz yir hayâl-i gayra çeşmüm çeşme-sârında
Ki bu ser-çeşme şimdi bir perînüñ halvet-gâhıdur[82]

4 Meh-i ruhsârını pinhân iden agyâr çeşminden
Degül zülf-i siyâhı ehl-i ‘ışkuñ dûd-ı âhıdur

5 Sevâd-ı a‘zam-ı ehl-i hakîkatdür dil-i ‘ârif
Buña inkâr iden sûfî tarîkat rû-siyâhıdur

6 Dür-i dendân ile la‘l-i leb-i yâr ârzûsından
Dökerler çehrem üzre gözlerüm geh la‘l gâhî dür

7 Halâs itdi kılıcı cânumı kayd-ı vücûdumdan
Zebân-ı hâl ile yârüm Sehâbî ‘özr-h^{w}âhîdür

---

[82]Metinde “ĥalvet” şeklinde yazılmıştır.

131

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

53b 1 Kaddüñ riyâz-ı nâzda bir nahl-i mîvedür
Kim bergi nâzdur güzelüm bârı şîvedür

2 Her kişi kendüyi zen-i dünyâya er sanur
Bu turfe-hâldür ki o mekkâre bîvedür

3 Ten tagın aşmayan varamaz ‘ışk mülkine
Zîrâ ki ten bu yolda hatarlu girîvedür

4 Râh-ı talebde gûşiş-i perrân ne fâyide
Keyhusrev'üñ çü hâtırınuñ meyli Gîv'edür

5 ‘Âr eyleme Sehâbî ile ihtilâtdan
Anı şehâ rakîb-sıfat sanma lîvedür

132

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Füsûn-ı ‘ışkumı halk-ı cihân efsânedür dirler
Perî-veşler beni mecnûn sanup dîvânedür dirler

2 Mahabbet nakdini âşüfte-dillerden taleb kıl kim
Mekân-ı genc ekser gûşe-i vîrânedür dirler

3 Hümâ-yı ‘ışk seyr itmez fezâ-yı zühd ü takvâda
Anuñ pervâz-gâhı sâhat-i mey-hânedür dirler

54a 4 Görenler sûziş-i şem‘-i şeb-efrûzı nedendür kim
Tutuşup âteş-i ‘ışka yanan pervânedür dirler

5 Sehâbî mürg-ı rûhı sayd ider sayyâddur gerdûn
Nücûm ü keh-keşânı anda dâm u dânedür dirler

133

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ol sehî-kad kim elif-veş hasreti cânumdadur
Cilve-gâhı cûy-bâr-ı çeşm-i giryânumdadur

2 Göñlümüñ ebvâb-ı rahmetdür açılmış üstine
Çâkler kim hancerinden cism-i ‘uryânumdadur

3 Sîneme gönderdi tîrin geldi ârâm itmedi
Geçdi göñlümden velîkin acısı cânumdadur

4 Bagladum Ya‘kûb-veş ‘ışkuñla ülfet şöyle kim
Yûsuf'um gûyâ benümle beytü'l-ahzân'umdadur

5 Bir münevver dîdedür gözler visâl eyyâmını
Her şerer kim şâm-ı gamda âh-ı sûzânumdadur

6 Ey Sehâbî mahzen-i genc-i me‘ânîdür gönül
Bil ki miftâhı kef-i şâh-ı sühan-dânumdadur

134

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Kemend-i âh ile dil kasr-ı dilsitâna çıkar
O nerdübân ile dîvâne âsumâna çıkar

2 Tıbâk-ı çerhe şeb-i gamda za‘f ile nâlem
Çıkar şu resm ile kim tıfl nerdübâna çıkar

54b 3 Çü sem‘-i yâre mekânında irmedi âhum
Baña ne fâyide andan ki lâ-mekâna çıkar

4 Zebân degül dehenümden ‘ıyân ki şu‘le-i şevk
Yakar vücûdumı ol rahneden zebâne çıkar

5 Sehâbî seyr idelüm bûstânı ol sâ‘at
Ki tıfl-ı gonce-i nev-reste gül-sitâna çıkar

135

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Rakîb gelse kenârumdan ol nigâr gider
Hazân bürûdeti irişse nev-bahâr gider

2 Sipâh-ı sabr u karâr ile varsa kûyına dil
Sipâh-ı sabr perîşân olur karâr gider

3 Sunulsa mey baña zâhid içersem eyleme ‘ayb
Ayag gelse ele elden ihtiyâr gider

4 Akar yaşı gözümüñ cân revân olur tenden
O demde kim nazarumdan o gül-‘izâr gider

5 İkâmet itme cihân gül-şeninde kim her dem
Sehâbî anda hezârân gelür hezâr gider

136

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Dil katı mesrûrdur beñzer yine cânân gelür
Hâne-i merdüm-nişîn çeşmüme mihmân gelür

2 Kalbe ‘ışk itdi ‘azîmet gitdi andan sabr u hûş
Kıldılar hâlî sarâyı gördiler sultân gelür

55a 3 Seyr-i gül-şenden ne hâsıl rûy-i zîbâ olmasa
Bâg-ı cennet ‘âşıka dîdârsuz zindân gelür

4 ‘Işk yolında baña ey Hızr hem-râh olma kim
Terk-i cân itmek saña müşkil baña âsân gelür

5 Ey Sehâbî derd haylinden melâlet çekme kim
Vâris-i mülk-i Süleymân ‘Îsî-i devrân gelür

137

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Yitişdi bâd-ı sabâ dehre virdi bûy-i bahâr
Zıyâde oldı göñüllerde ârzû-yı bahâr

2 Meşâm-ı cân-ı cihânı mu'attar itdi yine
Nesîm-i gâliye-âmîz [ü] müşg-i bûy-i bahâr

3 Dürüldi defter-i dey kondı künc-i nisyâna
'Anâdil ideli âgâz-ı güft ü gûy-ı bahâr

4 Şükûfe-i gül ü lâleyle seyr kıl ki yine
Derildi bâga civânân-ı sâde-rûy-i bahâr

5 'Adem riyâzına pervâz kıldı mürg-ı şitâ
Sehâbî sem'ine irişdi hây u hûy-ı bahâr

138

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Beni zillet türâbında koyan serv-i revânumdur
Vücûdum gark iden kana nihâl-i erguvânumdur

2 Bükülse kâmetüm dâl olsa sanma pîrlikden[83] kim
Ham iden ya gibi anı büt-i ebrû-kemânumdur

55b 3 Civân u pîrden kim taht-ı fermânundadur 'ışkuñ
Birisi 'akl-ı pîrümdür biri baht-ı civânumdur

4 Senüñ gül-gûn olup çehreñ benüm zerd oldı ruhsârum
Senüñ fasl-ı bahâruñdur benüm vakt-i hazânumdur

5 Cünûn erbâbı añmazlar hadîs-i Kays-ı mecnûnı
Sehâbî söylenen dillerde şimdi dâstânumdur

139

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Sanma kim sûret ile yâr Mesîhâ-demdür
Rûhdur sûret ü ma'nîde Mesîh âdemdür

2 Dir gören hokka-i la'l içre dür-i dendânın
Sadef-i goncede pinhân güher-i şeb-nemdür

3 Dîde vü dil ola mı mâhuma menzil heyhât
Dil tolu âteş-i gam dîde ise pür-nemdür

4 Bâde ten hânesini virse ne gam seyl-âba
Sînede 'ışk esâsı katı müstahkemdür

5 Añmazuz nâm-ı hilâli göricek ebrûsın
Ey Sehâbî bilürüz kadr-i meh-i nev kemdür

140

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

---

[83]Metinde 'pîrliķden' şeklindedir.

1 Hüsnüñ şeb-i firâkda subh-ı necâtdur
Gîsûlaruñ nümûne-i Kadr u Berâtdur

2 Rûşen-fürûg lem'a-i mihrüñledür senüñ
Ger hân-kâh-ı şeyh u eger Sûmnât'dur

56a 3 Tîguñ şehîd-i 'ışka bagışlar hayât-ı nev
Oldı 'ıyân ki 'ayn-ı zülâl-i hayâtdur

4 Kor zülf-i yâri turre-i havrâyı vasf ider
Vâ'iz fesânesi ne 'aceb türrehâtdur

5 Sürme bisât-ı 'ışka feres kim bu 'arsada
Ferzâne-i yegâne olan şâh mâtdur

6 Dil zâtınuñ sıfâtına vâkıf degül hıred
Kim mazhar-ı tecellî-i zât u sıfâtdur

7 Şi'rüm Sehâbî vird-i zebân olsa vechi var
Zîrâ füsûn-ı sihr degül vâridâtdur

141

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Dil-hırâşın sînem üzre yârelerden bildiler
Bagrumuñ kan oldugın bu çeşm-i terden bildiler

2 Dilde pinhân itdügüm 'ışkı gözi câdûlara
Âşikârâ itmeyem dirdüm nazardan bildiler

3 Kûyını giryân tavâf itdüm nihân agyârdan
Anda çeşmümden akan hûn-ı cigerden bildiler

4 Bilmedi mûy-i miyânuñ remzini vehm ü hayâl
Hallini ol 'ukdenüñ 'akd-i kemerden bildiler

5 Çekdügüm derdi firâkuñ gicesi bîdârlar
Nâle-i şeb-gîr ile âh-ı seherden bildiler

6 Ey Sehâbî zâhid-i huşk añlamışdı il beni
Şimdi lutf-ı tab'umı bu şi'r-i terden bildiler

142

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

56b 1 Eşk-i agyârı görenler sîm-i bî-gış sandılar
Vech-i 'uşşâkı zer-i magşûş [u] rû-keş sandılar

2 Şu'le-i dil kûy-ı yâr etrâfın aldı şöyle kim
Mâhımuñ egnindeki dîbâyı zer-keş sandılar

3 Çerha âhum dün gice bir vech ile çekdi 'alem
Kim yakar âfâkı ser-tâ-ser bu âteş sandılar

4 Pâre kıldı dil mahabbet-nâmesin mahbûblar
Bilmeyüp mazmûnını anı müşevveş sandılar

5 Şöyle deng oldı Sehâbî bengden sûfî ki halk
Muhtesib gibi görüp anı da serhoş sandılar

143

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Râh-ı gamuñda ey gül-i ra‘nâ şükûfe-vâr
Oldı sefîd hasret ile çeşm-i intizâr

2 Eyler nezâre çeşm-i şehîdân-ı ‘ışkdur
Sahrâda lâle kim görinür mevsim-i bahâr

3 Mecmû‘a-i güle nazar it bezm-i bâga gel
Rengîn gazeller ile işit nagme-i hezâr

4 Mir’ât-ı âba her yaña nezzâre itmege
Gül-çihrelerle doldı yine tarf-ı cûy-bâr

5 Zânû-yı gamdadur başı miskîn benefşenüñ
Olmış benüm gibi gam-ı zülfüñde sûgvâr

57a 6 Dâg-ı siyâh sanma derûnında lâlenüñ
Olmış şafakda kevkeb-i bahtumdur âşikâr

7 Bâga seher sabâ gelicek kıldı yolına
Ebr ü gül ü şükûfe dür ü sîm ü zer nisâr

8 Virdi meger nüvîd ki ‘azm itdi gül-şene
Mihr-i sipihr-i devlet ü dîn zıll-i Kirdigâr

9 Sultân-ı Rûm u şâh-ı ‘Acem ser-ver-i ‘Arab
Fermân-dih-i mülûk ü selâtîn-i rûzgâr

10 Olmış Sehâbî şâm u seher sahn-ı bâgda
Vird-i zebân-ı fâhte vü nagme-i hezâr

11 Olsun müdâm gül-bün-i ikbâl ü devleti
Handân u sebz ü tâze vü sîr-âb ber-karâr

144

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün

1 Diyâr-ı hüsne hattuñ çekdi ‘asker
Melâhat kişverin kıldı müsahhar

2 Sipihr ü seb‘a-i seyyâre gibi
Saña oldı müsahhar heft kişver

3 ‘İtâbuñ cân-sitân lutfuñ revân-bahş
‘İzâruñ dil-rübâ gamzeñ dil-âver

4 Kadüñ Tûbâ cemâlüñ bâg-ı Rıdvân
Lebüñ Kevser kelâmuñ âb-ı Kevser

5 Letâfetde dehânuñ çeşme-i nûş
Tekellümde lebüñ şehd-i mükerrer

57b 6 Ne semte kim kılur râyüñ teveccüh
Se‘âdet reh-berüñdür baht yâver

7 Teninden başı dûr olsun Sehâbî
Rikâbından şu kim dûr olmak ister

145

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Dem ola mı ki 'anâdil terennüm eyleyeler
Harîm-i bâgda güller tebessüm eyleyeler

2 Zebân-ı hâl ile hayl-i şükûfe şâh-ı güle
Cefâ-yı cünd-i şitâdan tazallüm eyleyeler

3 Bahâr mu'cize izhâr kılsa 'Îsî-vâr
Bizümle gonce-dehenler tekellüm eyleyeler

4 Derilse mecma' idüp bir yire perî-veşler
Rakîbi dîv-sıfat aradan güm eyleyeler

5 Sehâbî berd-i deyi def' iderdi âteş-i mey
Bolay ki mey-kede ehli terahhum eyleyeler

146

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Gam-ı hicrân-ı yâri haste-i hicrân olandan sor
Şitânuñ şiddet-i keyfiyyetin 'uryân olandan sor

2 Ten-i hâkümle hâl-i bâd-ı âhı gird-bâd-âsâ
Belâ deştinde Mecnûn-vâr ser-gerdân olandan sor

3 Hayâl-i nergisüñle mâ-cerâ-yı çeşm-i bîdârı
Ser-i kûyuñda her şeb-tâ-seher giryân olandan sor

58a 4 Gubâr-ı hatt u zülfüñle benüm keyfiyyet-i hâlüm
Göñül didükleri âşüfte vü hayrân olandan sor

5 Hakîkat gevheri mâhiyyetin ger bilmek isterseñ
Sehâbî cûy-bâr-ı dîdesi 'ummân olandan sor

HARFU'Z-ZÂ'

147

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Cünûnum mübtelâ-yı zülf-i cânân olmayan bilmez
Perîşân-hâtıruñ hâlin perîşân olmayan bilmez

2 Ne bilür müdde'î kapuñda hıdmet resmini kıblem
Tarîk-ı hacc-ı İslâmı müselmân olmayan bilmez

3 Lebüñsüz gül gibi nûş itdügüm hûn-âbeyi her dem
Derûnı gonce-veş endûh ile kan olmayan bilmez

4 Taleb deştinde ehl-i derd hâlin gird-bâd-âsâ
Dilâ ser-geşte-i kûh u beyâbân olmayan bilmez

5 Vefâ erbâbına eyler cefâ ol bî-vefâ zîrâ
Ki rahmet çâşnîsin ehl-i 'isyân olmayan bilmez

6 Mahabbet tekyesinde dostum abdâllık resmin
Libâs-ı ‘âfiyetden cismi ‘uryân olmayan bilmez

7 Sehâbî kadr-i subh-ı dil-güşâ-yı vasl-ı cânânı
Giriftâr-ı belâ-yı şâm-ı hicrân olmayan bilmez

148

Mef‘ûlü Mefâ‘îlün Mef‘ûlü Mefâ‘îlün

1 ‘Uşşâka neden sâkî bu lutf-ı ‘itâb-âmîz
Keyfiyyet igen virmez mey kim ola âb-âmîz

58b 2 Gül-berg-i terüñ meyden gark-ı ‘arak oldukça
Olur leb-i şîrînüñ cüllâb-ı gül-âb-âmîz

3 Pejmürde tenüm cânâ bulurdı hayât-ı nev
Cür‘añla eger hâküm olsa mey-i nâb-âmîz

4 Cân u ten ile göñlüm yâre nice irsün kim
Cân ise gubâr-âlûd cism ise türâb-âmîz

5 Nakl itdi Sehâbî’nüñ cânı ten-i zârından
Nukl-i leb-i dil-dârı tâ gördi şarâb-âmîz

149

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Sanma hâlîdür künûz-ı ma‘rifetden sînemüz
Gevher-i esrâr ile pürdür bizüm gencînemüz

2 Biz saña ‘arz-ı mahabbet ideli agyâra hem
Sînemüzde kalmayupdur zerre deñlü kînemüz

3 Dün bize lutfuñ görüp çok derd-i ser virdi rakîb
Bâ‘is-i renc-i humâr oldı mey-i dûşînemüz

4 Salsa hüsnüñ kalbüme pertev ‘aceb mi dostum
Saykal-ı mihrüñle sâf olmışdurur âyînemüz

5 Geymedük zâhid Sehabî-veş melâmet hil‘atin
Bâdeye rehn olmayınca hırka-i peşmînemüz

150

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Olalı deyr-i mugân sûfî ‘ibâdet-gâhumuz
Deyr pîri şeyhümüzdür hem şefâ‘ât-h^{w}âhumuz

59a 2 Zînhâr ey dil ‘ubûdiyyetde taksîr itme kim
Bende-perverdür bizüm minnet Hudâ’ya şâhumuz

3 Âsitân-ı yârdan kim evc-i ‘izzetdür bizi
Yire çalma ey felek kim yirde kalmaz âhumuz

4 Bizden evvel gitdi ‘âşıklar bakâ iklîmine
Biz fenâ deştinde kalduk kalmadı hem-râhumuz

5 Öpmek ister hâk-i der-gâhuñ Sehâbî rûz u şeb
Budur ey şâh-ı kerem kapuñda ‘şey li’llâh’umuz[84]

151

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Benden firâk gicesi ahbâb ider gürîz
Bilmem şeb-i firâk mı yâ rûz-ı rüste-hîz

2 Âh idemem firâkda korkum bu nâ-gehân
Eflâki yaka odlara bu âh-ı germ-hîz

3 Hat mı ‘izâr-ı yârda yâ ol sahîfeyi
Zeyn itdi müşg-i nâb ile bu zülf-i müşg-bîz

4 Devr-i ruhuñda aglasam ey mâh itme ‘ayb
Gül mevsimi ‘aceb mi sehâb olsa katre-rîz

5 Dil rûzgâr cevrine mu‘tâddur yüri
Sen eyle rûzgâr ile ey müdde‘î sitîz

6 Bir zann ider kelâmum ile nazmını hasûd
Altun ile yanında ber-â-ber gibi peşîz

7 Şi‘rüm selâsetin göricek eylemezdi kâl
Ger müdde‘îde olsa idi kıl kadar temîz

59b 8 Hecrüñde hor görme Sehâbî sirişkini
Zîrâ ki huşk sâlde bârân olur ‘azîz

152

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Reh-i dil-dârda cân nakdini şol kim nisâr itmez
Mahabbet âteşinde zer gibi kalbin ‘ayâr itmez

2 Var ey bülbül mahabbet resmini pervâneden ögren
Ki yanar şem‘a karşu sırr-ı ‘ışkı âşikâr itmez

3 Kılan âvâre kûyuñdan beni agyâr cevridür
Kişi öz ihtiyârıyla şehâ terk-i diyâr itmez

4 Sabâdan dil nesîm-i vasluñı gûyâ işitmiş kim
Yeler her cânibe bir yirde bir sâ‘at karâr itmez

5 Dür-i eşkin kapuñda şöyle bezl itdi Sehâbî kim
O bezli bâgda bârân ile ebr-i bahâr itmez

153

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Âşık-ı sâbit-kadem dil-dârını terk eylemez
Biñ cefâ vü cevr görse yârini terk eylemez

---

[84] Allah için bir şey. Doğrusu ‘şey’en li’llâh’dır. Şair burada vezin gereği kısaltılarak kullanıyor.

	2	Bâg-bân-ı dehrden her dem çeker biñ dürlü cevr Fâhte serv-i sehî-reftârını terk eylemez
	3	Gül gerekse istimâ‘ itsün gerek gûş itmesün Bülbül-i âşüfte âh u zârını terk eylemez
	4	Bagladı zünnâr göñlüm küfr-i zülfüñ yâdına Kâfir-i ‘ışk oldı ol zünnârını terk eylemez
60a	5	Dem-be-dem artursa derdüñ ey göñül gam çekme kim Ol tabîb-i cân u dil bîmârını terk eylemez
	6	Vâz gelmem yârdan her nice kim baña rakîb Ey Sehâbî cevr idüp âzârını terk eylemez
	7	İsterem Hak’dan yok olsun bulmasun gamdan necât Ol şehüñ yolında her kim varını terk eylemez

154

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

	1	Şem‘-veş şu‘le-i cân-sûz ile bezm-ârâyuz Âteşe varmaga pervâne-i bî-pervâyuz
	2	Bizi mahkûm u gedâ sanma ki biz[85] ma‘nîde Hâkim-i mahkeme-i kişver-i istignâyuz
	3	Telh-kâmuz ne ‘aceb huşk-leb olsak zîrâ Ma‘rifet gevher-i bî-kıymetine deryâyuz
	4	Bizi ebnâ-yı zamândur diyü zann eyleme kim Ümmehâtına cihân kişverinüñ âbâyuz
	5	Ey Sehâbî bizi ednâ diyü kem bakma ki biz Vâkıf-ı sırr-ı “denâ”[86] kâşif-i “ev ednâ”[87]yuz

155

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

	1	Fikr-i hâl-i yâr ile hoş-hâl olup hurremlerüz Cenneti bir dâne içün terk iden âdemlerüz
	2	Hûn-i dilden gâh pürdür gâh hâlî çeşmümüz Şöhret-i câm-ı mey-i gül-gûne bâ’is Cem’lerüz
60b	3	Sürme nâ-mahrem sanup vâsluñ harîminden bizi Halvet-i esrâr-ı “mâ evhâ”da[88] biz mahremlerüz

[85]Metinde “bezm” şeklinde yazılıdır, bu durum vezni bozduğu ve beytin anlamı bu şekilde daha tutarlı olacağı düşüncesiyle “biz” olarak okunmuştur.

[86]“Sonra (Muhammed’e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı”, **Kur’ân**, en-Necm sûresi, 53/8. Burada Hz. Peygamber’in Mi‘râc’ından bahsedilmektedir.

[87]“O kadar ki (birleştirilmiş) iki yaya arası kadar, hatta daha da yakın oldu”, **Kur’ân,** en-Necm sûresi, 53/9. Burada Hz. Peygamber’in Mi‘râc’ından bahsedilmektedir.

[88]“Bunun üzerine Allah, kuluna vahyedeceğini vahyetti”, **Kur’ân**, en-Necm sûresi, 53/10. Burada Hz. Peygamber’in Mi‘râc’ından bahsedilmektedir.

4 Şevk-ı esrâr-ı lebüñle tekye-i tecrîdde
'Âlemüñ zevk u sürûrından geçen bî-gamlaruz

5 İsteme bizden Sehâbî 'akl etvârın ki biz
Vâdî-i hayretde ser-gerdân olan ser-semlerüz

156

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Subh-ı sâdıkdur fürûg-ı câm ile her şâmumuz
'Ayn-ı mihr-i 'âlem-ârâ olsa tañ mı câmumuz

2 Sâfi-yi vasl olmaz ise derd-i hecre kâni'üz
Biz belâ-keş 'âşıkuz nâ-kâmlıkdur kâmumuz

3 Dâne-i eşküm cihânı dutdı ser-tâ-ser velî
Mürg-ı tâli' olmadı bir dem dirîgâ râmumuz

4 Cân meşâmın nükhet-i zülfüñ mu'attar ideli
Ey gül-i ra'nâ sabâ-veş kalmadı ârâmumuz

5 Turfe-hâletdür Sehâbî bu ki bezm-i yârda
Okınur eş'ârumuz ammâ añılmaz nâmumuz

157

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Yâr mahzûn göñlümi feryâd kim şâd istemez
Bendesin ol husrev-i bî-dâd âzâd istemez

2 Ârzû-yı makdemüñle göñlüm ey genc-i murâd
Çâr-tâk-ı cismi vîrân ister âbâd istemez

61a 3 Gûş iden hüsnüñle göñlüm kıssa-i şîrînini
Dâstân-ı dil-keş-i Şîrîn ü Ferhâd istemez

4 Kıldı sabr u hûşdan hâlî hayâlüñ göñlümi
Kişverinde şâh-ı 'âdil ehl-i bî-dâd istemez

5 Çeşmüñi gamzeñle yâr itme Sehâbî katline
Kim sitem kılmakda ol cellâd imdâd istemez

158

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Şîve vü nâz ile aldı göñlümi bir serv-i nâz
Kim cefâ vü cevri bî-haddür vefâ vü mihri az

2 Kıldı kûteh 'ârızında zülfüni bildüm yakîn
Kim kamer devrinde olmaz kimsenüñ 'ömri dırâz

3 İrmesün maksûda göñlüm kıbleden dönsün yüzüm
Ger idersem Ka'be-i kûyın koyup 'azm-i Hicâz

4 'Işkuma zühhâd vechi var inkâr itseler
Kim hakîkatdür anı fehm eylemez ehl-i mecâz

5 El çeküp âzâde olgıl bûstân-ı dehrden
Serv-veş ger olmag istersin Sehâbî ser-firâz

159

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Sanma kim zâhid gibi genc-i selâmet beklerüz
Şahne-i şâh-ı gamuz şehr-i melâmet beklerüz

2 Subha dek her gice tañ mı eylesek feryâd kim
Kal‘a-i vîrâne-i ‘âlemde nevbet beklerüz

61b 3 Gözlerüz kûh-ı belâdan kârbân-ı gussayı
Vâdî-i endûhda der-bend-i mihnet beklerüz

4 Saklaruz dil kişverinde mihnet ü derd ü gamı
Pâdişâh-ı ‘âlem-i ‘ışkuz velâyet beklerüz

5 Ey Sehâbî gice vü gündüz kilâb-ı yâr ile
Âsitân-ı devlet ü bâb-ı sa‘âdet beklerüz

160

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Ârız-ı dil-dârsuz dil seyr-i bûstân istemez
Tâlib-i dîdâr olan firdevs-i Rıdvân istemez

2 Gizle zülfüñ aç yüzüñ zîrâ Kelîmullâh’dan
Şol ki nâzırdur Yed-i Beyzâ’ya su‘bân istemez

3 Âyet-i “fe’l-yedhikû”[89] esrârını fehm eyleyen
Durmaz aglar kendüyi ‘âlemde handân istemez

4 Merd-i câhil aldanur dünyâ vü “mâ-fîhâ”sına[90]
Mûr-ı sâhib-ma‘rifet mülk-i Süleymân istemez

5 Zâhid-i hod-bîn hadîs-i ‘ışkı itmez istimâ‘
Dîve beñzer fi’l-mesel k’âvâz-ı Kur’ân istemez

6 Müdde‘îden ‘ışk esrârın Sehâbî sorma kim
Rind-i sâhib-ma‘rifet şeytândan îmân istemez

161

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Görmeyelden la‘lüñi ey gonce-i sîr-âb göz
Çehrem üzre gül gibi her dem döker hûn-âb göz

62a 2 Sanma kim aglar hayâlüñ yolına eyler nisâr
Gâh la‘l-i nâb u gâhî gevher-i sîr-âb göz

3 İtdi seylâb-ı sirişkümden ‘ıyân deryâ-yı hûn
Oldı ol deryâda âhir kendüsi nâ-yâb göz

---

[89]“Artık kazanmakta olduklarının cezası olarak az gülsünler, çok ağlasınlar”, **Kur’ân,** Tevbe sûresi, 9/82.
[90]Orada bulunan.

4 H^{w}âbdan bir tarfetü’l-‘ayn olmadı bîdâr baht
Veh ki hergiz uyhu yüzin görmedi bî-h^{w}âb göz

5 Merdüm-i çeşmüm Sehâbî oldı gark-ı bahr-i hûn
Olalı tûfân-ı endûh u gama gird-âb göz

162

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Yâr kûyın istemez göñlüm cemâl-i yârsuz
Cennetü’l-Me’vâ-yı ‘âşık n’eylesün dîdârsuz

2 Gözde her bir kirpügüm biñ hâr-ı verd olsun eger
Seyr-i gül-zâr eylesem ol serv-i gül-ruhsârsuz

3 Alıbilmezsiz metâ‘-ı vaslı nakd-i zühd ile
Tutalum zâhid cihânda mâlik-i dînârsuz

4 Ol büt-i Çîn ger bu yüzden gösterürse zülfini
Ehl-i takvâ içre kalmaz bir kişi zünnârsuz

5 Dil hezârân cevr ile gitmez der-i dil-dârdan
Şimdi bildüm ki olur ‘âşık Sehâbî ‘ârsuz

163

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Eyledüñ mihr-i cemâlüñle müşerref hânemüz
Reşk-i gül-zâr-ı cinân oldı yine kâşânemüz

62b 2 Sûretâ ma‘mûre-i dil gerçi bir vîrânedür
Mahzen-i genc-i mu‘âyendür velî vîrânemüz

3 Çeşm-i ter her dem sunar hûn-âbe-i hasret bize
Bir nefes olmaz tehî ol bâdeden peymânemüz

4 İltifât itmez göñül dehrüñ harâb-âbâdına
Degme bir vâdîde eglenmez bizüm dîvânemüz

5 H^{w}âba vardılar Sehâbî Vâmık u Ferhâd u Kays
‘Işk bezminde meger gûş itdiler efsânemüz

164

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Hakkâ ki bir dem ol ruh-ı ferhunde-fâlsuz
Göñlüm degül elemsüz ü cânum melâlsüz

2 Fürkatde umsa vasluñı göñlüm ‘aceb degül
Olmaz firâk gicesi rûz-i visâlsüz

3 Kıl tîr-i cevre sîne-i pür-hûnumı nişân
Lâyık mıdur ki ola bu gül-şen nihâlsüz

4 Gül-şende bûy-i sünbül-i zülf-i nigârdan
Var mı ki bir benefşe ‘aceb infi‘âlsüz

5 Mest-i müdâma zecr neden muhtesib gibi
Ey şeyh-i savma‘a hele siz ehl-i hâlsiz

6 Sanma Sehâbî kim ola makbûl-i ehl-i tab‘
Bir şi‘r-i tâze kim ola rengîn hayâlsüz

7 Dil virmez ehl-i dil ne kadar dil-rübâyise
Bir mâh-rûya kim ola gunc u delâlsüz

165

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

63a 1 Bezm-i safâda gâh kadeh-nûşlardanuz
Geh dürd-i câm-ı derd ile bî-hûşlardanuz

2 Fürkatde âh-ı nâlemüzi zâhir itmezüz
Bülbül-sıfat harîfde hâmûşlardanuz

3 Yârân [u] âşinâ bizi yâd itmez oldılar
Hayli dem oldı hayl-i ferâmûşlardanuz

4 Dâmân-ı vasluña elüm irmezse irmesün
Her şeb hayâlüñ ile hem-âgûşlardanuz

5 Rûşen-zamîr ü sâf-derûn olsa öz ne var
Âyîne-veş Sehâbî ‘abâ-pûşlardanuz

166

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Fâş oldı râz-ı dil olıcak çâk sînemüz
Açıldı halk-ı ‘âleme karşu defînemüz

2 Biz şol Sikender-âyet [ü] Cemşîd-meşrebiz
Kim câm-ı sâf-bâdedürür âb-gînemüz

3 Tûfân-ı eşk fülk-i tene itmedi zarar
Beñzerse tañ mı keştî-i Nûh’a sefînemiz

4 Hâsid ider bizümle ‘adâvet velî bizüm
Yok sînemüzde kimseye bir zerre kînemüz

5 Sâkî sabûhı eyleyelüm irdi vakt-i subh
Şâyed ki zâyil ola humâr-ı şebînemüz

63b 6 Saçdı yolında dîde güher olmadı müfîd
Yok yire oldı sarf Sehâbî hazînemüz

167

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Sûfî safâ-yı kalb bulınmaz şarâbsuz
Bulur mı hâne nûr u ziyâ âfitâbsuz

2 Teb-hâle zâhir olsa lebüñde ‘aceb degül
Zîrâ zülâl degmede olmaz habâbsuz

3 Dil tîrüñi hisâb idemez tende kim olur
Bârân-ı rahmetüñ katarâtı hisâbsuz

4 Zâhid bizi şarâb ile ta‘yîb eyleme
Biz gerçi bâde-nûşlaruz siz harâbsuz

5 Âh-ı Sehâbî sem‘üñüze tañ mı irmese
Ey sâkinân-ı mey-kede ‘âlî-cenâbsuz

[HARFU’S-SÎN]

168

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ben gedâ ‘âlemde itmem saltanat tâcın heves
Başum üzre tâc-ı devlet hışt-ı kûy-ı fakr bes

2 Ehl-i hâlüñ añlamaz râzın meger kim ehl-i hâl
Ney zebânın bilmez illâ ‘ârif-i sâhib-nefes

3 Yaksa cismüm câna te‘sîr itse ‘ışk olmaz ‘aceb
Âteşe olur mı hâyil bir avuç hâşâk u has

4 Hızra baş egmez getürmez ‘aynına hayvân suyın
Hâk-i pây-i yâre şol ‘âşık ki buldı dest-res

64a 5 Bî-nihâyetdür kavâfil şâh-râh-ı ‘ışkda
Turfe-hâletdür ki irmez kimsenüñ sem‘ine ses

6 Ka‘be-i maksûda varan kârbân-ı derd ile
Şöhret içün istemez bî-hûde feryâd-ı ceres

7 Dutdı etrâfum Sehâbî tîr-i bârân-ı belâ
Mürg-ı câna cism-i hâkî oldı mânend-i kafes

169

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Göñlümüñ kıl mâ-cerâsın çeşm-i pür-hûndan kıyâs
Şiddet-i hâl-i derûnı eyle bîrûndan kıyâs

2 Görmeyen ol meh-veşi görsün benüm şeydâlıgum
Eylesün Leylî cemâlin ‘ışk-ı Mecnûn’dan kıyâs

3 Kûy-ı yâre irebilmezsüñ kemend-i âh ile
Ey dil anuñ irtifâ‘ın eyle gerdûndan kıyâs

4 Bilmek isterseñ eger fakr u gınânuñ rütbesin
Eyle anı hâlet-i ‘Îsî vü Kârûn’dan kıyâs

5 Sorma dil hâlin Sehâbî dîde-i giryânı gör
Göñlümüñ kıl mâ-cerâsın çeşm-i pür-hûndan kıyâs

170

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 La'lüñi dil ârzû eyler dem-â-dem cân heves
Baldan zenbûr usanmaz şehd ü şekkerden meges

2 Sînemi yir yir ki deldüñ nâvek-i bî-dâd ile
Şimdi mürg-ı mihnete olmış müşebbek bir kafes

64b 3 Gamzeden itmez hazer göñlüm tolanur zülfüñi
Eylemez şeb-gerd olan 'ayyâr pervâ-yı 'ases

4 Gülme her dem açılup ey gonce-fem agyâr ile
Sen gül-i tersin saña hem-dem yaraşmaz hâr u has

5 Cân diler bir dem cemâlüñ seyr idüp teslîm ola
Gitme ârâm eyle ey rûh-ı revânum bir nefes

6 Mihnet-i gurbetle yâr oldı gam u endûh u derd
Hayli müşkil ger baña yâr olmasa feryâd-res

7 Ger tarîk-i 'ışka sâlikseñ hevâdan vâz gel
Ey Sehâbî menzil-i maksûda irmez bü'l-heves

171

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Yüz virme gelse karşuña âyîne-vâr şems
İster ki ola hüsnüñe âyîne-dâr şems

2 Hecrüm şebinde rûşen olan şem'-i âhdan
Her subh-dem çerâgını ey meh yakar şems

3 Zülfüñ 'izâruñ âteşine salmayaydı na'l
Yanmazdı nâr-ı şevka olup bî-karâr şems

4 Hurşîd nûr alur meh-i ruhsâr-ı yârdan
Gerçi ki mâha nûr virür müste'âr şems

5 Bir gün ki salsa 'arsa-i da'vâya esb-i nâz
Fi'l-hâl ider hisâr-ı felekden firâr şems

6 'Arz eylese 'izârını ma'dûm olur yaşum
Encüm nihân olur olıcak âşikâr şems

65a 7 İrdi Sehâbî cezbe baña Mevlevî-misâl
Zâhir olalı 'aynuma meczûb-vâr şems

HARFU'Ş-ŞÎN

172

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Ey göñül ser-menzilüñ hâk-i der-i dil-dâr imiş
Hâlüñe reşk eyledüm devletlü başuñ var imiş

2 Çeşm ü dilden âb u tâb eksük degül vuslat demi
Vasl hem feryâd kim hicrân gibi hûn-h[w]âr imiş

3 Eyledi dil-dâr râz-ı 'ışkumı agyâra fâş
Yâr sanurdum ben anı ol baña agyâr imiş

4 Dil hıred nakdin virüp almış cünûn kâlâsını
Veh ki ol dîvâne bu sevdâya minnet-dâr imiş

5 Zühd ilinden eyledüm cem‘iyyet-i hâtır taleb
Bilmedüm kim yiri anuñ hâne-i hammâr imiş

6 Zâhid-i zâhir-perestüñ rişte-i tesbîhini
Gördügüm sâ‘atde bildüm halka-i zünnâr imiş

7 Eylemez assı zer-i ruhsâr sîmîn-berlere
Tutalum zâhid Sehâbî mâlik-i dînâr imiş

173

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Işk ile şevk ehlinüñ biñ dürlü râzı var imiş
Şem‘ ile pervânenüñ sûz u güdâzı var imiş

2 Meclis-i meyde sürâhî birle câmuñ dem-be-dem
‘Âşık u ma‘şûk-veş nâz u niyâzı var imiş

65b 3 Mâ-sivâdan el yudum kıldum tahâret eşk ile
Mezheb-i ‘ışkuñ bu şart üzre namâzı var imiş

4 Göz yumup açınca yagma kıldı göñlüm kişverin
Gamze-i yârüñ ‘acâyib türk-tâzı var imiş

5 Dil şikâr oldı kebûter-veş kapuñda zülfüñe
Bu fezânuñ dil-rübâ bir şâh-bâzı var imiş

6 Kaddüñe dil baglayup zülfüñe ber-dâr olanuñ
Devlet-i pâyende vü ‘ömr-i dırâzı var imiş

7 Ey Sehâbî yârdan kâm istemez göñlüm ki halk
Dimesünler ‘ışkınuñ bûy-i mecâzı var imiş

174

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bezm-i ‘ışkuñ bir dolu kanlu şarâbı var imiş
Kim ser-i ‘uşşâkdan anuñ habâbı var imiş

2 Ârzû-yı dâne-i hâl-i lebüñle ey perî
Mürg-ı cânuñ habs-i tende ıztırâbı var imiş

3 ‘Âşık oldum ârzû-yı vuslatuñla bilmedüm
Kim gam-ı hicrân gibi ‘ışkuñ ‘azâbı var imiş

4 Tutdı dünyâyı yaşum yakdı sipihri nâr-ı âh
Gözlerümle göñlümüñ hoş âb u tâbı var imiş

5 Cür‘a-i vasl içmeden peymâne-i ‘ömr oldı pür
Bilmedüm hayfâ ki devrânuñ şitâbı var imiş

6 Mâni‘ oldı rûy-i yâri görmeden kayd-ı vücûd
Dîde-i cânuñ dirîgâ kim hicâbı var imiş

66a 7 Ey Sehâbî katre katre eşkümi seyr eyleyen
Didi bu bahruñ ‘aceb dürr-i hoş-âbı var imiş

175

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Ten-i fersûde hâk olmış yoluñda üstüh^{w}ân kalmış
Melâmet tîrine ol hâk içinde bir nişân kalmış

2 Kurudı eşk-i gül-gûnum ruh-ı zerdüm gören dir kim
Sovılmışdur bu bâguñ gülleri berg-i hazân kalmış

3 Zamândan soñra şol dil-haste[y]i sorsam gerek dirmiş
Yakîn bildüm ki ‘ömrüm müddetinden bir zamân kalmış

4 Benem ser-geşte-i sahrâ vü kûh-ı ‘ışk ‘âlemde
Hemân Ferhâd u Mecnûn’dan kuru nâm u nişân kalmış

5 Sehâbî hasteñi sor kim senüñ fikr-i dehânuñla
Vücûdından benüm rûh-ı revânum bir kemân kalmış

176

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Lebüñsüz gonce-veş dem-beste göñlüm gark-ı hûn olmış
Sirişküm ey gül-i ra‘nâ gamuñdan lâle-gûn olmış

2 Beyabân-ı belâda kârbân-ı mihnet ü derdde
Vücûdum mülkine âhum şu‘â‘ı reh-nümûn olmış

3 Binâsı olmasun vîrân diyü seyl-i sirişkümden
Hadeng-i âh-ı sînem hâne-i çerhe sütûn olmış

4 Felekden umma resm-i mihr ü âyîn-i vefâ ey dil
Mey-i ‘ayş isteme bir şîşeden kim ser-nigûn olmış

66b 5 Sehâbî üzre ey ebr-i kerem bârân-ı ihsânuñ
Teraşşuh itmeyelden âteş-i gamdan zebûn olmış

177

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Döker hecrüñde çeşmüm âb-ı hasret h^{w}âbdan geçmiş
Ter olmış dâmen-i merdüm meger ol âbdan geçmiş

2 Nezâketle beni pîr-i mugâna geçmek isterler
Baña bühtân idenler kim şarâb-ı nâbdan geçmiş

3 Şinâverlik tarîkin tıfl-ı eşkümden su’âl it kim
Gözüm bahrî gibi bir pür-hatar gird-bâddan geçmiş

4 Ziyâlendürmege dil hânesin bir turfa revzendür
Nişân-ı tîr-i cevrüñ kim ten-i pür-tâbdan geçmiş

5 Melâmet külhanı ‘uryânına ‘arz-ı libâs itme
Ki ol hâkisterî hil‘at geyüp sincâbdan geçmiş

6 Serî‘u’s-seyr bir peyk-i cihân-peymâdurur âhum
Ki meydân-ı felekde mihr-i ‘âlem-tâbdan geçmiş

7 Sehâbî'nüñdürür şâhum bu gün meydân-ı da'vâ kim
Semend-i tab' ile hayl-i ülü'l-elbâbdan geçmiş

178

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Neşvesüz her cânibe meyl itme ey dil âb-veş
Âteş-i cân-sûz ile cûş it şarâb-ı nâb-veş

2 Kûze-i eflâkden her katre kim nûş eyledüm
Nâle-i zâr ile dökdi gözlerüm tolâb-veş

67a 3 Dün gice seyrümde gördüm ol perî-veş dilberi
Gitmedi veh kim hayâli gözlerümden h^{w}âb-veş

4 Kaşları mihrâbını görseydi zâhid bir nazar
Döndürürdi kıble semtinden yüzin mihrâb-veş

5 İstemez sincâb 'âşık kim fenâ hâkisteri
Ey Sehâbî cismüm üzre görinür sincâb-veş

179

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gamzesin ol kaşı ya tîrine peykân eylemiş
Sînemüñ dâgın göñül ol tîre kalkan eylemiş

2 Zülfüni kılmışdur evvel mecma'-ı erbâb-ı dil
Soñradan göñlüm gibi anı perîşân eylemiş

3 Gonce la'linden haber almış gibi gül-şende kim
Bagrı gamdan hûn olup çâk-i girîbân eylemiş

4 Manzar-ı çeşmümde ârâm eyle ey göz merdümi
Kim göñül ma'mûresin gam hayli vîrân eylemiş

5 Encüm-i eşküm 'ıyân olmış durur tâ dîdeden
Tal'atüñ hurşîdini eflâk pinhân eylemiş

6 Mısr-ı hüsnüñ iftirâkı ey meh-i Yûsuf-likâ
Çeşm-i 'âlem-bînüme dünyâyı zindân eylemiş

7 Tende dâg-ı âteşîn sanma Sehâbî kim baña
Ol şeh-i hûbân kızıl altunlar ihsân eylemiş

HARFU'S-SÂD

180

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

67b 1 Belâ-yı zühd ü riyâdan şu kim dilerse halâs
Kadeh du'âsını vird eylesün ma'a'l-ihlâs

2 'Avâm kavlini gûş eyleyüp kabûl itme
Dilerseñ olmaga makbûl-i nâs misl-i havâs

3 Belâ vü derd ile şâdam ki lutf-ı 'âmından
Harîm-i dilde şeh-i 'ışk itdi sohbet-i hâs

4 Ümîd gevherine irmedüm velî oldum
Bihâr-ı eşküm içinde gözüm gibi gavvâs

5 Sehâbî dökdi yire hûn-ı merdüm-i çeşmi
Efendi hancer-i gamzeñle anı eyle kısâs

181

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Himmetle ayaguñ yüri bu nüh kıbâba bas
Ya'nî yüzüñ cenâb-ı şeh-i kâm-yâba bas

2 Kayd ile ey dil olma mukayyed mücerred ol
Pâyüñ elif-misâl ser-i âfitâba bas

3 Vîrânedür ümîd-i kudûmüñle mülk-i dil
Ey genc-i hüsn gel kerem it ol harâba bas

4 Ey serv-i ser-firâz ten oldı yoluñda hâk
Nâz ile cilve kıl kademüñ bu türâba bas

5 Gelse rakîb bezme Sehâbî habîb ile
Yâri kenâre çekmege anı şarâba bas

182

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

68a 1 Yâ nâz ile ayaguñı çeşm-i pür-âba bas
Yâ genc-vâr genc-i derûn-ı harâba bas

2 Döndi rikâba yâd-ı kudûmüñle gözlerüm
Ey şeh-süvâr-ı hüsn ayaguñ rikâba bas

3 Kat' itse yâr başuñı ey zülf vechi var
Kim dir saña ayaguñ uzadup kitâba bas

4 Yâr añlamış nifâkuñı bir dahi ey rakîb
Cânuñ var ise ol der-i devlet-me'âba bas

5 Bildüñ Sehâbî kıble-i 'ışk ol cenâb imiş
Var 'acz ile niyâz yüzin ol cenâba bas

HARFU'H-HÂD

183

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 La'l-i dür-bâruñ degül mi cevher-i cândan garaz
Lutf-ı güftâruñ degül mi âb-ı hayvândan garaz

2 Telh ise sûfî mey-i sâfî safâsın seyr kıl
Kim ziyâ vü nûrdur hurşîd-i rahşândan garaz

3 Gâfil olma dost zikrinden dilâ hecrinde kim
Yâd-ı dilberdür dem-i âhirde îmândan garaz

4 Yâre yir yir yâresin ‘arz eylemekdür sînemüñ
Her tarafdan gül gibi çâk-i girîbândan garaz

5 Sür yüzüñ bir vech ile ol mest-i nâzuñ pâyına
Ey Sehâbî kim ‘adû fehm itmesün andan garaz

HARFU’T-TÂ’

184

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

68b 1 Zâhir olsa hâller yirinde haddüñ üzre hat
Vechi var zîrâ ki hattuñ noktadur aslı fakat

2 Mihr-i hüsnüñ üzre hâlüñden ta‘accüb kılmazın
Resmdür kim yazılur şems üstine mâhum nukat

3 Buldı zînet âsitânuñ seyl-i eşkümden velî
Mısr’a âb-ı Nîl’dür revnak viren Bagdâd’a Şat

4 Mâh-ı ‘ıydı gökde eylermiş müneccim cüst ü cû
Tâk-ı ebrûñı görüp sanmış hilâl itmiş galat

5 Ey Sehâbî mâ-sivâ elvâhına çekdüm kalem
Şimdi müsbet levh-i dilde nâm-ı dil-berdür fakat

HARFU’Z-ZÂ’

185

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Mizâca virdi humâr-ı seher keder vâ‘iz
Zamân-ı pend degül va‘zuñı gider vâ‘iz

2 Döner cahîme na‘îm irer anda hûra kusûr
Cezâ güninde çekersem ben âh eger vâ‘iz

3 Baña rahîk ile tesnîmden haber virme
Ki râh-ı ‘ışk beni itdi bî-haber vâ‘iz

4 Meger hadîs beyân itdüñ ol dehenden kim
Mutavvel-i sühanuñ oldı muhtasar vâ‘iz

5 Mezâd-ı ‘ışka ilet sûz u derd ecnâsın
Degül metâ‘-ı riyâ anda mu‘teber vâ‘iz

6 ‘Azâb-ı rûz-ı cezâdan bizi ider tahvîf
Bizümle anda bulışmaz gibi meger vâ‘iz

69a 7 Semâ‘ u va‘z ile zühhâd vecd ü hâl itsün
Beyâz-ı şeyb Sehâbî baña yiter vâ‘iz

HARFU’L-‘AYN

186

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Baş çekdi yâre karşu meger encümende şem‘
Kim oldı tîg-i haclet ile ser-fikende şem‘

2 Ma‘nîde göyinür özi pervâne hâline
Eyler egerçi sûret-i zâhirde hande şem‘

3 Gül efserin güc ile sabâ kapmasun diyü
Fânûs yakdı lâle vü nergis çemende şem‘

4 Ger olmayaydı şu‘bede ehli sabâha dek
Saklar mı idi her gice âteş dehende şem‘

5 Âb-ı hayât isteyü ‘azm itdi zulmete
İster Hızır gibi ola câvîd zinde şem‘

6 Gam-hânemüz çerâg-ı şeb-efrûz istemez
Besdür şu‘â‘-ı mâh bu beytü'l-hazen'de şem‘

7 Geçmiş serîr-i ‘izzete zerrîn külâh ile
Olmış gibi Sehâbî şeh-i Rûma bende şem‘

8 Fermân-revâ-yı dehr ki emr itse Rûmdan
Bâd-ı sabâ yakardı söyinse Huten'de şem‘

187

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Külbe-i târumda bir şeb kim yakar ahbâb şem‘
Dûd-ı âh-ı subh-gâhumdan olur nâ-yâb şem‘

69b 2 Teb deminde olımaz bir dem benümle hem-nişîn
Kim erir sûz-ı derûnumdan getürmez tâb şem‘

3 Şu‘le-i sûz-ı dil-i pervâneyi teskîn içün
Dîde-i terden döker meclisde her dem âb şem‘

4 Âfitâbumla münevver olmayan bezmi göñül
İstemez ger olsa anda mihr-i ‘âlem-tâb şem‘

5 Oldılar vâkıf Sehâbî sûz u eşkinden meger
Kim yanar pervâne aglar dem-be-dem hûn-âb şem‘

188

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kâşki kılsaydı cânum cism-i mahzûnı vedâ‘
Girmeyeydi yâr ile araya tîg-i inkıtâ‘

2 Yâre dil hâlin yazup ‘arz itmek isterdüm velî
İstemem kim hâme ol ahvâle bulsun ıttılâ‘

3 İki dillidür kalem eyler ‘ıyân dil râzını
Kim dimişler "küllü sırrın câveze'l-isneyni şâ‘"[91]

4 Ger cebîn ü ‘ârızuñdan hayret alsam vechi var
Bedr ile hurşîd mâ-beyninde olmaz ictimâ‘

[91] Bir sır ikinci kişiye geçerse yayılır.

5 Tîrüñ ucından nizâʻ eylerdi tende cân u dil
Hançerüñ araya girdi eyledi katʻ-ı nizâʻ

6 Var iken mutrıb sadâsı kimse gûş itmez sözüñ
Vaʻizâ bîhûde feryâd eyleme virme sudâʻ

7 Ey Sehâbî hâr u hâşâk-i vücûdumdur viren
Şuʻle-i cân-sûz-ı nâr-ı ʻışka her dem irtifâʻ

HARFU’L-GAYN

189

Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün

70a 1 Mey kılur âdemi endûh-ı cihândan fârig
Sâkıyâ sun içelüm olalum andan fârig

2 Pîr kıldı beni bir tâze civânuñ ʻışkı
Eyledi ser-zeniş-i pîr ü civândan fârig

3 Lutf u kahrı baña manzûr degüldür halkuñ
Oldum ey h^{w}âce ben ol sûd u ziyândan fârig

4 Ne eser kaldı göñülden ne nişân cânumdan
ʻIşk kıldı beni fikr-i dil ü cândan fârig

5 Lâ-mekân zirvesine kıldı Sehâbî pervâz
Mürg-ı dil oldı yine kayd-ı mekândan fârig

190

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 N’eylesün şemʻ-i münîri sâkin-i künc-i ferâg
Şuʻle-i şemʻ-i derûnîdür aña her şeb çerâg

2 Tende bir yir kalmadı dâg-ı gamuñla yanmaduk
Âteş-i hecrüñde kor şimdi yine dâg üzre dâg

3 Sünbül-i zülfüñ esîri olalı kûyuñda dil
Gitdi başumdan hevâ-yı gül-şen ü sevdâ-yı bâg

4 Gül ruhuñ seyr eyleyüp âvâzuñı gûş itmege
Nergis ü gül oldılar bezm-i çemende göz kulag

5 Nazm üslûbında bahs eyler Sehâbîyle rakîb
Öykünür reftârda kebk-i hırâmân ile zâg

HARFU’L-FÂ’

191

Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün

70b 1 Saʻy ile şol ki harîm-i haremüñ kıldı metâf
Eylemez Kaʻbeyi ʻömrinde safâyile tavâf

2 Seyr-i ruhsâruñ içün sînemi kıldı göñlüm
Nâvek-i âh-ı seher-gâh ile yüz yirde şikâf

3 Tabl-ı sînem dögülüp çekdi göñül sancak-ı âh
İtmek ister bu gice ahter-i bahtumla mesâf

4 İtse dil ‘ışkuñı izhâr ta‘accüb kılma
Bâde-i rûşeni pinhân idemez şîşe-i sâf

5 Ma‘nî-i âyet-i ruhsârını vâ‘iz baña sor
Ki anuñ müşkilini keşf idebilmez Keşşâf

6 Eylemez bâde-fürûş ile diyânet bahsin
Var ise muhtesib-i şehrde zâhid insâf

7 Kıymet-i ‘ışkuñı añlarsa Sehâbî añlar
Kimse bilmez güherüñ kadrini illâ sarrâf

192

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 İrdi rûz-ı ‘ıyd zâhid rûzeden olduk mu‘âf
Gûşe-i mey-hânede kılsak yiridür i‘tikâf

2 Ka‘be tavfı sa‘yile hâcı müyesser olmadı
Gel berü deyr-i mugânı idelüm bârî tavâf

3 Bâdenüñ gül-gûn kümeytin sâkıyâ meydâna sal
Kim sipâh-ı hecr ile göñlüm mesâf ister mesâf

71a 4 Tîredür jeng-i küdûretden göñül âyînesi
Saykal-ı câm-ı neşât-efzâyile kıl anı sâf

5 Havf-ı hicrân mâni‘-i zevk-ı huzûr-ı vasldur
“Yâ gıyâse’l-müstegîsîn neccinâ min mâ-nehâf”[92]

6 Sırr-ı gaybîden dehânuñ nükte-perdâz olmasa
Olmaz idi ehl-i diller içre bunca ihtilâf

7 Var iken cânuñ Sehâbî ‘ışkdan lâf urma kim
Mecma‘-ı ‘uşşâkda lâyık degül lâf-ı güzâf

193

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Peykân-ı yâre idemedüm sînemi hedef
Nakd-i hayâtum oldı bu sevdâ ile telef

2 Ruhsâr-ı zerdi sürdi şu kim hâk-râhına
Buldı cihânda mihr-i dırahşân gibi şeref

3 Hûn-âb-ı zahm-ı hecr ile bir bahrdür derûn
Kim anda ‘ışk-ı yâr güherdür göñül sadef

4 Her şeb çıkar bu beyt-i hazenden feleklere
Zahm-ı firâk-ı Yûsuf ile bâng-i vâ-esef[93]

[92]Ey sığınanların sığılanı, bizi korktuğumuzdan kurtar.

[93]Mısra metinde “Yûsuf zaħm-ı firâķiyle bâng-i vâ-esef” şeklindedir, vezin uymadığı için yukarıdaki şekilde değiştirilmiştir.

5 Cân riştesine ceng-i ecel virdi pîç ü tâb
Zülfüñle olmadı göñül ahvâli ber-taraf

6 İhzâr ider müdâm göñül şâh-ı ‘ışk içün
Sîm-i sirişk ile zer-i ruhsârdan tuhaf

7 Bezm-i belâda kâmet ile âh u sînemi
Kıldı Sehâbî devr-i felek çeng ü nây u def

HARFU’L-KÂF

194

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

71b 1 Oldı gam göñlümde efzûn olmadı kem iştiyâk
Göñlümi hem âteş-i mihnet yakar hem iştiyâk

2 Eşk-i gül-gûnumla rûy-i zerdüme eyler rakam
Mâcerâ-yı ‘ışk-ı dil-dârı dem-â-dem iştiyâk

3 Ger binâ-yı ten harâb olursa bulmaz ihtilâl
Dilde kalmışdur esâsı şöyle muhkem iştiyâk

4 Şerh-i şevkum ger zebân-ı ‘ışk takrîr itmese
Kimseler fehm itmeyüp kalurdı mübhem iştiyâk

5 Çerh bir mâhuñ Sehâbî olalı ser-geştesi
Kâmetin kılmış benüm kaddüm gibi ham iştiyâk

195

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Iydden il şâd olup irdi baña nâ-şâdlık
Kim benümle itmedi ol meh mübârek-bâdlık

2 Ey sa‘âdet mülkinüñ şâhı ne hâletdür bu kim
Bende olanlar kapuñda istemez âzâdlık

3 Sayd idüp cân mürgın eyler hûn-ı ‘uşşâkı sebîl
Hem bilür sayyâdlık ol gamze hem cellâdlık

4 Oldı zülfüñden göñül şîrîn lebüñ şûrîdesi
İtdi ey Leylî-sıfat mecnûn iken Ferhâd’lık

5 Ey Sehabî zû-fünûnısın cünûn etvârınuñ
‘Işk fenninde müsellemdür saña üstâdlık

196

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

72a 1 Bahr-i ‘irfân seyr iderseñ hâtır-ı dânâya bak
Tâlib-i dürr-i me‘ânîyseñ var ol deryâya bak

2 Başum üzre dâg-ı âteş-nâkümi nezzâre kıl
Kûhsâr-ı gamda açılmış gül-i hamrâya bak

3 Pest-himmet olma ey dil baglama Tûbâ'ya dil
Kâmet-i dil-dârı seyr it ‘âlem-i bâlâya bak

4 ‘Ârız-ı yâr üzre zülfeyn-i kemend-âsâyı gör
Genc-i hüsni hıfz ider şol iki ejderhâya bak

5 Göñlüñ açılsun gözüñ görsün dilerseñ zâhidâ
Zevrak-ı câma nazar kıl la‘l-gûn deryâya bak

6 Nâvek-i gamzeyle del ey kaşı ya dil hânesin
Kıl o revzenden nazar hâl-i dil-i şeydâya bak

7 Bilmek isterseñ Sehâbî inkılâb-ı ‘âlemi
Kıssa-i İskender ü efsâne-i Dârâ'ya bak

197

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hâr-ı gamla gonce-veş bagrumı kan itdi firâk
‘Ayn-ı hûn-bârumdan ol kanı revân itdi firâk

2 Çehrem üzre zerdlık k'olmışdı zâhir za‘fdan
Eşk-i gül-gûnumla ser-tâ-ser nihân itdi firâk

3 Haste-i ‘ışka müfîd olmaz ‘ilâcuñ ey tabîb
Kim anı gâyetde zâr u nâ-tüvân itdi firâk

72b 4 Ten yuvasından uçurdı mürg-ı cânı seng-i hecr
Anda mürg-ı rûh gibi âşiyân itdi firâk

5 Kalb-i mecrûhı melâmet tîrine kıldı nişân
Ey Sehâbî ölmegüm hâtır-nişân itdi firâk

198

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Olmayan ey dil sadef-veş garka-i deryâ-yı ‘ışk
Ola mı hergiz karîn-i gevher-i yektâ-yı ‘ışk

2 Cûy-bâr-ı eşküñi ey dîde deryâ eyle kim
Bulınur ol bahr içinde dürr-i bî-hemtâ-yı ‘ışk

3 Kat‘ olınmaz bâd-pây-ı ‘akl-ı çâbük-seyr ile
Sa‘bdur ey dil reh-i peydâ-yı nâ-peydâ-yı ‘ışk

4 Kûh-ı mihnetdür başum sînem beyâbân-ı belâ
Sînem üzre kanlu dâgum lâle-i sahrâ-yı ‘ışk

5 Ben eger rüsvâ-yı ‘ışk oldumsa ta‘yîb itme kim
Oldı ey zâhid hezârân pârsâ rüsvâ-yı ‘ışk

6 Benden olmazdı ‘ıyân keyfiyyet-i ‘ışk u cünûn
Olmayaydı kâse-i ser pür mey-i sevdâ-yı ‘ışk

7 Genc-i ‘ışkı arayan göñlümde kılsun cüst ü cû
Ey Sehâbî şimdi bu vîrânedür me'vâ-yı ‘ışk

HARFU'L-KÂF

199

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Şol rinde kim müdâm mey-i erguvân gerek
Dâyim mücâvir-i ser-i kûy-ı mugân gerek

73a 2 Bir tâyir-i huceste-kademdür hayâl-i yâr
Ârâm-gâh-ı dîde aña âşiyân gerek

3 Sâkî münevver olmaga zulmet-serây-ı dil
Mey sun ki anda şem‘-i mey-i erguvân gerek

4 Def‘ idemez harâretümi câm-ı hoş-güvâr
Ol dem humârdan baña rıtl-ı girân gerek

5 Cân virmeyen irişmedi dil-dâr vaslına
Cânân visâlin istemesün kime cân gerek

6 Cûyâ-yı neng ü nâm idi Mecnûn u Kûh-ken
Râh-ı fenâya sâlik olan bî-nişân gerek

7 Olma Sehâbî hâdise-i dehrden melûl
‘Ârif gam-ı zamâneyile şâdmân gerek

8 Def‘-i şedâyid-i elem-i rûzigâr içün
Vird-i zebân du‘â-yı şeh-i kâm-rân gerek

9 Hurşîd-i âsumân-ı şeref kim kamer-misâl
Bâb-ı sa‘âdetinde Zuhal pâs-bân gerek

200

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Mihr-i ‘âlem-tâba virdi ‘ârızuñ şermendelik
Meh saña ‘arz eylese şâhum yiridür bendelik

2 Fürkatüñ şâmında gerçi ölmedüm feryâd kim
Vuslat eyyâmında öldürdi beni şermendelik

3 Âh idersem dem-be-dem aglar gözüm bî-ihtiyâr
Rûzigâr esdükçe fi’l-vâkı‘ olur bârendelik

73b 4 Rûz-ı hicrân oldı lutf it ey ecel gel cânum al
Mübtelâ-yı fürkat-i dil-dâr n’eyler zindelik

5 Kıldı rûşen külbemi bir mâh-tal‘at vechi var
Tâli‘-i sa‘dümden alsa Müşteri ferhundelik

6 Vâdî-i gamda nesîm-âsâ dil-i mecnûnumuñ
‘Âdeti peyvendelikdür san‘ati cûyendelik

7 Oldı gök ser-geşte vü yir tutdı ârâm ideli
Ey Sehâbî çerh ser-keşlik zemîn efgendelik

201

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hâk-i râhuñdan kılur her gez kim ‘azm felek
‘Aynına anı felekde tûtiyâ eyler melek

2 Çekme göñlümden çıkarma hancer-i hûn-rîzüñi
Ey dür-i bahr-i kerem deryâda lâyıkdur semek

3 Safha-i cân üzre vahdet harfini sebt itdiler
Eyleyenler levh-i dilden mâ-sivâ hattını hakk

4 Çeşm-i bî-nûr-ı ‘adûda görinen merdüm degül
Anda kılmış mühresin heycâ güni pinhân tüfek

5 ‘Asker-i mansûruñı gördi Sehâbî didi kim
“Ey sipâhet râ zafer leşker-keş ü nusret bezek”[94]

202

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Kâşki olsa idüm hâk-i rehi sen sanemüñ
Ki hırâm eyledügüñce öpe idüm kademüñ

74a 2 Râh-ı zilletde idüm sebze-sıfat pejmürde
Hâk-i rehden beni kaldurdı sehâb-ı keremüñ

3 Bedenüm cânuma sînem dilüme oldı kubûr
İkisinden olalı dûr hadeng-i elemüñ

4 Baña dil-cûluk idüp oldı gamuñ gam-h^{w}ârum
Göñlüme gördi hücûm itdi cefâ vü sitemüñ

5 Çekdi devr içre Sehâbî elem-i renc-i humâr
Câm içün minnetini çekmedi ‘âlemde Cem’üñ

203

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Te‘alluk hârı çün kim dutdı bu gül-şende dâmânuñ
Demidür çâk olursa gonce-veş ey dil girîbânuñ

2 Beni lutfuñ yiridür hâkden kaldursa çün her dem
İrişür kâyinâta ey güneş zerrât-ı ihsânuñ

3 Cemâlüñ mihrine hurşîd-i ‘âlem-tâb beñzerdi
Cebîninde eger dâg-ı küsûfı olmasa anuñ

4 Sen ol Cemşîd-i sâhib-câmsın kim rûz u şeb gerdûn
Meh ü hurşîd ile bezmüñde olmış kâse-gerdânuñ

5 Gubâr-ı bâd-pâyüñ kuhl-i ‘ayn eylerdi görseydi
Şeh-i encüm ki bir çâbük-süvârıdur bu meydânuñ

6 Muhît-i dîde-i gevher-feşânum cûşa geldükçe
Döküldi âb-ı rûyi yirlere deryâ-yı ‘Ummânuñ

7 Nevâyî-veş Sehâbî nûş idelden cür‘a Câmî’den
Sözi keyfiyyetinden mestdür ehli Horâsân’uñ

---

[94]Ey ordusu sırtında zafer taşıyan ve [İlâhi] yardımla süslenen.

204

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

74b 1 Gelse ne deñlü kim dil ü câna belâlaruñ
Anı 'atâ bilür güzelüm mübtelâlaruñ

2 Zillet türâbınuñ ser-i kûyuñda zerresin
Virmez serîr-i 'izzete şâhum gedâlaruñ

3 Ey bahr-i cûd gevher-i vasluñ ümîdine
Oldı garîk-ı lücce-i gam âşinâlaruñ

4 Etbâk-ı çerha irmez idi ihtilâl eger
Yazılsa ol sahâyife medh ü senâlaruñ

5 Ferhâd u Kays'a eyleme nisbet Sehâbî
Ma'lûmdur hikâyeti ol hod-nümâlaruñ

205

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Olmaz nasîb bendeñe çün kim vefâlaruñ
Bâri göñülden eyleme eksük cefâlaruñ

2 Bir yaña devr cevr kılur bir yaña rakîb
Lâyık mı bu hakârete şâhum gedâlaruñ

3 Bîgâneye vefâdur işüñ âşinâya cevr
Bîgâne olmasun mı begüm âşinâlaruñ

4 Altun kalemle safha-i sîmîn çerhe mihr
Her gün yazar sahâyif-i medh ü senâlaruñ

5 Kıldı Sehâbî cevr-i 'ad[û][95] kaddüñi kemân
Cehd eyle kâr-ger ola tîr-i du'âlaruñ

206

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

75a 1 Gördiler mir'ât-ı Hak-bîn oldı ruhsâruñ senüñ
Oldı erbâb-ı nazar müştâk-ı dîdâruñ senüñ

2 Çerh-i râbi'de Mesîhâ eylemezdi i'tikâf
Olmasa ey âfitâbum ger giriftâruñ senüñ

3 Sen sipihr-i nâzda hurşîd-veş tâbân iken
Çerh ser-gerdân olup olmış taleb-kâruñ senüñ

4 Sunsa Eflâtûn eger şerbet zülâl-i Hızr ile
Nûş kılmaz ey Mesîh-enfâs bîmâruñ senüñ

5 Ger Sehâbî'nüñ vire hâk-i vücûdın bâda çerh
Haşre dek her zerresi ola hevâ-dâruñ senüñ

---

[95]Metinde ''ad' şeklindedir. Bu şekilde düzeltilmiştir.

207

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hüsn ile ol meh-veşi meşhûr-ı eyyâm eyledüñ
‘Işk ile ben bî-dili ey çerh bed-nâm eyledüñ

2 Oldılar devrüñde her hod-kâm olanlar kâm-rân
Kande bir kâm ehlini bulduñsa nâ-kâm eyledüñ

3 Hasret-i kevserle kılduñ ehl-i zühdi telh-kâm
‘Âşık-ı dürdî-keşi leb-teşne-i câm eyledüñ

4 Âşiyân-ı dîde-i terden rem itdi mürg-ı h^{w}âb
Ey hayâl-i yâr çün sen anda ârâm eyledüñ

5 Mürg-ı vaslı sayd içün beñzer Sehâbî kim yine
Dâne saçduñ eşkden cân riştesin dâm eyledüñ

208

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

75b 1 Zindeyi bî-cân ider nâz ile reftâruñ senüñ
Mürdeyi ihyâ kılur lutf ile güftâruñ senüñ

2 Sen elif-veş sâkin-i halvet-serâ-yı cân iken
Turfa hâletdür ki cân olmış taleb-kâruñ senüñ

3 Ey tabîb-i cân dil-i bîmâra tîmâr itme kim
Sıhhat itmez ârzû ‘âlemde bîmâruñ senüñ

4 İrişürdi der-geh-i yâre vücûduñ topragı
Olsa ger bâd-ı sabâ ey dil hevâ-dâruñ senüñ

5 Bahr-i ‘ummânı Sehâbî ebr-veş kıldı hacil
Gevher-efşân olalı çeşm-i güher-bâruñ senüñ

209

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Sen ne cevhersin nedür mâhiyyetüñ ey ‘ışk-ı pâk
Kim gehî ihyâ idersin ‘âşıkı gâhî helâk

2 Dil degül ancak girîbân-çâk senden kim kılur
Ceyb-i cânı her seher eflâk hem mihrüñle çâk

3 Zerre deñlü itmedi te’sîr yârüñ göñline
Gerçi yakdı kalb-i eflâki bu âh-ı sûz-nâk

4 La‘l-i dilber-veş mey-i nâbuñ safâ-bahş oldugın
‘Ârife söyler zebân-ı hâl ile her berg-i tâk

5 Ey Sehâbî hâsıl itdi halk içinde âb-rû
Kendüyi şol kim kanâ‘at yollarında kıldı hâk

210

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

76a 1 Seyr it gamuñda şu‘lesini sîne dâgınuñ
Gör lâle-i pür-âteşini derd tagınuñ

2 Hâr-ı gamuñdan ey gül-i ter kaçmazam ki ben
Bir bülbül-i belâ-keşiyem ‘ışk bâgınuñ

3 Gûyâ iletdi bâga sabâ bûy-i zülfüñi
Kim kılca kadri kalmadı sünbül budâgınuñ

4 Cism-i şehîd-i ‘ışkdurur tu‘mesi müdâm
Sahrâ-yı gamda vâdî-i endûh zâgınuñ

5 Ma‘nî Sehâbî nazm-ı Hayâlî’de isteme
Zîrâ fürûgı olmaz Işık’lar çerâgınuñ

211

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Lebüñdür gonce-i handân-ı gül-zâr-ı cinândan yeg
Hırâmân kâmetüñ serv-i revân-ı bâg-ı cândan yeg

2 Gül-istân-ı ser-i kûyuñ ‘acâyib ravzadur k’anuñ
Zemînidür letâfetde fezâ-yı âsumândan yeg

3 Dile geldükçe tîrüñ gitdi cân şâdam bi-hamdi’llâh
Ki tenden gerçi cân gitdi yirine geldi andan yeg

4 Şehâ der-gâhuñı takbîl iden hayl-i selâtînüñ
Başında âsitânuñ ferşidür tâc-ı keyândan yeg

5 Ruhuñ evsâfını gûş it Sehâbî’den ki her vâsıf
Güli vasf idebilmez bülbül-i şîrîn-zebândan yeg

212

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

76b 1 Gün gibi sen evc-i istignâda seyrân eyledüñ
Sâye-veş üftâdeñi hâk ile yeksân eyledüñ

2 Sen hırâmân ‘âlemi seyr itdüñ ey vahşî gazâl
‘Âşıkı ser-geşte-i kûh u beyâbân eyledüñ

3 Gâyib olduñ Yûsuf’um ben hasteñe Ya‘kûb-veş
‘Âlemüñ dâru’s-sürûrın beytü’l-ahzân eyledüñ

4 Vasl-ı yâre irmedin ölmek katı düşvâr idi
Veh ki ben bîmâra ol düşvârı âsân eyledüñ

5 Yâd-ı gül-zâr-ı visâlüñle Sehâbî’nüñ gözin
Ey gül-i handân misâl-i ebr-i giryân eyledüñ

213

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Iyd irişdi n’ola ben giryânı handân eyleseñ
Kanumı dökseñ ser-i kûyuñda kurbân eyleseñ

2 Pây-bûsuñla ser-efrâz olmag içün başumı
Der-gehüñde sâye-veş hâk ile yeksân eyleseñ

3 Âşikârâ cevrüñe incinmezem ey şûh eger
Geh gehî ben nâ-tüvâna lutf-ı pinhân eyleseñ

4 Vasldur dirler devâ-yı derd-i hicrân ey felek
Derdüme bir gün n'ola devrüñde dermân eyleseñ

5 Gonce-veş bagrı Sehâbî'nüñ tolıdur kan ile
Gül gibi şâhum demidür anı handân eyleseñ

214

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

77a

1 Öldürüp ben nâ-tüvânı soñra ihyâ eyledüñ
Ey perî izhâr-ı i'câz-ı Mesîhâ eyledüñ

2 Zerre-veş nâçîz idüm ey âfitâbum üstüme
Sâye salduñ ben za'îfi âşikârâ eyledüñ

3 Hamdü-li'llâh oldı vâsıl gevher-i maksûda dil
Dîde-i gevher-feşânı gerçi deryâ eyledüñ

4 Âb ile gilden yed-i kudretle ey üstâd-ı sun'
Servi meh-ruhsâr u mâhı serv-i bâlâ eyledüñ

5 Hecr şâmında Sehâbî'nüñ nücûm-ı eşkinüñ
Her birin bir mâh-tâb-ı 'âlem-ârâ eyledüñ

215

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Baña sensüz gelür endûh u gam 'ayş u tarabdan yeg
Ciger hûn-âbesin nûş eylemek âb-ı 'ınebden yeg

2 Dem-â-dem mürdeler ihyâ idersin kimse 'âlemde
'Iyân itmez Mesîhâ mu'cizin sen gonce-lebden yeg

3 Visâlüñ subhına irişmege şâm-ı firâkuñda
Ne var 'uşşâk-ı bî-h^{w}âba du'â-yı nîm-şebden yeg

4 Tabîbâ gerçi hem-demdür dil-i zâr ile gam ammâ
Sorar yok hâlümi germiyyet ile kimse tebden yeg

5 Esîr-i 'ışka zindân-ı gamuñla nâr-ı âhıdur
Sevâd-ı mülk-i Şâm u sancak-ı mîr-i Haleb'den yeg

77b

6 Ma'ârif hâsıl it ey dil ki 'irfân ehli var bî-had
Nesebden 'ârî ammâ fazlı yok 'âlî-nesebden yeg

7 Taleb kılma Sehâbî şâhdan her lahza dil-h^{w}âhın
Edeb gözle ki erkân-ı edeb hüsn-i talebden yeg

216

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Germ olan şem‘-i cemâl-i dil-bere şeydâ gerek
Âteşe karşu varan pervâne bî-pervâ gerek

2 Tende dilden sûfiyâ hırs u hevâyı dûr kıl
Halvet içre zâhid-i halvet-nişîn tenhâ gerek

3 Ger mülebbes ölmek isterseñ libâs-ı fakr ile
Zâhidâ evvel gınâ ehline istignâ gerek

4 Kanda görsün tal‘at-ı dil-dâr ‘aksin şeyh-i şehr
Bakmaga mir‘âta zâhir dîde-i bînâ gerek

5 ‘Andelîbüñdür Sehâbî kıl ri‘âyet anı kim
Gül-şen içre ey sehî-kad bülbül-i gûyâ gerek

217

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kıldı rûşen ‘âlemi ruhsâr-ı tâbânuñ senüñ
Matla‘-ı mihr-i sa‘âdetdür girîbânuñ senüñ

2 Cân bagışlar mürdeye bir dem tekellüm eylese
Ey büt-i ‘Îsî-nefes la‘l-i sühan-dânuñ senüñ

3 Tâb-ı hurşîd-i havâdisden ne gam çün kim benüm
Sâye saldı üstüme serv-i hırâmânuñ senüñ

78a 4 Cismümi yoluñda hâk itdüm velî korkum bu kim
Ola hâk-âlûde nâ-geh pâk dâmânuñ senüñ

5 Sensin ol ebr-i kerem kim kişt-zâr-ı ‘âlemi
Sebz ü handân eyledi bârân-ı ihsânuñ senüñ

6 Pâdişâhum var Sehâbî gibi her bir gûşede
Cân u dilden biñ du‘â-gûyüñ senâ-hwânuñ senüñ

218

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Âb-ı rez olmasa beni eylerdi gam helâk
Olsun müdâm sebz İlâhî nihâl-i tâk

2 Pür-derddür derûn u birûnum ‘aceb degül
Bî-ihtiyâr itsem eger âh-ı derd-nâk

3 Ger pertev-i eşi‘‘a-i dîdâr olmasa
Hâkî ten içre menzil idinmezdi cân-ı pâk

4 Sümm-i semendüñ öpmek ile bulalı şeref
A‘yân-ı çerh gözlerine sürme oldı hâk

5 Düşmiş Sehâbî bister-i mihnetde yârsuz
Bîmâr u cân-fikâr u ciger-rîş ü sîne-çâk

219

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

	1	Ey nesîm-i çîn-i zülfüñden mu‘attar bûy-i müşg Hâk-i pâyüñ hûn-behâ-yı nâfe-i âhû-yı müşg
	2	Zülfüñi kılduñ[96] nihân bûyinden oldı âşikâr Gizledüñ miski velîkin zâhir itdi bûy-i müşg[97]
78b	3	‘Anber-efşân zülfüñe öykündi ey dil-ber meger Kim kararmış ehl-i ‘ısyân yüzi gibi rûy-i müşg
	4	‘Ârızuñda hâl-i müşgînüñ görüp sandum meger Çîn gül-istânında düşmiş nâfe-i âhû-yı müşg
	5	Ey Sehâbî çîn-i zülf-i yâr vasfı var iken Eylemek bil kim hatâdur şimdi güft ü gû-yı müşg

220

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1	Sanma kim hırka-i erbâb-ı riyâdur kepenek Pûşiş-i zümre-i ashâb-ı safâdur kepenek
2	Câme-i atlas ile n’eyleyeyin kemhâyı Ehl-i tecrîde cihân içre kabâdur kepenek
3	Kepenek-pûşdurur mazhar-ı Esmâ vü Sıfât Belki âyîne-i envâr-ı Hudâ’dur kepenek
4	Aña zinhâr hakâretle nazar eyleme kim Kisvet-i mu‘tekid-i âl-i ‘abâdur kepenek
5	Fâsık u müfsid ü magrûra yaraşmaz zîrâ Ki libâs-ı sulehâ vü fukarâdur kepenek
6	Dehr-i fânîde nemed geydügümi eyleme ‘ayb Ey Sehâbî peneh-i ehl-i fenâdur kepenek

221

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

	1	Rikâbuñdan gerekmez ‘âşık-ı şûrîde-hâl eksük Cenâbuñdan yaraşmaz kim ola ehl-i kemâl eksük
79a	2	‘Iyândur kâmetüñ resmi elif-mânend ‘aynumda Bu nehrüñ olmasun yâ Rab yanından ol nihâl eksük
	3	Gubâr-ı hat ruhuñ mir’âtı üzre olalı zâhir Göñül âyînesinden olmadı jeng-i melâl eksük
	4	Kemâle irdi hüsnüñ olma mahzûn ger hatuñ gelse Ki zîrâ mihr-i ‘âlem-tâbdan olmaz zevâl eksük
	5	Hamîde-kâmetüm hâk oldı kûy-ı yârda ammâ Ne gam hurşîde ger olsa felekden bir hilâl eksük
	6	Nazîre düşdi bir ‘âlî-cenâbuñ şi‘rine nazmum Göñülden olmadı ammâ Sehâbî infi‘âl eksük

---

[96]Metinde yanlışlıkla “ķaddüñ” şeklinde yazılmıştır.

[97]Metinde “misk” şeklindedir.

222

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Erbâb-ı 'ışka yârdan ey dil vefâ gerek
Ehl-i kemâle terbiyet-i pâdişâ gerek

2 Senden müdâm 'âşıka lâyık degül cefâ
Ey pâdişâh-ı hüsn güzelde vefâ gerek

3 Bahr-i fenâda gevher-i maksûd isteyen
'Ummân-ı 'ışk içinde dilâ âşinâ gerek

4 İsterseñ ola mazhar-ı 'aks-i cemâl-i yâr
Mir'ât-ı dilde su gibi sûfî safâ gerek

5 Cân yüzine dilerseñ açılsun der-i murâd
Kalb-i rızâ nişâne-i tîr-i kazâ gerek

6 Telh ise gerçi bâde nazar kıl safâsına
Kim gülde reng ü bûy güneşde ziyâ gerek

79b 7 Senden Sehâbî bûse taleb kılsa itme 'ayb
Ey şâh-ı hüsn şâ'ir olanlar gedâ gerek

223

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Ey şeyh makâlâtuñı sen hâl mı sanduñ
Çehreñde riyâ noktasını hâl mi sanduñ

2 Yükletme 'amel bâr-ı girânın baña vâ'iz
Bî-kayd-ı cihânem beni hammâl mı sanduñ

3 Mecnûn-ı belâ-dîde gözi perdeleridür
Sen hayme-i Leylâ'yı siyeh şâl mı sanduñ

4 Cânı dem-i vasluñda dilerdüm idem îsâr
Te'hîrini hicrân şebi ihmâl mi sanduñ

5 Kan agladı yaş yirine hecrüñde Sehâbî
Rahm eylemedüñ kanlu yaşın âl mı sanduñ

224

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Yıllardurur ki zâr u giriftâruñam senüñ
Rahm eyle ey tabîb ki bîmâruñam senüñ

2 Sen gayr ile tekellüm idersüñ beni görüp
Ben vâlih-i halâvet-i güftâruñam senüñ

3 Eyler tavâf kûyuñı hâküm sabâ ile
Olsam gubâr yine hevâ-dâruñam senüñ

4 Geh kişver-i vücûdda gâhî 'ademdeyin
Ya'nî 'ale'd-devâm taleb-kâruñam senüñ

80a 5 Ey serv-i hoş-hırâm hırâm it ki sâye-veş
Üftâde-i nezâket-i reftâruñam senüñ

6 Sen mısr-ı dilde Yûsuf u ben nakd-i cân ile
Ey ‘ışk-ı dil-pezîr harî-dâruñam senüñ

7 Var git Sehâbî durma kapumda didüñ baña
Di kanda varayın ki giriftâruñam senüñ

HARFU’L-LÂM

225

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Şeb-i gamumda söyündürse mâh eger kandîl
Şerâr-ı âteş-i âhum baña yiter kandîl

2 Degülse şu‘le-i şevkuñla mürg-ı âteş-bâl
Felek yüzine melek-veş neden uçar kandîl

3 Kuşandı biline zünnâr u nârdan dem urar
Mecûsî oldı tapar âteşe meger kandîl

4 Kerâmet issi zamîri münîr sûfîdür
Ki âb u âteşi bir yire cem‘ ider kandîl

5 Harîm-i sîne şehâ câmi‘-i mahabbetdür
İçinde âteş-i mihrüñle dil yanar kandîl

6 Gamuñdan özgeye kalbümde sanma kim yir idem
Harîm-i Ka‘be’ye lâyık olur mı her kandîl

7 Göñül harâreti vasluñ zamânı sâkin olur
Ki şevk virmez olıcak dem-i seher kandîl

8 Kalur mı tâb Sehâbî güneşde görse yüzin
Virür mi mihr tulû‘ itse nûr u fer kandîl

226

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

80b 1 Gâh sî-murg-ı fezâ-yı lâ-mekânîdür göñül
Gâh ‘ankâ-yı mahabbet âşiyânıdur göñül

2 Kavs-i mihnetden ne deñlü atılur tîr-i belâ
Sînemüñ âmâc-gâhında nişânıdur göñül

3 Gûş-i dehri kıldı memlû gevher-i ‘irfân ile
Dostlar gavvâs-ı deryâ-yı me‘ânîdür göñül

4 Dem-be-dem andan hakâyık ahteri eyler tulû‘
Bil hakîkat kim hakâyık âsumânıdur göñül

5 Göñlüñe izhâr kılma sırr-ı ‘ışk-ı yâri kim
Ey Sehâbî kâşif-i râz-ı nihânîdür göñül

227

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ger mahabbet nârına gül gibi ey dil gül-şen ol
Yan yakıl ehl-i safâ bezminde şem‘-i rûşen ol

2 ‘Işk nûrından zamîrüñ ola isterseñ münîr
Tîr-i dil-dûz-ı mahabbet birle revzen revzen ol

3 Yile virür kâh-veş âhır seni bâd-ı fenâ
Sen gerekse cism-i sengînüñle kûh-ı âhen ol

4 Olımazsın zâl-i çerhün tîr-i mekrinden halâs
Rüstem’i nîrûyile maglûb iden Rûyin-ten ol

5 Görmek isterseñ leb ü dendânını ey çeşm-i ter
Gevher-i sîr-âba bahr ol la‘l-i nâba ma‘den ol

6 Ey Sehâbî sakla kalbüñde mahabbet nakdini
Genc-i bî-pâyân-ı “küntü kenz”e[98] ya‘nî mahzen ol

228

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

81a 1 Göñül esîr-i firâk olduñ ise çekme melâl
Bilinmez olmasa rûz-ı firâk kadr-i visâl

2 Tasavvur ile hayâlüm visâldür heyhât
Zehî tasavvur-ı bâtıl zehî hayâl-i muhâl

3 Olalı dîde şehâ dûr hâk-râhuñdan
Olupdurur gice gündüz nedîm h^{w}âb-ı hayâl

4 Metâ‘-ı vuslatuña dîde müşterî olalı
Nazarda zâhir ider dürlü dürlü ‘akd-i le’âl

5 Sehâbî nûş ideli bâde câm-ı vahdetden
Göñül visâl ile hicrândan oldı fârig-bâl

229

Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Dil ki tîr-i gama nişâne degül
Mürg-ı maksûda âşiyâne degül

2 Benden ayrılsa yâr çâre mi var
Kimsenüñ ‘ömri câvidâne degül

3 Çekdügüm gicelerle hecrüñde
Âh-ı cân-sûzdur terâne degül

4 Dil-i miskîni eyleyen mecrûh
Kâkülüñdür efendi şâne degül

---

[98]Bu sözün versiyonlarından birisi şöyledir: “Küntü kenzen lâ u‘rafu fe eḣbabtu en u‘rafe fe ħalaḳtu ħalḳan fe ‘arraftuhum bi fe ‘arefûnî.” “Ben gizli, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi istedim, bundan dolayıdır ki halkı yarattım, ben onları onlar da beni bildi.” (İsmail Aclûni, **Keşfü’l-hafâ,** Beyrut 1983, c. 2, s. 173). Hadis-i Kudsî olarak rivâyet edilen bu söz hadislerle ilgili kaynaklarda yer almamaktadır.

5 Kelimâtum beyân-ı şevkumdur
İl hayâli gibi fesâne degül

81b 6 Ben Sehâbî kalenderem ammâ
Tarz-ı şi‘rüm kalenderâne degül

230

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gördi la‘l-i rûh-bahşı halka cân eyler sebîl
Şermden cennetde pinhân oldı âb-ı selsebîl

2 Âsitân-ı yâra yüz sürmek ne haddümdür benüm
K’olımaz cârûb ol der-gâha perr-i Cebre’îl

3 Mülk-i Dârâ’yıla tâc-ı Husrev’i ‘arz itseler
Ragbet itmez baş egüp kûyında bir ednâ zelîl

4 Gel tarîk-ı ‘ışka vâ‘iz güft ü gûdan vâz gel
Hâl tahsîl it ki bunda assı itmez kâl u kîl

5 Müdde‘î nazmın Sehâbî beñzedür eş‘âruña
Nâr-ı Nemrûd’ı sanur bî-çâre gül-zâr-ı Halîl

231

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Mısr-ı hüsn-i yâre karşu ‘aynum oldı rûd-ı Nîl
Yoluña sakkâ-yı çeşmüm eyledi anı sebîl

2 ‘Ârız u la‘lüñ temâşâ ideli ey hûr-veş
Gitdi dilden meyl-i cennet düşdi gözden selsebîl

3 Şâm-ı gamda dil belâ bezminde sûzân şem‘dür
Rişte-i cânum benüm ol şem‘a olmışdur fetîl

4 İtmezem ‘ışkuñda cevr-i müdde‘îden ictinâb
Havf ider mi âteş-i Nemrûd’dan hergiz Halîl

82a 5 Kıl sefer zâdın müheyyâ h^{w}âbdan ey dil uyan
Kârbân-ı ‘ömr eyler nâ-gehân ‘azm-i rahîl

6 Habs-i tenden kurtarup göndermege cân mürgını
Semt-i gül-zâr-ı fenâya ‘ışk-ı yâr oldı delîl

7 Nâzil olur gaybdan şi‘rüñ Sehâbî dem-be-dem
Oldı gûyâ bâg-ı tab‘uñ cilve-gâh-ı Cebre’îl

232

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Nâle-i bülbülden oldı h^{w}âbdan bîdâr gül
Hâline rahm itmese gül-şende vechi var gül

2 ‘Iyş içün ‘işret-geh-i gül-şende mi‘mâr-ı sabâ
La‘lden bir hâne yapdı eyledi zer-kâr gül

3 Gör ne sihr itdi seher vaktinde nakkâş-ı bahâr
Kim çemen levhinde oldı nokta-i zengâr gül

4 ‘Ârızuñla olalı hem-reng ey sultân-ı hüsn
Oldı gül-şende reyâhîn hayline ser-dâr gül

5 Bâga gûyâ bûy-i hulkuñ irgürür kim her seher
Açılup bâd-ı sabâ birle güler oynar gül

6 Gül gül oldı tâb-ı mülden gül-sitân-ı ‘ârızuñ
Gül yüzinde zâhir itdüñ sâkıyâ tekrâr gül

7 Dâg-ı hûn-âlûd ile yârem Sehâbî sînede
Hâr-ı gül-zâr-ı belâdur kim getürmiş bâr gül

233

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

82b 1 Kurdı sahn-ı gül-şene taht-ı zümürrüd-fâm gül
Lâle-veş aldı ele yâkût-ı terden câm gül

2 Hıdmete serv oldı kâyim gonce dutdı câm-ı mey
Bâga gönderdi kudûmüyle meger peygâm gül

3 Dâne-i mihr ü mahabbet ‘arz ider gül-zârda
Bülbüli anuñla itmişdür esîr-i dâm gül

4 Taht-ı gül-zârı müsahhar eyleyüp husrev-misâl
Mesned-i çûbîne geçdi eyledi ârâm gül

5 Hâr-ı derde mübtelâ olmazdı bu gül-zârda
Hüsnüñe öykünmese ey serv-i sîm-endâm gül

6 Ey gül-i nâzük-beden ‘uşşâkdan ‘âr itme kim
‘Işk-ı bülbülden olubdur şöhre-i eyyâm gül

7 Ey Sehâbî âb-ı gül-gûn içelüm kim ‘âkıbet
Hâkümüzden bitürür bu çerh mînâ-fâm gül

234

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Yârsuz âşüfte göñlüm mâyil-i gül-şen degül
Gül-şeni n’eyler anuñ kim göñli ey gül şen degül

2 Her kimüñ göñlinde yokdur ‘ışk nûrından ziyâ
Zulmet-âbâd-ı vücûdı tîredür rûşen degül

3 Gün gibi her zerreden eyler tecellî vech-i yâr
Mev‘id-i dîdâr ancak Vâdî-i Eymen degül

4 Cism-i pür-dâg üzre yapışmış ser-â-ser penbedür
Görinen cânâ benüm egnümde pîrâhen degül

83a 5 Niçe bir çeksün cefâsın ol büt-i sîmîn-berüñ
Katre-i hûndur Sehâbî bu göñül âhen degül

235

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Virür müdâm bâde-i sâfî safâ-yı dil
Kıl câm-ı cân-fezâyile sûfî devâ-yı dil

2 Seylâb-ı eşk itmedi bir zerre fâyide
Ben hâk-sârı odlara yakdı hevâ-yı dil

3 ‘Işkuñda dil iderdi gam u derd ârzû
Şâdam ki hâsıl oldı bu gün müdde‘â-yı dil

4 Kapuñdan özge yirde şehâ eylemez karâr
Her menzili nişîmen idimez hümâ-yı dil

5 Ey nûr-ı dîde çeşm-i Sehâbî’de sâkin ol
Kim teng ü tîredür katı halvet-serây-ı dil

236

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bâg seyri dâfi‘-i hüzn-i dil-i pür-gam degül
Bâg hurremdür velîkin hâtırum hurrem degül

2 Gül-şeni bârân-ı eşkümdür seher nem-nâk iden
Görinen gül bergi üzre katre-i şeb-nem degül

3 Dem mi vardur kim gubâr-ı hâk-râhuñsuz benüm
Gözlerüm hûn-âbe-i endûh ile pür-nem degül

4 ‘Arz-ı hâlüm yâre kâsıd nice irsâl eylesün
Kim harîm-i âşiyânında sabâ mahrem degül

83b 5 Münhanî olmış egerçi devr cevrinden hilâl
Kâmetüm gibi Sehâbî bâr-ı gamdan ham degül

237

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kanda kim salınsa ol serv-i riyâz-ı i‘tidâl
Fark-ı a‘dâ hâk-veş yolında olsun pây-mâl

2 Eyledi yaşum mukârin ol mehi ben zâr ile
Necm-i eşküm olsa tañ mı ahter-i ferhunde-fâl

3 Hâke düşdi her taraf sâyeñ gibi üftâdeler
Olalı mâhum cemâlüñ âfitâb-ı bî-zevâl

4 Kaşlaruñ resmi misâl çerhe tugra oldugın
Añladur baksañ göge îmâyile şekl-i hilâl

5 Kıllet-i vech-i ma‘îşetden Sehâbî aglama
Böyle olmışdur mukadder rûzî-i ehl-i kemâl

238

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Buldı hüsnüñ safhası hatt-ı gubâruñdan cemâl
Konmasun andan o nâzük-hâtıra gerd-i melâl

2 Sen geyelden gül gibi ey gonce rengîn câmeler
Lâle-veş şerh itdi rûy-i zerdümi bu eşk-i al

3 Korkaram nâ-geh ecel câmın sunar hicrân baña
İçmeden devrân elinden cür‘a-i bezm-i visâl

4 Zindedür mihrüñle dil yâduñla gûyâdur zebân
Şâhid-i hâlüm yiter cânâ benüm sıdk-ı makâl

84a 5 Ey Sehâbî ârzû-yı ebrû-yı dil-dâr ile
Oldı kaddüm münhanî kûyında mânend-i hilâl

239

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Gehî çeşm-i terümdür menzilüñ ey mâh gâhî dil
Ne sâhirsin ki âb u âteş olmışdur saña menzil

2 Ne var ‘ayn-i ‘inâyetle nazar kılsañ güzel şâhum
Yetîm-i eşküme kim yoluña her-dem olur sâyil

3 Kadüñ meyl itmedi ben hâk-sâra bâd-ı âhumdan
Egerçi serv olur bâd-ı hevâdan her yaña mâyil

4 Tahammül idemez bî-çâre göñlüm bâr-ı hicrâna
Dil ise nâ-tüvân sabr ise müşkil ‘ömr müsta‘cil

5 Sehâbî Vâmık u Mecnûn benümle ‘ışk bezminde
İçerken gam şarâbın oldılar ser-mest ü lâ-ya‘kil

6 Muvâfık rûzigâr irseydi ger deryâ-yı lutfuñdan
Bulurdı fülk-i dil girdâb-ı mihnetden reh-i sâhil

7 Kemâl-i za‘f idi mâni‘ tavâf-ı kûy-ı dil-dâra
Bihâr-ı ‘âb-ı çeşmüm dahi oldı arada hâyil

240

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Yâ beni tîg-ı cefâ vü cevr ile yüz pâre kıl
Yâ ‘inâyet ‘aynı birle hâlüme nezzâre kıl

2 Eyle yâ ben zerreyi sâhib-vücûd ey âfitâb
Yâ ‘adem mülkine gönder dünyeden âvâre kıl

84b 3 Firkatüm şâmın münevver kılmaga ey nâr-ı âh
Her şerâruñ âsumân-ı mihre bir seyyâre kıl

4 Mâh-ı bedr olmış mukâbil mihr-i hüsn-i yâr ile
Gökde dûd-ı âh ile ey çerh yüzin kara kıl

5 Ey tabîb-i cân firâkuñdan Sehâbî hastedür
Derdine ol derd-mendüñ lutf ile bir çâre kıl

241

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ten za‘îf oldı gamuñdan durma cânum gitme gel
Üstüme irişmeden hicrân ile hayl-i ecel

2 Sîneme geldükçe tîrüñ oldı tenden cân revân
Şâddur göñlüm ki geldi yirine ni‘me’l-bedel

3 Âfitâbum tal‘atinden nûr iderdi iktibâs
İnse gökden ger yire hurşîd-i tabân fi’l-mesel

4 Sîne-i mecrûhuma olurdı merhem sâkıyâ
Olsa ger hışt-ı ser-i hum bâde lâyı birle hall

5 Agladur gerdûn beni bilmez ki bir gün irişür
Tâk-ı zengârîsine seyl-âb-ı eşkümden halel

6 İtmesün benden taleb zâhid salâh u zühdi kim
‘Işk u rüsvâlık nasîb oldı baña rûz-i ezel

7 Olmasa ger sihr itmezdi Sehâbî’nüñ sözi
Beyle ol vahşî gazâli mâyil-i şi‘r u gazel

242

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

85a 1 Oldı çün silsile-i ‘ışk ile pâ-beste göñül
Kayd-ı ‘âlemden olursa n’ola vâreste göñül

2 Ey tabîb-i dil ü cân hâline bir kez nazar it
Ki ser-i râh-ı mezelletde yatur haste göñül

3 Za‘f bî-çâreye bir vech ile müstevlîdür
Ki gamuñda idemez nâlişi âheste göñül

4 Kaşlaruñ ‘aksi nazardan gide mi kim anı
Nakş ider gözlerüm elvâhına peyveste göñül

5 Nâveküñ gül-büni ucındaki peykânuñdan
Sînede gonce-i nevreste kılur deste göñül

6 Kıl mekân dîdemi dilden güzer it kim cânâ
Mesken olmaga degüldür saña şâyeste göñül

7 Ey Sehâbî ne ‘aceb ravza imiş bâg-ı vücûd
K’oldı ol ravzaya bir gonce-i nev-reste göñül

243

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Safha-i çerh üzre yazmış kilk-i kudret bir hilâl
Ebrû-yı dil-dârdan beñzer ki almışdur misâl

2 Levh-ı gerdûn üzre âb-ı zerle itmişdür rakam
Bü’l-‘aceb bir nûn ki ol nûn oldı ‘ayn-ı ‘ıyde dâl

3 Merdüm-i bârîk-bîn bulmış sevâd-ı leylde
Ma‘nî-i bârîk u rengîn rûşen ü nâzük hayâl

4 Bahr-i Nîl'üñ fülk-i zerrîni çekildi sâhile
Kârbân-ı savm gûyâ itdi 'azm-i irtihâl

85b 5 Gûşe-i ebrûsını izhâr kıldı var ise
Şâhid-i 'ıyd itmek ister 'âşıka 'arz-ı cemâl

6 Ey Sehâbî na'l-i zerrîn-i semend-i şâhdur
Kim felek 'izzetle başı üzre saklar mâh u sâl

7 Kurretü'l-'ayn-i selâtîn şeh Süleymân-ı zamân
Âfitâb-ı evc-i 'izzet zıll-ı lutf-ı Kirdigâr[99]

8 Nice kim maşrıkden eyler husrev-i hâver tulû'
Görmesün hurşîd-i 'ömr ü devleti hergiz zevâl

9 Her sabâhı 'ıyd ola her gicesi Kadr ü Berât
Tâ ola efvâhda mezkûr eyyâm u leyâl

10 Baht u devlet hem-'inân ikbâl u nusret hem-rikâb
Şâdumân olsun ehibbâsı 'adûsı pây-mâl

HARFU'L-MÎM

244

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Gamzeñ kılıcınuñ güzelüm sîne-çâkiyem
Korkutma hancerüñle ki anuñ helâkiyem

2 Derd ü elemden ide beni sanma ihtirâz
Derdüñ ölümlüsi elemüñ derd-ñâkiyem

3 Pîr-i mugân ayagına yüz süreyüm diyü
Yıllardurur tarîk-ı harâbât hâkiyem

4 Ehl-i fenâya neş'e-i vahdet virür sözüm
Bâg-ı cihânda bâde-i tevhîd tâkiyem

5 İtdi beni halâs Sehâbî gumûmdan
Sâfî meyüñ firîfte-i tab'-ı pâkiyem

245

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

86a 1 Nazarda sîm-i eşk ü sînem üzre tâze dâgum var
Şeh-i iklîm-i derdem sîm ile zerden ferâgum var

2 Gehî ser-menzilüm kûh-i belâ geh vâdî-i gamdur
Cihânda sanmañuz kim bellü başlu bir yatagum var

3 Yürekde dâgdur lâle gözümde nîşter sebze
Ne meyl-i lâle-zâr u ne hevâ-yı seyr-i bâgum var

4 Egerçi subh-ı 'ayşum şâm-ı gamdan tîredür ammâ
Hayâl-i şem'-i ruhsâruñla bir rûşen çerâgum var

5 Sehâbî pâdişâh-ı vakt olup Cemşîd'e baş egmez
Benüm kim gûşe-i mey-hânede elde ayagum var[100]

---

[99] Bu mısra gazelin kâfiyesine uymamaktadır.

246

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Yandı bes kim tutuşup nâr-ı mahabbetle tenüm
‘Âkıbet oldı semender gibi âteş vatanum

2 Gonce-veş hâr-ı gamuñla yüregüm kan oldı
Gül gibi çâk olursa ne ‘aceb pîrehenüm

3 İtdi zâhir dem-i vuslatda müjem hûn-ı ciger
Nev-bahâr oldı yine virdi gül-i ter dikenüm

4 ‘Işk bâgında ben ol lâle-i hûnîn-kefenem
Ki nikâb-ı ruh-ı havrâ olacakdur kefenüm

5 Husrev-i mülk-i sühan dirdi Nevâyî baña ger
Ey Sehâbî işideydi kelimât-ı hasenüm

247

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

86b 1 Fesâhat deştine fikret semendiyle güzâr itdüm
O vâdîde olan ma‘nî gazâlin hep şikâr itdüm

2 İşitdüm tîşe urmış sûret-i Şîrîn’e Ferhâd’uñ
Mezârın Bî-sütûn dagında buldum seng-sâr itdüm

3 Cihân vîrânesin itmem nişîmen bûm-veş hergiz
Ki ben ‘Ankâ-sıfat Kâf-ı kanâ‘at ihtiyâr itdüm

4 Binâ-yı ‘âlemi tarh itmeden takdîr bennâsı
Esâs-ı hâne-i ‘ışkı şehâ ben üstüvâr itdüm

5 Şikâf-ı sîneden çekdi zebâne âteş-i pinhân
Zebân-ı hâl ile dil-dâra sûzum âşikâr itdüm

6 Sehâbî kanda kim itdüm beyân vasf-ı leb-i yâri
Hezârân zâhid-i perhîz-kârı bâde-hʷâr itdüm

248

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Rakîbi bezm-i vasla mahrem itdi yâr ‘âr itdüm
Visâlinden geçüp hicrân belâsın ihtiyâr itdüm

2 Meşâma irmedi bûy-i vefâ çün hüsn bâgında
Sabâ-veş bir nefes eglenmedüm andan güzâr itdüm

3 İçerken gayr ile yârı görüp kan agladı çeşmüm
Surâhî-veş göñül râzın o demde âşikâr itdüm

4 Kadüñ yâdiyle çekdüm bir elif bu sîne-i çâke
Güzel bir serv-kad mahbûb gûyâ der-kenâr itdüm

[100]‘Râ’ harfi ile sona eren ve o harfte yer alması gereken bu gazel yanlışlıkla ‘mim’ hafinde yer verilmiştir. bu gazelin 1, 2 ve 5. beyitleri ‘Râ’ harfinde yer alan 113 numaralı gazelin aynı numaradaki beyitleri ile aynıdır.

87a 5 Sehâbî lâle-zâra meyl idelden ol sehî-kâmet
Sirişk-i al ile etrâfumı hep lâle-zâr itdüm

249

Mefâʻilün Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün

1 Nigâr vaslını fasl-ı bahâra beñzetdüm
Firâkını elem-i rûzigâra beñzetdüm

2 Hayâl-i şerbet-i laʻlüñle çeşm-i pür-hûnumı
Bu dâne dâne yaşumla enâre beñzetdüm

3 Firâk tîgıyile çâk çâk olan cismi
Bu kanlu dâgum ile lâle-zâra beñzetdüm

4 Başumı kaldurabilmem hacâletümden kim
Benefşeyi hat-ı miskîn-i yâra beñzetdüm

5 Bu âh-ı pür-şereri şâm-ı savm-ı hecrinde
Çerâglar ile müzeyyen menâra beñzetdüm

6 Dürer gibi sadef-i çeşm-i terde galtândur
Sirişkümi güher-i âb-dâra beñzetdüm

7 Bitürdi sebze-i hatt-ı nigârı aglayurak
Sehâbî çeşmümi ebr-i bahâra beñzetdüm

250

Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün

1 Hûn-âb-ı gamla toptoludur gonce-veş tenüm
Çâk olsa gül gibi n'ola ceybümle dâmenüm

2 Virdi şikest şîşe-i çerhe degül nücûm
Atıldı şâm-ı gam göge seng-i felâhanum

87b 3 Sanma beni mukayyed-i dâm-ı cihân ki ben
Şeh-bâz-ı evc-i maʻrifetem Sidre meskenüm

4 Pervâz-gâh-ı ʻizz ü kıdemden nüzûl idüp
Oldı çehâr-tâk-ı ʻanâsır nişîmenüm

5 Gezdüm mücerredâne cihânı Mesîh-vâr
Gerd-i teʻalluk itmedi âlûde dâmenüm

6 Rûhu'l-kudüs benümle Sehâbî karîn iken
Hâşâ ki dîv-i nefs ü hevâ ola reh-zenüm

251

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 Devr-i güldür sâkıyâ gel bâde sun nûş idelüm
Mest olup bir dem gam-ı dehri ferâmûş idelüm

2 ʻAzm-i gül-zâr eyle ey mutrıb ki hengâm-ı sabûh
ʻAndelîbi nagme-i nâleyle hâmûş idelüm

3 Baht uyanmaz bir nefes ey dîde sen hem h^{w}âba var
Hwâbda şâyed ki ol mâhı der-âgûş idelüm

4 ‘Işk bezminde degüldür ‘akl mahrem sâkıyâ
Bir kadeh sun anı başdan mest ü bî-hûş idelüm

5 Ey Sehâbî gûş idüp ney içelüm mey niçe bir
Vâ‘izüñ varup kuru efsânesin gûş idelüm

252

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Terahhum eylemedi hâlüme habîb benüm
Meded ki añlamadı derdümi tabîb benüm

88a 2 Yakardı şu‘le-i âh ile gül gibi çemeni
Figânum itse idi gûş ‘andelîb benüm

3 Esirge yaşumı gör geçme ol nigâra beni
Gelüp di yüzüme nem gördüñ ey rakîb benüm

4 Tabîb sabr u şikîb ile çâre itme baña
Ki arturur gamumı sabr ile şekîb benüm

5 Sihâm-ı cevre nişân itdi âl ile aldı
Sehâbî göñlümi bir şûh-ı dil-firîb benüm

253

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hûn-ı dilden hâlî olmaz bir nefes câmum benüm
Bilmezem kim nic’olur[101] âhır ser-encâmum benüm

2 Nice bir zülfüñle ruhsâruñ gamında dostum
Âh u efgân ile geçsün subh ile şâmum benüm

3 Dem-be-dem dest-i sabâya virme miskîn zülfüñi
Gitmesün bâd-ı hevâya sabr u ârâmum benüm

4 Nâ-tüvân olmış sabâ çeşmüm gibi ey dil meger
Mürg-ı rûhum irgüre dil-dâra peygâmum benüm

5 Pâyına yüz sürdi gül baş egdi serv-i [ser-]bülend[102]
Seyr-i gül-zâr ideli serv-i gül-endâmum benüm

6 Bâde-i sâfı koyup vasf itme vâ‘iz Kevser’i
Şerbet-i şîrîn ile telh eyleme kâmum benüm

7 Şi‘r-i pür-sûzumdan özge hıdmetinde şâhımuñ
Kimse yâd itmez Sehâbî hayr ile nâmum benüm

254

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

---

[101] Metinde “nice olur” şeklindedir, vezin tutmadığı için bu şekilde değiştirildi.

[102] Metne vezin gereği ilâve edilmiştir.

88b 1 Mahabbet sâgarından mey diyü hûn-ı ciger çekdüm
Helâk oldum humârından o deñlü derd-i ser çekdüm

2 Büküldi bâr-ı gamla hecr yayın çekmeden kaddüm
Sen ey ebrû-kemânum bilmedüñ kim ben neler çekdüm

3 Selâmet hırkasın zühhâd-veş geydümse ‘ayb itme
Ki tîr-i ta‘ne-i a‘dâya karşu bir siper çekdüm

4 İşit benden nasîhat açma râzuñ kimseye kim ben
Kimi kim mahrem-i râz eyledüm andan zarar çekdüm

5 Geçersem ben ne var mahbûb ile mey ârzûsından
Sehâbî câm-ı mihnetden ciger kanın yiter çekdüm

255

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gayrlar sözüyle sanma şem‘-veş germiyyetüm
Âteş-i sûz-ı dilümdendür tenümde hırkatüm

2 Âşiyân-ı mürg-ı endûhı alaldan başına
Oldı Mecnûn hânekâh-ı ‘ışkda hem-kisvetüm

3 Ten şikâfından çıkan sûz-ı derûnum şu‘lesi
Şâm-ı hecr-i yârda olmış çerâg-ı halvetüm

4 Benden ey ‘âkıl hıred resmin temennâ itme kim
Bir perî nezzâresinden her dem artar hayretüm

5 Encümüñ eflâk etbâkındaki gevherlerin
Habbeye saymaz Sehâbî şâh-bâz-ı himmetüm

256

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

89a 1 Segân-ı kûy-ı dil-dâra vefâ itdüm cefâ gördüm
Cefâ vü cevr-i yârânı dil ü câna revâ gördüm

2 Sözüm tut ihtirâz it ey göñül mahbûb sevmekden
Ki ben sevdüm nasîhat tutmadum hayli belâ gördüm

3 Felekden bâde-i râhat taleb kılma ki câmında
Mey-i ‘ayş aradum zehr-i gam u derd ü ‘anâ gördüm

4 Ta‘accüb kılma ger inkâr idersem şeyh-i sâlûsa
Ki delk-i zerkını âlûde-i gerd-i riyâ gördüm

5 Harâbât erlerin bî-gâne sanma fakr kûyında
Sehâbî anları bahr-i fenâda âşinâ gördüm

257

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Sûretâ ehl-i fenânuñ gerçi hâk-râhıyam
Ma‘rifet eflâkinüñ ma‘nî yüzinden mâhıyam

2 Benden öñ Mecnûn ki geçdi âh-ı âteş-nâk ile
Ol ‘alem-dârumdurur ben mülk-i ‘ışkuñ şâhıyam

3 Kulle-i ‘ışkuñ peleng ü şîr-i saydı bil beni
Sanma deşt-i hîlenüñ zâhid-sıfat rûbâhıyam

4 Zerre-veş virsem hevâya kendümi olmaz ‘aceb
Hırmen-i derdüñ ruh-ı zerdümle berg-i kâhıyam

5 Neş’e-i şevkum Sehâbî dem-be-dem olur füzûn
Cür‘a-h^{w}âr-ı ‘ârif-i Câm’em ‘Ubeydullâh’îyem

258

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

89b 1 Tâb-ı tebden germ olaldan cism-i cânânum benüm
Şem‘-veş yanar dem-â-dem rişte-i cânum benüm

2 Ditredür gam cism-i gam-perverdümi her gâh kim
Tâb-ı tebden ditrese serv-i hırâmânum benüm

3 Mihr tâbından mı bilmem yâ hevâ te’sîridür
Kim kızarmış lâle-veş gül-berg-i handânum benüm

4 İtdügüm âhuñ felekde şu‘lesinden gâlibâ
Eyledi kesb-i harâret mihr-i tâbânum benüm

5 Âteş-i tebden Sehâbî dil yanardı şem‘-vâr
Ger aña su sepmeyeydi çeşm-i giryânum benüm

259

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Niçe bir hecrüñ beyâbânında ser-[ger]dân[103] olam
Vuslatuñ ‘ıydında kıblem isterem kurbân olam

2 Menzil-i sultân-ı ‘ışkuñdur vücûdum kişveri
Kıl beni ma‘mûr şâhum koma kim vîrân olam

3 İtme ben hâkîden ey ebr-i kerem feyzüñ dirîg
Tâ ki ednâ katre iken bahr-i bî-pâyân olam

4 Ben gedâ kûyuñda zillet hâkin ey Yûsuf-likâ
Virmezem bi’llâh ki Mısr-ı ‘izzete sultân olam

5 Cânuma ten hırkası bâr-ı girândur isterem
Ey Sehâbî yakasın çâk eyleyüp ‘uryân olam

260

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

90a 1 Şevkuñla seher gül-şene giryân güzer itdüm
Gül ruhlarını şeb-nem-i eşkümle ter itdüm

[103] Metne vezin gereği ilâve edilmiştir.

2 Bir dem işigüñden olalı dûr vücûdum
Biñ kez ‘adem-âbâd-ı fenâya sefer itdüm

3 Göz merdümine nûr viren hûr u perîden
Gördükçe senüñ hüsnüñi kat‘-ı nazar itdüm

4 Tavf itmege gül-zâr-ı ser-i kûy-ı nigârı
Cân bülbülini hem-reh-i bâd-ı seher itdüm

5 Zülfinde kelâm oldı Sehâbî çü mutavvel
Evsâf-ı dehânında sözüm muhtasar itdüm

261

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hâk-i râhuñ dem-be-dem eşkümle nem-nâk isterem
Dâmenüñ ya‘nî gubâr-ı gayrdan pâk isterem

2 İçdügüm hûn-âbeyi ey gül saña ‘arz itmege
Gonce-veş her dem dil-i pür-hûnumı çâk isterem

3 Eylerem hicrân deminde şerbet-i vasluñ ümîd
Zehrden ya‘nî halâs olmaga tiryâk isterem

4 Gül-şen-i ‘âlemde ben her serve olmam pây-bend
Bir yüzi gül gonce-leb reftârı çâlâk isterem

5 Der-gehinden kim gubârı çeşm-i câna sürmedür
Ey sabâ iki gözümçün bir avuç hâk isterem

90b 6 Gözlerümden eylerem seyl-âb-ı hûn her dem revân
Ey Sehâbî hırka-i âlûdemi pâk isterem

262

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Metâ‘-ı derd-i cânânı getürdüm câna tapşurdum
İletdüm nakd-i cânı mihnet-i cânâna tapşurdum

2 Mukayyed eyledüm dil hânesinde‘ışk-ı dil-dârı
Zelîhâ gibi ya‘nî Yûsuf’um zindâna tapşurdum

3 Mahabbet nakdini gencîne-i sînemde câ kıldum
Nihân itdüm o genci menzil-i vîrâna tapşurdum

4 Gelüp mihrüñ derûn-ı dilde mihmân-ı ‘azîz oldı
Revân cân Mısr’ını ol Yûsuf-ı Ken‘ân’a tapşurdum

5 Ferâgat gül-şeninde gül gibi sen şâd u handân ol
Ki ben gitdüm nesîm-âsâ seni Yezdân’a tapşurdum

6 Rakîbi mahrem-i râz eyledüm fâş oldı esrârum
Hatâ itdüm dirîgâ gevheri nâ-dâna tapşurdum

7 İletdüm nazm-ı gevher-bârumı dergâh-ı sultâna
Sehâbî lü’lü-i nâ-süftemi ‘Ummân’a tapşurdum

263

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Zebâne âteş-i sûz-ı derûnumdan ‘ıyân itdüm
Zebân-ı hâl ile dil-dâra ahvâlüm beyân itdüm

2 Metâ‘-ı vasl-ı yârı nakd-i câna almak isterdüm
Müyesser olmadı veh kim tasavvurdan ziyân itdüm

91a 3 Yakup kâl eyledüm nâr-ı mahabbetde dil-i zârı
Bu kalb-i hâlisi ol âteş içre imtihân itdüm

4 Şikâyet itmek içün ol sanemden gökde ‘Îsâ’ya
Kemend-i âhumı kasr-ı sipihre nerdübân itdüm

5 Melekler görmesün ‘aks-i cemâlin diyü reşkümden
Duhân-ı âh ile mir’ât-ı hurşîdi nihân itdüm

6 Sehâbî çıkmazam mey-hâneden şimden girü zîrâ
Hayâtum nakdini vakf-ı harâbât-ı mugân itdüm

264

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kayd-ı ‘âlemden diler göñlüm ki fârig-bâl olam
Tekye-i tecrîdde bî-kayd bir abdâl olam

2 Sâkin olup künc-i cem‘iyyetde fârig niçe bir
Sebz-hatlar zülf ü hâlinden perîşân-hâl olam

3 Fark-ı ehl-i fakrda tutup gubâr-âsâ karâr
Meskenet yolında ya‘nî hâk-veş pâ-mâl olam

4 Ten nuhâsı kâbil-i iksîr-i ‘ışk olsun diyü
Fikrüm oldur kim kanâ‘at pûtasında kâl olam

5 Ey Sehâbî bes degül mi bu sa‘âdet baña kim
Bende-i şâh-ı felek-kadr ü hümâyûn-fâl olam

265

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Kûh-ı endûh ile ser-geşte-i hâmûn oldum
Yitiş ey Leylî-i gül-çehre ki Mecnûn oldum

91b 2 Demidür kim irişe kalbüme râhat zîrâ
Ki bu gün dehr gamından katı mahzûn oldum

3 İñledür rişte-i cânı ten-i zârumda belâ
Nagme-i nâle-i dil-sûz ile kânûn oldum

4 N’ola dîvâne-sıfat her yaña baksam ki yine
Bir perî nergis-i fettânına meftûn oldum

5 Li’llâhi’l-hamd Sehâbî ki gazâ niyyetine
Hem-reh-i ‘asker-i mansûr-ı hümâyûn oldum

266

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Mûy-i jûlîdemle âh-ı âteşînüm ey sanem
Seyr idenler sandı oldum sâhib-i tûg u ‘alem

2 Tîrüñi geh dil çeker pehlûya gâhî cân-ı zâr
Serv-kad mahbûb olur her yirde lâ-büd muhterem

3 İtme benden cür‘a-i câmuñ dirîg ey mug-beçe
Sâyilin mahrûm kılmaz sâhib-i lutf u kerem

4 Rû-sefîd olsun gözüm kim za‘ferânî çehremi
Eşk-i gül-gûnumla eyler erguvânî dem-be-dem

5 Sabr kalbümden firâr eyler Sehâbî gelse ‘ışk
Eyle kim sultân-ı mülk-i Rûmdan şâh-ı ‘Acem

267

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Senüñ leylî saçuñ vasfın kılurken ey perî şi‘rüm
İder mecnûn-sıfat ‘ışk ehlini dilden berî şi‘rüm

92a 2 Me‘ânî âfitâb-ı tal‘atından olalı tâli‘
Hacâletden tere gark itdi mihr-i hâveri şi‘rüm

3 Kelâmumdan mübeyyendür me‘ânî mülk-i ma‘nîde
Benem İskender ü âyîne-i İskenderî şi‘rüm

4 Bagışlar mürdeye i‘câz-ı nazmum rûh ‘Îsâ-veş
İderdi sihrden tevbe işitse Sâmirî şi‘rüm

5 Yakardı defterin dîvânı birle nâr-ı sûzâna
Harâretle eger görseydi bir gün Âzerî şi‘rüm

6 Elifler nîze mîmi bir dogan her beyti bir safdur
Fesâhat mülki teshîrine çekmiş ‘askeri şi‘rüm

7 Kuru efsâne zann itme Sehâbî sihr-i mutlak bil
Ki nazma mâyil itmiş serv-kad dil-berleri şi‘rüm

268

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Nazardan olalı gâyib nihâl-i nâz-perverdüm
Hazân bergi gibi gamdan sarardı çehre-i zerdüm

2 Güneş nûr iktibâs eylerdi sâyemden eger bir gün
Bıraksa üstüme sâye nihâl-i nâz-perverdüm

3 İrişmez sem‘üme gül-şende bülbül nâlesi gûyâ
Ki hâmûş oldı gûş eyler benüm efsâne-i derdüm

4 Uyarma ey felek kandîl-i mâhı şâm-ı hecrümde
Ki anı söndürür âh eylesem nâ-geh dem-i serdüm

5 Beni Mecnûn-sıfat kıldı taleb deştinde âvâre
Sehâbî seyre ‘âzim olalı mâh-ı cihân-gerdüm

269

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

92b 1 Sanma dil mürgın lebüñ vasfında hâmûş eyleyem
Hâşe li’llâh kim nemek hakkın ferâmûş eyleyem

2 Bende-i ednâ diyü bir gün hitâb itseñ baña
Der-gehüñde mihr ü mâhı halka-der-gûş eyleyem

3 Şîşe-i dil bâde-i şevkuñla mâl-â-mâldur
Humm-ı mey gibi ‘aceb mi dem-be-dem cûş eyleyem

4 Sun demidür ey şeker-leb şerbet-i la‘lüñ baña
Niçe bir hûn-âbe-i endûh u gam nûş eyleyem

5 Tâli‘ olup ger şeb-i vasluñda mâhum âfitâb
Gökde dûd-ı âh ile anı siyeh-pûş eyleyem

6 İsterem sâkî cünûn bezminde câm-ı ‘ışk ile
‘Aklumı lâ-ya‘kıl idüp hûşı bî-hûş eyleyem

7 Ey Sehâbî istemem bahtum gibi bî-dârlık
H^{w}âbda bir şeb ki ol mâhı der-âgûş eyleyem

270

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Meded kim geçdi ‘ömrüm bir civân ‘ışkında pîr oldum
Hayâtum nakdini yolında harc itdüm fakîr oldum

2 Felek ben nâ-tüvânı dûr idelden âfitâbumdan
Felâket yollarında sâye-veş h^{w}âr u hakîr oldum

3 Fenâ hâkisterin gam külhanında ideli bister
Cihânda sanuram kim husrev-i gerdûn-serîr oldum

93a 4 Livâ-yı âhı kaldurdum sirişkümden çeküp ‘asker
Melâmet kişverin zabt eyledüm ya‘nî emîr oldum

5 Uyardum dilde şem‘-i mihrini bir mâh-ruhsâruñ
Sehâbî gün gibi bir ‘âşık-ı rûşen-zamîr oldum

271

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hırkamı yakdum ridâmı bâde-pâlâ eyledüm
Kendümi sûfî mugân deyrinde rüsvâ eyledüm

2 Görmege ruhsârını bir kaşı yânuñ sînede
Zahm-ı tîrinden hezârân rahne peydâ eyledüm

3 Cân gözin açdum ruhı mir‘âtına kıldum nazar
Anda gördüm sûret-i cânı temâşâ eyledüm

4 Kıldı ihyâ resm-i ‘ışkı Kays u Vâmık benden öñ
Gitdi anlar şimdi ben ol resmi ihyâ eyledüm

5 Vâli itdüm şahne-i ‘ışkı vücûdum şehrine
Düzd-i ‘aklı beste-i zencîr-i sevdâ eyledüm

6 Sürdi rahş-i fikreti tab‘um fesâhat mülkine
Gevher-i ma‘nâya irdüm anda yagmâ eyledüm

7 Ey Sehâbî mihnet-i hicrâna oldum mübtelâ
Her kaçan kim devlet-i vaslın temennâ eyledüm

272

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Göñlümi zencîr-i zülf-i yâr ile bend eyledüm
Târ-ı zülfin rişte-i cân birle peyvend eyledüm

93b 2 Hâk-i zillet içre kaldum nâ-tüvân mânend-i serv
Tâ ki servi nahl-i kadd-i yâra mânend eyledüm

3 Çün müyesser olmadı gördüm visâlüñ devleti
Göñlümi vasluñ hayâli birle hursend eyledüm

4 İtmedi pendüm dil-i mecnûna te’sîr ey hakîm
Pend ile hayli cünûn ehlin hıred-mend eyledüm

5 Tu‘me kılsunlar diyü şâyed kilâb-ı kûy-ı yâr
Ey Sehâbî cismümi pergend pergend eyledüm

273

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gam beni yakmazdı ger âhumla dem-sâz olmasam
Ugramazdum derde ger gam birle hem-zâr olmasam

2 Yüz tutup baña gelür miydi belâ vü derd ü gam
Zümre-i ‘uşşâkdan ‘ışk ile mümtâz olmasam

3 Kanda olurdı me‘ânî mürgı saydum dem-be-dem
Âsumân-ı ma‘rifet evcinde şeh-bâz olmasam

4 Vahş u tayr etrâfum almazdı benüm Dâvûd-vâr
Ger Zebûr-ı ‘ışk kavlinde hoş-âvâz olmasam

5 Sâz ehli gibi olurdı benümde ragbetüm
Ey Sehâbî bezm-i ‘uşşâk içre nâ-sâz olmasam

274

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Hadüñden lâle-i hamrâ hacil berg-i gül-i ter hem
Kadüñden şâh-ı Tûbâ münfa‘il serv-i sanavber hem

94a 2 Gören ruhsâruñı zülfüñ şebinde vechi var dirse
Meh-i zulmet-nişîmen âfitâb-ı sâye-perver hem

3 Sen ol Mısr-ı melâhat Yûsuf’ısın kim Zelîhâ-veş
Cihân mâlikleri fermân-berüñdür belki çâker hem

4 Gamuñda girye-i pinhânumı sûz-ı derûnumla
Leb-i huşk itdi veh kim âşikârâ dîde-i ter hem

5 Te‘accüb eyleme ger yârem üzre dâg yakdumsa
Ki oldı her fetîli dâgumuñ bir yâreme merhem

6 Göñül ser-germdür bir şem‘-i bezm-efrûza bir yirde
Ki anda idemez pervâz pervâne semender hem

7 Sabâ bi’llâh lutf it yâre sen peygâmumı irgür
Ki sûzumdan yanar Hüdhüd kebâb olur kebûter hem

8 Yirüm geh medrese geh hân-kâh olurdı ey vâ‘iz
Eger rehn olmayaydı bâdeye hırkayla defter hem

9 Sehâbî çün benüm yârüm muvâfıkdur ne bâküm var
Benümle ger muhâlif olsa farzâ çerh u ahter hem

10 Bi-hamdi’llâh diyâr-ı Rûmda bir şâha kul oldum
Ki ednâ bendesidür Kisrâ [vü] Fagfûr u Kayser hem

275

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Gamdan halâs olup gün olur mı ki şâd olam
Devrüñde ey felek niçe bir nâ-murâd olam

2 Lâyık mıdur şehâ ki cenâbuñda rûz u şeb
Bîgâne âşinâ ola ben bende yad olam

94b 3 ‘İlm-i cedelde eylemezem kimse ile bahs
Hâşâ ki müdde‘î gibi ehl-i ‘inâd olam

4 Sultân-ı Rûm bendesine bendelik baña
Yegdür ki şâh-ı memleket-i Keykubâd olam

5 Zikrüm Sehâbî vird-i zebân ide şeyh u şâb
Bir gün eger segân ile kûyında yâd olam

276

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Nev-bahâr oldı hıred şimdi zebûnumdur benüm
Kıl hazer ‘âkil ki hengâm-ı cünûnumdur benüm

2 Dil hıred efsânesin gûş itmez oldı kim aña
Bâ‘is-i teşvîş ‘akl-ı pür-füsûnumdur benüm

3 Gice gündüz mihr ü meh kandîline viren ziyâ
Sûz-ı dilden şu‘le-i şem‘-i derûnumdur benüm

4 Dâmen-i eflâki pür-hûn eyleyen şâm u seher
Gül ruhuñ yâdiyle eşk-i lâle-gûnumdur benüm

5 ‘Âlem-i ‘ışkuñda ‘Ankâ-veş şehâ ma‘dûm olan
İntizâr-ı vasl ile sabr u sükûnumdur benüm

6 Nâvek-i cevrüñledür cismüm binâsı pây-dâr
Hâne-i gamdur tenüm tîrüñ sütûnumdur benüm

7 Ey Sehâbî devlet-i vaslına mâni‘ ol mehüñ
Tâli‘-i bergeşte vü baht-ı nigûnumdur benüm

277

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

95a 1 Hoşâ ol dem ki gark-ı lücce-i bahr-i fenâ olsam
Vücûdum zevrakı mahv olsa benlikden cüdâ olsam

2 İderdi deyr pîri cür‘a-i feyzin baña ihsân
Harâbât içre ger sınmış sifâlümle gedâ olsam

3 Tenümde kâşki ey şem‘ yüz biñ cânum olsaydı
Saña pervâne-veş her cân ile biñ kez fedâ olsam

4 İderdüm reft ü rev cârûb-ı müjgânumla hâşâkin
Eger seyr-i ser-i kûyuñda hem-râh-ı sabâ olsam

5 ‘Uyûn-ı hûr-ı ‘îne gerd-i râhum sürme olurdı
Sehâbî ger gubâr-ı der-geh-i ehl-i safâ olsam

278

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Bir meh-veşüñ mukayyed [ü] miskîn kemendiyem
Bir ser-bülend serv-kadüñ pây-bendiyem

2 Nâr-ı ruhında göreli hâl-i siyâhını
Yıllardurur ki âteş-i sevdâ sipendiyem

3 Kûyında pây-mâl-i cefâ olalı başum
İklîm-i ‘ışk beglerinüñ ser-bülendiyem

4 Geh reh-neverd-i vâdî-i hûn-h^{w}âr-ı mihnetem
Geh bahr-i bî-kerâne-i ‘ışkuñ levendiyem

5 Rind-i sebû-keşem beni sanma Sehâbî kim
Zühhâd gibi kûy-ı riyâ hod-pesendiyem

279

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

95b 1 Dil zâhidin mücâvir-i mey-hâne eyledüm
Kandîl-i zühdi bâdeye peymâne eyledüm

2 Peymâne-i şikesteyi bâdeyle hall kılup
Ehl-i riyâya sübha-i sad-dâne eyledüm

3 Açdum hadîs-i halka-i zencîr-i zülfüñi
Da‘vâ-yı ‘akl idenleri dîvâne eyledüm

4 ‘Işkuñla eyledüm dil-i hoş-yâri âşinâ
Ya‘nî ki hûşdan anı bî-gâne eyledüm

5 Oldum Sehâbî gerçi ki efsâne ‘ışk ile
Ehl-i füsûnı mâyil-i efsâne eyledüm

280

Mef‛ûlü Fâ‛ilâtü Mefâ‛îlü Fâ‛ilün

1 Gördi temevvüc eyledi bahr-i muhît-i Rûm
Oldı garîk-ı lücce-i hayret ‘adû-yı şûm

2 Saytuñdan oldı bûm harâb-ende husrevâ
Bâng-i rahîl gûş-i ‘adûya sadâ-yı bûm

3 Ceyş-i ‘adû hezîmet idüp târ u mâr olur
Bir şahs kılsa ‘asker-i mansûrdan hücûm

4 Hurşîd tîg-ı heybet ile olıcak ‘ıyân
Fi’l-hâl nâ-bedîd olur leşker-i nücûm

5 Kılsa Sehâbî kanda ki rezm ehli bezm olur
Mey gibi anda hûn-ı ‘adû dâfi‘ü’l-gumûm

281

Mef‛ûlü Fâ‛ilâtü Mefâ‛îlü Fâ‛ilün

96a 1 Sâkî harîm-i mey-kededür bârgâh-ı Cem
Rindân-ı kûy-ı mey-kede hayl ü sipâh-ı Cem

2 Vir câm-ı la‘l-i nâb ile dil hânesine tâb
K’ol câm ile münevver idi bârgâh-ı Cem

3 Taht ile tâcın alalı Hahhâk-i rûzigâr
Arz u semâyı dutmış idi eşk ü âh-ı Cem

4 Yâkût-gûn şarâb ile câm-ı zümürrüdi
Olmışdı vâkı‘â sebeb-i ‘izz u câh-ı Cem

5 Olsun Sehâbî nâm-ı Cem oldukca yâd şâd
Şol vâris-i serîr-i Süleymân u gâh-ı Cem

282

Fâ‛ilâtün Fâ‛ilâtün Fâ‛ilâtün Fâ‛ilün

1 Rûz u şeb yârüñ seg-i kûyı gibi der-bânıyam
Hamdü li’llâh dostlar ol ravzanuñ rıdvânıyam

2 Deşt-i bî-pâyân-ı ‘ışka sanma Kays irdi hemân
Niçe yıllardur ki ben ol deşt ser-gerdânıyam

3 İçmedümse bâde tab‘uñ bulmasun benden gubâr
Sâkıyâ keyfiyyet-i bezm-i ezel hayrânıyam

4 Dürr-i me‘ânî ki bahr-i jerf aña zarf olımaz
Kıl taleb benden ki ben ol gevherüñ ‘ummânıyam

5 Ey Sehâbî bir hasen-sûret nebî-sîret şehüñ
Der-gehinde gâh Hassân’ı gehî Selmân’ıyam

283

Mefâ‛îlün Mefâ‛îlün Mefâ‛îlün Mefâ‛îlün

96b 1 Gamuñdan hâtırum mahzûn idi dil şâd olup geldüm
Giriftâr-ı belâ-yı hecr iken âzâd olup geldüm

2 Temennâsıyla bir şîrîn-lebüñ şehr-i selâmetden
Melâmet bî-sütûnın kazmaga Ferhâd olup geldüm

3 Rakîbüñ cevri kılmışdı beni âvâre kûyuñdan
Cefâ vü mihnete şimden girü mu'tâd olup geldüm

4 Türâb-ı vâdî-i nisyân iken şâdem ki âhumla
Gubâr-âsâ harîm-i kûyuña berbâd olup geldüm

5 Sehâbî 'akl-ı kül ta'lîm-i 'ışkı benden alsun kim
Ezelden ben bu san'at-hâneye üstâz olup geldüm

HARFU'N-NÛN

284

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Nâz bûstânında bitmiş serv-i gül-ruhsârsın
Şîve gül-zârında açılmış gül-i bî-hârsın

2 İçürürsin câm-ı vaslı gayra ammâ 'âşıkuñ
Kâm-ı 'ayşın telh iden bir şûh-ı şîrîn-kârsın

3 Baş koyup ey dil akarsın serv-kadler pâyına
Su gibi beñzer ki sen de 'âşık-ı dîdârsın

4 Oldı câmuñla münevver hâne-i târîk-i ten
Ey sebû-yi bâde bî-şek matla'-ı envârsın

5 Bir kadeh sun kim helâk itdi beni renc-i humâr
Ey ki rûz u şeb mukîm-i hâne-i hammârsın

6 Merdümüñ dâmânını ey dîde kılduñ pür-güher
Bilmezem bahr-i kerem yâ ebr-i gevher-bârsın

97a 7 Olmadan dînâra mâlik iremezsen vuslata
Ey Sehâbî zühd ile ger Mâlik-i Dînâr'sın

285

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Biz 'ibâdet ehliyüz ol iki ebrû kıbleteyn
Kıbleteyne secde vâcibdür bize bel farz-ı 'ayn

2 Hâl-i müşgînüñ görüp çeşmüm 'aceb mi aglasa
Noktaya olsa mukârin 'ayn olur elbette gayn

3 Serv ise nâ-mu'tedildür sûsen-i âzâde pest
Nahl-i kaddüñ i'tidâlîdür arada beyn beyn

4 Olalı menzil-geh-i hayl-i hayâlüñ kıldılar
Göz sarâyın eşk-i gül-gûnumla her dem zîb ü zeyn

5 Haste-i hecrüñ 'ilâcı sabr yâhud vasl imiş
Vasl ise 'Ankâ-sıfat ma'dûmdur es-sabru eyn

6 Nakd-i dînüm deyn idi bir şûh-ı tersâ-zâdeye
Vârını virdüm bi-hamdi'llâh edâ oldı bu deyn

7 Ol makâm pîşe-i lu'b-ı nerde mâyil olalı
Tâsa döndi gözlerüm merdümler anda ke'abteyn

8 Zühd ü takvâyı dil-i mecnûna teklîf eyleme
İsteme şeydâdan ey halvet-nişîn şeyd ile şeyn

9 Ben Sehâbî bir hasen-sîret şehüñ Hassân'ıyam
Ger Nevâyî oldıyise mâdih-i Sultân Hüseyn

286

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

97b 1 Seyl-i eşkümden harâb olurdı kasr-ı âsumân
Olmayaydı ger sütûn-ı tîr-i âh-ı 'âşıkân

2 Hâk olubdur anda yir yir rûy-i zerd-i ehl-i derd
Görinen bir şâh-râhıdur degüldür keh-keşân

3 Eşk-i sürhum bir büt-i gül-gûn-kabânuñ yâdına
Bitürür her kanda kim aksa nihâl-i erguvân

4 Revzen-i kasrından ol mâhı çıkup seyr itmege
Dil kemend-i âhumı her gice eyler nerdübân

5 Ey Sehâbî oda yakmazdı göñül ten hırkasın
Olmayaydı şahs-ı cânuñ boynına bâr-ı girân

287

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Egerçi bî-sütûnuñ rahne kıldı Kûh-ken taşın
Sipihr-i Bî-sütûn âhır kodı ol rahneye başın

2 Gözüm nûrı taleb-kâruñ olalı merdüm-i çeşmüm
Seni her gûşede aratmaga itmiş revân yaşın

3 Reh-i 'ışkuñda bir dem derd ü gam göñlümden ayrılmaz
Koyup gitmez hatar-nâk olsa yol yoldaş yoldaşın

4 Ruhuñda nûr-ı vechu'llâhı gördüm çün nazar kıldum
Yakîn oldı baña kim gösterür her nakş nakkâşın

5 Sehâbî kalbine bir vech ile 'ışk oldı müstevlî
Ki tutdı ol perîşân rûzigâruñ hep için taşın[104]

288

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[104]Mısranın anlamı bize bu kelimenin, bir şeyin 'içini dışını tutmak, kaplamak' şeklinde söylenen sözün içinde yer alan 'dış' kelimesi olmasından hareketle, "tışın" olması gerektiğini, kafiye için bu şekilde yazıldığını düşündürüyor.

98a 1 Devr-i güldür sun bize sâkî mey-i gül-fâmdan
Hâne-i târîk-i dil bulsun ziyâ ol câmdan

2 Eşküme rahm it beni gark-âba virme kıl halâs
Zevrak-ı bâdeyle girdâb-ı gam-ı eyyâmdan

3 Almak ister cennetü'l-me'vâyı nakd-i zühd ile
Puhtedür zâhid velî geçmez hayâl-i hâmdan

4 'Âşık-ı rüsvâya ey nâsıh nasîhat eyleme
İsteme nâm-ı nigû dîvâne-i bed-nâmdan

5 Şüst ü şû eyler zülâl-i 'afv ile pîr-i mugân
Her hatâ kim sâdır olsa rind-i dürd-âşâmdan

6 Çîn-i zülfinden göñül seyr eyledi ruhsârını
Ka'be oldı hâcıya zâhir sevâd-ı şâmdan

7 Ey Sehâbî 'ışk hâlâtın ne bilsün şeyh-i şehr
Sorma 'akluñ var ise esrâr-ı hâsı 'âmdan

289

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Her şerer kim zâhir olsa âh-ı âteş-nâkden
Fark olınmaz gök yüzinde encüm-i eflâkden

2 Şu'le-i cân-sûz ile yakar dem-â-dem cismümi
Gam ne ister bilmezem bu bir avuç hâşâkden

3 Geh harîk-ı nâr-ı derdem geh garîk-ı bahr-i gam
Sîne-i pür-âteşümle dîde-i nem-nâkden

4 Eşk-i sürhumla ruh-ı zerdi nihân itdüm velî
Çâk-i sînem görinür pîrâhen-i sad-çâkden

98b 5 Ten gubâr oldı ilet yârüñ harîm-i kûyına
Ey sabâ lutf it götür ben nâ-tüvânı hâkden

6 Pây-bûs-ı esb-i şâha dest-res buldı şu kim
Sayd gibi ser-nigûn asıldı ol fitrâkden S

7 Ey Sehâbî saykal-ı câm-ı neşât-efzâyile
Jeng-i endûhı gider âyîne-i idrâkden

290

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Kılam sanma harâbât-ı mugânuñ sûfî ben terkin
İder mi ihtiyâriyle kişi hergiz vatan terkin

2 Bahâr-ı vasl-ı dil-bersüz n'ola terk-i diyâr itsem
Hazân faslında lâbüd 'andelîb eyler çemen terkin

3 Ferâgat eyle halvetden gel ey zâhid harâbâta
Eger dârü's-sürûr isterseñ it beytü'l-hazen terkin

4 Münevver eyle bir şeb külbe-i târîk-i 'uşşâkı
Degüldür lâyık ey meh şem'e itmek encümen terkin

5 Garîbüñdür Sehâbî iltifât it hâline şâhum
Bilürsin kim senüñçün ihtiyâr itmiş vatan terkin

291

Mefâʻilün Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilâtün

1 Meger nesîm-i visâl irdi serv-i sîm-berümden
Ki zâhir oldı yine şuʻle-i âteş cigerümden

2 Uyarma şemʻüñi târîk sanma gicemi ey meh
Ki dehr rûşen olur her dem âh-ı pür-şererümden

99a 3 Diyâr-ı gamda benem reh-zen-i tarîk-ı melâmet
Selâmet ehli hazer eyle geçme reh-güzerümden

4 Giceyle varımazın kûy-ı yâra korkarın andan
Ki h^{w}âbdan ola bîdâr nâle-i seherümden

5 Gözüm Sehâbî göricek Süheyl-i talʻat-i yâri
Harîm-i kûyını kıldı Yemen ʻakîk-i terümden

292

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 Yâd-ı hatt u ʻârızuñla eylesem seyr-i çemen
Sebzeler nişter görinür ʻaynuma güller diken

2 Câme-i al ile çeşmüm göricek ol gonce[y]i
Hûn-ı dilden egnüme geydürdi gül-gûn pîrehen

3 Âteş-i sûzân ile sûzum görüp pervâne-veş
Yanup aglar hâlüme her gice şemʻ-i encümen

4 Nâle-i cân-gâhdur kûh-i belâda hem-demüm
Tîşesidür bî-sütûnda hem-zebân-ı Kûh-ken

5 Buldı ruhsâruñ Sehâbî'nüñ yaşından reng ü bû
Girye-i ebr-i bahârîdür güle revnâk viren

293

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 Bes ki dökdi gözlerüm kûyuñda eşk-i lâle-gûn
Hâk-i kûyuñdan gelür ey şûh her dem bûy-i hûn

2 Eyledükçe bâd kûyuñdan ten-i hâkî cüdâ
İrişür seyl-âb-ı eşküm olur aña reh-nümûn

99b 3 Perde-i nîlîde pinhân oldı hacletden kamer
Sen geyelden gün gibi ey meh kabâ-yı nîl-gûn

4 Zulmet-i fürkatde kalurdı göñül güm-râh eger
Reh-nümûnı olmayaydı şuʻle-i şemʻ-i derûn

5 Görse küfr-i zülfüñi bir kez olurdı zâhidüñ
Gerdeninde rişte-i tesbîhi zencîr-i cünûn

6 Bâde-i râhat felek câmından ey dil umma kim
Zehr-i mihnetden degül hâlî bu tâs-ı ser-nigûn

7 Bâr-ı hicrân ile cevr-i rûzigârı çekmege
Ey Sehâbî kalmadı sabrum zebûn oldum zebûn

294

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ey bâde rûh-perver-i ehl-i necâtsın
Vey câm-ı bâde menba'-ı âb-ı hayâtsın

2 'Âciz dürür sıfât-ı kemâlüñde 'akl-ı küll
Ey 'ışk-ı pâk-tab' bilinmez ne zâtsın

3 Dil vasfuñı ne vech ile kılsun dilâ ki sen
Âyîne-i tecellî-i zât u sıfâtsın

4 Ey 'ömr eylemez saña 'âkiller i'tibâr
Kim sen de rûzigâr gibi bî-sebâtsın

5 Ey şâh-ı hüsn herkese eylersin iltifât
Bilmem neden Sehâbî'ye bî-iltifâtsın

295

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

100a 1 İzüñ tozını kuhl-ı Sıfâhân'a virmezin
Hâk-i rehüñi Çeşme-i Hayvâna virmezin

2 La'lüñ gamıyla gözden akan eşk-i sürhumı
Yâkût-ı âb-dâr ile mercâna virmezin

3 Ebrûlaruñla gün yüzünüñ zikr ü fikrini
İklîm-i[105] Çîn ü mülk-i Horasân'a virmezin

4 Hicrân şebinde şu'le-i sûz-ı derûnumı
Kandîl-i mâh u şem'-i şebistâna virmezin

5 Sînemde tâze dâgumı kim yakdı dest-i 'ışk
Mühr-i nigîn-i hükm-i Süleymân'a virmezin

6 Ol serv-kâmetüñ has u hâşâk-i kûyını
Gül-şende ey sabâ gül ü reyhâna virmezin

7 Kâşânemüñ Sehâbî ki gamdur mücâviri
Bir hışt-i köhnesin Kum u Kâşân'a virmezin

296

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 N'ola bir lâle-ruhuñ sînede dâgın yakasın
Ey göñül lâle-sıfat 'ışk çerâgın yakasın

---

[105] Metinde "iķlîme" şeklinde yazılmışdır.

2 Çün fenâ odı ile yandı kuyûd esbâbı
Demidür tekye-i tecrîdde ocagın yakasın

3 Niçe bir sabr idelüm cevrine türk-i felegüñ
Bir şeb ey âh-ı seher-hîz ocagın yakasın

4 Öykünürse kad-i dil-dâra çemende ey gül
Şu‘le-i âteş olup serv budagın yakasın

100b 5 Şem‘ yirine Sehâbî şeb-i fikretde meger
Müdde‘înüñ eridüp yüregi yagıñ yakasın

6 Meş‘al-i mâhı söyindürse eger sarsar-ı âh
Şu‘le-i âteş-i mihr ile çerâgın yakasın

297

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Añlar cefâ vü cevrüñi cevr ü cefâ çeken
Bilür belâ vü derdümi derd ü belâ çeken

2 Mecnûn bilür firâkda ben çekdügüm gamı
Bilmez belâlu hâlini illâ belâ çeken

3 Çekdüm cefâñı ‘âkıbet itdüñ beni helâk
Bildüm vefâya âhir irürmiş cefâ çeken

4 Zülfüñ kemendi rişte-i cânumdurur benüm
Cân riştesidürür beni senden yaña çeken

5 ‘Âlemde kimseyi gözine kestürür mi hîç
Hâk-i rehüñle ‘aynına kuhl [ü] cilâ çeken

6 Derd-i firâk neş’esini kanda zevk ider
‘İşret-geh-i visâlde câm-ı safâ çeken

7 Bulur Sehâbî dünyede bâkî na‘îmini
Kûy-ı fenâda zillet-i fakr u fenâ çeken

298

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Hod-gâm safâ-yı gam-ı cânânı ne bilsün
Bî-derd olan lezzet-i dermânı ne bilsün

101a 2 Tefsîr-i hat-ı ‘ârızını vâ‘ize sorma
Elfâz okuyan ma‘nî-i Kur’ân’ı ne bilsün

3 İdrâk idemez ‘ışk sözin zâhid-i nâ-dân
Hayvân şeref-i gevher-i insânı ne bilsün

4 Gel ‘âşıka cevr itme habîbüm kerem eyle
Zîrâ ki cefâ ehli degül anı ne bilsün

5 Söz nüktesini müdde‘îye açma Sehâbî
Bâkıl sühan-i dil-keş-i Sehbân’ı ne bilsün

299

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kayd-ı ‘âlemden geçüp ‘ışkuñla hoş-hâlem bu gün
Tekye-i tecrîdde sâkin bir abdâlem bu gün

2 Sor baña seyr-i nükât-ı encümüñ eşkâlini
Kim ben anı hall idüp bilmekde remmâlem bu gün

3 Hâlümi dil-dâra dün dirdüm bu gün ‘arz ideyin
Hayretümden veh ki takrîr itmede lâlem bu gün

4 Hâk-i râhuñdan tenüm bir niçe gün mehcûr idi
Hamdü-li’llâh kim ser-i kûyuñda pâ-mâlem bu gün

5 İstemez göñlüm cihân lezzâtını sî-murg-vâr
Kâf-ı ‘uzlet gûşesinde fârigu’l-bâlem bu gün

6 Subh-ı mahşerde Sehâbî tañ mı olsam sürh-rû
Çün ruh-ı zerdümle hâk-i der-geh-i Âl’em[106] bu gün

300

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

101b

1 Devr-i güldür sun bize sâkî mey-i gül-fâmdan
Bir dem âzâd olalum bend-i gam-ı eyyâmdan

2 Va‘de-i vasl eyleyüp dilden taleb kılma şekîb
İsteme ârâm ya‘nî kalb-i bî-ârâmdan

3 İdebilmez ehl-i ‘irfân içre hâsıl nâm-ı nîk
Geçmeyen bed-nâmlık yolında neng ü nâmdan

4 Deyr pîrî eyledi bir câm ile fârig beni
Iztırâb-ı küfr ile endîşe-i İslâmdan

5 Ey Sehâbî olalı göñlüm mürîd-i şeyh-i câm
Neş’e-i feyz irişür kalbe dem-â-dem câmdan

301

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Rûz-i bahtum tîredür bir mâh-ı mihr-efrûzdan
Subh-ı ‘ayşum şâmdur bir şem‘-i ‘âlem-sûzdan

2 Niçe bir kalsun şitâ faslında hâmûş ey sabâ
Bülbüli söylet haber vir mevsim-i nev-rûzdan

3 Sûzen-i gamzeyle peyvend eyle çâk-i sînemi
Cânı minnet-dâr kıl ol nâvek-i dil-dûzdan

4 Sâkıyâ gam zulmetinden tîredür dil hânesi
Rûşen eyle anı bir câm-ı neşât-endûzdan

5 Kâküli gâhî nihân olur Sehâbî geh ıyân
Ögrenür gûyâ füsûn ol çeşm-i sihr-âmûzdan

---

[106]Hz. Peygamber’in ehli, âilesi. Rahat anlaşılabilmesi için büyük harfle yazıldı.

302

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

102a 1 Gark-ı hûn oldı gözüm bir gamze-i hûn-rîzden
Lâle-gûn oldı yaşum bir la‘l-i reng-âmîzden

2 Oldı efzûn hatt-ı sebzinden gözüm nûrı belî
Rûşen olur dîde seyr-i sebze-i nev-hîzden

3 İl mezâkın itdi şîrîn lebleri ammâ benüm
Kâm-ı ‘ayşum telhdür ol şehd-i şûr-engîzden

4 Dökme kanlu yaşumı ey müdde‘î kim rûzigâr
Hakkumı alur komaz sen kâtil-i hûn-rîzden

5 Cevr ile Pervîz Ferhâd’ı helâk itdi velî
Çerh çekdi intikâmın ‘âkıbet Pervîz’den

6 Zühd ü takvâ menşe’i bildüm riyâ vü zerk imiş
Sâkıyâ mey sun ki geçdüm tevbe vü perhîzden

7 İctinâb itme Sehâbî’den ki itmez neng ü ‘âr
Mihr-i enver ittisâl-i zerre-i nâ-çîzden

303

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Yüzlenmedi ferah baña vasl-ı habîbden
Şâd olsa hâtırum n’ola merg-i râkîbden

2 Dil-dâra eylesem n’ola dil râzını ‘ıyân
İtmez marîz derdini pinhân tabîbden

3 Çün nev-bahâr-ı ‘ömr geçer ân u hüsn ile
Ey gül bu ictinâb nedür ‘andelîbden

4 İtme şekîb ü sabr ile dil derdini ‘ilâc
Umma tabîb fâyide sabr u şekîbden

102b 5 H^{w}ân-ı belâda lokma-i gam sunsalar saña
Redd itme anı kaçma Sehâbî nasîbden

304

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Sür ayagı elde ey sâkî şarâb eglenmesün
Âteş-i gam üzre gelsün sepsün âb eglenmesün

2 Râh bir yâkûtdur kim rûha râhatlar virür
Fursatı fevt itme ol yâkût-ı nâb eglenmesün

3 Dîde göñlümden kebâb isterdi dil gözden şarâb
Hâzır itdi dîde mey gelsün kebâb eglenmesün

4 Nâle-i dil-sûz-ı ‘uşşâk ile dem-sâz olmaga
Mutrıbâ tahrîk kıl söylet rebâb eglenmesün

5 Seyl-i eşk itdi Sehâbî hâne-i çeşmi pür-âb
Kim şeb-i vuslatda kaçsun anda h^{w}âb eglenmesün

305

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Müşerref ideli bâgı kudûm-ı fasl-ı hazân
Sarardı çehre-i 'uşşâk gibi reng-i rezân

2 Görindi her yaña elvân-ı muhtelif gûyâ
Ki oldı sahn-ı çemen kâr-gâh-ı reng-i zerân

3 Bahâra döndi hazân mevsimi ki 'Îsî-vâr
Çemende mürdeler ihyâ ider nesîm-i vezân

4 Kad-i nigâruma dik gelmeyeydi serv-i sehî
Çemende bîd-veş olmazdı bîmden lerzân

103a 5 Sehâbî mevsim-i deydür irişmeden içelüm
Bahâr-ı 'ömrümüze tünd-bâd-ı fasl-ı hazân

306

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Bu çeşm-i mest ile âşûb-ı erbâb-ı nazarsın sen
Bu hâl u hatt ile ser-fitne-i devr-i kamersin sen

2 Eser kılmaz saña seylâb-ı eşküm nâr-ı âhumla
Sanemler zümresinde seng-dil bir sîm-bersin sen

3 Yoluñda hâk olan üftâdeñ üzre salmayup sâye
Sipihr-i nâzda hurşîd gibi cilve-gersin sen

4 Murâduñ goncesi handân iken gül-zâr-ı kûyında
Sabâ-veş niçe bir her cânibe ey dil yilersin sen

5 Ham olsa kâmetüñ bâr-ı belâdan bâg-ı 'âlemde
Sehâbî çekme gam zîrâ nihâl-i bâr-versin sen

307

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gerçi kim vîrânesin yâd eylemez dîvânesin
Şâdem ey dil kim segân-ı yâr ile hem-hânesin

2 Âşinâdan dostum yad eyleyen sensin beni
Şimdi benden bilmezem sen de neden bî-gânesin

3 Lâf-ı 'ışk-ı yâr urup da'vâ-yı kâzib niçe bir
Gel berü ey müdde'î meydâna ger merdânesin

4 Yakdı şevk-ı 'ârızuñ meclisde ehl-i meclisi
Şem' nârı yansa lâ-büd nûr ider pervânesin

103b 5 Külbe-i târîkine virdüñ Sehâbî'nüñ ziyâ
Hüsn ile ger şem'-i bezm-ârâ degülsen sen nesin

308

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Agzuñ haber vire n'ola mantıkda mîmden
Kaddüñ 'alâmet oldı hat-ı müstakîmden

2 Hüsnüñ kemâli zülf iledür nitekim cemâl
Nâkıs kalur cüdâ olıcak harf-i cîmden

3 'Işkuñ ber-â-ber itdi baña vasl u fürkati
Âsûde eyledi beni ümmîd ü bîmden

4 İtme hilâf-ı va'de-i ihsân u lutfı kim
Lâyık degül hilâf-ı mürüvvet kerîmden

5 Raks ura zerre-vâr Sehâbî gubâr-ı ten
Ger bûy-i vasl-ı yâr işitsem nesîmden

309

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 N'ola bir cür'a 'atâ eyleyesin câmuñdan
Beni hoş-hâl idesin bâde-i in'âmuñdan

2 Biz du'â ile Hudâ'dan dilerüz düşnâmuñ
İtme mahrûm bizi devlet-i düşnâmuñdan

3 Sen gidelden berü dûr olmış idi tenden cân
Tâze cân buldı yine nâme vü peygâmuñdan

4 İdeli şâm u seher nâle-i zârî ey dehr
Oldı bîzâr göñül subhuñ ile şâmuñdan

104a 5 Aglama derdüñi dil-dâra Sehâbî zinhâr
Hâtır-ı nâzüki incinmesün âlâmuñdan

310

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Olalı mehcûr göñlüm bezm-i vasl-ı yârdan
Akıdur hûn-âbe-i gam dîde-i hûn-bârdan

2 Kûyını terk itmezem biñ cevr kılsa müdde'î
Sâkin-i gül-zâr incinmez cefâ-yı hârdan

3 Böyle serv-i gül-şene olmazdı mâyil fâhte
Vâkıf olsaydı eger ol kadd-i hoş-reftârdan

4 Ruhlaruñ 'aksi şikâf-ı sîneden düşdi dile
Külbemüz oldı münevver pertev-i envârdan

5 Aldı sünbülden sabâ tâtâr-ı zülfüñ bûyını
Urmaz oldı dem nesîm-i nâfe-i Tâtâr'dan

6 Va'de-i firdevs ile aldandı yârı görmedi
Veh ki mahrûm oldı zâhid devlet-i dîdârdan

7 Bâde-i câm-ı lebüñden sâkıyâ bî-hûş olup
Bir kadem çıkmaz Sehâbî hâne-i hammârdan

311

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 ʻÂşık-ı dürdî-keş ü rind-i şarâb-âlûdeyin
Bu kühen deyr-i harâb içre harâb-âlûdeyin

2 Kana ger müstagrak oldumsa ʻaceb mi lâle-veş
Küşte-i çeşm-i sitem-kâr [u] ʻitâb-âlûdeyin

104b 3 Gerçi ʻuryânem baña teşrîf yitmez mi bu kim
Cism-i ʻuryânumla kûyuñda türâb-âlûdeyin

4 Dil virelden dostum ol çeşm-i h^{w}âb-âlûdeye
Geh humâram gâh mestem gâh h^{w}âb-âlûdeyin

5 İsteme benden Sehâbî zühd ü takvâyı ki ben
ʻÂşık-ı dürdî-keş ü rind-i şarâb-âlûdeyin

312

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 ʻIşkdur âyîne-i hüsni mücellâ eyleyen
Dîde-i ʻuşşâk ile anı temâşâ eyleyen

2 ʻIşkdur zencîr iden ʻAzrâ vü Leylî zülfini
Vâmık'ı âşüfte vü Mecnûn'ı şeydâ eyleyen

3 ʻIşkdur sûret viren Şîrîn-i dil-keş nakşına
Laʻl-veş Ferhâd'a mesken seng-i hârâ eyleyen

4 ʻIşkdur îcâd-ı mevcûdâta bâʻis ʻışkdur
ʻÂlemi ketm-i ʻademden âşikârâ eyleyen

5 ʻIşkdur nûr-ı tecellâ-yı cemâl-i Yûsuf'a
Cilve-geh âyîne-i çeşm-i Zelîhâ eyleyen

6 ʻIşkdur ehl-i münâcât eyleyen mey-h^{w}âreyi
Zâhid-i perhîz-kârı rind ü rüsvâ eyleyen

7 ʻIşkdur zülf ü hat-ı hûbâna viren zîb ü zînet
Pîr-i ʻaklı beste-i zencîr-i sevdâ eyleyen

8 ʻIşkdur bir zerreyi ser-geşte-i ednâ iken
Hem-nişîn-i âfitâb-ı ʻâlem-ârâ eyleyen

105a 9 ʻIşkdur peyk-i sabâ gibi Sehâbî göñlini
Rûz u şeb ser-geşte-i vâdî vü sahrâ eyleyen

313

Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün

1 Tenümde tâzelendi yâreler nezzâre-i gülden
Figânum hadden aşdı nâle vü feryâd-ı bülbülden

2 Gören bu eski göyneklerle dâg-ı tâzemi tende
Usandı seyr-i lâleyle temâşâ-yı karanfülden

3 Geçer zülf-i nigâruñ ey sabâ âşüftesi dirler
Perîşân-hâtır olursam ta'accüb kılma sünbülden

4 Hadeng-i ta'n ile tîr-i melâmetden elüm çekmem
Velîkin hâtırum mecrûhdur tîg-ı tegâfülden

5 Nigâristân-ı Çîn kim añılur bâg-ı İrem birle
'İbâretdür Sehâbî gâlibâ şehr-i Sitanbul'dan

314

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ölicek hecrüñ ile dîde-i nem-nâkümden
Çeşmeler cârî ola her tarafa hâkümden

2 Beni yâr öldüricek yârelerüm âgız açup
'Özr mi dileyeler kâtil-i bî-bâkümden

3 Yârdan gizler idüm yâremi derdâ ki bu gün
Gül gibi oldı 'ıyân pirehen-i çâkümden

4 Hâk olıcek ser-i kûyında vücûdum umarın
Pây-mâl eyleye ol kâmeti çâlâkümden

105b 5 Oldı 'âlemde vücûdum sebeb-i şöhret-i 'ışk
Yandı âfâk benüm hâr ile hâşâkümden

6 Saykal-ı câm-ı safâ-bahş ile sâkî kerem it
Jeng-i hüzni gider âyîne-i idrâkümden

7 Nâr-ı dûzahdan üşenmezdi Sehâbî zâhid
Bir kadeh içse idi âb-ı tarab-nâkümden

315

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Sînemi çâk itme kanum her yaña saçılmasun
Dil belâ gam-hânesidür kapusı açılmasun

2 Olalı bî-hûş hâmûş oldı göñlüm nâleden
Nâ-tüvânem sâkıyâ kıl çâre kim ayılmasun

3 Her ne deñlü cevr idersin âşikârâ kıl baña
Lutf eger var ise pinhân it şehâ il bilmesün

4 Hem-dem olmış nâfe ey meşşâta zülf-i yâr ile
Bu sözi açma sabâya 'âleme yayılmasun

5 Mey bile gasl it ben öldükde Sehâbî cismümi
İncinürse gelmesün zâhid namâzum kılmasun

316

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Kalem-veş baş çeker kıblem şu kim kapuñ sücûdından
Başın kat' ide kim anuñ 'adem yegdür vücûdından

2 Şeb-i târîk-i gamda encüm-i eflâke beñzetdüm
Şererler k'oldı zâhir âh-ı âteş-nâk dûdından

106a 3 Beni bir mug-beçe deyr içre bî-hûş ideli geçdüm
Riyâ küncinde şeyh u zâhidüñ şürb-i yehûdından

4 Metâ'ından elüm çekdüm cihân bâzârınuñ zîrâ
Ziyânından zarar bî-had velî yok assı sûdından

5 Sehâbî rind-i ser-mestüñ sücûd-ı sehvi râcihdür
Riyâyî zâhidüñ her dem kıyâm ile ku'ûdından

317

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Ko yansun sûz-ı dilden gök yüzi pür-dûd-ı âh olsun
Şeh-i 'ışkam başum üstinde ol çetr-i siyâh olsun

2 Sarây-ı dîde hüsnüñ cilve-gâhıdur benüm 'aynum
Harîm-i dil de tîr-i gamzeñe âmâc-gâh olsun

3 Gam-ı 'ışkuñda göñlüm kenz-i bî-pâyâna mâlikdür
Yürisün kişver-i 'ışka yiridür pâdişâh olsun

4 Hatuñ geldi diyü yüz döndürürse yârdan 'âşık
Hat-ı hûbân gibi 'âlemde yâ Rab rû-siyâh olsun

5 Semend-i nâz ile her kanda cevlân eyleseñ şâhum
Sehâbî-veş ser-i a'dâ yoluñda hâk-râh olsun

318

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Sanma elden vire dünyâda beni yâr etegin
Ölem elden komıyam ol gül-i bî-hâr etegin

2 Virdi Pervîz eline dâmen-i vaslın Şîrîn
Tutdı Ferhâd gam u derd ile taglar etegin

106b 3 Dem-be-dem hâk-i reh-i yâra nisâr itmek içün
Toldurur gevher ile çeşm-i güher-bâr etegin

4 Câme-i atlas u şâlı 'acabâ fark ide mi
Şol ki çâk eyledi gayret yakasın 'âr etegin

5 Ey Sehâbî yakasın şevk ile çâk eyledi gül
Demidür gel dutalum biz dahi gül-zâr etegin

319

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Egerçi sûretâ gam pây-mâli hâk-râham ben
Velî ma'nî yüzinde tâc-ı fark-ı mihr ü mâham ben

2 Salın nâz ile hâküm üzre ey [serv-i][107] ser-efrâzum
Ki pâ-bûsuñ temennâsıyla hâk olmış giyâham ben

3 Günehsüz ‘âşık-ı miskîni öldürmekdür âyînüñ
Baña zulm eyleme şâhum esirge bî-günâham ben

4 Bu mihnet-hânede âh ile ey dil olma hem-dem kim
Belâ küncinde ser-tâ-pâ harîk-ı nâr-ı âham ben

5 Elümde sâgar-ı sahbâ yanumda dilber-i ra‘nâ
Sehâbî mesned-i Cemşîd’e geçmiş pâdişâham ben

HARFU’L-VÂV

320

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 ‘Âleme irse idi mihr-i ruhuñdan pertev
Kamere mihr sıfat nûr virürdi meh-i nev

2 Nûr u fer almaga hurşîd-i ruhuñdan meh ü mihr
İtdiler ‘arsa-i eflâkde hayli tek ü dû

107a 3 Şafak içre göricek ke’s-i hilâli kıldum
Hırka-i ezrakumı bâde-i hamrâya girev

4 Kişt-zâr-ı ‘ameli eşk ile sebz it ey dil
İtmeden dâs-ı fenâ mezra‘a-i ‘ömri direv

5 Tâc-ı Kâ’ûs‘a eger itmese ‘ibretle nazar
Terk idüp virmez idi gayra anı Keyhusrev

6 Berk-ı rahşân idi eflâkde sanma bu gice
Rahnesinden tenümüñ âteş-i dil çekdi ‘alev

7 Pîr-i ashâb-ı safâ oldı Sehâbî olalı
Rind-i Şîrâz ile ‘ârif-i Câm’a pey-rev

321

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Kıldı dil hecrüñde la‘lüñden mey-i nâb ârzû
Hastedür rıhlet deminde eyledi âb ârzû

2 Ragbeti hecrüñde ‘uşşâkuñ ecel uyhusına
Beñzer ol bîmâra kim eyler şeker-h^{w}âb ârzû

3 Zulmet-i zülfüñde kılsam tañ mı ruhsâruñ taleb
Râh-rev eyler şeb-i muzlimde meh-tâb ârzû

4 Kaşlaruñ mihrâbını seyr eyleyen tâ‘at-fürûş
Eylese sehv ile eyler künc-i mihrâb ârzû

5 Merdüm-i çeşm oldı mâhî-veş garîk-i bahr-i eşk
Çîn-i zülfüñden kılur bî-çâre kullâb ârzû

6 Külhan içre sâkin-i hâkister-i idbâr olan
Eylemez ikbâl ile gül-şende sincâb ârzû

[107] Metinde yoktur, vezin ve anlamı tamamlamak için ilâve edilmiştir.

107b 7 Zühd ü takvâdan mükedderdür göñül kıldum yine
Deyr pîrinden Sehâbî bâde-i nâb ârzû

322

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Pârsâ dil-dâruma tâ bâde içmek oldı hû
Düşdüm ayakdan daşıtdum bes ki başumla sebû

2 Zâhid-i şehri tahâret itmedi makbûl-i halk
Veh ki miskîn bulmadı âb-ı vuzûdan âb-ı rû

3 Nakş-ı hatt-ı müşg-bâr-ı yârı tahrîr itmege
Kıldılar merdüm sevâd-ı levh-i çeşmi şüst u şû

4 Vaslını dil ârzû kıldı müyesser olmadı
Gitdi cânum veh ki dilden gitmedi bu ârzû

5 Bulmadum ol mâh-ı şeb-gerdi Sehâbî gerçi kim
Eşk ü âhum kıldılar arz u semâyı cüst ü cû

323

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bâd ile hâkî tenüm kapuñı eyler cüst ü cû
Beñzer ol ser-geşte itmiş pây-bûsuñ ârzû

2 Kanmadum meyden hayâtumda ölürsem yapsa kâş
Deyr küncinde felek hâk-i vücûdumdan sebû

3 Olmadı âlâyiş-i zerk u riyâdan sâf u pâk
Hırkasın bâdeyle zâhid itmeyince şüst u şû

4 Ne felekden mihr gördüm ne sitâremden vefâ
Çerh ise bir bî-vefâdur kevkeb ise kîne-cû

108a 5 Cevr-i dilberdür Sehâbî bâ‘is-i tahrîk-i ‘ışk
Şevk olur efzûn ne deñlü olsa dil-ber tünd-hû

HARFU’L-HÂ’

324

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Safâda kendüyi beñzetdi rûy-i cânâna
Sabâ bu cürm ile saldı zülâli zindâna

2 Bahâr faslı visâlüñ nümûnesi olalı
Firâkuñ olsa müşâbih n’ola zemistâna

3 Şarâb-ı Kevser’i la‘l-i lebüñe nisbet iden
Serâbı eyledi teşbîh âb-ı hayvâna

4 Göñül kebûteri geçmez hevâ-yı ‘ışkuñdan
Semendere ne zarar girse nâr-ı sûzâna

5 Gamuñdan aglamadan ey dür-i muhît-i kemâl
Sehâbî dîdeleri döndi ebr-i nîsâna

325

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Semend-i nâza binüp gayrlarla hem-‘inân olma
Dökersin kanumı bir dem benüm ‘ömrüm revân olma

2 Varup dîn kişverin târâc kılma hâl u hattuñla
Cihânuñ cânı iken fitne-i halk-ı cihân olma

3 Senüñle zindedür cân nitekim cân ile ten ey meh
Ruhuñ ‘arz eyle ya‘nî cân gibi benden nihân olma

4 İrer senden tarâvet nev-bahâr-ı ‘ömr-i ‘uşşâka
Yüri ey şâh-ı gül hergiz giriftâr-ı hazân olma

108b 5 Kadüm lâm oldı Kâf-ı derd-i ‘ışkı çekmeden ey gam
Kerem eyle yüri sen de baña bâr-ı girân olma

6 İkilik kalmadı cân oldı cismüm vahdete irdüm
Kesil yanumdan ey sâye benümle tev’emân olma

7 Kemân-ebrû güzeller hüsnine olma igen mâyil
Sehâbî-veş melâmet tîrine ya‘nî nişân olma

326

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Şeb ki ol mâh gelür külbe-i ahzânumuza
Çerh pervâne olur şem‘-i şebistânumuza

2 Silmese gözden eger hâk-i rehi seyl-i sirişk
Tûtiyâ eyler idük dîde-i giryânumuza

3 Görinen mushaf-ı hüsninde gubâr-ı hat-ı yâr
Âyet-i rahmet imiş indi bizüm şânumuza

4 Cân içün gamze-i cânânum ile itme nizâ’
Yüri ey dil kerem it girme bizüm kanumuza

5 Deşt-i gamda dutıcak kûh-ı selâmet yakasın
Sarılur hâr-ı belâ her yaña dâmânumuza

6 Geçdi tîr-i sitem [ü] hecr Sehâbî câna
Hâlümüz hayf ki ‘arz olmadı sultânumuza

7 Ol perînüñ okıyup vasfını dîvâne olur
Nazar eylerse şu kim defter ü dîvânumuza

327

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

109a 1 Pertev-i mâh-ı ruhuñ düşse eger hânemüze
Hûr firdevs ile reşk eyleye kâşânemüze

2 Beyt-i ma‘mûrına çerhuñ göñül olmaz râgıb
Besdürür gûşe-i vîrâne bu dîvânemüze

3 Kays’a mecnûnlıgumuz eyleme nisbet ki bizüm
Bûmlar vahşet ider konmaga vîrânemüze

4 Vardı h^{w}âb-ı ‘ademe Vâmık u Ferhâd gibi
Mâyil olan şeb-i endûhda efsânemüze

5 Halkdan bâdeyi pinhân içerüz tâ ki bizüm
Seng-i ta‘n ile şikest irmeye peymânemüze

6 H^{w}âbdan el yudı bu dîde-i bîdâr gibi
Kim ki kıldı nazar ol gözleri mestânemüze

7 Bahr-i eşkinde Sehâbî gibi gavs eylemeyen
İrişür sanma bizüm gevher-i yek-dânemüze

328

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Vardum ‘ale’s-sabâh münâcât ehline
İtdüm du‘â-yı hayr harâbât ehline

2 Hicrân şebinde şöyle ‘alem çekdi nâr-ı âh
Kim ıztırâb düşdi semâvât ehline

3 Agyâra nükte açma lebüñden ki virmedi
Nutk-ı Mesîh fâyide Tevrât ehline

4 Pîr-i mugâna hıdmeti biz tâ‘at añlaruz
Fahr eylerüz anuñla ‘ibâdât ehline

109b 5 Ey şeyh urma lâf ki itmezler i‘tikâd
Rindân-ı kûy-ı mey-kede tâmât ehline

6 Bir câm ile hayât virür mürde-dillere
Bak deyr gûşesinde kerâmât ehline

7 Virdi Sehâbî’ye gam u derd ü belâyı çerh
Minnet Hudâ’ya degdi emânât ehline

329

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Yüzümde kanlu yaşumdan bıñârı seyr eyle
Bu çeşm-i terden akan cûy-bârı seyr eyle

2 Gözümde ‘aks-i hat u hâlini temâşâ kıl
Gül ü benefşe ile çeşme-sârı seyr eyle

3 Yaşumla oldı şehâ lâle-zâr etrâfum
Taraf taraf nazar it lâle-zârı seyr eyle

4 Dil-i hazîne nazar kıl kemend-i zülfüñde
Esîr-i dâm-ı gam olmış şikârı seyr eyle

5 Dilerseñ açıla kalbüñ ko halveti sûfî
Harîm-i bâga güzer kıl bahârı seyr eyle

6 Cihân-ı mâ‘nîye var tengnâ-yı sûretden
Yüri tecerrüd ile ol diyârı seyr eyle

7 Sehâbî’nüñ çekilen ka‘r-ı bahr-i eşkinden
Dizin dizin güher-i âb-dârı seyr eyle

330

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

110a 1 Ruhında turre-i ‘anber-feşânı seyr eyle
Nazar kıl anda dil-i nâ-tüvânı seyr eyle

2 Leb-i Mesîh’ini gör hatt u hâline nazar it
Yanınca fitne-i âhir-zamânı seyr eyle

3 Harîm-i kûyına yâruñ eger irem dir iseñ
Gubâr-ı râh-ı sabâ ol cihânı seyr eyle

4 Sirişk-i sürhumı hecrüñde rûy-i zerd ile gör
Şitâ deminde bahâr u hazânı seyr eyle

5 Şikâf kıl tenümi ol şikâfdan nazar it
Derûn-ı dildeki dâg-ı nihânı seyr eyle

6 Tenümde her yaña kıl katre katre kana nazar
Dıraht-ı gamda gül-i erguvânı seyr eyle

7 Tutuşdı yir şeb-i hecrinde nâr-ı âhumdan
Sehâbî evc-i felekde duhânı seyr eyle

331

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ey vücûd iklîmi içre cân gibi sultân dede
Âsumân-ı ma‘rifetde ahter-i tâbân dede

2 ‘Işk-ı Leylî neş’esinden mest olup Mecnûn-misâl
Rûz u şeb hayret beyâbânında ser-gerdân dede

3 Bâde-i tevhîd ü esrâr-ı hakîkatden müdâm
Tekye-i tecrîdde hem mest ü hem hayrân dede

4 İstimâ‘ iden sanur elhân-ı Dâvûd u Zebûr
Sen fesâhatle okurken âyet-i Kur’ân dede

110b 5 Gonce-veş dem-beste göñlüm gül gibi handân olur
Gûş idicek nagmeñi ey bülbül-i hoş-h^{w}ân dede

6 Bitmez idi huşk-sâl-i hecrde kişt-i ümîd
Yagmayaydı ebr-i lutfuñdan eger bârân dede

7 Kıl Sehâbî hâline ‘ayn-ı ‘inâyetle nazar
Ey mekân-ı merhamet vey menba‘-ı ihsân dede

332

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün

1 Mâni‘dürür sirişküm seyr-i cemâl-i yâra
Gerçi ziyâ-yı mihri seyr idemez sitâre

2 Olalı kevkeb-efşân hicrân şebinde çeşmüm
Biñ dîdesiyle gerdûn eyler baña nezâre

3 Rahm ide sanma yâruñ seylâb-ı eşke kalbi
Bârân ile mülâyim olur mı seng-i hâre

4 Kâşâne-i mugânuñ virmem cihânda zâhid
Bir hışt-ı âşiyânın biñ kasr-ı zer-nigâra

5 Bahr-i melâmet içre yok sâhil-i selâmet
Gel tutalum Sehâbî bu lücceden kenâre

333

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Zâhid-i şehr[e][108] yine eyledi gavgâ galebe
Gâlibâ itdi o dîvâneye sevdâ galebe

2 Mey-i nâb ile tutuşdı bu gice pîr-i hıred
'Âkıbet eyledi ol pîre bu bernâ galebe

111a 3 Harem-i ma'rifete ola mı mahrem şol kim
İtdi kalbinde gam u hasret-i dünyâ galebe

4 Dehre aldanma ki İskender'e maglûb itdi
'Âleme itmiş iken şevket-i Dârâ galebe

5 Gâlib olursa Sehâbî ne 'aceb agyâra
Şimdi mi eyledi câhillere dânâ galebe

334

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Düşeli mecnûn göñül leylî saçuñ sevdâsına
Haymesin kurdı 'adem iklîminüñ sahrâsına

2 Kûh-ı dilde ideli Sî-murg-ı mihnet âşiyân
Tu'me kıldı cismümi Kâf-ı belâ 'Ankâ'sına

3 Oldı câm-ı mey gibi sâfî-dil ü rûşen-zamîr
Kim ki tuşdı pîr-i deyrüñ bâde-i hamrâsına

4 Âb u rengi yok vefâ vü mihrden ey 'andelîb
Gül-şen-i dehrüñ göñül virme gül-i ra'nâsına

5 Ey Sehâbî gevher-i maksûda vâsıl olmadı
Talmayan gavvâs-veş fakr u fenâ deryâsına

335

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Mihr da'vâ-yı kemâl eyler imiş mâhum ile
Anı bir gün yakarın sâ'ika-i âhum ile

---

[108]Metinde 'şehr' şeklindedir. Anlamı tamamlamak için ilave edilmiştir.

2 Berg-i kâh oldı tenüm kûh-ı gamuñ çekmekden
Göge çıksam yiridür âh-ı seher-gâhum ile

111b 3 Nâ-tüvân cismüme za'f olmasa ger müstevlî
Halkı uyutmaz idüm nâle-i cân-gâhum ile

4 'Işk yolında gam-ı yâr ile hem-râh oldum
Eyledüm 'azm fenâ mülkine hem-râhum ile

5 Ayagı tozına benden idesin 'arz-ı niyâz
Buluşursañ eger ey peyk-i sabâ şâhum ile

6 Sırr-ı "Esrâ"ya[109] ki cân olmadı mahrem-dil hem
Vâkıf oldum bu gice hâtır-ı âgâhum ile

7 Âsitânında Sehâbî olalı hâk-nişîn
Başum irdi göge bu kâmet-i kûtâhum ile

336

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Geldi gam-ı 'ışkuñ yir idindi dil içinde
Cân gibi karâr eyledi âb u gil içinde

2 Ger 'âkil iseñ ekme emel tohmını zinhâr
Bu mezra'-i pür-dâne-i bî-hâsıl içinde

3 Mergûb cihân içre begüm şâhid ü meydür
Durma mey ü mahbûbsuz ey 'âkil içinde

4 Yâruñ zekanında dil-i şeydâmı gören dir
Hârût'a nazar eyle çeh-i Bâbil içinde

5 Kaşuñ gibi za'f ile hilâl oldı Sehâbî
Engüşt-nümâ olsa 'aceb mi il içinde

337

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

112a 1 Hem-dem olalı câm-ı mey ol la'l-i nâb ile
Sarf oldı veh ki nakd-i hayâtum şarâb ile

2 Görsün 'izârı üzre lebin görmek isteyen
'Îsâ ne yüzden oldı karîn âfitâb ile

3 Girse 'aceb mi cennete yarın hisâbsuz
Yolında cân viren sitem-i bî-hisâb ile

4 Yüzin duhân-ı âhum ile iderin siyâh
Mâh itse âfitâbum ile ger mukâbele

5 Zerrât-ı kâyinâtı ruhuñ şevkı yakmadan
Ey mihr-i evc-i nâz hırâm it nikâb ile

6 Seylâb-ı eşk sûz-ı dile viremez sükûn
Sanma ki intifâ bula bu âteş âb ile

7 Baş çekme istihâre içün ceyb-i gaflete
Ey şeyh-i şehr 'ömrüñi giçürme h^{w}âb ile

---

[109]Bk. not 77, 86, 87, 88.

8 Teb tutdı tâb-ı hüsni ile şem‘-i meclisi
Seyr it Sehâbî var lebi üstinde âbile

338

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Baş koşaldan cân u dil bu zülf-i ‘anber-sâyile
Germdür başum hemîşe âteş-i sevdâyile

2 İtmedi hecrüñ beni bir vech ile cânâ helâk
Kim olam ihyâ dem-i cân-perver-i ‘Îsâ’yile

3 Germ olup beñzetdügiyçün kendüsin ruhsâruña
Gice meclisde tutuşduk şem‘-i bezm-ârâyile

112b 4 Gam hücûm eylerse ey dil idelüm def‘-i melâl
Gûşe-i mey-hânede câm-ı neşât-efzâyile

5 Ey Sehâbî oluram ser-halka-i ehl-i cünûn
Kanda varursam dil-i şûrîde [vü] rüsvâyile

339

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Mugannî göñlümüzi şâd kıl terâneyile
Ki başa çıkmadı kimse gam-ı zamâneyile

2 Cinâna itme bizi kûy-ı yârdan tergîb
Be vâ‘iz aldana sanma beni efsâneyile

3 Çü tîr-i gamzeñi bizden şehâ dirîg itdüñ
Hoş eyle göñlümüzi bârî tâziyâneyile

4 Şu sayd kim başın itmiş fedâ o fitrâke
Süm-i semendüñi öpmek diler behâneyile

5 Tasavvuf ehli ile yokdurur mu‘âmelemüz
Sehâbî eglenürüz şi‘r-i ‘âşıkâneyile

340

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Âb olurdı şermden bakdukça hüsnüñ ayına
‘Aks-i ruhsâruñla arkalanmayaydı âyine

2 Âsitânuñ ferşine yüzin sürüp takbîl içün
Yiridür hurşîd-veş her gün felekden ay ine

3 Mihr-i hüsnüñle olur beñzer mukâbil mâh-ı bedr
Kim bulur noksân kemâl-i hüsni varmaz ayına

113a 4 Ey müneccim çerh ay u gün ile germ olmasun
Devr-i hüsn-i yârda güni ne anuñ ayı ne

5 Mazhar-ı nûr-ı tecellîdür Sehâbî’nüñ gözi
Olalı ey mâh-veş menzil cemâlüñ ayına

341

Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün

1 Revân oldı dil ü cân ʻazm idüp der-gâh-ı cânâna
İrişdi zerreler ser-menzil-i hurşîd-i tâbâna

2 Dile irdükçe peykân-ı hadengüñ nâ-bedîd oldı
Olur maʻdûm lâ-büd katre irse bahr-i ʻummâna

3 ʻIyân eyler ruhuñ şevkıyla her şeb sûz-ı pinhânum
Zebân-ı hâl ile pervâneler şemʻ-i şeb-istâna

4 Yine âvâre oldı sîne-i sad-pâreden göñlüm
Beyâbân özledi vîrâne[yi] terk itdi dîvâne

5 Sehâbî ʻışk tutdı cân u dil iklîmini gûyâ
Şeh-i Rûm oldı mâlik kişver-i Îrân u Tûrân'a

342

Mefʻûlü Mefâʻîlü Mefâʻîlü Feʻûlün

1 Oldı bedenüm yâr miyânı gibi ince
Salınmadı zülfi gibi bir kerre yanınca

2 Kaldur tenümi hâkden ey eşk sabâ-veş
Eglenme revân ol der-i dil-dâra varınca

3 Çekdi elem-i hecrini cân vuslata irdi
Çeksün n'ola dil hem gamunı câna yitince

113b 4 Usanmadı ol şûh cefâ itmeden ammâ
Ben cevrine sabr eyleyeyin ol usanınca

5 Bülbül-veş ider her gice feryâd Sehâbî
Ol gonce-dehen h^{w}âb-ı seherden uyanınca

343

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 Geldi ol dem kim kadehler gül gibi handân ola
Sâhat-i meyhâne reşk-i ravza-i Rıdvân ola

2 Pest olup vâʻiz sadâsı savt-ı bezm-i ehl-i ʻayş
Hây u hûy-ı mey-perestân naʻra-i mestân ola

3 ʻIyd-i ʻaynî ʻâlemi pür-nûr ide hurşîd-vâr
Savm kandîli nazardan necm-veş pinhân ola

4 Mâh-rûlarla zemîn ola ʻadîl-i âsumân
Anda sâkî talʻati hurşîd-i nûr-efşân ola

5 Ey Sehâbî dil dem-â-dem câm-ı şevkı nûş idüp
Ten libâsın gonce-veş çâk eyleyüp ʻuryân ola

344

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Mu'tâd kıldı göñlümi 'ışkuñ belâyile
Hak'dan belâ vü derdüñi ister du'âyile

2 Çekmiş hadeng gamze-i çeşmüñ helâküme
Bildüm şehâ ki var nazarı ben gedâyile

3 Agyâr ile tolular içersin neñ eksilür
Bir kez bizi de şâd idesen merhabâyile

114a 4 Olan segân ile ser-i kûyuñda âşinâ
Bîgâne oldı h^{w}îş ile vü âşinâyile

5 Ol meh Sehâbî mest-i mey-i nâz u 'işvedür
Sabr eyle hâlüñ añma biraz şâyed ayıla

345

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 El sunmadın dahi kadeh-i ârzûmuza
Urdı sipihr seng-i melâmet sebûmuza

2 Her subh u şâm çerh tek u pûy idüp yeler
Düşmiş harâmiyâna bizüm cüst ü cûmuza

3 İtmez vefâ cefâdan usanmaz Hudâ meger
İnsâf vire ol sanem-i tünd-hûmuza

4 Bed-nâm-ı 'âlemüz bize nâmûsı añmañuz
Kim ihtilâl virmeye nâm-ı nigûmuza

5 'Akla Sehâbî itmeyelüm mi muhâlefet
Varup itâ'at eyleyelüm mi 'adûmuza

346

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Demidür mürg-i çemen şevk ile âvâza gele
Gül-şen-i sînede dil bülbüli pervâza gele

2 Demidür kim yine nâz ile çemen haclesine
Şâhid-i gül sürinüp çihresine gâze gele

3 Cânı îsâr ideler yolına erbâb-ı niyâz
Ger benüm serv-i revânum çemen-i nâza gele

114b 4 Az olur kim gele Leylî taraf-ı Mecnûn'a
Nâkası yolını ol semte meger aza gele

5 Bahrdur tab'-ı Sehâbî 'aceb olmaz her dem
Silk-i nazma eger andan güher-i tâze gele

347

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Bende za‘fından eger hıdmetüñe az gele
Senden ey pâdişehüm sanma ki ol vâz gele

2 Baht-ı bed ger tenümi dûr ide der-gâhuñdan
Mürg-ı rûhum kapuña eyleye pervâz gele

3 Kafes-i tende göñül besleyelüm cân mürgın
Dem ola külbemüze ol gözi şeh-bâz gele

4 Sayha-i kûs-i eceldür bu gice ey hem-dem
Hücrenüñ revzenesinden eger âvâz gele

5 Sözi irgürdi Sehâbî göge ma‘lûm degül
Gül-şen-i ‘âleme bir böyle sühan-sâz gele

348

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Oldı dil şîfte ol zülf-i kemend-âsâya
Veh ki düşdi yine dîvâne ‘aceb sevdâya

2 Seyle virdi güher-i bînişi hecrüñde gözüm
Hwâce gark eyledi ser-mâyesini deryâya

3 Mürg-ı dil şem‘-i ruhuñ şevkına her şeb cânâ
Ögredür yanmagı pervâne-i bî-pervâya

115a 4 Senden ey mug-beçe varsun göge şekvâ kılsun
Dûd-ı âh-ı seheri göndereyin ‘Îsâ’ya

5 Çeşm-i terden dür-i sîr-âb taleb kıl ey dil
Ki anı şâhid-i maksûd kılur pîrâye

6 Zer u zîver gözüme hâk ile yeksân oldı
Tâc-dâr olalı dil kişver-i istignâya

7 Tende olmış dil ü cân yâra Sehâbî müştâk
Eyle kim halk-ı Sitanbul şeh-i mülk-ârâya

349

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Zâhid dimezin ben saña evbâşlıg eyle
Gel satma riyâyı bize kardaşlıg eyle

2 Sarf it reh-i tecrîdde nakd-i dil ü cânı
Bî-kayd-ı cihân ol yüri kallâşlıg eyle

3 Kıl pâk reh-i dil-beri cârûb-ı müjeyle
Su yirine ey dîde güher-pâşlıg eyle

4 Ten zâr u za‘îf oldı ilet kûy-ı nigâra
Ey eşk revân ol baña yoldaşlıg eyle

5 Nakş eyle Sehâbî dile tasvîr-i nigârı
Şâ‘irlıgı terk it yüri nakkâşlıg eyle

350

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hoş sa‘âdet var imiş ‘âlemde ol şeh-bâz ile
Kim mukârin oldı ol şûh-ı şikâr-endâz ile

115b 2 Mürg-ı cân âzâd olurdı kayd-ı tenden bir nefes
Ger mukârin olsa ol bâz-ı hümâ-perver ile

3 Gâret itdi dînümi yagmaya virdi ‘aklumı
Çeşm-i kâfir-kîşi yârüñ gamze-i gammâz ile

4 Gösterür biñ dürlü ma‘nî lu‘betin her dem ne var
Olsa tab‘um ger mu‘ârız çerh-i lu‘bet-bâz ile

5 Kıl tebessüm nâz ile ben mürdeñi dirgür didüm
Ey Sehâbî güldi ol ‘Îsî-nefes biñ nâz ile

351

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Sandılar [kim][110] sürdi günler bâd-ı rûh-efzâyile
Seyr ider Hızr-ı nebîdür hazret-i ‘Îsâ’yile

2 Jâle sanma lâle berginde ki sâkî vakt-i subh
Lâlenüñ taşlatdı câmın seng-i istignâyile

3 Bâda virme bâdesüz sâkî bahâr-ı ‘ömrüñi
Çün geçer ‘ömrüñ geçür bâri anı sahbâyile

4 Sâhat-i gül-zârı seyr it bâgı me’vâ eyle kim
Sahn-ı bag oldı mu‘âdil Cennetü’l-Me’vâ’yile

5 Nakd-i vaktin ‘işrete sarf itmedi zâhid bu gün
‘Ömrini miskîn geçürdi va‘de-i ferdâyile

6 Ey Sehâbî olmadan pür ‘ömrümüz peymânesi
İçelüm peymâne yâd-ı şâh-ı mülk-ârâyile

7 Ol se‘âdet mülkinüñ şâhı ki ednâ bendesi
Kâni‘ olmaz mansıb-ı İskender ü Dârâ’yile

352

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

116a 1 Ey dîde rûy-i dil-bere nezzâre eyleme
Yaşuñla yir yüzin tolu seyyâre eyleme

2 Ey dil gel itme gamze-i hûn-rîz-i yâre meyl
Tîg-ı cefâyile özüñi pâre eyleme

3 Ey gül ümîd-i gül-şen-i vasluñla ‘âleme
Bâd-ı sabâ gibi beni âvâre eyleme

4 Yâr ile aramuzda nifâk itme ey rakîb
Kendü elüñle kendü yüzüñ kara eyleme

---

[110] Metinde yoktur, vezin gereği ilave edilmiştir.

5 Dûr ol Sehâbî şu'bede-bâz-ı sipihrden
Ya'nî ki i'timâd o mekkâre eyleme

353

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Tîg-ı kîn çekdi şebîhûn itdi hicrân üstüme
Ey ecel yâr ol baña gel sen de bir an üstüme

2 Sanma bârândur yagan eflâkden kim hâlümi
Mâder-i eyyâm gördi oldı giryân üstüme

3 Yüz çevürmem âfitâbum hâk-i kûyuñdan senüñ
Biñ belâ taşın eger yagdursa devrân üstüme

4 İtmezem agyâr taşından hazer kûyuñda ben
Kûh-ı endûhum ne gam ger yagsa bârân üstüme

5 Kanumı dökdi tekellümsüz revân oldı dirîg
Gitdi cân okınmadı ol demde Kur'ân üstüme

116b 6 Lâle sanma kabrüm üzre açılan kim acıyup
Ey Sehâbî agladı çeşm-i felek kan üstüme

354

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Dil yine oldı mukayyed bir nihâl-i tâzeye
Baş egüp meyl eylemez serv-i bülend-âvâzeye

2 Hüsni Yûsuf'dan füzûn oldı 'aceb mi olmasa
İhtiyâcı gül gibi gül-gûne birle gâzeye

3 Sebzeden ibrîşim-i sebz eyledi peydâ çemen
Gördi kim evrâk-ı gül muhtâcdur şîrâzeye

4 Veh ki mahbûb u meye zâhid teveccüh kılmadı
Nakd-i 'ömri virdi miskîn h^{w}âb ile hamyâzeye

5 Dîdeye dil almaga girdi Sehâbî ol perî
Kıl hisârı hıfz kim geldi belâ dervâzeye

355

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Hûn-ı dil nûş eyledük yâd-ı leb-i cânân ile
Gül gibi 'ayş eyledük bir gonce-i handân ile

2 Gonceyi beñzetdiler gûyâ dehân-ı yâra kim
Üşdi şeb-nemler ısırdılar lebin dendân ile

3 Mushaf-ı hüsnüñ hatuñla şol ki nesh olmış didi
Küfrine hükm itdi hattuñ âyet-i Kur'ân ile

4 Dök yire vuslat deminde kanumı kim bilürem
Soñra öldürseñ gerekdür hancer-i hicrân ile

117a 5 Kâşkî cismümde yüz biñ cânum olsaydı benüm
Tâ saña her lahza olsaydum fedâ bir cân ile

6 Kanumuz dökme lebüñsüz içdük ise câm-ı mey
Tutalum kan eyledüñ kanı yumazlar kan ile

7 Virdi seyl-âba Sehâbî hânümânın merdümüñ
Başa çıkmak müşkil ancak dîde-i giryân ile

356

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Toludur çeşm-i terüm hûn ile sâgar yirine
Dil ciger kanın içer bâde-i ahmer yirine

2 Nâhun-ı hecr yiri dâg-ı firâkuñla yiter
Sînede lâle-i hamrâ vü gül-i ter yirine

3 Telh-kâm-ı gam-ı hecrüz yiridür agzumuza
Ger sunarsañ leb-i şîrînüñi şekker yirine

4 İtdi cân mürgını sayyâd-ı ecel sayd dirîg
Diler idüm ki vara yâra kebûter yirine

5 Ol perî rûh-ı musavver gibi kim insânuñ
'Aklı dîvâne olur baksa anuñ her yirine

6 Bezm-i agyârı uyardı bizi zulmetde kodı
Hayf kim düşmedi ol şem'-i münevver yirine

7 Câ-nişîn oldı Sehâbî seg-i dil-dâra rakîb
Yiridür ger depelerseñ anı itler yirine

357

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

117b 1 Yaraşur yârelerüm tende ser-â-ser yirine
Dâgumuñ başda fetîli yiter efser yirine

2 Benem ol rind-i sebû-keş ki belâ bezminde
Eyledi nûş hum-ı bâde[y]i sâgar yirine

3 Sâkin-i gûşe-i mey-hâne olan rind-i gedâ
Ser virür bir kadeh-i bâde içün zer yirine

4 Meh-veşüm gün gibi 'arz eylese ger 'ârızını
Hûr reşk eyleye göklerde melekler yirine

5 Dûd-ı âhum felegüñ yüzini eylerse siyâh
Şerer-i âh-ı Sehâbî yiter ahter yirine

358

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ârâm-gâh olalı vîrâneler bize
'Arz-ı irâdet eyledi dîvâneler bize

2 Biz şeyh ile savâmi‘a meyl itmezüz yiter
Hum şeyh-i câm u savma‘a hum-hâneler bize

3 Cânânumuñ yolında görüp cân fedâlıgum
Oldı mutî‘ cân ile cânâneler bize

4 Bezm-i belâda sâkî-i devrân sunar müdâm
Hûn-âbe-i cefâyile peymâneler bize

5 Yâd itmez olalı bizi ol yâr-i âşinâ
Ta‘n eyler oldı h^{w}îş ile bî-gâneler bize

6 Biz şem‘-i bezm-i ma‘rifetüz olsa vechi var
Mürgân-ı kuds şevk ile pervâneler bize

118a 7 Vâ‘iz Sehâbî’yi idemez men‘ bâdeden
Te’sîr eylemez kuru efsâneler bize

359

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Hicrân ber-â-ber itdi tenüm berg-i kâh ile
Çıksam ‘aceb midür felege bâd-ı âh ile

2 Çün kim benüm visâlüñe yokdur liyâkatüm
Bârî hoş eyle hâtırumı bir nigâh ile

3 Dil kişverini lutf ile şâhum müsahhar it
Zîrâ ki bu vilâyet alınmaz sipâh ile

4 Hüsnüñ gibi güneş bulımaz çerhi fi’l-mesel
Seyr eylese müneccim eger mihr ü mâh ile

5 Mümkün midür ki ola müyesser Sehâbî’ye
Sen mâha ittisâl bu baht-ı siyâh ile

360

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Geldi hattuñ sâye saldı ol zenahdân üstine
Kârvân-ı Mısr kondı çâh-ı Ken‘ân üstine

2 La‘l-i cân-bahşuñda hat mı zâhir olan yâ Hızr
Kurdı çetr-i ‘anber-âsâ âb-ı hayvân üstine

3 ‘Ârızuñ üstinde zülfüñden ta‘accüb kılmazam
Cîm harfi resmidür kim yazılur cân üstine

4 Sehm-i gamzeñden şu kim ya gibi olmaz gûşe-gîr
Yagdurur tîr-i belâ her lahza devrân üstine

118b 5 Kişver-i Îrân’a mâyil olmaduñ bildüm yakîn
Sâye salmazmış hümâ her bûm-ı vîrân üstine

6 Ebr-i mihnetdür duhân-ı ejder-i topuñ senüñ
Yagdurur âteş ‘adû-yı nâ-müselmân üstine

7 Top mıdur atılan a‘dâya yâhud recm içün
Od saçar gerdûn Sehâbî hayl-i şeytân üstine

361

Mefâʻilün Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün

1 Teʻalluk eyledüm ol serv-i nev-resîde ile
Ki besledüm çemen-i dilde âb-ı dîde ile

2 Riyâz-ı ravza-i cân verd-i bâg-ı Rıdvândur
ʻİzâr-ı yâr güli hatt-ı nev-resîde ile

3 Remîde göñlüme benden selâmlar itsün
Sabâ buluşsa ger ol âhû-yı remîde ile

4 Muhâldür ki müyesser ola visâl baña
Bu zaʻf-ı tâliʻ vü bu baht-ı âramîde ile

5 Sehâbî gördi ki meclisde yâra dil uzadur
Tutuşdı dün gice şemʻ zebân-ı bürîde ile

362

Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün

1 Salınmadum bahârda ol dil-sitân ile
Veh kim mübeddel oldı bahârum hüsrân ile

2 Pîr itdi devr cevri bu ben zârı âh kim
Bir gün mukârin olmadum ol nev-civân ile

119a 3 Kaldum mukîm künc-i felâketde bilmezem
Kim kanda varayın bu dil-i nâ-tüvân ile

4 Sâkî tutuşdı şuʻle-i fürkatle cân u dil
Gel sâkin it bu âteşi âb-ı rezân ile

5 Kalmazdı yarı cânı rakîbüñ Sehâbî'yi
Görseydi bir nazar eger ol yârı cân ile

363

Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün

1 Gören bu rûy-i zerdümi âguşte kan ile
Olmış didi bahâr mukârin hazân ile

2 Hatt-ı nigâra karşu iden seyr-i eşkümi
Kıldı nezâre sebze[y]i âb-ı revân ile

3 Biñ cânı olsa yoluña îsâr iderdi dil
Satılsa ger metâʻ-ı gamuñ nakd-i cân ile

4 Baş unıdup visâlüñi umsam ʻaceb mi kim
Ehl-i kemâl mansıb alur imtihân ile

5 Âhumla kasr-ı yâra Sehâbî irişmedüm
Kimse göge ʻurûc idemez nerdübân ile

364

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Bir dil ki anda şu'le-i sûz-ı nihân ola
Ney gibi n'ola nâle ile hem-zebân ola

2 Geldi mekân idindi dil-i zârı tîr-i yâr
Cânuñ zamânı geldi ki tenden revân ola

119b 3 Bâr-ı gamuñ ne deñlü girân ise dil çeker
Andan tasavvur eyleme kim nâ-tüvân ola

4 Cân iremez göñül gibi cânân visâline
Tenden arada zerre kadar tâ nişân ola

5 Ey dil şikâyet eyleme cevr-i nigârdan
Şâyed anuñ murâdı seni imtihân ola

6 Dem-beste kalsa tûtî-i gûyâ 'aceb degül
Her kanda kim Sehâbî-i şîrîn-zebân ola

7 Niçün terakkî olmaya anuñ vazîfesi
Kim subh u şâm dâ'î-i şâh-ı cihân ola

365

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Virdi dîn nakdini dil bir büt-i kâfir-kîşe
Ki ruh-ı dil-keşini vasf idemez endîşe

2 Dîde gördi gül-i ruhsârını pür-hûn oldı
Mevsim-i gülde mey-i la'l ile toldı şîşe

3 İdeli zülf-i dil-âvîzini âşüfte nesîm
Düşdi dîvâne göñüller gam ile teşvîşe

4 Gönderür ikide bir sîneme tîr-i müjesin
Eksük olmaz nazarı pâdişehüñ dervîşe

5 'Işk bezminde cünûn câmını dil nûş itdi
Bakmadı vesvese-i 'akl-ı muhâl-endîşe

6 Bî-sütûn nâle-i cân-gâh iderdi her gâh
Kûh-ken hâlini şerh itse zebân-ı tîşe

120a 7 Baglama nesneye ferdâya göñül 'âkil iseñ
Nakd-i 'ömri yüri sarf eyle Sehâbî 'ayşa

366

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Dimezin dil haremin cilve-geh-i gayr eyle
Sûret-i gayr ile ol Ka'beyi yâ deyr eyle

2 Su gibi kalbüñi sâfî kılup andan nazar it
Dost ruhsâruñı ol âyînede seyr eyle

3 Der-i mey-hânede ey mug-beçe sâyillerüñe
İçdügüñ câm-ı meyüñ cür'asını hayr eyle

4 Gonceden sormag içün ol gül-i ra‘nâ haberin
Gül-şeni bâd-ı sabâyile göñül seyr eyle

5 Nakd-i cân birle Sehâbî alıcak ceyş-i gamın
Baña dellâl-i fenâ didi yüri hayr eyle

367

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 İñle ey bülbül ki eyyâm-ı bahâr oldı yine
Bâglar güllerle pür-nakş u nigâr oldı yine

2 Husrev-i gül kurdı sahn-ı bâgda şâhâne bezm
Mutrıb ol bezm-i dil-âsâda hezâr oldı yine

3 Âşikârâ bâde sun sâkî ki devr-i lâlede
‘Âlemüñ râz-ı nihânı âşikâr oldı yine

4 Nûş kıl nergis gibi zerrîn kadehden bâde kim
Lâle gül-gûn câmlarla mey-güsâr oldı yine

120b 5 Ey Sehâbî şevk-ı gülden bülbül-i şeydâ gibi
Rûz u şeb kârum benüm efgân u zâr oldı yine

368

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Yüz sürmek içün hâk-i reh-i yâra şükûfe
Geldi ser olup leşker-i ezhâra şükûfe

2 İrdi yine eyyâm-ı bahâr olsa ‘aceb mi
Gül-şen felek-i ahdar u seyyâre şükûfe

3 İşitdi sabâdan haber-i makdem-i şâhı
Seyr itmege çıkdı ser-i eşcâra şükûfe

4 Başdan başa çeşm oldı vücûdı nazar itseñ
Gül ruhlarını itmege nezzâre şükûfe

5 Ser-halka-i erbâb-ı hevâdur n’ola olsa
‘Âlemde Sehâbî gibi âvâre şükûfe

369

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Dili görmek dileseñ âteş-i cân-sûz ile
İşte pervâneyi gör şem‘-i şeb-efrûz ile

2 ‘Aklı dîvâne kılup göñlümi teshîr itdi
Çeşm-i sehhâr-veş ü şu‘bede-âmûz ile

3 Sîne-i çâkde her rahne ki açdı tîri
Dikdi ol kaşları ya nâvek-i dil-dûz ile

4 Geçdi taht-ı çemene şevket ile şâh-ı bahâr
Virdi eşcâra şeref hil‘at-i nev-rûz ile

121a 5 Ey Sehâbî güneşi gördi şeref evcinde
Seyr iden şâhumuzı tâli‘-i fîrûz ile

370

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Tâb-ı meyden ‘ârızuñ ‘arz eyledi güller yine
Geldiler feryâda gül devrinde bülbüller yine

2 Depredür göñlüm cünûn zencîrini her dem meger
Aña bûy-i zülfüñi irgürdi sünbüller yine

3 Bülbül-i âşüftenüñ gûş itmez olduñ nâlesin
Ey gül-i ra‘nâ nedür bunca tegâfüller yine

4 Kıldılar ezhâr cem‘iyyet harîm-i bâgda
Seyre çıkdı gül-şene sâhib-tecemmüller yine

5 Hâtır-ı mecmû‘umı başdan perîşân kıldılar
Ey Sehâbî bir nice âşüfte-kâküller yine

371

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Gül-şende yâd-ı sünbül-i miskîn-i yâr ile
Dil eglenür benefşe vü zülf-i nigâr ile

2 Zülfüñ nesîmini güle irgürmeyeydi bâd
Gülüp açılmaz idi nesîm-i bahâr ile

3 Bî-ihtiyâr senden ayırdı beni felek
Cândan cüdâ olur mı kişi ihtiyâr ile

4 Zerrîn kadehle gel berü gül-şende sâkıyâ
Nûş idelüm benefşeyi savt-ı hezâr ile

121b 5 Kıldum Sehâbî gark-ı ‘arak gül varakların
Gül-zâr içinde bu gazel-i âb-dâr ile

372

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bezm-i gamda nây dem-sâz olalı âvâzuma
Zühre-veş rakkâsdur gerdûn gerdân-sâzuma

2 Her kime kim râzum açdum gün gibi fâş eyledi
Kimse mahrem bulmadum sâyemden özge râzuma

3 Dâg-ı sînem göñlüme olurdı rahmet revzeni
Ger nişân olsa hadeng-i türk-i tîr-endâzuma

4 Seyl-i eşküm itmeyeydi manzar-ı çeşmi harâb
Âşiyân olurdı ol bâz-ı hümâ-pervâzuma

5 Ey Sehâbî oldı mürg-ı dil kebûter-veş esîr
Dâne-i hâl-i ruh-ı şûh-ı kebûter-bâzuma

6 Zühreden beñzer ‘Utârid nazmumı gûş itdi kim
Dem-be-dem tahsîn ider tab‘-ı sühan-perdâzuma

373

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Cism-i zârum şöyle ülfet baglamışdur dâyile
Kim beni tev’em sanur gören Ebû Derdâ’yile

2 Ne göñül gamdan ne gam bir dem göñülden ayrılur
Gam da olmış cüz’-i lâ-yenfek dil-i şeydâyile

3 Yâr u hem-demden belâ şâmında mihnet-hâneme
Kimse gelmez gam gelür ol dahi istignâyile

122a 4 ‘Âlem-i ma‘nîde seyr itdüm fenâ sahrâların
Vâmık-ı âşüfte vü Kays-ı ‘adem-peymâyile

5 Beñzedür deryâ-yı ‘ummânı muhît-i eşküme
Katreyi şol kim ber-â-ber zann ider deryâyile

6 Derd-i bî-dermânuma olmazdı imkân-ı ‘ilâc
Ger mülâkât olsa mümkin hazret-i ‘Îsâ’yile

7 Ey Sehâbî devr cevrinden şikâyet niçe bir
Çün bilürsin başa çıkmış kimse yok dünyâyile

HARFU’L-YÂ’

374

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Nazardan gâyib oldı ol büt-i gül-pîrehen şimdi
Cihân dâru’s-sürûrıdur baña beytü’l-hazen şimdi

2 Belâ Mecnûn zamânından berü âvâre kalmışdı
Dil-i dîvânemüñ vîrânesin kıldı vatan şimdi

3 Añılmaz kıssa-i pür-gussamuñ yanında ‘âlemde
Hadîs-i derd-i Mecnûn ser-güzeşt-i Kûh-ken şimdi

4 Ma‘ârif bâgına gûyâ hazân irmiş ki bülbül-veş
Nevâdan oldılar hâmûş erbâb-ı sühan şimdi

5 Dür-i nazm-ı Sehâbî virdi zînet gûş-ı gerdûna
Metâ‘-ı kâsid oldı gevher-i bahr-i ‘Aden şimdi

375

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Benden ayırdı şu kim cânânumı cânum gibi
Subh-ı ‘ayşı tîre olsun şâm-ı hicrânum gibi

122b 2 Çâk kılsun ceyb-i ‘ömrden dest-i bî-dâd-ı ecel
Sînemi çâk idenüñ gamdan girîbânum gibi

3 Tal‘atinden dîde-i giryânumı dûr eyleyen
Kana gark olsun İlâhî çeşm-i giryânum gibi

4 Dâmen-i vaslın şu kim çekdi elümden cevr ile
Pây-mâl olsun reh-i zilletde dâmânum gibi

5 Şu‘le-i sûz-ı derûnum ‘âlem-efrûz eyleyen
Odlara yansun Sehâbî âh-ı sûzânum gibi

376

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Bilmezdi yâr derd ile sûz u güdâzumı
Meclisde şem‘ dün gice fâş itdi râzumı

2 Ma‘zûr tut ki mest idüm ey pîr-i mey-kede
Sürdümse ger ayaguña rûy-i niyâzumı

3 Mevt-i irâdî oldı baña hâl zâhidâ
Ervâh-ı kuds kılsa ‘aceb mi namâzumı

4 Su gibi akıdur gözi yaşın ayagına
Seyr eyleyen çemende benüm serv-i nâzumı

5 Kesdi Sehâbî zülfini ruhsârı üzre yâr
Kûtâh kıldı rişte-i ‘ömr-i dırâzumı

377

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Oldı sîr-âb sirişkümle vefâ bûstânı
Güli bagrum yaşıdur goncesi gam peykânı

123a 2 Sâkin-i külbe-i ahzân ideli hecr beni
Yûsuf-ı câna tenüm oldı belâ zindânı

3 İtmezin devr-i felekden gile kim bencileyin
İtdi anı dahi ser-geşte kazâ çevgânı

4 Demidür devr ide meclisde kadeh ey sâkî
Nice bir nûş idelüm câm-ı gam-ı devrânı

5 Yeñi başdan umarın vire Sehâbî revnak
Gül-şen-i tab‘uma çeşm-i terümüñ bârânı

378

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Eylerdi ‘aks-i rûy-i dil-ârâm seyrini
Zâhid ger itse bâde-i gül-fâm seyrini

2 Almazdı mihr ü mâhı müneccim hisâba ger
Meh-veşler ile eylese bayram seyrini

3 Sâkî beyâz-ı ‘aynını mı kıldı lâle-gûn
İtdüñ yine şükûfe-i bâdâm seyrini

4 Eyler nezâre ‘aynek-i encümle pîr-i çerh
Bir şeb ki mâhum eylese ahşam seyrini

5 Encâm-ı kârı gözle Sehâbî bu hânede
Cem gibi eyle bir niçe gün câm seyrini

379

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Sâkî-i gam kimi ser-hoş kimi bed-hâl itdi
Cür‘a-veş ayaga saldı beni pây-mâl itdi

123b 2 ‘Âkıbet ey gül-i ra‘nâ elem-i hâr-ı gamuñ
Çihremüz zerd kılup eşkümüzi al itdi

3 Bülbül ü sûseni evsâf-ı gül-i ruhsâruñ
Birini bâgda elken birini lâl itdi

4 Nazarumdan olalı hâl-i siyâhuñ gâyib
Hırkasın merdümek-i dîde siyeh-şâl itdi

5 Ey Sehâbî beni bir kutb-ı zamânuñ nefesi
Seyr-i ‘âlemde bu gün hem-reh-i abdâl itdi

380

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Dehr-i pür-kahruñ temâşâ eyleyen gül-zârını
‘Andelîb-âsâ çeker lâ-büd cefâ-yı hârını

2 Bâde ihzâr eyle ey sâkî sabûhı idelüm
‘Âkil olanlar bu gün eyler tedârük yarını

3 Şevkdan cân virdüm öldüm kim tabîbüm lutf ile
Karşu tutdı agzuma âyîne-i ruhsârını

4 Mushaf-ı hüsnüñde râhib görse hâlüñ noktasın
Rişte-i tesbîh iderdi halka-i zünnârını

5 Vâdî-i Eymen’de envâr-ı tecellî gözleyen
Kûyına varsun temâşâ eylesün ruhsârını

6 Ey Sehâbî görse nazm-ı âb-dârum müdde‘î
Oda yakardı hasedden defter-i eş‘ârını

381

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

124a 1 Yârdan istemezüz cevr ü cefâdan gayrı
Şâd olursa n’idelüm mihr ü vefâdan gayrı

2 İstedüm bâde-i râhat felegüñ câmından
Sunmadı devr baña zehr-i ‘anâdan gayrı

3 Kaldum ayakda gubâr oldı tenüm kimse beni
Hâkden yok götürür bâd-ı sabâdan gayrı

4 Şeb-i fürkatde benüm âh-ı seher-gâhumdan
Kimse vâkıf degül ey dost Hudâ'dan gayrı

5 Ey Sehâbî viremez âyine-i câna cilâ
Sâhat-i mey-kedede câm-ı safâdan gayrı

6 Varmazuz savma'a-i zâhide gelmez bilürüz
Bûriyâsından anuñ bûy-i riyâdan gayrı

382

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Togmaz dirîg başuma bir gün vefâ güni
Feryâd kim nihâyete irmez cefâ güni

2 Gün yüzine sehâb-ı hatın hâyil eyledüñ
Gösterdüñ ey felek baña âhir kara güni

3 'Ârif odur cihânda ki yanında bir ola
Rûz-ı neşât u 'ayş ile derd ü belâ güni

4 Geçdi küdûret-i şeb-i endûh sâkıyâ
Mey sun ki irdi 'ışret ü zevk u safâ güni

5 Bî-hûş kıl Sehâbî'yi meyden şu resme kim
Ayılmaya hisâb deminde cezâ güni

383

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

124b 1 Ey ecel lutf eyle gel âzâd kıl gamdan beni
Fârig it endîşe vü gavgâ-yı 'âlemden beni

2 Derd ü mihnet hayline baş olmaga rûz-ı ezel
İhtiyâr itdi kazâ evlâd-ı Âdem'den beni

3 'Işk odıyla yandı eczâ-yı vücûdum oldı kül
Sanma vâ'iz havf ide nâr-ı cehennemden beni

4 Cür'a-i câmuñ temennâ eyledüm oldum gedâ
Kıldı müstagnî bu mansıb câm ile Cem'den beni

5 Ey Sehâbî kıldı vâkıf la'l-i rûh-efzâ-yı dost
Mu'ciz-i cân-perver-i 'Îsâ-yı Meryem'den beni

384

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Saydı öz bendelerinden bu gün ol şâh beni
Sanuram 'âleme şâh eyledi Allâh beni

2 İhtifâ genci idi zerre-veş ârâm-gehüm
Eyledi gün gibi 'âlemde 'ıyân âh beni

3 İçmeden şerbet-i cân-bahş-ı visâlüñ cânâ
Korkaram hecr helâk eyleye nâ-gâh beni

4 Za'fdan varımazın kûyına yârüñ ey eşk
Sen revân ol kerem it al bile hem-râh beni

5 Perde-i gaybda her râz ki mestûr olsa
Dâmen-i yâr Sehâbî ider âgâh beni

385

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

125a 1 Ferah bir vech ile kalbe mey-i gül-fâmdan geldi
Ki mahv oldı ne gam kim hâtıra eyyâmdan geldi

2 Surâhî şeyh-i câm u biz mürîd-i Câmî’yüz sâkî
Bize feyz-i dem-â-dem kim irişdi câmdan geldi

3 Dil-i hod-kâma ger var ise ‘akluñ olma tâbi‘ kim
Baña nâ-kâmlık hep bu dil-i hod-kâmdan geldi

4 Teveccüh kıldı zülfüñden göñül ruhsâruña kıblem
Tavâf-ı Ka‘be’ye hâcı bilâd-ı Şâm’dan geldi

5 Sehâbî itmezem şekvâ sipihr ü seyr-i encümden
Ne kim geldi baña bu baht-ı nâ-fercâmdan geldi

386

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Dâglar yakdı göñül lâle-i sîr-âb gibi
Tolu kan oldı gözüm câm-ı mey-i nâb gibi

2 Görmedüm zerre kadar mihr cihân halkından
Sabr-ı ‘uşşâklayın ol dahi nâ-yâb gibi

3 Ser-girânlık niçe bir h^{w}âb-ı girândan ey baht
Gözüñ aç sen de uyan dîde-i bî-h^{w}âb gibi

4 Yârı kendüñde dilerseñ ki temâşâ idesin
Sâf-dil ol yoluñı pâk idegör âb gibi

5 Görüp ol kaşları mihrâba sücûd eyleyenüñ
Kıbleden dönse yiridür yüzi mihrâb gibi

125b 6 Bir içim su içemez kâm ile devrânda şu kim
Aglamaz iñilemez derd ile tolâb gibi

7 Ey Sehâbî içerüz hûn-ı ciger mey yirine
Sunulan bezm-i ezelde bize hûn-âb gibi

387

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Tende gömgök çûb-ı zahmın sañmañuz kim ol perî
Ben gedâya itdi ihsân hil‘at-i nîlûferî

2 Her nişân-ı çûb-ı dil-ber bu ten-i mecrûhda
Bir nihâl-i tâzedür kim ‘ışkdur anuñ yiri

3 Atlas-ı çerhi bırakdum tâcını terk eyledüm
Çerhe başın egmeyen n’eyler kabâ vü efseri

4 Terk-i ser kılan tarîk-ı ‘ışkda ser-dâr olur
Başuñı terk it bu yolda sanma anı ser-serî

5 Görinen gerdûn degül deryâ-yı eşküm ‘aksidür
Gevherindendür nişân yir yir görinen ahteri

6 Ol cihetden kim döner[111] dâyim murâdum ‘aksine
Kasd ider gerdûna her dem dûd-ı âhum ejderi

7 Sîm-i eşk ü rûy-i zerdüñ var Sehâbî çekme gam
Çârsû-yı ‘ışka var sarf eyle bu sîm ü zeri

388

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gird-bâd-ı gam gibi çerh itdi ser-gerdân beni
Soñra yirden yire çaldı gerdiş-i devrân beni

126a 2 Şûr-ı ‘ışkı bir büt-i Leylî-veşüñ Mecnûñ-misâl
Eyledi hayret beyâbânında ser-gerdân beni

3 Bî-hod olsam geçdi meyden dimeñüz meclisde kim
Câm-ı meyde ‘aks-i sâkîdür iden hayrân beni

4 Fürkatüñ Ya‘kûb-veş ey Yûsuf-ı Mısr-ı cemâl
‘Âkıbet kıldı mukîm-i Külbe-i Ahzân beni

5 Gizledüm şi‘rümde dil râzın Sehâbî bilmedüm
Kim ider rüsvâ-yı ‘âlem defter ü dîvân beni

389

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Öldürür âhır cefâ vü cevr ile devrân beni
Kanlar agla ey kadeh vey şem‘-i meclis yan beni

2 Mihri ile gün gibi rif‘atde iken bir mehüñ
Zerre-veş hâk ile yeksân eyledi devrân beni

3 Gûy-veş bilmem ne hâletdür ki çevgân-ı kâzâ
Eylemiş takdîr meydânında ser-gerdân beni

4 Göñlümi bir şâha kul itdüñ yine ey ‘ışk-ı pâk
Eyledüñ bir bende iken ‘âleme sultân beni

5 Ol şeh-i sâhib-kırân rahm itmez oldı hâlüme
Öldürür âhır Sehâbî gayret-i akrân beni

390

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Âşinâsın veh ki ol bî-gâne-veş yâd itmedi
Derdin efzûn kıldı gam-gîn göñlümi şâd itmedi

---

[111] Metinde “ṭonar” şeklinde yazılmıştır.

126b 2 Göñlümüñ şehrin ki yıkmışdı gamı bî-dâd ile
'Adl ile tâ'mîr idüp dâd ile âbâd itmedi

3 Cânumı kılmışdı gam mahbûs-ı zindân-ı beden
İrişüp anı ecel hayfâ ki âzâd itmedi

4 Olmadı hem-dem leb-i cân-perver-i hûbân ile
Nây-veş bezm-i safâda ol ki feryâd itmedi

5 Bilmedi zâhid Sehâbî âteş-i mey kadrini
Hırmen-i zühd ü riyâyı tâ ki ber-bâd itmedi

391

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Hecrüñde gözüm lâle-sıfat hûn ile toldı
Sâkî yine câmum mey-i gül-gûn ile toldı

2 Şol deñlü gözüm yaşı revân oldı cihâna
Kim rûy-i zemîn Dicle vü Ceyhûn ile toldı

3 Ol gül has u hâr ile olaldan berü hem-dem
Bî-çâre göñül gonce-sıfat hûn ile toldı

4 Gam kişverini aldı sipâh-ı dil-i 'uşşâk
Ol kişver içi 'âşık-ı mecnûn ile toldı

5 Nazmum güherin eyledüm îsâr Sehâbî
'Âlem sadefi lü'lü-i meknûn ile toldı

392

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Gözüm nûrı nazardan gâyib oldı gözde nem kaldı
Ferah dilden firâr itdi yirinde derd ü gam kaldı

127a 2 Dil ü dîn gitdi cân nakdin de hicrân eyledi gâret
Ecel şimdi girü benden ne ister dahi nem kaldı

3 Umardum irişüp dil derdine tîrüñ ide dermân
Gelüp eglenmedi gitdi velî dilde elem kaldı

4 Murâduñ nâm ise 'âlemde elden koma câmı kim
Cihân bezminde câm oldı sebeb kim nâm-ı Cem kaldı

5 Sehâbî bendeñe niçün 'inâyet olmaya senden
Ri'âyet olmaduk kapuñda şâhum bir 'acem kaldı

393

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Yiridür yoluña kılsam fedâ cân nakdin ey sâkî
Ki lutfuñdan yine itdüñ müşerref bezm-i 'uşşâkı

2 Beni ser-geşte kıldı tâli'üm tâ sen se'âdetle
Varup hurşîd-veş seyr eyledüñ ey mâh âfâkı

3 Semendüñ hâk-râhın eyledüm tahmîr eşkümle
Ki nâfi‘dür dil-i mecrûhuma bilürdüm ol yakı

4 Kapuñ ol Ka‘be-i maksûddur kıblem ki şevkından
Taleb deştinde her dem cân virür biñ var müştâkı

5 Sehâbî niçe bir zehr-i gam içsün devr-i câmından
Edri ke’sen ve nâvilhâ elâ yâ eyyühe’s-sâkî[112]

394

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Dil hisârın ol ki ten şehrinde peydâ eyledi
Göñlümi hayl-i belâ vü derde me’vâ eyledi

127b 2 Derdümi hecrüñde ey ‘Îsî-nefes gördi tabîb
Şerbet-i merg ile bu derde müdâvâ eyledi

3 Sarsar-ı hecrüñle ben dil-haste olmışdum velî
Ey Mesîhâ-dem nesîm-i vasluñ ihyâ eyledi

4 Dîde vü dil mâcerâsın gizler idüm âh kim
Eşk ü âhum yirde gökde âşikârâ eyledi

5 İsteme zâhid Sehâbî’den salâh u zühd kim
‘Işk ol dîvâneyi ‘âlemde rüsvâ eyledi

395

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Câna kasd itdüñ açup zülf-i hümâ-pervâzuñı
Muhtasar bir mürga salduñ şol iki şeh-bâzuñı

2 Tâze cân buldı açıldı gül gibi dil goncesi
Ey büt-i ‘Îsî-nefes gûş ideli âvâzuñı

3 Mahzen-i râzuñdurur göñlüm anı çâk eyleme
Fâş olur nâ-mahreme ey gonce açma râzuñı

4 Tutdı eflâki sadâ-yı erganûn-ı âh-ı dil
Yire çal kim yiridür ey Zühre şimdi sâzuñı

5 Ger Sehâbî’den murâduñ cân ise virsün revân
Katline tahrîk kılma gamze-i gammâzuñı

396

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Yâr ben bîmâra çün ‘arz eylemez dîdârını
Ey ecel ma‘dûm kıl lutf it vücûdum vârını

128a 2 Cân bagışlar dem-be-dem emvâta ol ‘Îsî-nefes
Bu ne hâletdür ki sormaz ‘âşık-ı bîmârını

---

[112] Ey sâkî getir kadehi de dolaştır. (Bu mısra Mu‘aviye’nin oğlu Yezîd tarafından söylenmiş ve Hâfız tarafından dîvânının başında iktibâs edilmiştir.)

3 ‘Akl lâ-ya‘kıl hıred medhûş u cân hayrân olur
Bilseler ger ‘ışkumuñ keyfiyyet-i esrârını

4 Sübha-i zâhidden el çekdüm ki küfr-i zülf-i yâr
Bagladı cân biline deyr-i fenâ zünnârını

5 Kıldı mâhum fürkatinde dûd-ı âhum zulmeti
Ey Sehâbî gökde ser-gerdân felek ‘ayyârını

397

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Hakâretle nazar kılma görüp ben zâr-ı şeydâyı
Begüm ahbâb hakkında işitme kavl-i a‘dâyı

2 Kabûl itmez nasîhat ‘ışk ile bed-nâm olan ‘âşık
Sözüm tut nâsihâ billâh lutf it kes bu gavgâyı

3 Mekân-ı ‘ışkdur göñlüm nazar kıl zerreyi gör kim
İhâta eylemişdür âfitâb-ı ‘âlem-ârâyı

4 Mahabbet itme ey dil şâhid-i pür-‘işve-i dehre
Bilürsin kimseye itmez vefâ mahbûb-ı hercâyî

5 Semerkand ü Buhârâ’yı Sehâbî seyr idem dirdüm
Velî terk idemez göñlüm Sitanbûl u Galatâ’yı

398

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Sûfiyâ kalbümi bir câm ile kıldı sâfî
Mey-i sâfuñ ne ‘aceb olsam eger vassâfı

128b 2 Kûy-i dil-dârı koyup cenneti her lahza öger
Gör e billâh gör e vâ‘iz-i bî-insâfı

3 Bize ‘ışk âyetinüñ olalı tefsîri keşf
İtmemişdi dahi ‘Allâme beyân Keşşâf’ı

4 Çihremi zer yaşumı sîm-i revân eyledi ‘ışk
Çârsû-yı gamuñ olsam ne ‘aceb sarrâfı

5 Sitem ü cevr ile şâdem ki beni yâd ide yâr
Gayra mahsûsdurur çün kerem ü eltâfı

6 Ol ki lâm itdi elif-kaddümi Kâf-ı sitemi
‘Ayn-ı lutf ile baña bir nazarıdur kâfî

7 Gül-şen-i çeşm-i Sehâbî’de karâr it dir idüm
Hâr-ı müjgânıyıla olmasa pür etrâfı

399

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ey sabâ seyr eyle seyl-i dîde-i pür-hûnumı
Söyle ol Leylî-veşe hâl-i dil-i mecnûnumı

2 Aglamakdan çeşm-i terde kalmadı bir katre yaş
Eyledüm zâyi‘ dirîgâ gevher-i meknûnumı

3 Kıssa-i pür-gussamı gûş eylemez ‘arz eylesem
Ol perî efsâne zann eyler benüm efsûnumı

4 Bunca vahşet sâkin-i kûy-ı melâmetden neden
Gel kerem kıl ey ecel şâd it dil-i mahzûnumı

5 Ey Sehâbî vasl umarken hecre oldum mübtelâ
Bak sitârem seyrine gör tâli‘-i vârûnumı

400

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün

129a 1 Bezm-i gamuñ vücûdum olmış yanar çerâgı
Her ehl-i şevk şimdi benden yakar çerâgı

2 Bîdâr-ı şâm-ı hecrüñ zülf ü ruhuñ gamıyla
Âh-ı pür-âteşidür şâm u seher çerâgı

3 Her şâm ile seher-gâh ger âh idersem ey mâh
Söynür felekde nâ-gâh şems ü kamer çerâgı

4 Nûr ruhuñ yüzinden ger olmayaydı lâmi‘
İtmezler idi secde pervâneler çerâgı

5 Pîr-i felek nücûmı etrâf-ı mâha dizmiş
Gûyâ ki zeyn olınmış akça ile er çerâgı

6 Hâsid hayâli olmaz germiyyet ile makbûl
Virmez ziyâ Sehâbî her bî-hüner çerâgı

401

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Esîr kıldı yine bir kaşı kemâne beni
Zamâne itdi belâ tîrine nişâne beni

2 Vücûdumı ideyin bir tarîk ile ma‘dûm
Ki bir dahi arayup bulmaya zamâne beni

3 Gelür müdâm belâ ben belâ-keşe âyâ
Belâ içün mi getürdi Hudâ cihâna beni

4 Hümâ-yı ravza-i kudsam ‘urûca meyl itdüm
Mukayyed itmedi ‘âlemde âb u dâne beni

129b 5 Sehâbî sîneme pervâz idüp konar tîri
O mürg eyledi gûyâ ki âşiyâne beni

402

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Eyledi peydâ Mesîhâ gerçi ihyâ resmini
Kıldı ihyâ la‘l-i cân-bahşuñ Mesîhâ resmini

2 Dîdeden gitmez hayâlüñ gûyiyâ bu safhaya
Çekdi nakkâş-ı ezel ol şekl-i zîbâ resmini

3 Ey musavvir mûy-i jülîdemle seyr it peykerüm
Çekmek isterseñ eger Mecnûn-ı şeydâ resmini

4 Mülk-i dünyâyı senüñ yoluñda itmişdüm fedâ
Çekmeden ressâm-ı kudret dahi dünyâ resmini

5 Ey Sehâbî ola dirseñ mehbit-i hayl-i melek
Deyr-i dilde nakş kıl ol şûh-ı tersâ resmini

403

Mefâʻilün Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün

1 Demidür eyleye gamdan cihânda şâd beni
Zamâne niçeye dek ide nâ-murâd beni

2 Yolında zaʻf ile mânend-i berg-i kâh oldum
Ki şâyed irgüre kûy-ı nigâra bâd beni

3 Benüm müdâm dilüm zikrüñ ile gûyâdur
Neden sen eylemez olduñ efendi yâd beni

4 Göñül vilâyetine ʻışk olalı vâlî
Karâr u tâkat u sabr itdi hayr-bâd beni

130a 5 Kapuñ naʻîm-i mukîmân-ı ʻışkdur bilürem
Bihişte irgürür âhir bu iʻtikâd beni

6 ʻAceb mi Kays ile Ferhâd ola şâkirdüm
Ki fenn-i ʻışkda dehr itdi üstâd beni

7 Sehâbî olalı sâlik reh-i tevekkülde
Melûl kılmadı hergiz hayâl-zâd beni

404

Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün

1 Bi-hamdi'llâh ki irdi âhıra hecrüñ şeb-i târı
Müyesser kıldı ʻuşşâka visâl eyyâmını Bârî

2 Rakîbüñ ʻâşıka âzâr idi kârı bi-hamdillâh
Ki derde mübtelâ itdi Hudâ ol merdüm-âzârı

3 Cefâyı kâr idinmişdi velî bilmezdi ol gâfil
Ki dehr âhır cefâyile helâk eyler cefâ-kârı

4 ʻAdû Mansûr'luk daʻvâsın eylerdi ne hâsıl kim
Müşerref itmedi dâr-ı cihân içre ser-i dârı

5 Sehâbî çeşm-i aʻmâ nûr alurdı mihr-i enverden
Eger fark eyleyeydi rûz-ı rûşenden şeb-i târı

405

Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün

1 Habâb-âsâ degül bir dem hevâ-yı ʻışkdan hâlî
Dil-i âvâremüñ şimden girü bilmem n'ola hâli

2 Giriftârân-ı zindân-ı belâ keyfiyyet-i hâlin
Ne bilsün gül-şen-i ikbâl ü ‘izzet fârigu’l-bâli

130b 3 Tayansa peykerüm dîvâr-ı kûy-ı yâra za‘fından
Gören anı sanur Mecnûn-ı mihnet-dîde timsâli

4 Egerçi düşdi başum dûr hâk-i âsitânından
Bi-hamdi’llâh segân-ı kûy-ı yâruñ oldı pâ-mâli

5 Sehâbî tekye-i ‘âlemde bir Rûmî güzel sevdi
‘Acem iklîmini terk itdi oldı Rûm abdâlı

406

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Kapuñdan itdi cevr ile devrân cüdâ beni
Kıldı belâ-yı fürkatüñe mübtelâ beni

2 Benden iderdi çün seni bî-gâne kâşkî
‘Işkuñla itmeyeydi ezel âşinâ beni

3 Hecrüñde kimse hâlüme rahm eylemez benüm
Sabr ideyin esirgeye şâyed Hudâ beni

4 Vâ-hasretâ ki eyledi mânend-i gird-bâd
Ser-geşte-i tarîk-ı dalâlet hevâ beni

5 Virdüm Sehâbî bâda vücûdum gubârını
Kûy-ı murâda irgüre şâyed sabâ beni

407

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Gördi hücûm ile gam u mihnet sipâhını
Dil dahi atdı her tarafa tîr-i âhını

2 Mesrûr olur belâ gelicek göñlüme belî
Buldukça şâd olur kişi ârâm-gâhını

131a 3 Olsun olursa merdüm-i çeşmümde rû-siyâh
Misk ile kim ber-â-ber ider hâk-râhını

4 Her tâc-dâr kim kodı yoluñda yire baş
Atdı güneş gibi göge zerrîn külâhını

5 Her kim Sehâbî ol büte bir kez ider sücûd
Yazmaz ferişte haşre dek anuñ günâhını

408

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hıdmetüñden bendeñi eyyâm mehcûr eyledi
Çeşm-i bed ‘âlî-cenâbuñdan beni dûr eyledi

2 Tîr-i bârân-ı belâ yagdurdı gamzeñ üstüme
Sîne-i çâküm misâl-i beyt-i zenbûr eyledi

3 Dil mukîm-i külbe-i ahzân idi mahzûn u zâr
Müjde-i vasluñ irişdi anı mesrûr eyledi

4 Şevk-ı ruhsâruñla göñlüm ‘âzim oldı kûyuña
Tâlib-i dîdâr oldı ragbet-i Tûr eyledi

5 Fikr-i hatt u hâl-i hûbân ile dil târîk idi
Şevk-ı nâr-ı ‘ârızuñ yakdı anı nûr eyledi

6 Almag isterler Sehâbî gözleri dil mürgını
Ol iki şeh-bâz kasd-ı sayd-ı ‘usfûr eyledi

409

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Rikâbıdur meh-i nev hınk-ı çerh aña tâzî
Gazâya olalı ‘âzim şehin-şeh-i gâzî

131b 2 Rikâb-ı devlete basdukça pây-i himmetini
İrişdi gûş-i dile feth u nusret âvâzı

3 Cihânı sâye-i lutfında kıldı âsûde
Temûz-ı hâdisede sancak-ı ser-efrâzı

4 ‘Ulüvv-i şânı ile gökde meh-ce-i ‘alemi
Yiridür olsa meh ü âfitâb hem-râzı

5 Müdâm feth u zafer mürgını şikâr eyler
Fezâ-yı himmetinüñ bâz-ı ‘Arş-pervâzı

6 ‘Azâb-ı dünye vü ‘ukbâyile mu‘azzebdür
Hasûd-ı rû-siyehi hasm-ı hîle-perdâzı

7 Müsahhar eyledi şemşîr-i şâh-ı Rûm gibi
Sehâbî tîg-ı zebânum ‘Irâk u Şîrâz’ı

410

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Kılur kemend-i ham-ı zülfüñ ile cân-bâzî
Cihânda görmedi kimse bu resme cân-bâzı

2 ‘Aceb mi mürg-ı dili sayd kılsa bâzî ile
Gözüñ ki oldı fezâ-yı melâhatuñ bâzı

3 Zebân-ı hancer-i hûn-rîz-i cân-sitânuñdur
Derûn-ı sînede kalb-i hasûd hem-râzı

4 Dem urdı kankı muhâlif senüñ hilâfuñdan
Ki soñra olmadı feryâd u âh dem-sâzı

5 Diler ki ‘arsa-i rezmüñde başını kıla top
Şeh-i serîr-i ‘Acem ide gibi ser-bâzî

132a 6 Müsahhar eyledi Tebrîz’i şîr-i bîşe-i Rûm
Muhâlif özledi rûbeh-misâl Şîrâz’ı

7 Sehâbî âhını Tebrîz içinde sandı gören
Çekildi mülk-i Cem’e sancak-ı şeh-i gâzî

411

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Çâk itdi dest-i ‘ışk selâmet yakasını
Geydürdi ben gedâya melâmet ‘abâsını

2 Ben ehl-i mihnetem baña şâl-ı belâ yiter
Geysün huzûr tâlibi râhat libâsını

3 Virmez gedâ-yı der-geh-i erbâb-ı fakr olan
Dîbâ-yı ‘izz ü devlete zillet palâsını

4 Vâ‘iz fezâ-yı kûyını görseydi bir dahi
İtmezdi yâd ravza-i cennet safâsını

5 Bir şâha bende oldı Sehâbî ki gün gibi
Dikdi felek burûcına nusret livâsını

412

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gerçi Tûbâ oldı Rıdvân-ı Cenâb’uñ dikmesi
Kâmetüñdür bâg-bân-ı bâg-ı cânuñ dikmesi

2 Yiridür baş egmese nahl-i riyâz-ı cennete
Gül-şen-i ‘âlemde sen serv-i revânuñ dikmesi

3 Nahl-i tîrin beslerem hûn-ı cigerle olalı
Bûstân-ı dilde bir ebrû-kemânuñ dikmesi

132b 4 Sanma müjgânum ki hâşâk-i reh-i dil-dârdur
Cûy-bâr-ı dîdede bâd-ı sabânuñ dikmesi

5 Dehri pür kıldı Sehâbî mîve-i ‘irfân ile
Nahl-i tab‘um olalı şâh-ı cihânuñ dikmesi

413

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Tûtiyâ itdi şu kim kûy-ı kanâ‘at hâkini
Gün gibi kıldı münevver dîde-i nem-nâkini

2 Dûr kıldı âfitâbumdan beni devrân velî
Dûd-ı âhum tîre itdi encüm ü eflâkini

3 Bûy-i dil-dârı işitdi bâddan gül-şende gül
Yile virdi şevkdan pîrâhen-i sad-çâkini

4 Cân virür hâk olmaga cismi reh-i teslîmde
Seyr iden ol serv-i nâzuñ kâmet-i çâlâkini

5 N’eylesün kandîl-i mâhı ol ki yakar şem‘-veş
Kûy-ı yâruñ subha dek her şeb has ü hâşâkini

6 Kalbe virürken mey-i sâfî safâ sâkî neden
Tîre kıldı zâhidüñ âyine-i idrâkini

7 Cevr ile kıldı Sehâbî bendesin ol şeh helâk
Bilmedi anuñ dirîgâ kadr-i ‘ışk-ı pâkini

414

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hançer-i cevrüñle her ki çâk kılsañ sînemi
Göñlümi biñ pâre kıl al kîne-i dîrînemi

133a 2 Hindû-yi hâlüñ gibi dil olalı âteş-perest
Şevk-ı ruhsâruñla âteş-hâne kıldı sînemi

3 Gevher-i peykânuña dil dürcüni kıldum sadef
Eyledüm memlû dür-i sîr-âb ile gencînemi

4 Jeng-i gayrı saykal-ı mihrüñ göñülden kıldı pâk
Eyledi hurşîd-veş sâfî benüm âyînemi

5 Ey Sehâbî delkumı bâd ile kıldum dâg dâg
Eyledüm ya‘nî mülemma‘ hırka-i peşmînemi

415

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

1 Saldı sabâ-misâl kazâ der-be-der beni
İtdi kader fütâde-i her-reh-güzer beni

2 Bir mihr ü mâh-çehre hevâsında zerre-vâr
Ser-geşte kıldı gerdiş-i devr-i kamer beni

3 Bir kaşı yadan olalı mahzûn göñül cüdâ
Tîr-i belâya eyledi devrân siper beni

4 Eşküm ‘akîka olsa müşâbih ‘aceb degül
La‘li firâkı eyledi hûnîn-ciger beni

5 Gam çekmeden Sehâbî yeñilmez gözüm yaşı
Rüsvâ-yı ‘âlem eyledi bu çeşm-i ter beni

6 Çekmekden ise ke’s-i gamı kâşki ecel
İtseydi merg-i câm ile bî-haber beni

416

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

133b 1 Eyledi gerdûn cüdâ bir mâh-sîmâdan beni
Sâye-veş ayırdı mihr-i ‘âlem-ârâdan beni

2 Fârig itdi sâkî-i hicrân yine bir câm ile
Mihnet-i dünyâ ile âşûb-ı ‘ukbâdan beni

3 Katlümi yarın diyü te’hîr ider hecr ey ecel
Gel halâs it va‘de-i imrûz u ferdâdan beni

4 Mürde cisme geldi peygâmuñla cân virdi sabâ
Kıldı müstagnî dem-i cân-bahş-ı ‘Îsâ’dan beni

5 Lücce-i hicrâna düşmedi Sehâbî fülk-i ten
Sarsar-ı âhum halâs itdi bu deryâdan beni

417

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1 İremez kûh-ı belâma Kûh-ken endîşesi
Bî-sütûn-ı ʻışka te'sîr itmez anuñ tîşesi

2 Şehr-i mihnetdür vücûdum kûh-sâr-ı gam başum
Mûy-i jülîdemdürür ol kûh-sâruñ bîşesi

3 Gamzeñe hâcet degül taʻlîm-i bîdâd eylemek
Kim o mekkâruñ şehâ cellâdlukdur pîşesi

4 Gül-şen-i dil olalı menzil-geh-i sultân-ı ʻışk
Gonce-veş hâlî degül bir lahza meyden şîşesi

5 ʻIşk-ı Şîrîn ile Ferhâd'uñ Sehâbî hâlini
Bî-sütûna şerh ider bir bir zebân-ı tîşesi

418

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

134a 1 Yakdı yandurdı derûnum âteş-i pür-tâb-ı mey
Sâkiyâ bu âteşi defʻ itmez illâ âb-ı mey

2 Bâdeden zâl-i hıred düşse ʻaceb mi ayaga
Rüstem-i Zâl'i ayakdan düşürür sürh-âb-ı mey

3 Matlaʻ-ı envâra döndi zulmet-âbâd-ı vücûd
Aña bir pertev salaldan mihr-i ʻâlem-tâb-ı mey

4 Seng-i tevbeyle esâs-ı dînüñi kıl üstüvâr
İtmedin vîrân binâ-yı ʻömrüñi seyl-âb-ı mey

5 Dûr ider halkı Sehâbî devlet-i bîdârdan
Bâde-i ʻayş-ı sabûhı birle şeker-h^wâb-ı mey

419

Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün

1 Halâvetden dem ururmış dururken leblerüñ kandi
Yiridür olsa bendinden cüdâ ney-şekkerin bendi

2 Bulınmaz sen melek-sûret perî-zâduñ nazar kılsañ
Meger âyînede yâ âbda misli vü mânendi

3 Bu hüsn ü bu melâhat kim habîbüm sende var bilmem
Ki Yûsuf'sın ve yâhud Yûsuf'uñ şâyeste-i ferzendi

4 Dehânuñ goncesi gül-zâr-ı hüsnüñ verd-i handânı
Boyuñ servi letâfet bâgınuñ nahl-i berûmendi

5 Sehâbî Rûm'da bir husrev-i hûbâna dil virdüm
Göñülden gitdi mihr ü mâh-rûyân-ı Semerkandî

420

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

134b 1 Sâyesinde kâkülüñ hurşîdi pinhân eyledi
Rûz-ı 'uşşâkı şeb-i târ ile yeksân eyledi

2 Şâm-ı zülfüñden güzer kıldı seher vakti sabâ
Hâtır-ı mecmû'-ı 'uşşâkı perîşân eyledi

3 Gördi ruhsâruñ sabûhîden şafak-gûn oldugın
Subh-ı sâdık şevkdan çâk-i girîbân eyledi

4 Görmeden cânânı cân virmek katı düşvâr idi
Veh ki hicrân baña ol düşvârı âsân eyledi

5 Her binâ kim yapdı seng-i zühd ile mi'mâr-ı 'akl
Bâde seyl-âbıyla anı 'ışk vîrân eyledi

6 Kirpigüñ nâvekleri kıldı Sehâbî kalbine
Bâga gül devrinde ol lutfı ki bârân eyledi

421

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Beni 'uşşâk mâ-beyninde gördiler fünûn ehli
Temennâ itdiler benden sebak 'ışk u cünûn ehli

2 Girîbân-ı sükûn u ceyb-i sabrı çâk kılmazdı
Dil-i mecnûnum olsaydı eger sabr u sükûn ehli

3 Şeb-i hecrüñde ey hurşîd-i tal'at dûd-ı âhumdan
Siyeh-pûş oldı ser-tâ-ser bu kasr-ı nîl-gûn ehli

4 Velî bir vech ile sehhâr-ı gamzeñ itmedi bî-hod
Ki huş-yâr ideler ta'vîz ile anı füsûn ehli

5 Cihânda olmasa kâmuñ revâ gam çekme 'âdetdür
Hemîşe nâ-murâd eyler Sehâbî dehr-i dûn ehli

422

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

135a 1 İstemez maktûl-i şemşîr-i mahabbet türbeti
Sâlik-i râh-ı fenâ n'eyler cihânda şöhreti

2 Gitdi cânânum belâ küncinde tenhâ kaldı ten
Gel demidür ey ecel fevt itme şimdi fursatı

3 Merdüm-i bîmâra tîmâr eyleyelden leblerüñ
Ârzû itmez tabîbüm haste-diller sıhhati

4 Cür'a-i 'ışkuñ beni 'âlemden itdi bî-haber
Var imiş bu bâdenüñ sâkî 'aceb keyfiyyeti

5 Tâ'atüñden müdde'î baş çekse olur 'âkıbet
Pây-mâl-i hayl-i mihnet külbe-i bî-devleti

6 İdeli 'uşşâka ta'yîn-i merâtib şâh-ı 'ışk
Gördi ben dîvâneye lâyık makâm-ı hayreti

7 Reh-ber oldı pîr-i deyr itdüm güzer mey-hâneye
Müjde kim dünyâda buldum ey Sehâbî cenneti

423

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 İtmeyeydüm ‘ışkuñı Hak'dan temennâ kâşkî
Almayaydum başuma biñ dürlü gavgâ kâşkî

2 Çün esîr oldum kemend-i ‘ışkuña bî-ihtiyâr
Olmayaydum halk içinde beyle rüsvâ kâşkî

3 Çünki rüsvâlıgla devrân öldürür âhır beni
Cennet-i kûyuñ baña olsaydı me'vâ kâşkî

135b 4 Cennet-i kûyuñ baña me'vâ olıcak gâh gâh
Anda kılsaydum meh-i hüsnüñ temâşâ kâşkî

5 Ey Sehâbî sâye-veş oldı vücûdum muzmahil
Olmayaydı dilde mihr-i ‘ışk peydâ kâşkî

424

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Cevr ile şâhum kapuñdan ol ki dûr itdi beni
Bî-huzûr olsun ki gâyet bî-huzûr itdi beni

2 Sûz-ı ‘ışkuñ itdi cism ü câna göñlümden eser
Veh ki bu âteş ser-â-ser gark-ı nûr itdi beni

3 Âdem-âsâ cennet-i kûyuñ temennâsı şehâ
Ravza-i firdevs-i a‘lâdan nüfûr itdi beni

4 Şâm-ı hecri bir kıyâmet-kâmetüñ feryâd kim
Mübtelâ-yı mihnet-i subh-ı nüşûr itdi beni

5 Ey Sehâbî ihtiyâr itdüm melâmet şâlını
Çün selâmet hil‘atinden ‘ışk ‘ûr itdi beni

425

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Kılup ‘azm-i sefer ârâm-ı cânum benden ayrıldı
Tasavvur eyledüm kim cân-ı şîrîn tenden ayrıldı

2 Visâle irmeden nâ-kâm göñlüm gitdi kûyından
Yine hasretle bülbül hayf kim gül-şenden ayrıldı

3 Karayı agdan fark itmez oldı gözlerüm tâ kim
Ruhuñla nakş-i hâlüñ dîde-i rûşenden ayrıldı

136a 4 Marîz-i hecrüñüñ sordum tabîbe çâresin bilmez
İrişdi derd-i bî-dermâna her kim senden ayrıldı

5 Saf-ı ‘uşşâka togrıldı Sehâbî döndi zâhidden
Katıldı dostlar alayına düşmenden ayrıldı

426

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Çeşm-i câna sürme kıldı kim ki ol hâk-i deri
Almaz oldı ‘aynına ey h^{w}âce kuhl-i agberi

2 Hâk-i râhın göz terâzûsiyle dartar mihr ü mâh
Ey ‘Utârid epsem ol kim Zühre olmış müşteri

3 Çeşmüñi ebrûn ile ruhsâruñ üzre seyr iden
Gördi mihr üstinde Mirrîh’i elinde hanceri

4 ‘Ârızuñ oldı hayâdan garka-i âb u ‘arak
Aña bir gün nisbet itdüm tâze gül-berg-i teri

5 Mâlik-i mülk-i me‘ânîdür Sehâbî olalı
Bir Hasen-sûret Nebî-sîret ‘Alî’nüñ Kanber’i

427

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Seng-i endûh ile vîrânemüz âbâd itdi
Yine gam hâtır-ı mahzûnumuzı şâd itdi

2 Kıldı her hâne ki yoluñda binâ merdüm-i çeşm
İrdi seyl-âb-ı sirişküm anı ber-bâd itdi

3 Sîneme kıldı şehâ nâhun-ı mihnetle gamuñ
Bî-sütûna anı kim ‘ışk ile Ferhâd itdi

136b 4 Seg-i kûyuñ beni nâlân göricek kapuñda
Subha dek gice ile durmadı feryâd itdi

5 Bâg-bân görmedi beñzer ruh ile zülfüñi kim
Vasf-ı ruhsâr-ı gül ü turre-i şimşâd itdi

6 Benem ol rind ki mey-âba virüp hânesini
Vardı bir hâne harâbâtda bünyâd itdi

7 Kafes-i tende esîr olmış idi cân mürgı
İrişüp hecr Sehâbî anı âzâd itdi

428

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Aksadan[113] fazl u bahâ ‘arsası ‘allâmesini
Ögredürse n’ola Firdevsî’ye Şeh-nâmesini

2 Şâhumuz medhini her gâh ki inşâ kılsak
Müftî-i çerh elinden çekerüz hâmesini

3 Nazm cem‘iyyetini dagıduruz Pervînüñ
Bozaruz ‘arsa-i eflâkde hengâmesini

---

[113]Bu kelime sözlüklerde ‘aksatma, şaşırtma, yanıltma” şeklinde karşılanmaktadır.

4 Seng-i âh ile sıruz mihr ü mehüñ kandîlin
Tende pîr-i felegüñ hark iderüz câmesini

5 Sûz-ı dil yakmasun ey bâd kebûter bâlin
Sen ilet şâha Sehâbî kulınuñ nâmesini

429

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Diler agyâr zevk-i vuslatı ‘uşşâk hicrânı
Meges cüllâb arar pervâne ister nâr-ı sûzânı

137a 2 ‘Adem iklîmine saldı kazâ Ferhâd u Mecnûn’ı
Baña degdi melâmet kûh-sârı gam beyâbânı

3 ‘Aceb mi ol perî olsa rakîb-i dîv ile râmum
Ki her bir dâgdur sînemde bir mühr-i Süleymânî

4 Perîşân hâlümi zülf-i perîşânuñ bilür zîrâ
Perîşân olmayan bilmez begüm hâl-i perîşânı

5 Bu şi‘r-i pür-sanâyi‘ olalı meşhûr ‘âlemde
Sehâbî kimse yâd itmez ‘Acemde nazm-ı Selmân’ı

430

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Safha-i hüsnüñde ey mülk-i me‘ânî husrevi
İki mevzûn kaşlaruñdur şâh-beyt-i Mesnevî

2 Şems-i ruhsâruñ dile eyler tecellî dem-be-dem
Çerha girsem gün gibi olsam ‘aceb mi mevlevî

3 Yakdı yârân-ı safâyı bezm-i gayra virdi nûr
Ey göñül seyr eyle ol şem‘-i sa‘âdet-pertevi

4 Zülf-i kâfir-kîş ile bir dil-ber-i tersâ bu gün
Ey Muhammed ümmeti kıldı cihânı ‘Îsevî

5 Ey Sehâbî tâbi‘-i tarz-ı Necâtî ola mı
Ol ki sûz u derd ile oldı Nevâyî peyrevi

431

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Müdde‘î bâ‘is-i cem‘iyyet-i yârân oldı
Beñzer ol kâfir-i bî-rahm müselmân oldı

137b 2 ‘Işk-ı Yûsuf zahmı Mısr-ı dile kıldı ‘azîz
Yir yüzi dîde-i bed-h^{w}âhuma zindân oldı

3 Reşkden olmış idi kârı hasûduñ müşkil
İrdi âhır eceli müşkili âsân oldı

4 Leblerüñ şevkı ile bâdeye düşdi zühhâd
Yine cem‘iyyet-i mey-hâne firâvân oldı

5 Eyledüm çeşm ü dile ra‘d u sehâbı nisbet
Ey Sehâbî biri nâlân biri giryân oldı

432

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Kıldı şevk-ı leb-i dil-dâr kadeh-nûş beni
Bâde merd-efgen imiş eyledi bî-hûş beni

2 Bir siyeh-çerde güzel oldı nazardan gâyib
Merdüm-i dîde gibi itdi siyeh-pûş beni

3 Söyleden âyinedür tûtî[y]i hayrânam kim
Neden itdi ruhı âyînesi hâmûş beni

4 Korkarın yâr ile el virmeden âgûş u kenâr
Eyleye genc-sıfat hâk der-âgûş beni

5 Haşre dek nazm ile yâd olur idim eylemese
Ey Sehâbî kerem-i şâh ferâmûş beni

433

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Oldı hatdan ol had-i pür-hâl bir yüzden dahi
Dil perîşândur elemden hâl bir yüzden dahi

138a 2 Seyr iderdüm reml-i tâli‘den ezel şekl-i ferah
Görinür şimdi baña eşkâl bir yüzden dahi

3 Vasl-ı yâra dâll sanurdum tarîk-i eşkümi
Nakl ider ahkâmunı remmâl bir yüzden dahi

4 Eylemez ârâm bir sâ‘at dil-ârâm olmasa
Öldi veh kim bu dil-i meyyâl bir yüzden dahi

5 Hâlsuz hem gerçi hâlet-bahşdur hüsn-i bütân
Gösterür anı velîkin hâl bir yüzden dahi

6 Hâlet-i ‘ışkı zebân-ı hâlden fehm eyle kim
Añladur anı lisân-ı kâl bir yüzden dahi

7 Dün Sehâbî müdde‘înüñ hâlini sordum didi
Tâli‘üm idbârda ikbâl bir yüzden dahi

434

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gonce-veş dem-beste kılmışdı gam-ı devrân beni
Rûzigâr oldı muvâfık eyledi handân beni

2 Tâ gubâr itdüm vefâ yolında hâkî cismümi
Tûtiyâ-veş gizler oldı dîdede a‘yân beni

3 Ma‘rifet eflâkinüñ ben mihr-i ‘âlem-tâbıyam
Görebilmez derk idüp huffâş-veş nâ-dân beni

4 Ey felek mey-hânede başum sifâlin kıl kadeh
Gayr bezminde kadeh-veş itme ser-gerdân beni

5 Husrev-i ehl-i kemâl oldum Sehâbî ideli
Ol şeh-i mülk ü me'ânî sâhib-i dîvân beni

TÂRÎH-İ İTMÂM-I CÂMÎ-İ ŞERÎF-İ HAZRET-İ PÂDİŞÂH DÜNYÂ-PENÂH SELLEMA'LLÂH

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

138b

1 Hâmî-i dîn şeh-i Süleymân-kadr
Ol sa'âdet serîrinüñ şâhı

2 Ol ki esrâr-ı gayba mahzendür
Dil-i pâkî zamîr-i âgâhî

3 Millet ü memleket salâhı içün
Lutf ile kahrı[dur][114] âmir ü nâhî

4 İtdi bir câmî'-i şerîf binâ
Kıldı ma'mûr Ka'betu'llâh'ı

5 Göricek kubbesiyle bünyâdın
Kıldılar secde mâh ile mâhî

6 Müncelî kıldı kubbesindeki mîl
Tûtiyâ-vâr dîde-i mâhı

7 Pestdür irtifâ'-ı kadriyile
Felegüñ bu refî'-i har-gâhı

8 Sâl-i târîhini Sehâbî'den
İstedüm k'ola tab'-ı dil-hwâhı

9 Hâtif-i gayb didi târîhin
'**Buldı itmâm câmi'-i şâhî'** (964/1556)

---

[114]Metinde yoktur, vezin gereği ilave edilmiştir.

Rubâ‘iyyât

1

Ahreb

Tevhîd riyâzında olup nagme-serâ
Mürgân-ı “ülî ecnihatin”[115] oldı gûyâ
139a Bu nagmeyi itdiler edâ ‘acz ile kim
“Sübhâneke lâ ‘ilme lenâ illâ mâ”[116]

2

Ahreb

Ey mülk ü melek gedâ vü muhtâc saña
Vey ‘arş-i berîn pâye-i mi‘râc saña
Sen tâc-ı ser-i hayl-i rusülsin ne ‘aceb
Ger olsa “le‘amrük”[117] güher-i tâc saña

3

Ahreb

Müştâkdur ey gevher-i sîr-âb saña
K’âş olsa sadef dîde-i ahbâb saña
Mülk ü melekûta kıble-i tâ‘atdür
Olalı ikâmet yiri mihrâb saña

4

Ahreb

Bülbül ger iderse verd-i handâna du‘â
Yâ fâhteler serv-i hırâmâna du‘â
Eyler melek ü ins ü perî şâm u seher
Sultân-ı cihân Şâh Süleymân’a du‘â

5

Ahreb

Ger oldı ise makâm meyhâne baña
Ta‘n eyleme ey vâ‘iz-i ferzâne baña
139b Kassâm-ı kader ezelde takdîr itmiş
Tesbîh saña sâgar u peymâne baña

6

Ahreb

Cevr ü sitem-i rakîb ile hecr-i habîb
Derdâ ki beni eyledi muhtâc-ı tabîb

---

[115]Bk. not. 7.

[116]“Melekler, ‘Yâ Rab, seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bir bilgimiz yoktur. Şüphesiz alîm ve hakîm olan ancak sensin’ dediler”, **Kur’ân**, Bakara sûresi, 2/32.

[117]“(Rasûlüm), hayâtın hakkı için, onlar sarhoşlukları içinde bocalıyorlardı”, **Kur’ân,** Hicr sûresi, 15/72.

Çün derde aña ‘ilâc sordum didi kim
Yâ devlet-i vasl-ı yâr yâ merg-i rakîb

7

Ahreb

Ey dost benüm nasîhatum dut kerem it
‘İzzet hareminde kendüñi muhterem it
Meyhâneden eyle ‘azm-i tavf-ı der-i yâr
Çık beyt-i harâmdan tavâf-ı harem it

8

Ahreb

Oldı gamuma ol hadd-i dil-keş bâ‘is
Hem cânumı yakmaga ol âteş ba‘is
Gördükde cünûnum beni ‘ayb eyleme kim
Bu hâlete oldı bir perî-veş ba‘is

9

Ahreb

Ey hâk-i derüñde her gedâ sâhib-i tâc
Her sâhib-i tâc dergehüñde muhtâc
140a Hindûlaruña kapuñda teslîm eyler
Şâh-ı Huten ü hân-ı Hıtâ bâc u harâc

10

Ahreb

Olsa gam-ı rûzgâr ile dil mecrûh
Nûş eyle şarâb-ı nâb hengâme-i sabûh
Câm-ı mey-i cân-fezâ odurur fi’l-vâki‘
Tûfân-ı gama nümûne-i keştî-i Nûh

11

Ahreb

Ger Rûmdurur yirüñ ü ger hıtta-i Belh
Şîrînlik ile nûş idegör bâde-i telh
Kıl ‘îyş u neşât irmeden ey sâkî
‘Ömrüñ meheng-i gurresine âfet-i selh

12

Ahreb

İrdi şeb-i vasl vü oldı fürkat nâbûd
Gam itdi bizi vedâ‘ vü mihnet bedrûd

Gelsün bu gice Zühre'ye deñ 'îyş idelüm
İtsün meh-i nâ-kâsteyi kâse-i 'ûd

13

Ahreb

Çün hattına oldı hadd-i cânân kâgaz
Olsa ne 'aceb karîn-i Kur'ân kâgaz
140b Yârüñ garazı bûy-i meyi def' gibi
Kim dutdı dehânı içre pinhân kâgaz

14

Ahreb

Bakdı felek-i nâzdan ol gayret-i hûr
Yakdı beni nâr-ı tal'ati eyledi nûr
Agyâra eser itmedüginden bildüm
Hâşâk ü hası yakmaz imiş âteş-i Tûr

15

Ahreb

Nevrûz gelüp irişdi eyyâm-ı bahâr
Taht-ı Hamel üzre dutdı hurşîd karâr
Zülf ü ruh-ı manzûruma nâzır olanuñ
Ma'lûmı olur tesâvî-yi leyl ü nehâr

16

Ahreb

Gül-zârda hengâm-ı seher bir nice yâr
Olduk kadeh-i lâle ile bâde-güsâr
Agyâr geçüp görindi ol lâle-'izâr
Ya'nî 'akab-ı şitâda irişdi bahâr

17

Ahreb

Ser-mestem ü destümde tolu câm henûz
Başda heves-i bâde-i gül-fâm henûz
141a Sâkî baña rez duhterini 'akd ideli
Dûşîze idi mâder-i eyyâm henûz

18

Ahreb

İrişdi kıyâs u 'akla medhüñde hirâs
'Âciz sıfatuñda 'akl mânend-i kıyâs

Seylâb-ı tahayyür ile vîrân oldı
Her beyte ki tarh oldı bu ma‘nîde esâs

19
Ahreb

‘Arz ideli ol mâh-veşüm vesmelü kaş
Kaldurdı hilâl gökde da‘vâ ile baş
Pîr-i felege hacâlet irdi kıldı
Ebrû-yı hilâli tîg-ı mihr ile tırâş

20
Ahreb

Dimem saña kim müdâm mânend-i havâs
Ben zâruñı eyle mahrem-i halvet-i hâs
Vuslat demidür kanumı dök cânumı al
Ya‘nî elem-i firâkdan eyle halâs

21
Ahreb

Cem‘iyyet ider müdâm ashâb-ı garaz
Meftûhdurur hemîşe ebvâb-ı garaz
141b Yakdı ten-i hâksârı virdi bâda
Nâr-ı hased ü nifâk ile âb-ı garaz

22
Ahreb

Dehr içre karâr itme ki bu köhne bisât
Hem mihnete menzildür ü hem derde ribât
Bast itme bisâtı anda zîrâ ki degül
Bu deyr-i harâb cây-ı ârâm u neşât

23
Ahreb

Gamzeñ olalı zulmet ile kandan mahzûz
Cân mahbes-i tende oldı andan mahzûz
Hazz itse göñül ‘aceb degül tîguñdan
Leb teşne olur âb-rû andan mahzûz

24
Ahreb

Tende dil ü cân iderdi peyveste nizâ‘
Arada çekerdüm men dil-haste sudâ‘
Ol demde irişdi nâ-gehân şahne-i ‘ışk
Cân tende nihân oldı vü dil kıldı vedâ‘

25

Ahreb

Şevk âteşi ile tende yakup nice dâg
Olduk bu gice mu‘tekif-i künc-i ferâg
142a Râgıb degülüz şem‘-i şeb-efrûza yiter
Vîrânemüze pertev-i mehtâb çerâg

26

Ahreb

Çekdi mûjeden gamze-i dilber eli saf
Kıldı tenümi nâvek-i bîdâda hedef
Peykân-ı hadengi ile sînem toldı
Oldı dür-i şehvâr ile memlû bu sadef

27

Ahreb

Cünbiş ideli rûz-ı ezel hâme-i ‘ışk
Hatm oldı benüm nâmum ile nâme-i ‘ışk
Ger sûz-ı cigerden nefesüm olmasa germ
Germ olmaz idi bu resme hengâme-i ‘ışk

28

Ahreb

Göñlüm olalı ‘ışk tarîkında sadîk
Gam oldı aña hem-dem ü endûh refîk
Dil vuslatuñı tasavvur eyler ammâ
Erbâb-ı hıred eylemez anı tasdîk

29

Ahreb

Göz yaşını veh ki lâle-gûn itdi firâk
Dil goncesini de gark-ı hûn itdi firâk
142b Tolmışdı şarâb-ı şevk ile şîşe-i dil
Ol şîşeyi dökdi ser-nigûn itdi firâk

30

Ahreb

‘Işk ehline bir tâze civân pîr gerek
Anuñ talebinde hüsn-i tedbîr gerek
Dil sünbül-i zülf-i yâre âşüfte geçer
Dîvâne olupdur aña zencîr gerek

31

Ahreb

Her beyte ki mi‘mâr-ı hıred ursa temel
Reşk itse metânetin görüp kasr-ı Zuhal
İm‘ân-ı nazarla anda baksañ görinür
Bî-terbiyet-i lutf-ı şehinşâh halel

32

Ahreb

Mahmûram u elde nakd-i cân dilde elem
Geldüm der-i meyhâneñe ey pîr-i haram
Çok bâde ‘inâyet eyle az ise derdüm
Ben kemlik idersem saña sen eyle kerem

33

Ahreb

Sâkî kerem it şarâb sun nûş idelüm
Bir dem gam-ı eyyâmı ferâmûş idelüm
143a Lahn-ı hoş-mutribi koyup niceye dek
Efsâne-i telh-i vâ‘izi gûş idelüm

34

Ahreb

Sanma beni kim visâlsüz nâ-şâdam
Endûh u gam-ı firâk ile mu‘tâdam
Şâdam sanemâ ki devlet-i ‘ışkuñda
Endîşe-i vasl u hecrden âzâdam

35

Ahreb

Geh zâhid ile savma‘ada yâram ben
Geh mu‘tekif-i hâne-i hammâram ben
Eflâk-sıfat müdâm seyyâram ben
Her gûşede mâhumı talebkâram ben

36

Ahreb

Cânân talebinde ger idersen tek ü dû
Ten mezra‘ın it dâs-ı fenâ birle direv
Ger eylemese vücûdını zâr u nizâr
Hurşîd ile olmazdı mukârin meh-i nev

37

Ahreb

Meyden idebilmez ehl-i müşrib tevbe
Virme aña ey sâhib-i mezheb tevbe
143b Sâkî beni subh-dem peşîmân eyler
İtsem elem-i humârdan şeb tevbe

38

Ahreb

Mahmûram vü leb-teşne-i câm ey sâkî
Vir destüme bâdeyi müdâm ey sâkî
Çün dehre sebât yokdur u ‘ömre devâm
Sun nûş idelüm ‘âle’d-devâm ey sâkî

39

Ahreb

Ger istemese rakîb ma‘dûm beni
Sürmezdi kapuñdan yine mahrûm beni
Şâdam ki felek kıldı ‘alâ zu‘m-ı ‘adû
Meddâh-ı hidîv-i hıtta-i Rûm beni

40

Ahreb

Dehr itdi esîr-i ‘ışk nâ-gâh beni
Esrâr-ı ezelden itdi âgâh beni
El-minnetü li’llâh ki kıldı mümtâz
Akrânumdan lutf-ı şehen-şâh beni

KASÎDE DER VASF-I BAHÂR VÜ MEDH-İ HAZRET-İ HUDÂVENDİGÂR

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 'Âşık sevindi müjde-i vasl-ı nigârdan
Şâd oldı 'andelîb nüvîd-i bahârdan

144a 2 Emvât-ı bâg geydi yine kisvet-i hayât
Âsâr-ı sun'-ı hazret-i Perverdigâr'dan

3 Gül-zâr-ı kâyinât sarây-ı sürûrdur
Elhân-ı 'andelîb ile savt-ı hezârdan

4 Toldı şarâb-ı şeb-nem ile câmı nergisüñ
Miskîn halâs oldı sudâ'-ı humârdan

5 Bîdâr kıldı h^{w}âbdan ebkâr-ı gonce[y]i
Gül-bâng-i 'andelîb yemîn ü yesârdan

6 Etrâf-ı gülde sebze-i nev-res nümûnedür
Gül-zâr-ı 'ârız üzre hat-ı sebz-i yârdan

7 El uzadur çenâr benât-ı şükûfeye
Kumrı figân iderse yiridür çenârdan

8 Yaykar çemen libâsını sâbûn-ı berf ile
Reng aldı gibi çerh zümürrüd-i nigârdan

9 Âb-ı revân terâne-serâdur 'aceb degül
Ger serv raks ide taraf-ı cûy-bârdan

10 'Ayyâr-veş nezâket ile kapdı rûzigâr
Berfüñ 'imâmesini ser-i kûhsârdan

11 Beñzer ikisi birlige bitmiş ki seyr iden
Fark idemez benefşeyi zülf-i nigârdan

12 Destümde lâle-gûn mey ile vakt-i subh-dem
Geçdüm sabûhî eyleyürek lâle-zârdan

13 Elfâz-ı dil-pezîr ile bu kavl-i rûh-bahş
Cân sem'ine irişdi zebân-ı hezârdan

144b 14 Kim rûzigâr-ı 'ayş u zamân-ı neşâtdur
Hoş gör dem-i murâduñı al rûzigârdan

15 Hûbân-ı gül-'izâr ile gül-zâra çıkdı yâr
Nahl-i gül oldı münfa'il ol gül-'izârdan

16 Dest-i nigârumuñ göricek rengini sehâb
Yaykatdı serv destini reng-i nigârdan

17 Ya'kûb-vâr dîde-i ümmîdümüz sefîd
Olmışdı mihnet ü elem-i rûzigârdan

18 İrdi beşîr-i bâd-ı seher-gâh nâ-gehân
İrgürdi sürme hâk-i reh-i şehriyârdan

19 Sâhib-kırân-ı 'âdil [ü] gâzî ki 'âleme
Feyz-i 'amîmdür kerem-i Kirdigâr'dan

20 Hızr u Mesîh-rütbe Süleymân ki vahş u tayr
Eyler sücûd der-gehini her kenârdan

21 Zıll-ı himâyetinde olan âfitâb-vâr
Aldı murâdını felek-i kec-medârdan

22 Her mu‘teber ki bulmadı bâbında i‘tibâr
Tard oldı çıkdı dâyire-i i‘tibârdan

23 Bûy-ı bahâr-ı lutfına karşu meşâm-ı dehr
Müstagnî oldı nâfe-i müşg-i Tatâr'dan

24 Her kim ki oldı hâk-i cenâbında zerre-vâr
İrgürdi başını felege iktidârdan

145a 25 Gizler felek gözinde milk-i gerd-i râhını
Kuhl-i cilâ idinse gerek ol gubârdan

26 Hûn-ı havârici yire dökdi ‘Alî-misâl
Tîgı ‘alâmet olsa n'ola Zü'l-fikâr'dan

27 Katl-i ‘adûya olsa n'ola ragbeti ziyâd
Eyler mi şâh-bâz ferâgat şikârdan

28 Peykân-ı tîri hûn-ı e‘âdîden oldı sürh
Bir nâ-şükûfte gonce ‘ıyân oldı hârdan

29 A‘dâ-yı bed-nihâdına kâr olmayınca zâr
Kahrı ferâgat eylemedi kâr-zârdan

30 Yüz yire kor müdâm selâtîn-i rûzgâr
Yüz yirde kapusında ser-i inkisârdan

31 Gûş eylese gazâlarını nükte-dân-ı Tûs
Hâmûş olurdı midhat-i İsfendiyâr'dan

32 ‘Akl idemez ihâta kemâlin ‘aceb degül
Vasfı birûn olursa haddü'l-hisârdan

33 Oldı güher-i samîm sadef içre nâ-bedîd
Evsâf-ı şehde bu güher-i şâh-vârdan

34 ‘Ummân Sehâbi çekse hacâlet ‘aceb midür
Bahr-i sühanda bu dürer-i âb-dârdan

35 Gark oldı fülk-i fikr bihâr-ı medâyihe
Çek sâhile du‘âyile anı bihârdan

145b 36 Niçe ki vâki‘ ola müsâvât u ittihâd
Leyl ü nehâra makdem-i fasl-ı bahârdan

37 Rûz u şeb-i neşâtına endîşe-i fütûr
İrişmesün te‘âkub-ı leyl ü nehârdan

MUHAMMES

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1

Enîn-i derd ile sanma şeb-i fürkatde nâlânuz
Sürûd-ı 'ışkdur tahrîrümüz mürg-ı hoş-elhânuz
Bu gün mihr-i cihân-ârâ gibi meşhûr-ı devrânuz
Ne mîr-i âsumân-rif'at ne hâkân-ı cihân-bânuz
Bi-hamdi'llâh gulâm-ı şâh-ı dîn Sultân Süleymân'uz

2

İşitdük itmek istermiş bizümle müdde'î gavgâ
Muhâbâ itmesün meydâna gelsün eylesün da'vâ
Bütün dünyâ bizümle düşmen olsa itmezüz pervâ
Kemân-veş gûşe-gîriz tîr-veş üftâdeyüz ammâ
Deminde düşmen-i dîn kasdına şemşîr-i bürrânuz

3

Tama' erbâbını zemm eyleyüp ursak n'ola ta'nı
Gerekse Hâtem'i tavsîf kılsunlar gerek Ma'nî
Fesâhat mülkini alduk bizümdür kişver-i ma'nî
Gehî Selmân-ı 'asruz gâh Hassân-ı zamân ya'nî
Muhammed-hulk bir şâha du'â-gûyuz senâ-hwânuz

4

146a

Düşen râh-ı fenâda Yûsuf-ı Ken'ân-sıfat çâha
İrişse Mısr-ı 'izzetde 'aceb mi rif'at ü câha
Sa'âdet yâr olup devlet müsâ'id minnet Allâh'a
Olalı âsitân-ı devletinde bende ol şâha
Diyâr-ı 'ışka mîrüz mülk-i istignâya sultânuz

5

Gerekmez rind-i 'âlî-himmete dünyâ vü "mâ-fîhâ"[118]
Tek olsun cennet-i kûy-ı dil-ârâmı aña me'vâ
Havâdis her tarafdan olsa hatt-ı yâr-veş peydâ
Sehâbî çekmezüz hayl-i havâdisden elem zîrâ
Mukîm-i âsitân-ı kutb-ı devrân zıll-ı Yezdân'uz

---

[118] Orada bulunan.

1 “Bi-hamdi’llâhi ve’l-minne”[119] ki bu dürer-i gurer-i sadef-i hâtır-ı perîşân silk-i cem‘iyyetle muntazam

2 olup nâm-ı nâmî-i hümâyûn-ı hazret-i pâdişâh-ı rub‘-ı meskûn ile ihtimâm bulup

3 encâma irdi. Kilk-i bedâyi‘-nigâr-ı sühan-güzâr bu nazm-ı nazîm-i âb-dâr ile târîh-i itmâmın sahîfe-i beyân üzre ‘ıyân eyler

TÂRÎH-İ İTMÂM-I DÎVÂN

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

Kalbüm gibi Sehâbî perîşân idi sözüm
Cem‘iyyetine oldı sebeb ol perî-veşüm
Dîvân-ı dil-güşâmı açup eyleseñ nazar
Târîhin añladur saña ‘**eş‘âr-ı dil-keşüm**’ (966/1558)

[119] Şükür ve minnet Allah içindir.